

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2
(เมษายน-มิถุนายน 2563)
Vol.10 No.2 (April-June 2020)

วารสาร

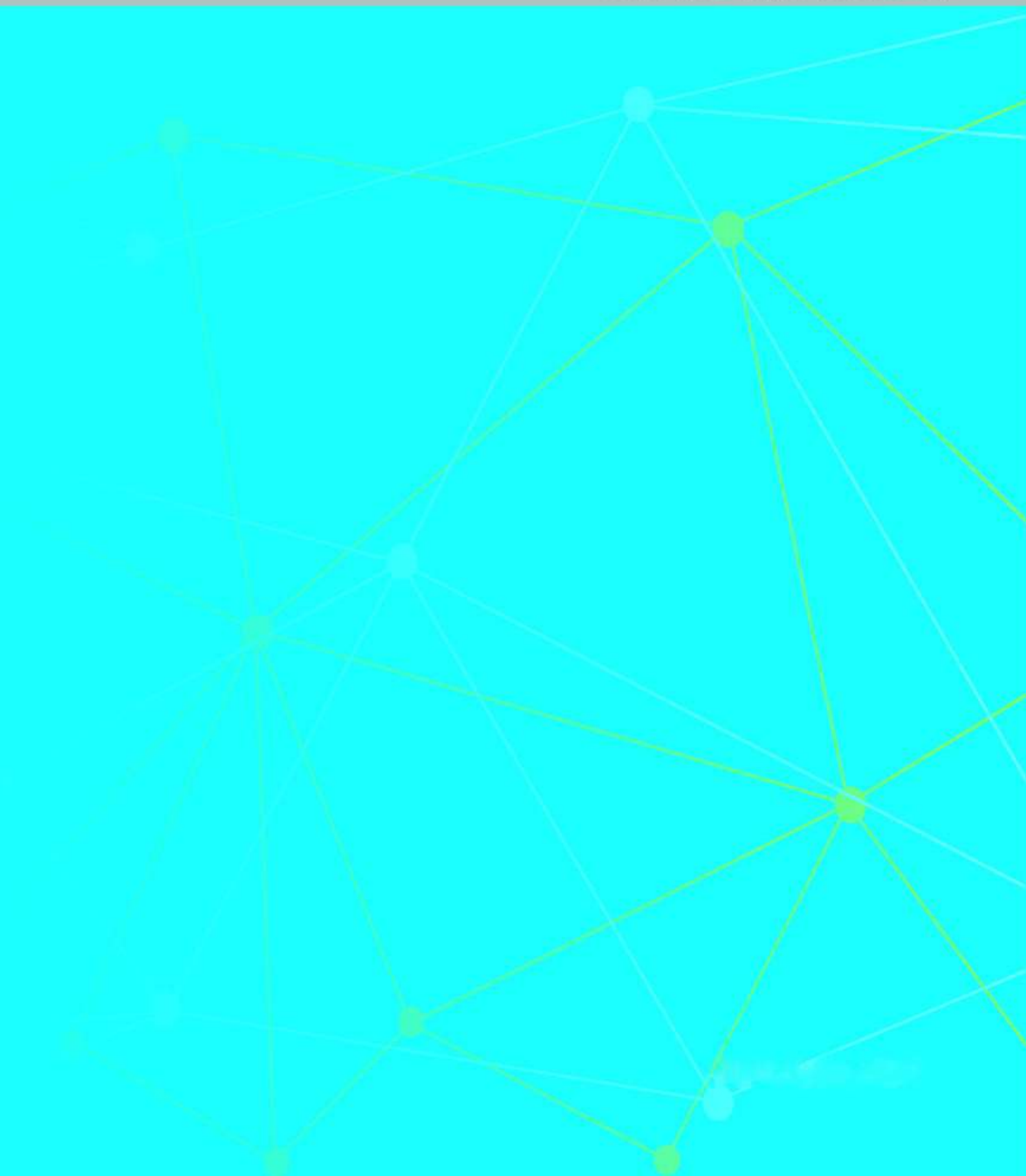
การวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ISSN: 1905-2219 (Print) ISSN: 2730-2075 (Online)

วารสาร : การวิจัยการบริหารการพัฒนา | ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2563)

Vol.10 No.2 (April-June 2020)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าและบทความทางวิชาการของคณาจารย์ และนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบริหาร การศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
2. เนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้อง ไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ
3. การส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยนั้น สามารถส่งโดยตรงไปที่กองบรรณาธิการวารสารผ่านระบบ online Submission ที่เว็บไซต์ บทความทั้ง 2 ประเภท ซึ่งบทความที่ส่งมานั้นจะถูกส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิใน สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินแบบ Double-Blinded Review ก่อนที่จะพิจารณาจัดพิมพ์ในขั้นต่อไป
4. การรับบทความของวารสารการวิจัยการบริหารพัฒนาจะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ ในทางวิชาการที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏญ์ ศรีวิบูลย์	รักษาราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร. สุดาวรรณ สมใจ	ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บรรณาธิการ

ดร.ณัฐณิภรณ์	เอกนราจินดาวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
--------------	-----------------	-------------------------

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ชาญเดช	เจริญวิริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
-----------	----------------	-------------------------

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์	กุลโรจนภัทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์	ทับทิมธรรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ	ราชบัณฑิตยสภา/ทางรัฐสภา
ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร	มหาวิทยาลัยชินวัตร
ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ์	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์	สถาบันรัชต์ภาคย์

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ทินพันธ์ นาคะตะ	นักวิชาการอิสระ
ศาสตราจารย์ ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ไพบุลย์ ช่างเรียน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี พิริยะกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภา กุณฑลบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี พิจิตบันดาล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วิทยอุดม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ อีธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ.ตะกั่วทุ่ง	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนือง สุกข์ ณ.อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ชินบุตร	มหาวิทยาลัยทองสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา อนันตธนาชัย	สถาบันรัชต์ภาคย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยสร สมบุญมาก	สถาบันรัชต์ภาคย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารดา จารุพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณา ศิลปะอาษา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พร้อมศักดิ์ บึงบัว	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคพันธ์ ศาลาทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
พระมหา ดร.กฤษณ์ธินันต์ เดชจักรบดินทร์	วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร
พระมหา ดร.สรวิชัย ดวงชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหา ดร.เผื่อน เณลิมาจัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหา เสรีชน พันธุ์ประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระปลัด ดร. สมชาย บัณฑิต (ดำเนิน)	มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ญาณกร ทัพประยูร	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร.กรเอก กาญจนโกคิน	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร.ปรารักษ์ทิพย์ ยวามน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ดร.ถาวร	ทิศทองคำ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.ณัฐพัชร	มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.เศรษฐวัตร	พรมสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.สุรศักดิ์	จิรวาสต์มงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ดร.นารา	กิตติเมธากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
ดร.สุรมน	ไทยเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา พิมพ์เผยแพร่ 4 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม-ธันวาคม

การเผยแพร่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่

<http://www.phdindeadmin.com>, <http://journal.ssrui.ac.th/index.php/JDAR>

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด มิน เซอร์วิส ซัพพลาย 29/97 ม.3 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงลำผักชี เขตหนองจอก กทม. 10530

โทร 02-3264124, 092-2764177 Email: meancopier@gmail.com

ติดต่อกองบรรณาธิการ

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตการบริหารการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาคาร 31 ชั้น 3 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์: 02-1601240, 097-9359356

โทรสาร: 02-1601240

Website: <http://journal.ssrui.ac.th/index.php/JDAR>

E-mail: touch_life@outlook.co.th, journal.dar@gmail.com

บทความทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ได้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน
ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ส่วนหน้า	ก-ค
สารบัญ	ง-ฉ
บทบรรณาธิการ	ช
ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร	1-13
MARKETING MIX AFFECTING FOREIGN TOURIST BEHAVIOR'S DECISION IN USING THE SERVICE OF HOTELS IN PHRA-NAKHON, BANGKOK บุญยะวรรณ ปุณยะสิทธิ์สกุล, ศุภศักดิ์ เภาประเสริฐวงศ์	
แรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพ	14-20
MOTIVATIONS OF FLIGHT ATTENDANTS CONTRIBUTING TO THEIR QUALITY SERVICE PROVISION ประภัสสร หนูพรหม, รวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์	
ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไฮลด์ ในสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็กผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	21-31
THE INFLUENCES OF PARENTAL EXPECTATIONS ON BRAND VALUE CREATION IN CHILD'S LEARNING MEDIA FOR TEACHING MATERIALS OF YONG CHILDREN TROUGH ELECTRONICS CHANNELS IN BANGKOK ศิริสุข สงสมพันธ์, พีรภาว ทีวีสุข	
องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล	32-45
FACTORS TO FACILITATE LIFELONG LEARNING IN NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION SUB-DISTRICT CENTERS สิตาภา เกื้อคลัง และ ภัทรพล มหาพันธ์	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี	46-56
THE PARTICIPATION OF THE PUBLIC IN THE BAYAO SUBDISTRICT MUNICIPALITY WANG SAM MO DISTRICT UDON THANI PROVINCE สุรศักดิ์ อุดมศิลป์	
แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561-2580	57-68
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE ABILITY OF RESERVE FORCE IN TYPE OF MILITARY STUDENTS, FOR STABILITY ACCORDING TO THE 20-YEAR NATIONAL STRATEGY FROM 2018-2037 โยธิน ไพรพนานนท์, สุรพล ราชภัณฑารักษ์, ปรัชญา ปิยะมโนธรรม, วิโรจน์ วิจิตรโท	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี THE EFFECTIVENESS OF SERVICES OF THE SARABURI PROVINCIAL LAND OFFICE ศุภวรรณ ทองแท้	69-80
เศรษฐกิจการเมืองของฟุตบอลไทยลีก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2561 THE POLITICAL ECONOMY OF THE THAI FOOTBALL LEAGUE FROM YEAR 2016 – 2018 ถัณณานันท์ ลักษณะมีธนานันต์	81-90
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี THE PEOPLE'S PARTICIPATION IN DRUG PREVENTION IN ARGE OF SUAN YAI SUBDISTRICT, MUANG DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE สุชาติ สมสีดา, ศิพร โกวิท	91-97
ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) THE RELATIONSHIP BETWEEN THE THAI ARMY AND THE CHINESE ARMY IN THE TIME OF THE NATIONAL COUNCIL FOR PEACE AND ORDER (NCPO) ธนพล คงเจียง	98-109
แนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 THE BEST PRACTICE OF INTERNAL SUPERVISION OF THE SCHOOLS UNDER THE SAMUT PRAKAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 สุรรัตน์ เบญกุล, นันทิยา น้อยจันทร์	110-120
บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475 - 2557 THE POLITICAL ROLES OF THE ROYAL THAI NAVY BETWEEN 1932 - 2014 ฟ้าประไพ ปาละนันท์	121-133
ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร EXPECTATIONS OF THE PEOPLE TOWARDS PUBLIC SERVICE OF SAI NGAM SUBDISTRICT MUNICIPALITY, SAI NGAM DISTRICT, KAMPHAENG PHET PROVINCE พรพรรณเพ็ญแข โฉมอ่อน	134-144

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน THE ROLE OF MONKS AND THE MULTI-PERSONALITY CONCEPT OF A FICTIONAL CLUB IN MODERN THAI POLITICAL SOCIETY พระสมัคร ศรีธีร	145-157
รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา คณะครุ ศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ A MODEL FOR ENHANCING THE COMPETENCY OF BUDDHIST INTEGRATIVE TEACHERHOOD IN OF STUDENTS IN FACULTY OF EDUCATION, RAJABHAT UNIVERSITY บุญฤดี อุดมผล	158-170
การบริหารธุรกิจตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท BUSINESS ADMINISTRATION BASED ON THERAVADA BUDDHIST PHILOSOPHY สิรินทร์ กันยาวิริยะ, เมธา หริมเทพาธิป, กิรติ บุญเจือ	171-179
Book Review	
Web 4.0 marketing Seri Wongmonta	180-185
คำแนะนำการส่งบทความ ตัวอย่างการเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์	186-191 192-195

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2563 กองบรรณาธิการ มีวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารเพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และจากการที่วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ได้รับการรับรองมาตรฐานจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ดังนั้น ในการจัดทำวารสารดังกล่าวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้กำหนดไว้ทางกองบรรณาธิการมีกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การรับบทความผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาบทความแต่ละบทความ ดังปรากฏในหน้าสารบัญ และประกอบไปด้วยบทความทั้งหมด 16 บทความ 1 Book Review

กองบรรณาธิการ วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป และขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ดร.ณัฐณรณณ์ เอกนราจินดาวัฒน์
บรรณาธิการ

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

Marketing Mix Affecting Foreign Tourist Behavior's Decision in Using the service of Hotels in Phra-Nakhon, Bangkok

บุญยะวรรณ ปุณยะสิทธิ์สกุล และ ศุภศักดิ์ เงามประเสริฐวงศ์

Boonyawat Poonyasitsakul and Supasak Ngaoprasertwong

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทลในเขตพระนคร 2) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเป็นการศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ใช้สถิติ t-test. ร่วมกับการวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธี Post Hoc Test

ผลวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์ต่อปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทลไม่แตกต่างกัน และมีความแปรปรวนระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน 2) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางการตลาดที่ทำให้ตัดสินใจใช้บริการโฮสเทลมากที่สุด คือ ด้านราคา รองลงมาคือด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านสถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการส่งเสริมการขาย ตามลำดับ และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงภาพลักษณ์การตกแต่งของโฮสเทลให้มีเอกลักษณ์ในการดึงดูดใจต่อการตัดสินใจเลือกพักที่โฮสเทล เช่น สไตล์ลอฟท์ หรือโมเดิร์น เนื่องจากในปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมทำVlog ทำรีวิวหรือถ่ายรูปเกี่ยวกับสถานที่ไปท่องเที่ยวหรือเข้าพัก ซึ่งถือเป็นการช่วยส่งเสริมโฮสเทลให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงห้องพักหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นประจำทุกเดือนหรือทุกอาทิตย์ และควรเพิ่มการส่งเสริมการขายส่วนลดราคาพิเศษให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้าพักเป็นระยะยาว

คำสำคัญ: โฮสเทล, ส่วนประสมทางการตลาด, เขตพระนคร, นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

Abstract

This research aims to study 1) the behaviors of foreign tourists' decision in using the service of hotels in Phra-Nakhon, Bangkok. 2) the marketing mix affecting foreign tourist behavior's decision in using the service of hotels in Phra-Nakhon, Bangkok. Is a quantitative research. The instrument used in the study is the questionnaire Statistics used in data analysis included descriptive statistics using Independent Sample T -Test with One-Way ANOVA, Multiple Comparisons (Post Hoc Test)

The results of this research found that 1) The results of all of a personal data on marketing factors that affect the behavior of the decision to use hostel services are not different. There was a significant variance between groups at .05 level in all aspects. When analyzing differences in pairs. 2) foreign tourists who decide to use the hostel mostly factors are price, people, process, place, physical evidence, product and promotion at least. And the researcher suggested that the image of the hostel's decor should be improved to have its own identity or one of the highlights in attracting the decision to stay at a hostel such as Loft style or modern style for the benefit of being cost effective due to the current popularity of Vlog make a review or take pictures about places to travel or stay. It considered to help promote the hostel to

be more well-known. Should be checked and updated if the room or facilities are damaged every month or every week. and should increase sales promotion, special price discounts for foreign tourists who stay for a long time.

Keywords: Hostel, Marketing mix, Phra-Nakhon, Foreign tourist

Received: 2020-01-04

Revised: 2020-04-06

Accepted: 2020-06-11

บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยรวมในช่วงปี พ.ศ. 2561 ถือว่ามีการเจริญเติบโตขึ้นสูงมาก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ให้ความสนใจและเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และพักผ่อนในประเทศไทยเป็นจำนวนมากถึง 10.63 ล้านคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) โดยส่วนมากจะเลือกใช้บริการที่พักประเภทโฮสเทล เนื่องจากต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวให้มากที่สุด รวมถึงต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการท่องเที่ยวกับเพื่อนใหม่ๆ (Brand Buffet, 2559) จากผลสำรวจของ Visa Global Travel Intentions Study ในปีพ.ศ. 2558 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนมากเริ่มเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นจากเดิม ถึงร้อยละ 24 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 13,000 คน จาก 25 ประเทศ ด้วยเหตุผลนี้เองทำให้ที่พักประเภทโฮสเทลเริ่มเปิดกิจการมากขึ้นและเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในพื้นที่เขตพระนคร ซึ่งถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางของกรุงเทพมหานคร ที่แทรกวิถีชีวิตของแหล่งชุมชนในสมัยก่อนไว้ท่ามกลางความทันสมัยในยุคปัจจุบัน

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยต้องการจะทราบว่าตัวแปรใดที่ส่งผลมากที่สุดต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการขยายฐานนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการด้านการศึกษา รวมถึงเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันที่ที่พักแบบโฮสเทลในเขตพระนครให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและมีมาตรฐานไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด มีความสำคัญต่อการจัดการและดำเนินธุรกิจในหลากหลายประเภท (Kotler P., 1997) ได้กล่าวไว้ว่าส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ มักจะถูกนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ ความต้องการของผู้บริโภค โดยในตอนแรก Kotler ได้กล่าวว่ามี 4 ตัวแปร คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต่อมาได้มีการเพิ่มตัวแปรเข้าไปอีก 3 ตัว ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ

(Process) ตามการเปลี่ยนแปลงในภาคเศรษฐกิจที่มีเพิ่มมากขึ้นและเกิดการแข่งขันกันระหว่างธุรกิจตลอดเวลา และยังมีการปรับแนวคิดส่วนผสมทางการตลาดใหม่เพิ่มขึ้นมาเพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคที่มีมากขึ้น คือ 4C's ประกอบด้วย การร่วมมือสร้าง (Co-creation) การตั้งราคาให้มีความยืดหยุ่น (Currency) การกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Communal activation) และการพูดคุย (Conversation)

แนวคิดพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภค มีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภคไว้แตกต่างกัน โดยสุวัฒน์ ศิริรินทร์ (2548) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภคไว้ว่าเป็นความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด ที่ส่งผลต่อการกระทำในการประเมินผลเพื่อการตัดสินใจซื้อและใช้บริการ ทั้งของสินค้าทั่วไปและบริการที่ได้รับจากบุคคล นำมาซึ่งการตอบสนองความพึงพอใจของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวความคิดของ Schiffman & Kanuk (1987) ที่ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ได้แสดงออกไม่ว่าจะเป็นการเสาะหาตัวสินค้า การเลือกซื้อ การใช้สินค้าหรือบริการ และการประเมินผลตัวผู้บริโภคจะมีความคาดหวังว่าเมื่อทำการเลือกซื้อหรือใช้บริการใด ๆ นั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ เป็นการตัดสินใจโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งเงิน กำลังและเวลาเพื่อบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อต้องการสำรวจและอธิบายถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางการตลาดและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการโฮสเทลในเขตพระนคร โดยได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 385 คน จากสูตรของ W.G. Cochran (1953) เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 - มีนาคม พ.ศ. 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเป็นการประมาณค่า (Rating scale) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมทางสถิติ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยเป็นการอธิบายและสรุปในลักษณะของค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้สถิติแบบ T-Test (Independent Sample T-Test) ร่วมกับการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ด้วยวิธี Post Hoc Test

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำแนกตามตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อายุและรายได้

ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
1.1 ชาย	182	47.3
1.2 หญิง	203	52.7
รวม	385	100
2.สถานภาพ		
2.1 โสด	176	45.7
2.2 สมรส	187	48.6
2.3 หม้าย	15	3.9
2.4 หย่าร้าง	7	1.8
รวม	385	100
3.ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	46	11.9
3.2 ปริญญาตรี	190	49.4
3.3 ปริญญาโท	126	32.7
3.4 สูงกว่าปริญญาโท	23	6.0
รวม	385	100
4.ภูมิภาค		
4.1 เอเชีย	65	16.9
4.2 ยุโรป	262	68.1
4.3 อเมริกาเหนือ	22	5.7
4.4 แอฟริกา	1	.3
4.5 ออสเตรเลีย	31	8.1
4.6 อเมริกาใต้	4	1.0
4.7 แอนตาร์กติกา	-	-
รวม	385	100
5.อายุ		
5.1 15-20 ปี	28	7.3
5.2 21-30 ปี	149	38.7
5.3 31-40 ปี	119	30.9
5.4 41-50 ปี	72	18.7
5.5 51-60 ปี	17	4.4
5.6 61 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	385	100
6.รายได้ต่อเดือน (US\$ roughly)		
6.1 น้อยกว่า \$600 หรือ \$600	86	22.3
6.2 \$601-\$900	137	35.6
6.3 \$901-\$1,200	123	31.9
6.4 \$1,201-\$1,500	38	9.9
6.5 มากกว่า \$1,501	1	0.3
รวม	385	100

จากตารางที่ 1 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด 385 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมาคือ โสด 176 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และมีการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ยุโรป จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 68.1 อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 และมีรายได้ต่อเดือน (US\$) อยู่ที่ \$601-\$900 จำนวน 137 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.6

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมในการท่องเที่ยวและการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล

ตารางที่ 2.1

จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 1-2 ครั้ง	282	73.2
2. 3-5 ครั้ง	93	24.2
3. มากกว่า 5 ครั้ง	-	-
4. อื่นๆ	10	2.6
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.1 พบว่า จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเคยเดินทางมาท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ เคยเดินทางมา 1-2 ครั้ง จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 73.2 รองลงมาคือเคยเดินทางมา 3-5 ครั้ง มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และอื่นๆ ได้แก่ เดินทางมาครั้งแรก, อาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร เป็นต้น มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 2.2

ช่วงระยะเวลาที่เดินทางท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 1-3 วัน	265	68.8
2. 4-7 วัน	84	21.8
3. 8-14 วัน	32	8.3
4. มากกว่า 14 วัน	4	1.0
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.2 พบว่าช่วงระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้ท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-3 วัน จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมา 4-7 วัน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 และน้อยที่สุดมากกว่า 14 วัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 2.3

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมากรุงเทพมหานคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่องเที่ยว/พักผ่อน	331	86.0
2. ธุรกิจ/งานราชการ	21	5.5
3. เยี่ยมญาติ/เพื่อน	21	5.5
4. ประชุม/สัมมนา	5	1.3
5. อื่นๆ	-	-
6. ท่องเที่ยว/พักผ่อน, เยี่ยมญาติ/เพื่อน	5	1.3
7. ท่องเที่ยว/พักผ่อน, ธุรกิจ/งานราชการ, เยี่ยมญาติ/เพื่อน	1	0.3
8. ท่องเที่ยว/พักผ่อน, ธุรกิจ/งานราชการ	1	0.3
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.3 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อนมากที่สุด เป็นจำนวน 331 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 รองลงมาเพื่อธุรกิจ/งานราชการ และเยี่ยมญาติ/เพื่อน เท่ากันจำนวนละ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และน้อยที่สุดคือท่องเที่ยว/พักผ่อน, ธุรกิจ/งานราชการ, เยี่ยมญาติ/เพื่อน และเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน, ธุรกิจ/งานราชการ อย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 2.4

เดินทางท่องเที่ยวพร้อมกับใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.คนเดียว	130	33.8
2.เพื่อน	103	26.8
3.ครอบครัว	146	37.9
4.บริษัททัวร์	-	-
5.อื่นๆ	5	1.3
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.4 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัว เป็นจำนวน 146 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมาเลือกที่จะเดินทางคนเดียว จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และเดินทางกับเพื่อน จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8

ตารางที่ 2.5

รู้จักและเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพระนคร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.รู้จักและเคยเดินทางท่องเที่ยวมาก่อน	318	82.6
2.รู้จักแต่ไม่เคยเดินทางท่องเที่ยวมาก่อน	5	1.3
3.ไม่รู้จักและไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว	62	16.1
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.5 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่รู้จักและเคยเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพระนครมาก่อน จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6 รองลงมาคือ ไม่รู้จักและไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวมาก่อน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

ตารางที่ 2.6

ปัจจัยที่ใช้ในการเลือกโฮสเทล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ราคา	191	49.6
2.อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว	78	20.3
3.รูปแบบห้องพักหลากหลาย	4	1.0
4.หาเพื่อนใหม่/ประสบการณ์ใหม่	4	1.0
5.อื่นๆ	-	-
6.ราคา, อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว	93	24.2
7.ราคา, อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว, รูปแบบห้องพักหลากหลาย	7	1.8
9.ราคา, หาเพื่อนใหม่/ประสบการณ์ใหม่	8	2.1
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.6 พบว่าปัจจัยที่นักท่องเที่ยวใช้เลือกโฮสเทลมากที่สุดคือ ราคา จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมาคือ ราคาและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว เป็นจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3

ตารางที่ 2.7

ช่วงระยะเวลาในการเข้าพักโฮสเทล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.1 คืน	204	53.0
2.2 คืน	90	23.4
3.3 คืน	49	12.7
4.มากกว่า 3 คืน ขึ้นไป	42	10.9
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.7 พบว่าช่วงระยะเวลาในการเข้าพักโฮสเทลของนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 คืน เป็นจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือ 2 คืน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และน้อยที่สุดคือ มากกว่า 3 คืน ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9

ตารางที่ 2.8

ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับโฮสเทลจากแหล่งใด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เว็บไซต์/รีวิว	297	77.1
2.โซเชียลมีเดีย (เฟสบุ๊ก, อินสตาแกรม, ทวิตเตอร์)	77	20
3.บริษัททัวร์	-	-
4.เพื่อนแนะนำ	2	0.5
5.นิตยสาร	-	-
6.โทรทัศน์	1	0.3
7.ศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว	-	-
8.พบเห็นโดยความบังเอิญ	8	2.1
9.อื่นๆ	-	-
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.8 พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์/รีวิว มากที่สุด จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 รองลงมาทางโซเชียลมีเดีย 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และน้อยที่สุดคือทางโทรทัศน์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 2.9

อัตราค่าบริการเฉลี่ยต่อคืน (US\$ roughly)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.น้อยกว่าหรือเท่ากับ \$31.33 (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000บาท)	281	73.0
2.\$31.36 - \$62.67 (1,001 - 2,000บาท)	92	23.9
3.\$62.70 - \$94 (2,001 - 3,000บาท)	11	2.9
4.มากกว่า \$94.03 (มากกว่า 3,001บาท)	1	0.3
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.9 พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายค่าบริการโฮสเทลเฉลี่ยต่อคืนมากที่สุด น้อยกว่าหรือเท่ากับ \$31.33 จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 73 รองลงมาคือค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคืนอยู่ที่ \$31.36 - \$62.67 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 และน้อยที่สุดคือ มากกว่า \$94.03 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 2.10

กลับมาใช้บริการที่โฮสเทลเดิมอีกครั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ใช่	338	87.8
2.ไม่	47	12.2
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.10 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติตัดสินใจเลือกกลับมาใช้บริการโฮสเทลเดิมอีกครั้งเป็นจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 87.8 ไม่กลับมาใช้บริการที่โฮสเทลเดิม จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2

ตารางที่ 2.11

เดินทางกลับมาท่องเที่ยวในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานครอีกครั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ใช่	382	99.2
2.ไม่	3	0.77
รวม	385	100

จากตารางที่ 2.11 พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเลือกที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานครอีกครั้ง จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 98.7 และไม่เดินทางกลับมาท่องเที่ยวในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานครอีกครั้ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.77

วัตถุประสงค์ที่ 2) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 12

ปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.ชื่อเสียงของโฮสเทล	3.35	1.096	ปานกลาง
2.มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ	3.48	0.887	มาก
3.ความสะอาดภายในห้องพักและบริเวณโดยรอบ	3.60	0.852	มาก
4.การตกแต่งห้องพักมีเอกลักษณ์	3.29	0.954	ปานกลาง
5.ความหลากหลายของห้องพัก	2.78	1.093	ปานกลาง
รวม	3.30	0.114	ปานกลาง
ปัจจัยทางการตลาดด้านราคา (Price)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.อัตราค่าบริการห้องพักมีความเหมาะสม	4.01	0.810	มาก
2.เงื่อนไขในการชำระเงินมีหลากหลาย (เงินสด/บัตรเครดิต)	3.51	0.941	มาก
3.มีการกำหนดอัตราค่าบริการห้องพักและบริการต่างๆชัดเจน	3.98	0.745	มาก
4.อัตราค่าบริการห้องพักมีหลากหลายระดับ	2.84	0.948	ปานกลาง
5.อัตราค่าบริการห้องพักมีความเหมาะสม กับคุณภาพในการบริการ	3.79	0.812	มาก
รวม	3.63	0.089	มาก
ปัจจัยทางการตลาดด้านสถานที่ตั้งและ ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.การจองห้องพักผ่านระบบออนไลน์/เว็บไซต์	3.91	0.878	มาก
2.การจองผ่านเคาน์เตอร์โรงแรม	3.23	0.926	ปานกลาง
3.ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว	3.72	1.091	มาก
4.ตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางเข้าถึงได้สะดวก	3.57	0.944	มาก
5.สะดวกในเรื่องของการจราจร	3.07	1.052	ปานกลาง
รวม	3.50	0.090	มาก

ปัจจัยทางการตลาดด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. โปรโมชันในช่วงเทศกาลหรือกิจกรรมพิเศษ	3.20	1.007	ปานกลาง
2. มอบสิทธิพิเศษ/ส่วนลดให้แก่ลูกค้าเก่าหรือผู้ที่ทำการจองห้องพักเป็นระยะเวลายาว	2.49	1.046	น้อย
3. มีการจัดการประชาสัมพันธ์ตามสื่อโซเชียลมีเดีย/เว็บไซต์	3.34	0.994	ปานกลาง
4. การแจกสินค้าที่ระลึกให้แก่แขกที่มาเข้าพักโฮสเทล	2.22	1.047	น้อย
5. การรวมบริการด้านอื่นๆ เข้ากับห้องพักและการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ใช้บริการโฮสเทล	3.49	0.905	มาก
รวม	2.95	0.058	ปานกลาง
ปัจจัยทางการตลาดด้านบุคคล (People)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. พนักงานให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ	3.55	0.825	มาก
2. พนักงานให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	3.51	0.833	มาก
3. ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงาน	3.53	0.963	มาก
4. พนักงานมีความรู้ความเชี่ยวชาญสามารถช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.48	0.887	มาก
5. พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี สุภาพและเป็นมิตร	3.90	0.766	มาก
รวม	3.59	0.074	มาก
ปัจจัยทางการตลาดด้านกระบวนการ (Process)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความสะดวกรวดเร็วในการชำระค่าบริการห้องพัก	3.43	0.861	ปานกลาง
2. ความแม่นยำและถูกต้องของระบบการจองห้องพัก	3.77	0.796	มาก
3. ผู้เข้าพักสามารถปรับเปลี่ยนวันเวลาหรือยกเลิกการจองห้องพักได้	3.45	0.803	มาก
4. สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม	3.44	0.843	มาก
5. ขั้นตอนในการให้บริการมีมาตรฐานอยู่เสมอ	3.64	0.900	มาก
รวม	3.55	0.043	มาก
ปัจจัยทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. สัญลักษณ์และป้ายชื่อโฮสเทลชัดเจน/สังเกตเห็นง่าย	3.40	1.123	ปานกลาง
2. การตกแต่งของโฮสเทลและบริเวณโดยรอบ	3.43	0.849	มาก
3. ความปลอดภัยของบริเวณโดยรอบโฮสเทล	3.41	0.923	มาก
4. ระบบรักษาความปลอดภัยภายในโฮสเทล (รหัสผ่าน/ กล้องวงจรปิด/ ทางหนีไฟ)	3.71	0.906	มาก
5. บรรยากาศโดยรวม/ ภายในห้องพัก	3.35	0.923	ปานกลาง
รวม	3.46	0.104	มาก
รวมปัจจัยทางการตลาดทุกด้าน	3.41	0.025	มาก

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง โดยใช้สถิติ Independent Samples Test

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	3.26	.739	-9.957	.339
หญิง	203	3.33	.784		

จากตารางที่ 13 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	3.67	.535	1.611	.108
หญิง	203	3.58	.550		

จากตารางที่ 14 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านราคาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยว

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	3.48	.679	-5.97	.551
หญิง	203	3.52	.696		

จากตารางที่ 15 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านสถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการขาย จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	2.97	.680	.737	.461
หญิง	203	2.92	.733		

จากตารางที่ 16 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านการตกแต่งห้องพักมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคลากร จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	3.63	.636	1.111	.267
หญิง	203	3.56	.620		

จากตารางที่ 17 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านบุคลากรที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการจำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	3.52	.611	-.709	.479
หญิง	203	3.57	.613		

จากตารางที่ 18 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ จำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

เพศ	N	($\bar{X}$)	SD	T	Sig.
ชาย	182	3.46	.716	.062	.950
หญิง	203	3.46	.733		

จากตารางที่ 19 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในด้านเงื่อนไขในการชำระเงินหลากหลายที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อโดยใช้สถิติ One-Way ANOVA

เปรียบเทียบความแตกต่างด้านสถานภาพ การศึกษา ภูมิภาค อายุ และรายได้ต่อเดือน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นรายกลุ่มทุกด้าน ในกรณีที่ค่า Sig. < .05 คือมีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Post Hoc Test ของ Scheffe พบว่า มีจำนวนคู่ที่แตกต่างทั้งหมด 28 คู่ จากปัจจัยด้านสถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิภาค อายุ และรายได้ต่อเดือน ต่อปัจจัยทางการตลาดทุกด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ตัดสินใจใช้บริการโฮสเทลส่วนมากเป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี ส่วนมากอาศัยอยู่ภูมิภาคยุโรป มีอายุ 21-30 ปี และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง \$601-\$900 (ประมาณ 20,001-30,000 บาท) ด้านพฤติกรรมในการท่องเที่ยวและการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทล พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวกรุงเทพมหานครมากที่สุด 1-2 ครั้ง และใช้ระยะเวลาเดินทางท่องเที่ยว 1-3 วัน มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน เลือกเดินทางร่วมกับครอบครัว/ญาติ โดยส่วนมากรู้จักและเคยเดินทางท่องเที่ยวในเขตพระนครมาก่อน มีการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับโฮสเทลผ่านช่องทางเว็บไซต์/รีวิว ปัจจัยที่ทำให้เลือกใช้บริการโฮสเทลมากที่สุด คือ ราคา โดยมีช่วงระยะเวลาในการเข้าพัก 1 คืน อัตราค่าบริการเฉลี่ยต่อคืนน้อยกว่า \$31.33 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการจะกลับมาใช้บริการโฮสเทลเดิมซ้ำอีกครั้งและตัดสินใจที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร อีกครั้งในอนาคต ด้านปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทลในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.41) เมื่อแยกตามรายด้านมากที่สุดคือ ด้านราคา ($\bar{X}$) = 3.63) รองลงมาคือด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านสถานที่ตั้งและช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการส่งเสริมการขาย ตามลำดับ

จากสมมติฐานทางด้านปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้บริการโฮสเทลแตกต่างกันหรือไม่โดยแยกตามข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องต่องานวิจัยของสุนทรีย์ ศิริจันทร์ (2561) ในหัวข้อเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักแบบโฮสเทล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญและตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลต่อปัจจัยทางการตลาดในด้านราคามากที่สุดเหมือนกัน แต่เมื่อแยกตามรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันทั้งหมดยกเว้นด้านรายได้ที่ไม่มีความแตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและเมื่อแยกตามรายด้าน สุนทรีย์ ศิริจันทร์ ได้ศึกษาแล้วพบว่านักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวแบ็คแพกเกอร์ (Backpacker) และมีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปยุโรป โดยชาวยุโรปจะนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเขตร้อนเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมากและถูกจัดอยู่ในกลุ่มมิลเลนเนียล หรือเจเอเรชั่นวาย (อายุ 24-35 ปี) จะชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยว ความท้าทายต่างๆมากกว่ากลุ่มอื่นๆ จึงเป็นเหตุผลที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในทวีปยุโรปเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากตามผลการวิเคราะห์ข้างต้น โดยเป็นไปตามแนวคิดของ Kotler (1999) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) ของสินค้า โดยพื้นฐานจำเป็นจะต้องมีและขาดไม่ได้ 4 ประการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด แต่ในปัจจุบันได้มีการเพิ่มเติมเข้ามา 3 ประการ เพื่อรองรับธุรกิจประเภทบริการ ประกอบด้วย บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ในเขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะใน 2 ด้าน ที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ควรปรับปรุงภาพลักษณ์การตกแต่งของโฮสเทลให้มีความมีเอกลักษณ์หรือมีจุดเด่นในการจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกพักที่โฮสเทล เช่น มุมถ่ายรูป คาเฟ่ การตกแต่งที่มีสไตล์ พื้นที่กว้างขวางเป็นสัดส่วนชัดเจน เป็นต้น นักท่องเที่ยวส่วนมากนิยมถ่ายรูปหรือถ่ายวิดีโอเก็บไว้เป็นความทรงจำว่าครั้งหนึ่งเคยได้มาท่องเที่ยวหรือเข้าพักสถานทีนั้น และเลือกแชร์ความประทับใจหรือความสุขผ่านทางโซเชียลมีเดียซึ่งจะส่งผลให้ตัวโฮสเทลเองมีคนรู้จักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรเพิ่มประเภทห้องพักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเป็นหมู่คณะหรือครอบครัวที่ต้องการห้องพักในราคาที่ไม่สูงเท่ากับโรงแรมแต่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อความต้องการ และควรดูแลห้องพักรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในห้องพักให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ตรวจสอบความเรียบร้อยในระบบรักษาความปลอดภัยต่างๆทุกเดือนเพื่อให้เป็นมาตรฐานและแบบอย่างแก่โฮสเทลที่เปิดกิจการขึ้นมาใหม่ในระยะหลัง

ด้านการส่งเสริมการขายควรมีการทำเว็บไซต์หรือใช้โซเชียลมีเดียที่เป็นที่นิยม หรือลงทะเบียนร่วมงานกับแอปพลิเคชันจองห้องพัก เช่น Instagram, Facebook, TripAdvisor, Agoda, Traveloka, Booking.com เป็นต้น เนื่องจากเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันพวกนี้สามารถเข้าถึงได้ง่ายจากนักท่องเที่ยวหลากหลายประเทศ และนักท่องเที่ยวมักจะใช้ในการค้นหาสถานที่ท่องเที่ยว ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกเมื่อจะทำการ การทำของที่ระลึกเล็กๆที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันโดยมีสัญลักษณ์ของโฮสเทลหรือของท้องถิ่นจะทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกิดความรู้สึกถึงความหลังและอยากจะกลับมาท่องเที่ยวและใช้บริการที่พักที่เดิมอีกครั้ง การมอบส่วนลดให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้าพักในระยะยาว สามารถมอบส่วนลดเมื่อเลือกใช้บริการห้องพักประเภทอื่นหรือมีราคาสูงกว่าได้ในครั้งถัดไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี2560. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2561 จาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index
- สุนทรีย์ ศิริจันทร์. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักแบบโฮสเทล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุวัฒน์ ศิริรินทร์ และ ภาวนา สายชู. (2548). *MBA handbook: คู่มือสำหรับนักบริหารและนักศึกษาปริญญาโท*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ซี แอนด์ เอ็น.
- อรุณี ลอมเศรษฐี. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Brand Buffet. (2559). *ไขสูตรลับ ปั้นธุรกิจ “โฮสเทล” อย่างไรให้เปรี้ยงงง*. ค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://bit.ly/2GLBKWB>
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Kotler, P. (1997). *Marketing management: analysis, planning implementation and control* (9th ed.). New Jersey: Asimmon & Schuster.
- Kotler, P. (1999). *Principles of marketing (Second European edition)*. New Jersey: Prentic Hall.
- Schiffman, L. & Kanuk, L. (1987). *Consumer behavior* (10th ed.). New Jersey: Prentic Hall.
- Visa Global Travel Intentions Study. (2015). *Executive Summary*. Retrived 5 December 2018, from https://pata.org/store/wp-content/uploads/2015/09/Visa-GTI-2015-for_PATA.pdf

แรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพ Motivations of Flight Attendants Contributing to Their Quality Service Provision

ประภัศร หนูพรหม และ รวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์
prapatsorn nuprom and Raweevan Proyrungroj
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินชาวไทยที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ร่วมกับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกอนหิมะ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แบบแก่นสาระ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เกิดจากแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน โดยแรงจูงใจภายนอกได้แก่ (1) ผลตอบแทน (2) ความมั่นคงในการทำงาน (3) เพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างาน และแรงจูงใจภายในได้แก่ (1) ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง (2) เกิดจากความภาคภูมิใจ

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน, คุณภาพการบริการ

Abstract

This research aimed to study the motivation of flight attendants Contributing to their quality of services provision. This is the qualitative research and its samples, by using purposive and snowball samplings, are from 15 Thai flight attendants who have at least 2- year of work experience. Data were collected by semi-interview, group interview and participant observation and analyzed by thematic analysis.

The research finding shows that the factors affecting the quality of services of flight attendants come from both intrinsic and extrinsic motivation. That is, extrinsic motivation consists of (1) payment, (2) job security and (3) colleagues and supervisors, whereas the intrinsic motivation is composed of (1) need for self-development and (2) pride.

Keywords: Motivations, Flight Attendants, Quality of Service

Received: 2019-12-19

Revised: 2019-02-14

Accepted: 2020-05-01

บทนำ

ในการเดินทางสู่จุดหมายปลายทางในแต่ละเส้นทางด้วยการโดยสารเครื่องบินนั้น แน่นอเนกย่อมประกอบไปด้วยบุคลากรจำนวนมากทั้งที่พบปะกับผู้โดยสารโดยตรงและส่วนที่ไม่ได้พบปะกับผู้โดยสารโดยตรง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นส่วนที่ต้องพบปะกับผู้โดยสารโดยตรงและนับว่าบุคลากรที่มีความใกล้ชิดกับผู้โดยสาร ทำหน้าที่ดูแลผู้โดยสาร ที่เลือกการเดินทางทางอากาศด้วยเครื่องบิน มีหน้าที่ดูแลในเรื่องของความปลอดภัยและบริการในสิ่งที่สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้โดยสารเกิดความสะดวกสบายในระหว่างการเดินทางให้ได้อย่างดีที่สุดตามแต่ประเภทของตัวโดยสารของผู้โดยสารที่ได้เลือกสรรมา ลักษณะธรรมชาติของงานบริการมักจะมาพร้อมกับการตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าผู้มาใช้บริการอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ

บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ความคาดหวังของผู้มาใช้บริการยังต้องมีสูงมากกว่างานบริการโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นลักษณะงานบริการที่มีคุณภาพสูงในสายตาของผู้โดยสารที่เลือกใช้บริการ การเดินทางด้วยเครื่องบิน ด้วยเหตุนี้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของงานบริการ บุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างในการแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายภายใต้สถานการณ์เดียวกันมิใช่เป็นเพราะความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาตลอดจนประสบการณ์ที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่ปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าอีกประการหนึ่งคือการที่บุคคลได้รับการจูงใจในการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลให้แต่ละคนเต็มใจที่จะใช้พลังความสามารถในการทำงานส่งผลถึงคุณภาพที่แตกต่างกัน ต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นต้องมีการปรับตัวให้เข้าใจในลักษณะของงาน จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้โดยสารที่มาใช้บริการได้

ปัจจุบันนี้สายการบินต่างๆมีกลยุทธ์ในการจัดการที่แตกต่างกันไป เพื่อให้เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดให้กับผู้โดยสาร มีการแข่งขันกันสูง มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้โดยสารที่มาใช้บริการของทางสายการบินเกิดความพึงพอใจสูงสุด ดังนั้นทักษะในการให้บริการอย่างมีคุณภาพที่จะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในงานบริการ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนเพื่อให้เกิดการให้บริการที่น่าประทับใจแก่ผู้โดยสาร มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีศิลปะและวาทศิลป์ในการพูด มีเจตคติที่ดีและมีใจรักบริการ สามารถใช้ทักษะในการสื่อสารโดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การให้ข้อมูลเพื่อการบริการในฐานะเครื่องมือสมัยใหม่สนองความต้องการผู้โดยสาร ตลอดจนมีความแม่นยำในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ความเข้าใจในผู้โดยสารต้องสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งต้องทราบความต้องการที่แท้จริงสามารถให้บริการอย่างแตกต่างเป็นรายบุคคลได้ เป็นการบริการยุคใหม่ มีความพยายามสร้างบริการแบบเจาะจงตรงใจ การตอบสนองอย่างเต็มที่และรวดเร็ว ทำให้ผู้โดยสารรู้สึกว่ามีผู้ให้บริการคือเพื่อนที่ดี ตลอดจนมีความเอาใจใส่ดูแลสม่ำเสมอ ความเข้มแข็งในงานบริการ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องมีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้น แรงจูงใจมีความสำคัญต่อพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ที่จะช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานสร้างพลังความสามารถเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและสร้างความสำเร็จต่อองค์การผู้บริหารและพัฒนางานองค์กรด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ทบทวนวรรณกรรม

บุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างในการแสดงออก ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการ รวมถึงแรงจูงใจในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้น ๆ สำหรับในด้านการปฏิบัติงาน บุคคลก็มักมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่แตกต่างกันภายใต้สถานการณ์เดียวกัน ซึ่งพฤติกรรมที่แตกต่างกันดังกล่าวไม่ใช่เป็นเพราะบุคคลแต่ละคนมีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาตลอดจนประสบการณ์ที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่ปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าอีกประการหนึ่ง คือ การที่บุคคล มีแรงจูงใจในการทำงานที่แตกต่างกัน เป็นเหตุให้แต่ละคนเต็มใจที่จะใช้พลังความสามารถในการทำงานมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไปด้วย แรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จำเป็นต้องศึกษาในหลายประเด็น การศึกษาแรงจูงใจของมนุษย์มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำความเข้าใจแรงจูงใจของมนุษย์ ทำให้เราทราบถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ สำหรับในด้านการปฏิบัติงานนั้น กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจว่า เป็นปฐมเหตุที่ก่อให้เกิดผลในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เอนก สุวรรณบัณฑิต และ ภาสกร อุดลพัฒน์กิจ

(2550) ที่อธิบายถึงบทบาทของแรงจูงใจในการกระตุ้นให้บุคคลทำงานอย่างตั้งใจ การจูงใจเป็นแนวโน้มที่จะโน้มน้าวบุคคลให้แสดงพฤติกรรมต่างๆในธุรกิจบริการนั้น แรงจูงใจมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้บุคคลทำงานอย่างตั้งใจ

Sharpley (2003) ได้อธิบายถึงแรงจูงใจและแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivations) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivations) โดย 1. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivations) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือภาวะความกดดันทางสังคมหรือวัฒนธรรม ไม่ได้เกิดขึ้นเองจากภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งแรงจูงใจนี้จะเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานตัวอย่างเช่น ในการทำงาน ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะต้องมีการประเมินผลการทำงานในทุก ๆ ปี พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่มีผลงานดีเด่นจะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจภายนอกที่ได้รับอิทธิพลทางสังคมขององค์กร จึงส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อให้ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง 2. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivations) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการทาง ด้านร่างกายและจิตใจ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หลักสำคัญของแนวคิดนี้มองว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อม ๆ กันกับความต้องการภายใน ในบางเวลาเขาอาจไม่ได้ตระหนักถึงความต้องการดังกล่าว แต่เมื่อใดก็ตามที่เขาได้รับการกระตุ้นเร้าหรือประสบกับภาวะความไม่สมดุลของร่างกาย และจิตใจ เขาก็จะเกิดความต้องการถึงความต้องการนั้น ๆ ซึ่งความต้องการดังกล่าวจะผลักดันหรือจูงใจให้พฤติกรรมบางอย่างออกมา

สำหรับในงานวิจัยนี้ได้ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจของ Sharpley (2003) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาแรงจูงใจการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

จำรัส เลาสตัย (2549) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ พบว่า 1) ผู้โดยสารมีพฤติกรรมใน การใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำอยู่ระหว่าง 5-7 ครั้งต่อปี โดยมีเหตุจูงใจในการใช้บริการ คือ ราคาต่ำโดยสารเป็นหลัก และความสำเร็จของงาน

วิภา โตประเสริฐ (2552) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวไทยที่มี ต่อการให้บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่ามีความพึงพอใจมากที่สุด ด้านบุคลิกภาพคือ การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และในด้านสติปัญญาและความสามารถ ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาคือแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยการวิจัยนี้ใช้แนวคิดของ Sharpley (2003) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในอธิบายแรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพโดยมีเนื้อหาหลักสำคัญคือแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย ปัจจัย 2 ประการ คือ แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivations) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivations) (ดูแผนภูมิที่ 1 ประกอบ) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivations) หมายถึงสถานะของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอกให้มองเห็นจุดหมายปลายทาง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการแสดงพฤติกรรม แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivations) หมายถึง สถานะของบุคคลที่มีความต้องการในการทำ การเรียนรู้หรือแสวงหาบางอย่างด้วยตนเองเกิดจากความต้องการทาง ด้านร่างกายและจิตใจ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อมภายนอก

แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivations) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivations) โดยรายละเอียดของแรงจูงใจแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 : ทฤษฎีแรงจูงใจ

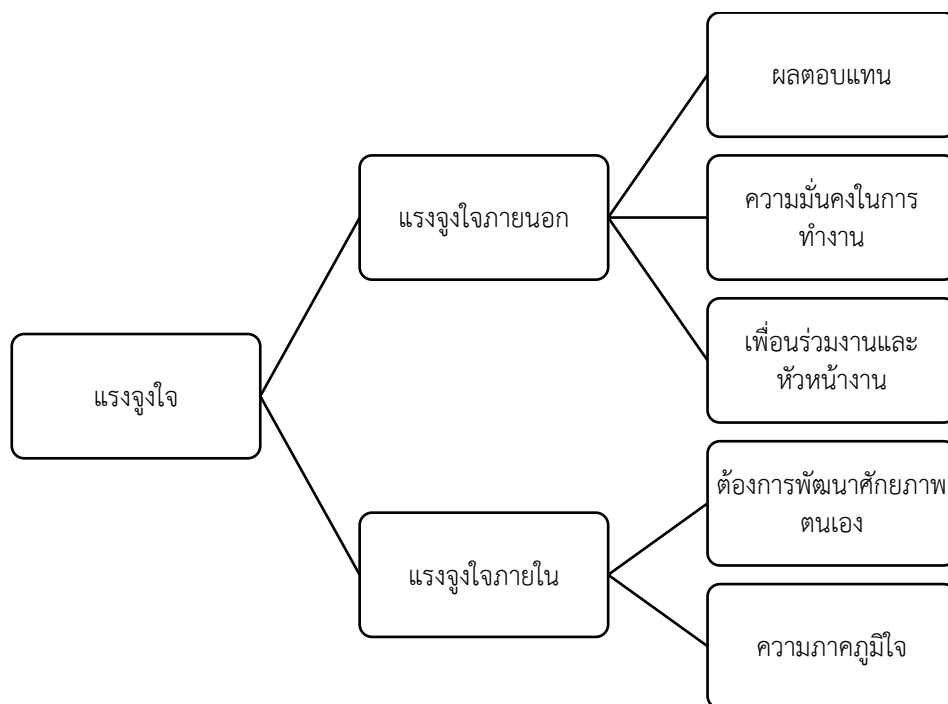
ที่มา: ดัดแปลงจาก Sharpley (2003)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งคือ พนักงานต้อนรับบนสายการบินที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงร่วมกับการคัดเลือกแบบก้นหิมะ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group) และการสังเกตแบบผู้วิจัยมีส่วนร่วมในกิจกรรม (The participant as observer) ดำเนินการตั้งแต่ สิงหาคม 2561 ถึง กุมภาพันธ์ 2562 โดยการใช้วิธีการทั้งสามอย่างร่วมกันนี้สามารถทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล และยังถือเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) อีกด้วย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบที่เรียกว่าการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) ซึ่ง Braun and Clarke (2006) ได้สรุปขั้นตอนในการทำการวิเคราะห์แบบนี้ไว้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนได้แก่ (1) ทบทวนทำความเข้าใจกับข้อมูล (2) กำหนดรหัส จัดระเบียบเป็นชุดข้อมูล (3) รวมรหัสชุดข้อมูลจัดตั้งประเด็นหลัก (4) รวมประเด็นหลักจัดทำแผนผัง (5) กำหนดและตั้งชื่อประเด็น และ (6) การเขียนรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Sharpley (2003) มีดังนี้ (1) แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ ผลตอบแทน ความมั่นคงในการทำงาน เพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน (2) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง เกิดจากความภาคภูมิใจโดยมีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 2.2 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2.2 : แรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพ

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งสามารถอธิบายตามกรอบแนวคิดด้านแรงจูงใจได้ดังนี้ได้ดังนี้

แรงจูงใจภายนอก

1.1) ผลตอบแทน รูปแบบโดยตรงคือ เงินเดือนหรือรายได้ การเลื่อนขั้น หรือเลื่อนตำแหน่ง การได้รับรางวัล หรือการได้รับคัดเลือกต่างๆ หรือผลตอบแทนที่ได้โดยรูปแบบทางอ้อม เช่นในเรื่องของสวัสดิการ การประกันชีวิต ค่ารักษาพยาบาล ประกันสังคมหรือความสะอาดสุขสบายต่างๆ แรงจูงใจเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นและผลักดันให้บุคคลเกิดความพยายามความกระตือรือร้น ทุ่มเทความรู้ความสามารถและพยายามทำงานอย่างเต็มที่เพื่อที่จะได้มาซึ่งผลตอบแทนที่คาดหวัง ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 8 ที่ว่า “รายได้ที่ค่อนข้างดีเลยแหละ สำหรับการมาเงินเดือนเรา เงินเดือนครอบครัวเรา สำหรับอาชีพนี้ แล้วก็อีกอย่างหนึ่งที่พื้คิดก็คือ การได้รับสวัสดิการต่างๆอย่างที่เราจะได้เดินทาง ไม่ใช่แค่ตัวเรา ครอบครัวเราก็ได้เดินทางด้วย พอหลังจากตรงนั้นอีก 3 ปี ก็ได้รับคัดเลือกเป็น supervisorซึ่งค่อนข้างจะยากนะคะ เพราะว่ามันจะต้องมีการแข่งขันกันสูงแล้วพื้ก็ได้รับใบ certificate outstanding crew เป็นลูกเรือที่มีคุณภาพนั่นคือกำลังใจ”

1.2) ความมั่นคงในการทำงาน คือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในงาน เกิดจากความศรัทธาและความเชื่อมั่นความยั่งยืนของอาชีพหรือความมั่นคงขององค์กร หากองค์กรมีความมั่นคงแล้วย่อมสร้างความมั่นใจสร้างความกระตือรือร้นให้กับพนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 9 ที่ว่า “ความมั่นคงในหน้าที่การงาน หมายถึงตัวสัญญา ถ้าสมมติว่าเราทำดี อย่างน้อย ๆ เราไม่ลาป่วย ไม่ลา sick ไม่มีปัญหาเพื่อนร่วมงาน เราก็จะอยู่ในระดับที่เป็น standard ของบริษัทแต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตาม เรามีปัญหาให้กับเพื่อนร่วมงาน เราลาป่วย ลา sick อย่างนี้ เค้าจะไม่ต่อสัญญา”

1.3) เพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน หมายถึงการติดต่อระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อความสามารถทำงานร่วมกันและมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่ 3 ได้

กล่าวว่า “เพอร์เซอร์เค้าเดินเข้ามาแล้วเขาก็พูดกับหนูว่าแบบที่หลังอ่ายกของหนักคนเดียว ถ้าจะทำอะไรแบบนี้ให้เรียกฉันก็ได้เรียกใครก็ได้ให้มาช่วย หนูน้ำตาซึมนี้คือความประทับใจของเพื่อนร่วมงานหัวหน้านาน”

แรงจูงใจภายใน

1.1) ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง เมื่อคนเราเห็นถึงคุณค่าและความสามารถของตนเองก็ย่อมที่จะมีความต้องการยกระดับความสามารถเพื่อให้เกิดการพัฒนาและความสำเร็จในการทำงานและนำมาซึ่งการพัฒนา ศักยภาพตนเอง ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่3 ได้กล่าวไว้ “หนูพูดฝรั่งเศสได้ค่ะหนูจบเอกฝรั่งเศส เคยมีผู้โดยสารเดินเข้ามาถามเลยคะว่าพูดฝรั่งเศสได้หรือถามภาษาอังกฤษ หนูก็แบบทำไม่รู้อะไรอย่างเนี่ยเค้าก็บอกเห็นอ่านข้อว้ายก็เลยรู้ พูดได้แน่เลย รู้สึกดีมีความตั้งใจแบบว่าอู้อยู่ได้ใช้ภาษาแล้ว”

1.2) เกิดจากความภาคภูมิใจ ความภาคภูมิใจเกิดจากรู้สึกภายในเกิดจากความสุขจากการทำงาน เราควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน ทำงานอย่างเต็มที่ และได้ทำในสิ่งที่รัก จะนำมาซึ่งความสุข ความภาคภูมิใจและประสิทธิภาพของงาน ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านที่8 ได้กล่าวไว้ “การทำงานให้มีคุณภาพคือการมีความสุขกับการทำงาน มันคือหน้าที่ ถ้านี่คืองานที่เราเลือกแล้ว แล้วเราเลือกเพราะว่าเรารักที่จะทำงานนี้ก็จะทำให้ดีที่สุด และภูมิใจในงานของเรา”

อภิปรายผล

แรงจูงใจของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพประกอบไปด้วยแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือภาวะความกดดันทางสังคมหรือวัฒนธรรม ไม่ได้เกิดขึ้นเองจากภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งแรงจูงใจนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ผลตอบแทน ความมั่นคงในการทำงาน เพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน แรงจูงใจภายใน เกิดจากความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง เกิดจากความภาคภูมิใจ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สนับสนุนทฤษฎีของ Sharpley (2003)

ผลที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา โตประเสริฐ (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวไทยที่มีต่อการให้บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่ามีความพึงพอใจมากที่สุด ด้านบุคลิกภาพคือ การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และในด้านสติปัญญาและความสามารถ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยผู้โดยสารมีความพึงพอใจในการบริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในระดับมาก ซึ่งมีความเห็นต่างกับจำรัส เลาสัตย์ (2549) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ พบว่า ผู้โดยสารมีพฤติกรรม ในการใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำอยู่ระหว่าง 5-7 ครั้งต่อปี โดยมีเหตุจูงใจในการใช้บริการ คือ ราคาต่ำโดยสารเป็นหลัก และความสำเร็จของงาน สำหรับงานวิจัยนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือแรงจูงใจที่ได้จากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างานมีความสำคัญมากเนื่องจากการทำงานบนเครื่องบินจำเป็นต้องทำงานร่วมกันและต้องช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันจะส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินผลการวิจัยนี้คาดว่าสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตต่อไป โดยทางสายการบินควรสร้างบรรยากาศในการทำงานให้พนักงานรู้สึกผ่อนคลายสนุกและมีความสุขในการทำงาน จากการศึกษาพบว่าพนักงานต้อนรับบน

เครื่องบินได้รับแรงจูงใจจากผลตอบแทน ความมั่นคงในการทำงาน เพื่อนร่วมงานและหัวหน้างานซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะการทำงานบนเครื่องบินต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม หากความสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นก็จะส่งผลให้การบริการ บนเครื่องบินมีคุณภาพ ในส่วนของพนักงานต้อนรับนอกจากมีความภาคภูมิใจในงานบริการ และต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองแล้วต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาในเรื่องของความปลอดภัย ภาษา และการสื่อสาร พร้อมทั้งต้องเตรียมความพร้อมก่อนการทำงานเพื่อส่งผลให้การบริการที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2534). *มนุษย์สัมพันธ์ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา .
- จำรัส เลาสัตย์. (2549). *ความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ*. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการบิน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- วิภา โตประเสริฐ. (2552). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวไทยที่มีต่อการให้บริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)*. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. สาขาการจัดการสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอนก สุวรรณบัณฑิต และ ภาสกร อุดุลพัฒน์กิจ. (2550). *จิตวิทยาบริการ*. กรุงเทพฯ: อุดุลพัฒน์กิจ.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Sharpley, R. (2003). *Tourism, tourists & society* (3rd (revised) ed.). Huntingdon, England: ELM.

ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไชลด์
ในสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็กผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย
The Influences of Parental Expectations on Brand Value Creation in Child's
Learning Media For Teaching Materials of Yong Children Trough Electronics
Channels in Bangkok

ศิรินุช สงสมพันธ์ และ พิรภาว์ ทวีสุข

Sirinuch Songsomphan and Prerapha Taweessuk

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Panyapiwat Institute of Management

Tempostudio@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไชลด์ในสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็กผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างคือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลปีที่ 1 - 3 (3-5 ปี) ที่ซื้อสินค้าหรือรู้จักสินค้าสื่อการเรียนการสอนเด็กเล็กของเทมโปไชลด์ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองทั้ง 4 ด้าน อันประกอบไปด้วย ความชัดเจนแม่นยำของสินค้า, ความพร้อมใช้ประโยชน์ได้, การมีส่วนร่วม และการให้คำแนะนำมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าด้านการรับรู้คุณภาพสินค้าและด้านการเชื่อมโยงตราสินค้าพบว่ามีความคาดหวังระดับปานกลาง ส่วนความคาดหวังของผู้ปกครองด้านการให้คำแนะนำและความแม่นยำชัดเจนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าด้านการสร้างคุณค่าตราสินค้าด้านการตระหนักในคุณค่าตราสินค้า นอกจากนั้นยังพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองด้านความพร้อมใช้ประโยชน์, การมีส่วนร่วม และการให้คำแนะนำมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีต่อตราสินค้า

คำสำคัญ ความคาดหวังของผู้ปกครอง, การสร้างคุณค่าตราสินค้า, เทมโปไชลด์, สื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็ก

Abstract

The purpose of this research was to study the expectations of parents that influenced the creation of the Tempo Child brand value in the teaching materials of young children through electronic channels. The TempoChild brand value covers 4 areas: Brand Awareness; Perceived Quality; Brand Association; and Brand Loyalty. Using quantitative research methods, selecting 400 samples by multi-stage random sampling methods. Data was gathered using questionnaires and were analyzed using descriptive statistics and testing the hypothesis using multiple regression analysis statistics.

The research result found that: the expectation of parents on all 4 aspects consisting of Product clarity, availability, usability, participation and giving advice has a positive influence on creating brand value, in terms of product quality perception and brand linkage, the overall aspects have a moderate expectation. The expectation of parents for giving advice and clear precision, it has a positive influence on creating brand value, creating brand value, awareness of brand value. In addition, it was found that parental expectations regarding readiness, usefulness, participation and giving advice has a positive influence on brand loyalty.

Keywords: Parental Expectation, The Creation of Brand Value, Tempo Child, Teaching Materials of Young Children

Received: 2020-03-31

Revised: 2020-04-28

Accepted: 2020-06-10

บทนำ

การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ ทุกประเทศทั่วโลกมีระบบการจัดการศึกษาให้กับประชากรตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากเด็กเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์, นิติ นิมะลา และ อภิรักษ์ อุ๋นไธสง, 2016) ปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นที่มีความสำคัญมากที่สุดของชีวิตมนุษย์ เพราะพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ (ศรีนยา ทรัพย์วารี, 2522) จากข้อมูลของกรมการปกครอง ประเทศไทย พบว่า มีจำนวนเด็กไทยที่อยู่ในช่วงปฐมวัย อายุ 0-5 ปี เท่ากับ 4,338,712 คน (ข้อมูลเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2559) ซึ่งตัวเลขดังกล่าวบ่งชี้ถึงศักยภาพทางการตลาดในสินค้าหรือบริการในเด็กช่วงวัยนี้

การพัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทั้งบุคคลรอบตัว สิ่งแวดล้อม สังคม รวมถึงจากสื่อต่างๆ (กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์, นิติ นิมะลา และอภิรักษ์ อุ๋นไธสง, 2016) พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญกับเด็กมากที่สุด เนื่องจากเด็กในวัยนี้ต้องการความช่วยเหลือแทบทุกด้านรวมถึงการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ซึ่งเด็กยังมีข้อจำกัดในการตัดสินใจหรือไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (Hawkinsetal, 1998) ข้อมูลจาก Ward, Wackman and Wartella (1977) ที่ศึกษาในการบริโภคสินค้าของเด็ก พบว่าด้วยความรู้ที่จำกัดของเด็ก งานวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าของเด็กของนักการตลาดจึงต้องศึกษาในผู้ใหญ่แทน ดังนั้น งานวิจัยตลาดจึงต้องทำการศึกษาถึงความต้องการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยว่าเป็นอย่างไร เพื่อธุรกิจสามารถวางกลยุทธ์และดำเนินงานเพื่อตอบสนองสิ่งต่างๆ ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งความคาดหวังอาจจะเป็นได้ทั้งเรื่องสินค้าหรือบริการ (ศิริพร ชิมะโชติ, 2556)

มีงานวิจัยหลายงานที่ศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาของเด็กปฐมวัย พบว่าผู้ปกครองมักจะให้ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนในระดับสูง (ธนกร ระวังสัง, 2549; วิลาวัลย์ ประสุวรรณ, 2559) โดยงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก และสื่อที่ดีจะต้องสามารถสร้างให้เด็กมีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี มีความปลอดภัย และตอบสนองความต้องการตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ (วัฒนาพร กระจับทุกษ์, 2542) สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic learning media) ในวงการศึกษไทย มีบทบาทสำคัญมากขึ้น สอดคล้องกับทิศทางธุรกิจทั่วโลกในปัจจุบันที่เน้นดำเนินธุรกิจลักษณะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหมายถึงการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือคอมพิวเตอร์เป็นตัวกลางในการจัดการข้อมูลต่างๆ เช่น การใช้รูปแบบสื่อการเรียนการสอนในลักษณะซีดี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือสื่อในลักษณะ e-learning สอดคล้องกับทิศทางของประเทศไทยในอนาคตและทิศทางของโลก ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการให้ศึกษาผ่านทางระบบออนไลน์ (Online platform) หรือการใช้สื่อสังคม เช่น Facebook, Line เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในทางการแข่งขันทางธุรกิจมักพบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับตราสินค้า (Brand) อย่างมาก ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญอันจะนำไปสู่ความสนใจ ความเชื่อถือ และการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภค การสร้างตราสินค้าจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในปัจจุบันต่อธุรกิจทุกประเภททั้งภาคการผลิตและภาคบริการ (มัตติกร บุญคง (2557) ธุรกิจพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อบริหารตราสินค้าให้แข็งแกร่งและเป็นที่

ยอมรับจากผู้บริโภค นำไปสู่คุณค่าและผลประโยชน์หลายอย่างนอกเหนือจากทางการเงินทั้งต่อบริษัทและสินค้า เป็นคุณค่าที่ในใจผู้บริโภค ทำให้เกิดคุณค่าตราสินค้า (Brand equity) สอดคล้องกับ Kotler (2003) ระบุว่าการสร้างตราสินค้ามิได้เป็นเพียงการตั้งชื่อตราสินค้า แต่ยังหมายรวมถึงการสื่อความหมายไปยังลูกค้ากลุ่มเป้าหมายและเกี่ยวข้องกับการสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้า เมื่อผู้บริโภคคุ้นเคยกับตราสินค้า มีความรู้เกี่ยวกับตัวสินค้า มีความรู้สึกที่ดีต่อตราสินค้า และจดจำตราสินค้าได้ว่ามีความแตกต่างจากตราสินค้าอื่นสินค้านั้นถือว่ามียุทธศาสตร์ตราสินค้า (เสรี วงษ์มณฑา, 2540) นอกจากนี้ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2543) ยังระบุว่าคุณค่าตราสินค้าจะสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันอันเนื่องมาจากความเชื่อถือและภักดีต่อตราสินค้า สอดคล้องกับแนวคิดด้านคุณค่าตราสินค้าของ Aaker (1991) และ Kotler (2009) ที่ระบุว่าคุณค่าตราสินค้าเป็นสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้และสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจและนำไปสู่ความสำเร็จทางธุรกิจอย่างยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไฮลด์ในสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็กผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะนำความคาดหวังดังกล่าวมาสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไฮลด์ให้ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองโดยผลที่ได้จากการศึกษาผู้วิจัยคาดหวังว่าจะสามารถนำมาพัฒนารูปแบบของสินค้าและสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ชื่นชอบอันจะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ธุรกิจในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไฮลด์ในสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็กผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยครั้งนี้มี 5 ข้อ ดังนี้

H1: ความคาดหวังของผู้ปกครองในเรื่องการให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม พร้อมใช้ประโยชน์ได้ และความชัดเจนของสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตระหนักในคุณค่าตราสินค้า

H2: ความคาดหวังของผู้ปกครองในเรื่องการให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม พร้อมใช้ประโยชน์ได้ และความชัดเจนของสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อการรับรู้คุณภาพสินค้า

H3: ความคาดหวังของผู้ปกครองในเรื่องการให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม พร้อมใช้ประโยชน์ได้ และความชัดเจนของสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเชื่อมโยงตราสินค้า

H4: ความคาดหวังของผู้ปกครองในเรื่องการให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม พร้อมใช้ประโยชน์ได้ และความชัดเจนของสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดีต่อตราสินค้า

H5: ความคาดหวังของผู้ปกครองในเรื่องการให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วม พร้อมใช้ประโยชน์ได้ และความชัดเจนของสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาพรวมการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไฮลด์ในสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็ก 4 ด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ขอบเขตเนื้อหาและรูปแบบงานวิจัย

ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครอง 4 ด้าน ได้แก่ ความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) ความพร้อมใช้ประโยชน์ได้ (Availability) การมีส่วนร่วม (Partnership) การให้คำแนะนำ (Advice) และศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าตราสินค้าเทมโปไฮลด์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความตระหนักในคุณค่าตราสินค้า (Brand Awareness) ด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (Perceived Quality) ด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand Association) และด้านความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) โดยงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling)

2.1) ประชากร (Population) ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 (3-5 ปี) ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 191 โรงเรียน (karntv, 2551)

2.2) ผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลปีที่ 1 - 3 (3-5 ปี) ที่ซื้อสินค้าหรือรู้จักสินค้าสื่อการเรียนการสอนเด็กเล็กของเทมโปไฮลด์ เนื่องจากกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับอนุบาลปีที่ 1 - 3 (3-5 ปี) จะเป็นผู้ที่ให้การดูแล มีความใกล้ชิดกับเด็ก จะรู้จักและเข้าใจในตัวเด็ก และโดยมักจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์สื่อการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กวัยดังกล่าว โดยงานวิจัยนี้ ซึ่งคำนวณตัวอย่างโดยสูตรของ Cochran (1977) ดังนี้

$$n = \frac{p(1-p)z^2}{e^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสุ่ม, e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ โดยในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05 ตรงกับค่าแจกแจงมาตรฐาน (z) เท่ากับ 1.96, p = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่มซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ซึ่งจะทำให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มมากที่สุด

แทนค่า

$$n = \frac{0.5 \times (1 - 0.5) \times 1.96^2}{0.05^2}$$

$$= 384.16$$

ในการวิจัยนี้จึงทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการจับฉลากแบ่งเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็น 6 เขต ตามเขตการบริหารงาน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยเขต กรุงเทพมหานครกลาง กรุงเทพมหานครใต้ กรุงเทพมหานครเหนือ กรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานครเหนือ และกรุงเทพมหานครใต้

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กับโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับเตรียมอนุบาล หรือ ระดับอนุบาลปีที่ 1 ขึ้นไป ครอบคลุมถึงอนุบาล 3 (กำหนดโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1 หรือ เตรียมอนุบาล ถึง ป.6 หรือ ถึง ม.6) โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 1 โรงเรียนต่อ 1 พื้นที่ตามสำนักงานเขตการปกครอง จะได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 6 โรงเรียน ในจำนวน 6 สำนักงานเขตการปกครอง กระจายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 4 เก็บตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามแบ่งตามโรงเรียนๆ ละ 66-67 ราย และเก็บเพื่อความไม่สมบูรณ์ไว้ 5-10% ดังนั้น จึงเก็บตัวอย่างกับผู้ปกครองโรงเรียนละ 70 ราย จำนวน 6 โรงเรียน จะได้เก็บแบบสอบถามทั้งหมด 420 ฉบับจากจำนวนผู้ปกครอง 420 คน

3.เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองเด็กเล็ก เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ (รวม 6 ข้อ) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และความรู้ในการซื้อสินค้าตราเทมโปโซลด์

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของเทมโปโซลด์ด้านสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็ก (รวม 20 ข้อ) โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มีความคาดหวังมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวัดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยศึกษาความคาดหวัง 4 ด้าน คือ ด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า ด้านความพร้อมใช้ประโยชน์ได้ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสินค้าและบริการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้าเทมโปโซลด์ด้านสื่อการเรียนการสอนของเด็กเล็ก (รวม 23 ข้อ) โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เหมือนกับ ตอนที่ 2

4.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 จำนวน 400 ชุด ใช้เวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 1 เดือน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

จากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เอกสารวิชาการ เพื่อใช้ในการอ้างอิงและประกอบการศึกษาเพื่อให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์และสะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยทำการตรวจสอบแบบสอบถาม ดูความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบแบบสอบถาม แยกแบบสอบถามที่ตอบข้อคำถามไม่ครบออก

2. นำแบบสอบถามมาลงรหัสข้อมูล ก่อนนำข้อมูลไปประมวลผล

3. ประมวลผลข้อมูลที่ลงรหัสด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows)

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน คือ เดือน พฤษภาคม 2561

5.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปโซลด์ และแบบสอบถามตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์” วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 3 จะเป็นการวิเคราะห์การกระจายตัวของข้อมูล ด้วยการทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ (มนตรี พิริยะกุล, 2544) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์จะต้องมีการแจกแจงปกติ 2) ค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์จะต้องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์ 3) ค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์จะมีความแปรปรวนคงที่ (Stability of variance)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 4 เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ความความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปโซลด์

ผลการวิจัยพบว่า ความความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปโซลด์ ภาพรวมทุกด้านพบว่ามีความคาดหวังระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคาดหวังระดับมาก 1 ด้าน และมีความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริโภคมีความคาดหวังในด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) มากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือ ความพร้อมใช้ประโยชน์ได้ (Availability) ด้วยค่าเฉลี่ย 3.24 ด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) ด้วยค่าเฉลี่ย 3.11 ด้านการมีส่วนร่วม (Partnership) ด้วยค่าเฉลี่ย 3.01 และด้านการให้คำแนะนำ (Advice) ด้วยค่าเฉลี่ย 2.93 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยรายด้าน มีดังนี้

1) ด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) ผู้ปกครองมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 4.05 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคาดหวังระดับมากทุกรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ สินค้าและผลิตภัณฑ์ของ “เทมโปโซลด์” มีคุณภาพสูงเมื่อเทียบกับตราสินค้าอื่นๆ รองลงมาคือ “เทมโปโซลด์” ช่วยส่งเสริมให้บุตรหลานของท่านในเรื่องพัฒนาการด้านสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ข้อมูลสินค้าและผลิตภัณฑ์ “เทมโปโซลด์” มีความชัดเจน แม่นยำ ตามลำดับ

2) ด้านความพร้อมใช้ประโยชน์ได้ (Availability) ผู้ปกครองมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.24 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคาดหวังระดับปานกลางถึงมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ สินค้าและผลิตภัณฑ์ของ “เทมโปโซลด์” มีความสอดคล้องกับความต้องการ รองลงมา คือ สินค้าและผลิตภัณฑ์ของ “เทมโปโซลด์” สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงตามที่คาดหวังและสินค้าและผลิตภัณฑ์ของ “เทมโปโซลด์” ใช้งานง่าย ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ตามลำดับ

3) ด้านการมีส่วนร่วม (Partnership) ผู้ปกครองมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.01 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคาดหวังระดับปานกลางถึงมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ “เทมโปโซลด์” ยินดีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญต่างๆ ที่ท่านหรือองค์กรของท่านจัดขึ้น รองลงมา คือ “เทมโปโซลด์” นำข้อเสนอแนะจากท่านไปพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของท่าน และ ท่านต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ “เทมโปโซลด์” ตามลำดับ

4) ด้านการให้คำแนะนำ (Advice) ผู้ปกครองมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 2.93 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคาดหวังระดับปานกลางทุกรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ ท่านได้รับคำแนะนำและคำตอบจาก “เทมโปโซลด์” ในคำถามต่างๆ ที่ท่านสงสัย รองลงมา คือ ท่านจะได้รับคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ทั้งในด้านการใช้ผลิตภัณฑ์โดยมีเหตุผลรองรับต่อ

พัฒนาการต่างๆ ของบุตรหลานวัยเด็กเล็ก และ “เทมโปโซลด์” มีเจ้าหน้าที่แนะนำสินค้าแก่ท่าน เพื่อให้ท่านสามารถใช้สินค้าได้อย่างถูกต้อง ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์”

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ในภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านความตระหนักในคุณค่าตราสินค้า (Brand Awareness) มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (Perceived Quality) และด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand Association) ตามลำดับ สรุปผลการวิจัยรายด้าน มีดังนี้

1) ด้านความตระหนักในคุณค่าตราสินค้า (Brand Awareness) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.69 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคิดเห็นระดับปานกลางถึงมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ เมื่อนึกถึงสินค้าสำหรับพัฒนาการเด็กเล็ก 2-6 ขวบ ท่านคิดถึง “เทมโปโซลด์” รองลงมา คือ เมื่อท่านจะซื้อสื่อการเรียนการสอน VCD เด็กเล็ก 2-6 ขวบ ท่านจะมองหาตรา “เทมโปโซลด์” เป็นอันดับแรก และ ท่านสามารถจดจำตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ได้ ตามลำดับ

2) ด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (Perceived Quality) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.29 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคิดเห็นระดับปานกลางถึงมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ สินค้า “เทมโปโซลด์” นอกจากจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัย 2-6 ขวบแล้ว ยังช่วยให้เด็กๆ เพลิดเพลินสนุกสนานด้วย รองลงมา คือ สินค้า “เทมโปโซลด์” มีความปลอดภัยต่อเด็กวัย 2-6 ขวบ และ สินค้า “เทมโปโซลด์” มีบริการให้คำแนะนำก่อนและหลังการขายที่ดี ตามลำดับ

3) ด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand Association) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.21 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคิดเห็นระดับปานกลางถึงมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ ท่านชอบสินค้า “เทมโปโซลด์” เพราะภาพลักษณ์สินค้าในด้านคุณภาพ รองลงมา คือ ท่านเชื่อมั่นในคุณภาพของ สินค้า “เทมโปโซลด์” เพราะภาพลักษณ์องค์กร และ ท่านชอบสินค้า “เทมโปโซลด์” เพราะภาพลักษณ์การใช้งานที่ดี ดูสมฐานะ เป็นมืออาชีพ ดูเป็นคนใส่ใจลูกหลาน ตามลำดับ

4) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.45 เมื่อวิเคราะห์รายข้อ มีความคิดเห็นระดับปานกลางถึงมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ ท่านจะซื้อสินค้า “เทมโปโซลด์” เมื่อมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกมา และท่านไม่ได้เจาะจงจะซื้อสินค้าที่ตราสินค้าใด แต่ยินดีที่จะซื้อสินค้า “เทมโปโซลด์” ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา คือ ท่านรู้สึกมั่นใจในสินค้า “เทมโปโซลด์” มาตลอดและจะยังคงซื้อสินค้าของตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ต่อไป และ ท่านจะยังคงซื้อสินค้า “เทมโปโซลด์” ต่อไปแม้ราคาจะแพงกว่าตราสินค้าอื่น ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ความความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปโซลด์

ผลการวิจัยพบว่า ความความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปโซลด์ ภาพรวมทุกด้านมีความคาดหวังระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) มากที่สุด

รองลงมาคือ ด้านความพร้อมใช้ประโยชน์ได้ (Availability) ด้านการมีส่วนร่วม (Partnership) และด้านการให้คำแนะนำ (Advice) ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการวิจัยความคาดหวังของผู้ปกครองต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์ ภาพรวมทุกด้านมีความคาดหวังระดับปานกลาง อาจจะเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีความรู้สึกด้านความคาดหวังต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์อยู่ในระดับปกติ คือไม่คาดหวังในระดับที่สูงมากเกินไปหรือคาดหวังระดับต่ำมากเกินไปต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากโดยลักษณะของสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์เป็นสินค้าที่เน้นในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของเด็กเล็ก 2-6 ขวบ ที่สินค้าตราเทมโปไฮลด์ได้พัฒนามาสู่ตลาดและเป็นไปตามความเหมาะสมกับเด็กตามช่วงวัยอยู่แล้ว ความคาดหวังของผู้ปกครองโดยรวมต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์จึงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธันยาพร ศิริหล่อ และ ชีระวัฒน์ จันทิก (2559) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความคาดหวังที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแผนกเด็กอ่อนในระบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์ โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความคาดหวังของลูกค้าส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแผนกเด็กอ่อนในระบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ ความน่าเชื่อถือ ความสะดวกในการชำระสินค้าและความตั้งใจกลับมาซื้อซ้ำเมื่อมีโปรโมชั่นส่งเสริมการขาย หรือสินค้าที่ไม่มีใบรับประกัน โดยปัจจัยความคาดหวังที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแผนกเด็กอ่อนในระบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์อยู่ในระดับปานกลาง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ประยุกต์จาก Zeithaml and Bitner (1996) เกี่ยวกับการบริการที่เกินความคาดหมาย กล่าวว่า ก่อนที่ลูกค้าจะมาใช้บริการ ลูกค้าจะได้รับข้อมูลต่างๆ ของธุรกิจบริการนั้น จากสื่อโฆษณาการประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ ใบปลิว หรือได้รับการบอกกล่าวจากบุคคลใกล้ชิดทำให้ลูกค้าสร้างมโนภาพขึ้นมา หรือสร้างความคาดหวัง (Expectation : Ex) แต่เมื่อมาใช้บริการแล้วลูกค้าจะได้สัมผัสกับประสบการณ์จริง (Experience : Ep) ลูกค้าจะนำมโนภาพมาเปรียบเทียบกับประสบการณ์จริง ซึ่งถ้า $Ex > Ep$ ก็หมายความว่า ลูกค้าจะรู้สึกไม่พอใจกับธุรกิจบริการนั้นเนื่องจากมโนภาพที่ลูกค้าสร้างหรือคาดหวังไว้มีมากกว่าคุณค่าที่ได้รับจากประสบการณ์ การใช้บริการในอนาคตย่อมไม่มาใช้บริการอีกแน่นอน และ แนวคิดของ คอตเลอร์ (2003) กล่าวว่า ความพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) ขึ้นอยู่กับประโยชน์หรือคุณค่าที่รับรู้ได้จากการใช้ผลิตภัณฑ์ เมื่อเทียบกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง ซึ่งหากประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ต่ำกว่าที่ผู้ซื้อคาดหวังไว้ผู้ซื้อจะรู้สึกไม่พอใจในผลิตภัณฑ์นั้น ในทางตรงข้ามกันหากประโยชน์ที่ได้รับสอดคล้องหรือเกินกว่าที่ผู้ซื้อคาดหวัง ผู้ซื้อจะรู้สึกพอใจหรือประทับใจ ทั้งนี้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์ของภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่า ลูกค้าจะไม่ได้คาดหวังที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป ดังนั้น เมื่อลูกค้าได้ใช้สินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์แล้ว หากลูกค้าได้รับสินค้าและบริการที่เกินความคาดหวัง ลูกค้าจะมีความรู้สึกพึงพอใจมาก และในกรณีที่ลูกค้าได้รับสินค้าและบริการที่น้อยกว่าความคาดหวัง ลูกค้าจะมีความรู้สึกพึงพอใจน้อยกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) อยู่ในระดับสูง หมายความว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าสินค้าและบริการของตราสินค้าเทมโปไฮลด์ที่ผลิตสินค้าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของเด็กเล็ก 2-6 ขวบ ควรจะต้องมีความถูกต้อง มีความชัดเจนและแม่นยำ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองมั่นใจได้ว่า การใช้สินค้าและบริการตราสินค้าเทมโปไฮลด์สามารถส่งเสริมการเรียนรู้การสอนของเด็กเล็ก 2-6 ขวบ ได้จริง มีความถูกต้อง มีความชัดเจนและแม่นยำ ทำให้ความคาดหวังของผู้ปกครองในด้านความชัดเจนแม่นยำของสินค้า (Accuracy) จึงอยู่ระดับมาก และมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของความคาดหวังของลูกค้า 4 ระดับของ Gallup อ้างอิงใน

Beard 2014 กล่าวว่า ความคาดหวังของลูกค้า 4 ระดับที่ช่วยให้บริษัทสามารถวัดความพึงพอใจของลูกค้าได้ โดยความคาดหวังด้านความชัดเจน/แม่นยำ (Accuracy) จะเป็นระดับแรกที่จะเปิดเผยถึงการรักษาระดับความพึงพอใจของลูกค้าซึ่งเป็นวิธีการคิดคล้ายคลึงกับลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970) ซึ่งความต้องการถือว่าเป็นขั้นต่ำสุดที่บริษัทจะต้องทำเพื่อเก็บรักษาลูกค้าไว้ให้ได้ และเมื่อลูกค้าได้รับการตอบสนองในด้านความชัดเจน/แม่นยำ (Accuracy) ของสินค้าแล้ว จะมีความต้องการด้านอื่นๆ ตามมา คือ ระดับที่ 2 การมีอยู่พร้อมเพื่อให้ได้ใช้ประโยชน์ได้ (Availability) ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วม (Partnership) และระดับที่ 4 คำแนะนำ (Advice) ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในด้านความชัดเจน/แม่นยำของสินค้าในระดับมากที่สุด นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับ Kotler และ Keller (2006, อ้างใน ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา, หน้า 47-48) ที่ระบุว่า ความคาดหวังของลูกค้า คือ ความปรารถนาของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์และบริการ ถ้าองค์กรทราบถึงสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง และสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการได้ตรงกับความต้องการหรือมากกว่าความคาดหวัง จะส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและภักดีกับองค์กร

2.ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์”

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ในภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านความตระหนักในคุณค่าตราสินค้า (Brand Awareness) มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ด้านการรับรู้คุณภาพสินค้า (Perceived Quality) และด้านการเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand Association) ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

เหตุผลที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีการรับรู้ถึงคุณค่าส่วนเพิ่มจากตราสินค้าที่มีความเป็นหนึ่งเดียวและตรงกับความต้องการของผู้ปกครองที่กำลังมีมองหาสินค้าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านของเด็กเล็ก 2-6 ขวบ ซึ่งเป็นช่วงวัยเด็กที่ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่จะให้ความสนใจ เอาใจใส่ และมักจะหาในสิ่งที่ดีที่สุดให้กับบุตรหลานในช่วงวัยนี้ซึ่งเป็นการแสดงออกของความรัก ความห่วงใย ความใส่ใจต่อเด็ก ดังนั้น ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ซึ่งเป็นสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองจึงอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นในด้านความตระหนักในคุณค่าตราสินค้า (Brand Awareness) มากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีการตระหนักรู้ในชื่อตราสินค้า “เทมโปโซลด์” ว่าเป็นตราสินค้าที่ทำการพัฒนาและผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้การอ่านของเด็กเล็ก 2-6 ขวบ ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker (1991 อ้างถึงใน สุภาภร ดิลกไชยชาญวุฒิ, 2547, หน้า 34) กล่าวว่า การตระหนักในคุณค่าตราสินค้า (Brand Awareness) คือการจดจำหรือระลึกได้ถึงตราสินค้าของผู้บริโภค เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างคุณค่าตราสินค้า เพราะเมื่อผู้บริโภคเกิดการตระหนักรู้ในตราสินค้าแล้ว ผู้บริโภคก็จะเกิดความคุ้นเคย (Familiarity) ในตราสินค้านั้น ทำให้สินค้าเป็นที่น่าไว้วางใจ (Reliability) น่าเชื่อถือ (Credible) และมีคุณภาพที่สมเหตุสมผล (Reasonable Quality) และเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจซื้อในที่สุด ผู้บริโภคมักจะเลือกซื้อตราสินค้าที่เป็นที่รู้จักมากกว่าตราสินค้าที่ผู้บริโภคไม่มีการตระหนักถึงตรามาก่อน นอกจากนี้แล้ว การตระหนักถึงตราสินค้าเป็นความแข็งแกร่งที่เกิดขึ้นในใจของผู้บริโภค โดยการรับรู้ถึงตราสินค้าจะวัดได้จากระดับการจดจำตราสินค้าของผู้บริโภค และผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับแนวคิดและทฤษฎีเรื่อง คุณค่าตราสินค้า ของ Aaker (1991) ที่ให้ความหมายของคุณค่าตราสินค้าไว้ว่า หมายถึง ทรัพย์สินของตราสินค้า และเงื่อนไขต่างๆ ที่มีความเกี่ยวพันหรือสามารถเชื่อมโยงไปถึงตราสินค้านั้นได้ ประกอบขึ้นจาก 5 องค์ประกอบด้วยกันคือ 1) ตราสินค้าที่มีคุณค่านั้นผู้บริโภคต้องมีการตระหนักรู้ในชื่อตราสินค้า (Brand-Name Awareness) 2) สามารถเชื่อมโยงไปถึงตรา

สินค้า 3) สามารถรับรู้ถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Perceived Quality) 4) รับรู้สิทธิความเป็นเจ้าของตราสินค้า (Proprietary Brand Assets) เช่นสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และ 5) มีความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) ซึ่งแนวคิดด้านคุณค่าตราสินค้าของ Aaker ยังรวมไปถึงการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา เรืองวรรณศักดิ์, นิติ นิเมลา และอริรักษ์ อุ่นโธสง. (2016). การออกแบบสื่อการสอนในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนประเภทของเล่นเสริมพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารวิจัยและพัฒนาฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 8(1), 6-20.
- ธนกร ระวิงส์จ. (2549). *ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหลักสูตรภาษาอังกฤษโรงเรียนอนุบาลสุริยลักษณ์ ตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญา มหบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธัญพร ศิริหล่อ และ ชีระวัฒน์จันทิก. (2559). ศึกษาปัจจัยความคาดหวังที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแผนกเด็กอ่อนในระบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะปีที่ 9*, ฉบับที่ 2.
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2545). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. เพชรบุรี: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- มัตถกร บุญคง. (2557). งานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ค.ศ.2009-2013. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*, 8(1). 55-77.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วิลาวัลย์ ประสุวรรณ. (2559). *ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอน เทศบาลตำบลเชิงเนิน อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง*. การศึกษา มหบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรินยา ทรัพย์วารี. (2552). *ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*. การศึกษามหบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2543). *หลักการตลาด*. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิวพร ชิมะโชติ. (2556). *ความคาดหวัง การรับรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคร้านอาหารอีสานในศูนย์การค้าเซ็นทรัลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาภรณ์ ดิลกไชยชาญวุฒิ. (2547). *การเปรียบเทียบคุณค่าตราสินค้าระดับโลกและตราสินค้าท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปรินญามหบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เสรี วงษ์มณฑา. (2540). *ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิสิทธ์พัฒนา จำกัด.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name*. New York: Free Press.

- Beard (2014). ลำดับชั้นความคาดหวังของลูกค้า (Hierarchy of Customer Expectations). ค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.coursehero.com/file/p1u4l91/Figure-3-The-Hierarchy-of-Customer-Expectations-Source-Beard-2014-These-four/>
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons Inc.
- Hawkins et al. (1998). *A review of predictors of youth violence. In Serious and Violent Juvenile Offenders: Risk Factors and Successful Interventions*, edited by R. Loeber and D.P. Farrington. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Karntv. (2551). รายชื่อโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551. ค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2560, จาก www.karn.tv.
- Kotler, C. K. (2009). How reputation creates loyalty in the restaurant sector. *International Journal of contemporary hospitality management*. 25(4), 536-557.
- Kotler, P. (2003). *Marketing management*. New Jersey: Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Kotler, P. & Keller, K. (2006). *Marketing Management*. (12th Ed.). Prentice Hall.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row Publishers.
- Ward, S., Wackman, D. B., & Wartella, E. (1977). *How Children Learn to Buy: The Development of Consumer Information Processing Skills*. Beverly Hills, Ca.: Sage Publishing.
- Zeithaml et al. (1996). The behavioral consequences of service quality. *Journal of Marketing*, 60(2), 31-46.

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล

Factors to Facilitate Lifelong Learning in Non-Formal and Informal Education Sub-District Centers

สิตาภา เกื้อคลัง และ ภัทรพล มหาพันธ์

Sitapha Kueaklang and Pattharapon mahakantha

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ 1) การศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และโดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล จำนวน 17 คน และ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้วยการเก็บข้อมูลจากครูกศน.ตำบล จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล มีทั้งหมด 25 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตร 2) งบประมาณและสถานที่ 3) การเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตำบล 4) บุคลากรของกศน.ตำบล 5) การบริหารจัดการกศน.ตำบล 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทของชุมชน 7) การสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 8) การวางแผนการปฏิบัติงานของครูกศน.ตำบล 9) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูกศน.ตำบล 10) การบริหารงบประมาณและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ 11) การออกแบบกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสิ่งแวดล้อมของครูกศน.ตำบล 12) การออกแบบการเรียนรู้ 13) ความเข้าใจผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูกศน.ตำบล 14) การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและการเป็นแบบอย่างที่ดี 15) แหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ 16) การบริหารจัดการและบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ 17) ความร่วมมือของชุมชนในการวางแผนและการดำเนินการ 18) การร่วมรับผลประโยชน์ของชุมชน 19) ความร่วมมือของชุมชนในการประเมินผล 20) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา 21) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการวางแผนการจัดการศึกษา 22) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการสำรวจความต้องการของชุมชน 23) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 24) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาหลักสูตร และ 25) ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการประเมินผล

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, การเรียนรู้ตลอดชีวิต, กศน.ตำบล

Abstract

The purpose of this research was to analyze the factors to facilitate lifelong learning in non-formal and informal education sub-district centers. by using Mixed Method Research. The main purposes were to This research was divided into 2 phases that they were 1) to study the factors to facilitate lifelong learning in non-formal and informal education sub-district centers by conducting the content analysis from documents principles concepts theories and related researches, then interviewing the stakeholders of non-formal and informal education sub-district centers, 2) to collect the data and to analyze the key performances and factors to facilitate lifelong learning in non-formal and informal education sub-district centers by using the questionnaires. The samples were 370 teachers of non-formal and informal education sub-district centers. The data were analyzed using an Exploratory Factor Analysis.

The results found that there were 25 factors to facilitate lifelong learning in non-formal and informal education sub-district centers which they were 1) curriculum management, 2) budget and places,

3) being a center of lifelong learning for the sub-district, 4) human resources of non-formal and informal education sub-district centers, 5) non-formal and informal education sub-district centers management, 6) learning management through the community context, 7) examining and developing community learning centers, 8) teachers' working plans of non-formal and informal education sub-district centers, 9) using technology and innovations of non-formal and informal education sub-district centers teachers, 10) budgets and roles management, 11) designing the activities to raise the awareness through country, religion, royal dynasty, and environments of non-formal and informal education sub-district centers teachers, 12) learning design, 13) understanding and designing learning activities of non-formal and informal education sub-district centers teachers, 14) cooperating with the community and being good role model, 15) learning resources and activities management, 16) management and human resources of learning centers, 17) community cooperation in planning and operating, 18) advantages for the community, 19) the community cooperation for assessment, 20) the cooperation of network partners for educational management, 21) the cooperation of network partners for educational planning, 22) the cooperation of network partners for community needs analysis, 23) the cooperation of network partners for learning materials and learning resources development, 24) the cooperation of network partners for curriculum development, 25) the cooperation of network partners for assessing.

Keywords: Factor, Lifelong Learning, Non-Formal and Informal Education Sub-District Center

Received: 2020-01-08

Revised: 2020-03-27

Accepted: 2020-06-11

บทนำ

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ทุกคน นับตั้งแต่วัยแรกเกิดจนกระทั่งตาย การศึกษาเกิดขึ้นพร้อมกับชีวิตมนุษย์และอยู่คู่ขนานไปกับชีวิตของมนุษย์ จึงสามารถกล่าวได้ว่าการศึกษาคือชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ควบคู่กับสังคมมนุษย์ เราสามารถเลือกที่จะศึกษาเรียนรู้ได้ในช่วงเวลาต่างๆ ของชีวิตตามความต้องการและเหมาะสม การศึกษาเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในครอบครัว วัด ชุมชน สถาบันการศึกษา สถานประกอบการและแหล่งอื่นๆ เราจะเห็นได้ว่าการศึกษาตลอดชีวิตกลายเป็นความจำเป็นของทุกคนในยุคปัจจุบัน เพื่อให้สามารถก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตนั้นต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามรูปแบบที่ต้องการ มีความยืดหยุ่นหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ ทุกภาคส่วนในสังคมต้องมีบทบาทร่วมกันในการจัดการศึกษา

ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ดังที่ปรากฏชัดเจนใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สูงวัยแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน” ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคณะคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพ โดยการสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ ด้วยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต และความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน การเสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชน และประเทศ การสร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างโอกาสอย่างเป็นธรรมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยไม่ถูกกีดกันและแบ่งแยกและการจัดระบบความสัมพันธ์ของ

สวัสดิการทางสังคมที่จัดโดยระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและชุมชนอย่างเชื่อมโยงและเกื้อกูล ควบคู่กับการกระจายอำนาจให้ชุมชนสามารถจัดการกับปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้งกศน.ตำบล ขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล โดยให้จัดตั้งกศน.ตำบล ให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา โดยการผลักดันงบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือกศน.ตำบล และได้มอบหมายให้สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเร่งรัดพัฒนาและเดินหน้าไปสู่ความเป็นศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของชุมชนทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศได้มีพลังแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มีที่สิ้นสุดตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ในการดำเนินงานของกศน.ตำบล จะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์ประกอบที่สำคัญนอกจากครูกศน.ตำบล การบริหารจัดการการศึกษาของกศน.ตำบล ที่ถูกใช้เป็นฐานในการจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชนนั้น ยังต้องอาศัยองค์ประกอบอีกหลายประการเพื่อสนับสนุนเกื้อกูลกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล อันจะส่งผลต่อการนำสังคมไทยไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ข้างต้นมากำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สำหรับใช้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล เพื่อเป็นการศึกษาองค์ประกอบและพัฒนาองค์ประกอบร่วมกับองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ที่ทำการตรวจสอบความตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 5 ท่าน โดยเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล จำนวน 17 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รูปแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 217 ข้อ โดยแบ่งตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านการ

บริหารจัดการกรคน.ตำบล 2) ด้านสมรรถนะของครูคน.ตำบล 3) ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 5) ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีความหมายดังนี้คือ 5 หมายถึง ระดับความสำคัญมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับความสำคัญมาก 3 หมายถึง ระดับความสำคัญปานกลาง 2 หมายถึง ระดับความสำคัญน้อย และ 1 หมายถึง ระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ผลการตรวจสอบความตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 5 ท่าน และ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550)

ผลการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยการทดลองเก็บข้อมูล (Try-out) กับครูคน.ตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่อยู่ภายใต้กลุ่มประชากรเดียวกัน จำนวน 30 คน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.986 ซึ่งมีค่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550)

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูคน.ตำบล ประชากรของการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ ครูคน.ตำบล ในประเทศไทย จำนวน 18,656 คน ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการกำหนดขนาดตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1967) ที่ความคลาดเคลื่อนระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบบสอบถามที่ส่งไป ทั้งหมด 392 ฉบับ และได้รับการตอบกลับทั้งสิ้น 370 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มากกว่า .50 และค่า Bar Bartlett's Test of Sphericity นัยสำคัญที่ .05 และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก หรือเทคนิค PCA (Principle Component Analysis) และหมุนแกนตัวประกอบแบบ Orthogonal Rotation ด้วยวิธี Varimax Method ที่ 25 รอบ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) อยู่ระหว่าง-1 ถึง +1 และทุกองค์ประกอบจะต้องมีค่า Eigenvalues ตั้งแต่ 1 ขึ้นไป

3. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน. ตำบล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล

ผลการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล นำมาจัดกลุ่มองค์ประกอบเป็น 5 ด้าน 27 องค์ประกอบย่อย 217 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวบ่งชี้
การบริหารจัดการคน.ตำบล	1. บุคลากร	10
	2. หลักสูตรกิจกรรมและสื่อ	11
	3. การบริหารจัดการ	16
	4. งบประมาณ	6 (รวม 43 ตัว)
สมรรถนะของครูคน.ตำบล	1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	5
	2. การบริการที่ดี	3
	3. การพัฒนาตนเอง	4
	4. การทำงานเป็นทีม	4
	5. การวางแผนการปฏิบัติงาน	6
	6. การออกแบบการเรียนรู้	7
	7. การพัฒนาผู้เรียน	8
	8. การบริหารจัดการ	5
	9. การสร้างความร่วมมือกับชุมชน	2
	10. คุณธรรม จริยธรรม	4 (รวม 48 ตัว)
แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	1. การบริหารแหล่งการเรียนรู้	21
	2. แหล่งการเรียนรู้	10
	3. การจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้	13
	4. บุคลากรของแหล่งการเรียนรู้	5 (รวม 49 ตัว)
การมีส่วนร่วมของชุมชน	1. การวางแผนดำเนินงาน	9
	2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ	13
	3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	8
	4. การมีส่วนร่วมประเมินผล	9 (รวม 39 ตัว)
การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	1. การวางแผนจัดการศึกษา	10
	2. การพัฒนาหลักสูตร	8
	3. การบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	8
	4. การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	6
	5. การนิเทศติดตามและประเมินผล	6 (รวม 38 ตัว)
		รวมตัวบ่งชี้ทั้งหมด 217 ตัว

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน.ตำบล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน.ตำบล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในจำนวน 370 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.90) มีอายุเฉลี่ยในช่วง 20-30 ปี มากที่สุด ระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 88.90) ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี (ร้อยละ 39.50) รองลงมา มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี (ร้อยละ 30.00) สำหรับภูมิภาคที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 24.30)

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคน. ตำบล

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน. ตำบล ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett's test of Sphericity ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.97
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	23077.08
	df.	2211
	Sig.	.00
	n	370

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า KMO มีค่า = .971 และค่า Bartlett's Test of Sphericity ที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน มีค่า Chi-Square = 23077.08 df. = 2211 ได้ค่า Significance = .00 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตารางที่ 3 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	11.26	26.19	26.19
2	5.19	12.07	38.26
3	3.90	9.07	47.33
4	3.88	9.02	56.35
5	3.83	8.91	65.26
6	3.27	7.61	72.86
7	2.70	6.28	79.14

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นผลบวกกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 43 ตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 79.14 สามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ซึ่งทุกองค์ประกอบสามารถรวมกันอธิบายการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล ได้ 79.14%

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน. ตำบล ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett's test of Sphericity ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล

Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.97
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	22444.08
	df.	2016
	Sig.	.00
	n	370

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า KMO มีค่า = .966 และค่า Bartlett's Test of Sphericity ที่ใช้ทดสอบสมมติฐานมีค่า Chi-Square = 22444.08 df. = 2016 ได้ค่า Significance = .00 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตารางที่ 5 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	9.63	20.48	20.48
2	8.33	17.73	38.21
3	6.42	13.66	51.88
4	6.01	12.78	64.65
5	5.12	10.90	75.55
6	3.15	6.71	82.27
7	2.83	6.02	88.29

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นผลบวกกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 48 ตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 88.29 สามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ซึ่งทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล ได้ 88.29%

2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน. ตำบล ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett's test of Sphericity ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.96
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	18155.35
	df.	253
	Sig.	.00
	n	370

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่า KMO = .959 และค่า Bartlett's Test of Sphericity ที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน มีค่า Chi-Square = 18155.35 df. = 253 ได้ค่า Significance = .00 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตารางที่ 7 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	11.77	26.15	26.15
2	10.99	24.43	50.57

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นผลบวกกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 49 ตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบทั้งหมด 2 องค์ประกอบ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมทั้ง 2 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 50.57 สามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ ซึ่งทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ได้ 50.57%

2.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน. ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett's test of Sphericity ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.943
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	21576.08
	df.	2001
	Sig.	.00
	n	370

จากตารางที่ 8 พบว่า ค่า KMO = .94 และค่า Bartlett's Test of Sphericity ที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน มีค่า Chi-Square = 21576.077 df. = 2001 ได้ค่า Significance = .00 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตารางที่ 9 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	13.34	35.10	35.10
2	4.78	12.58	47.68
3	3.04	7.99	55.67

จากตารางที่ 9 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นผลบวกกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 49 ตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบ

ทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมทั้ง 3 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 55.67 สามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้ 55.67%

2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน. ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่า KMO และค่า Bartlett's test of Sphericity ของการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.80
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	23445.11
	df.	1123
	Sig.	.000
	n	370

จากตารางที่ 10 พบว่า ค่า KMO = .804 และค่า Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐาน มีค่า Chi-Square = 23445.112 df. = 1123 ได้ค่า Significance = .000 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตารางที่ 11 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	7.36	19.37	19.37
2	6.69	17.60	36.96
3	5.947	15.65	52.62
4	5.670	14.99	67.61
5	4.93	12.97	80.57
6	4.09	10.77	91.35

จากตารางที่ 11 พบว่า ค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นผลบวกกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบของ ตัวแปรทั้ง 64 ตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป ได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมทั้ง 6 องค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ 91.35 สามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ซึ่งทุกองค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ได้ 91.35%

ตารางที่ 12 สรุปลองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล เรียงลำดับตามความสำคัญขององค์ประกอบ จำแนกตามด้าน

ลำดับที่	ชื่อองค์ประกอบ	Eigen Value
1	ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล การบริหารหลักสูตร	11.26

ลำดับที่	ชื่อองค์ประกอบ	Eigen Value
2	งบประมาณและสถานที่	5.19
3	การเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตำบล	3.90
4	บุคลากรของกศน.ตำบล	3.88
5	การบริหารจัดการกศน.ตำบล	3.83
6	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทของชุมชน	3.27
7	การสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	2.70
8	ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล	9.63
9	การวางแผนการปฏิบัติงานของครูกศน.ตำบล	8.33
10	การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูกศน.ตำบล	6.42
11	การออกแบบกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และสิ่งแวดล้อมของครูกศน.ตำบล	6.01
12	การออกแบบการเรียนรู้ของครูกศน.ตำบล	5.12
13	ความเข้าใจผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูกศน.ตำบล	3.15
14	การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและการเป็นแบบอย่างที่ดี	2.83
15	ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	11.77
16	แหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้	10.99
17	การบริหารจัดการและบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้	13.34
18	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.78
19	ความร่วมมือของชุมชนในการวางแผนและการดำเนินการ	3.04
20	การร่วมรับผลประโยชน์ของชุมชน	7.36
21	ความร่วมมือของชุมชนในการประเมินผล	6.69
22	ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	5.95
23	ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	5.70
24	ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการวางแผนการจัดการศึกษา	4.93
25	ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการสำรวจความต้องการของชุมชน	4.09
	ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	
	ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาหลักสูตร	
	ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการประเมินผล	

จากตารางที่ 12 สามารถสรุปความสำคัญขององค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล โดยพิจารณาจากค่าไอเกน ค่าไอเกน (Eigen Value) ได้ดังนี้คือ ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การบริหารหลักสูตร ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การวางแผนการปฏิบัติงานของครูกศน.ตำบล ด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ แหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ความร่วมมือของชุมชนในการวางแผนและการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอธิบายได้ว่าการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ประกอบด้วย องค์ประกอบ 25 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบที่พบสอดคล้องกับแนวคิดรวมถึงผลการวิจัยดังนี้

ด้านการบริหารจัดการกศน.ตำบล มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร งบประมาณและสถานที่ การเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตำบล บุคลากรของกศน.ตำบล การบริหารจัดการกศน.ตำบล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทของชุมชน และการสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สอดคล้องกับคุณลักษณะ เศรษฐพานิช (2550) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงานวิชาการเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหาร อีกทั้งยังพบว่าการบริหารการเงินเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหาร และการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ยังเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหาร รวมทั้งธนิศ คุณเมธิกุล (2552) ซึ่งศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษา พบว่าการจัดการทางการเงินเป็นหนึ่งในองค์ประกอบการบริหารการศึกษา ทั้งนี้งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นอย่างมากเพื่อให้เงินทุนที่จัดสรรให้แก่กิจกรรมต่างๆ ตามที่วางแผนไว้เป็นไปอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับสมพิศ ไช้เอ็ง (2554) ที่พบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับกระบวนการวางแผนบุคลากรเป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทรัพยากรด้านบุคคลเป็นผู้ดำเนินการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอื่น เช่น เงิน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เป็นต้น ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านสมรรถนะของครูกศน.ตำบล มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงานของครูกศน.ตำบล การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูกศน.ตำบล การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูกศน.ตำบล การออกแบบกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และสิ่งแวดล้อมของครูกศน.ตำบล การออกแบบการเรียนรู้ของครูกศน.ตำบล ความเข้าใจผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูกศน.ตำบล และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังที่สุวัฒน์ มุทธเมธา (2542) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในปัจจุบันไว้ว่าต้องมีการปรับปรุงส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรม อนุรักษ์ ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและของท้องถิ่น อีกทั้งต้องให้ความเข้าใจแก่นักเรียนและชุมชนในเรื่องของการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาตินั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่สถานศึกษาและโรงเรียนสามารถจัดและดำเนินการปฏิบัติควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ทันที ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาตินั้น เป็นการเก็บเกี่ยวความรู้จากสิ่งรอบๆ ตัวที่ถือเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้อย่างไม่มีหมดสิ้น สอดคล้องกับทิตินา แคมณี (2552) ที่ได้กล่าวถึงวิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับครูจำเป็นต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระที่มีลักษณะแตกต่างกันได้ดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles (1980) ที่กล่าวถึงการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก บรรยากาศภายนอกโดยควรจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่น สภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่เป็นสุขหรือเคร่งเครียด เช่น ส่งเสียงดัง ห้องไม่สว่าง ไม่มีเก้าอี้ นั่ง เป็นต้น ส่วนบรรยากาศภายใน ควรมีการเสริมแรงและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับการศึกษาของกุลธร เลิศสุริยะกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูกศน.ตำบล เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน พบว่าสมรรถนะของครูกศน.ตำบล ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน เป็นด้านที่

ครูคน.ตำบล มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นของการวางแผนการปฏิบัติงานที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูคน.ตำบล และด้านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มี องค์ประกอบ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการและบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาวศ อ่ำดวง (2554) ซึ่งพบว่าความต้องการการจัดแหล่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก และยังได้นำเสนอคุณลักษณะของบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้คือ 1) ควรมีความรู้ ความสามารถในงานบรรณารักษ์ 2) ควรมีใจรักในงานบริการหรือมีจิตสาธารณะ 3) ควรมีความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ 4) ควรมีความคิดสร้างสรรค์ 5) ควรมีประสบการณ์ในการทำงาน 6) ควรเป็นทีมงาน 7) ควรมีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรม เพศ และอายุ 8) ควรได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริการ 9) ควรเป็นผู้มีคุณธรรม และ 10) ควรเป็นผู้มีใจรักในการเรียนรู้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความร่วมมือของชุมชนในการวางแผนและการดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ของชุมชน และความร่วมมือของชุมชนในการประเมินผล ดังที่เมตต์ เมตต์ การรณจิต (2547) ได้กล่าวไว้ถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมว่าสุดท้ายท้องถิ่นจะได้ประโยชน์จากการพัฒนา กลุ่มคนและส่งผลถึงชุมชนที่ได้ใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีประโยชน์ในการทำให้แต่ละฝ่ายได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างในด้านความรู้ ลักษณะนิสัย ค่านิยมต่างๆ อันเป็นรากฐานสำคัญของหลักประชาธิปไตย ทำให้งานที่ยากบางอย่างสำเร็จได้ เนื่องจากงานหลายอย่างต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย และการมีส่วนร่วมประเมินผลเป็นการทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เนื่องจากการร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจร่วมกันดูแล ผลประโยชน์ชุมชน และร่วมให้ข้อเสนอแนะทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเองว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถทำได้และทำให้การดำเนินงานของชุมชนมีความโปร่งใส เพราะการมีส่วนร่วมเพื่อสาธารณะประโยชน์จะทำให้เกิดพลังการมีส่วนร่วมภาคประชาชนที่เข้มแข็งและทำให้เกิดการยอมรับต่อโครงการนั้นๆ เพื่อเห็นประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ และการที่โรงเรียนจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม การดำเนินงานต่อไปและเผยแพร่ผลการดำเนินงานไปยังชุมชนต่อไป และสอดคล้องกับจิตตวดี ทองทั่ว (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต ในสถานศึกษา: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาของชุมชนในฐานะเจ้าของการศึกษาจะ ทราบดีว่าชุมชนของเขาและบุตรหลานของชุมชนมีความต้องการอะไรจากการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้สึกร่วม ความรู้สึกว่าคุณสมบัติ มีอำนาจและ การได้เข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลนำไปสู่ความรู้สึกรับผิดชอบ ต่อ การศึกษาของชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนา ประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้ชุมชนได้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น อีกทั้งยังพบว่าพบว่าการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนจะร่วมกันประชาสัมพันธ์ ยกย่องชมเชยเพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้ที่มีจิตอาสา ผู้ที่มีความเสียสละ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตร่วมกับสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการวางแผนการจัดการศึกษา ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการสำรวจความต้องการของชุมชน ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาหลักสูตร และความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการประเมินผล สอดคล้องกับธีระพงษ์ แก้วหาญ (2544) ได้กล่าวว่าเครือข่ายความร่วมมือหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือทุนเพื่อน

ซึ่งเครือข่ายความร่วมมือนี้จะทำให้มีความหลากหลายทั้งกิจกรรมและองค์กรหรือกลุ่มคนที่เข้าร่วมพัฒนา เครือข่ายความร่วมมือที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกชุมชนนี้จะก่อให้เกิดอำนาจต่อรองและการพัฒนา กิจกรรมสาธารณะมากขึ้น มีการประมวลความคิด การตัดสินใจ และนิยามสถานการณ์ปัญหา หรือกำหนดกฎเกณฑ์ การพัฒนาร่วมกัน อีกทั้งมีการพบปะและสนทนากับ “คนแปลกหน้า” เพื่อดึงเอาประสบการณ์ แนวร่วมและ ทรัพยากรเพื่อประสานผลประโยชน์แก่ชุมชน เครือข่ายความร่วมมือนี้จะส่งเสริมให้ชุมชนเป็น “ชุมชนแห่งการ เรียนรู้” ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเกิดสำนึกร่วมในความเป็นชุมชนท้องถิ่น และสำนึกสาธารณะเพื่อ สังคมโดยรวม และสอดคล้องกับวิจิตรภรณ์ โตแก้ว (2558) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการ บริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งการมีส่วนร่วมของ ภาคีเครือข่ายในด้านวางแผนประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการด้าน การศึกษาของประชาชน เช่น การสำรวจ ข้อมูลประชากรวัยแรงงาน ข้อมูลผู้ไม่รู้หนังสือ เป็นต้น การมีส่วนร่วม ในการคิดวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ด้านการศึกษาของประชาชนและกำหนดประเด็นสำคัญของการ บริหารการศึกษา การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมายและเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์ประกอบทั้งหมดที่ได้จากการศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล ดังนั้นผู้บริหารกศน. จึงควรนำองค์ประกอบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเองตามบริบทของ สถานศึกษาภายใต้ข้อจำกัดแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวិเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกศน.ตำบล เพิ่มเติม ซึ่งจำแนกตามเขตพื้นที่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับบริบทมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลธร เลิศสุริยะกุล. (2554). *การศึกษามรรณนะในการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบลเพื่อขับเคลื่อน กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา*. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนัก บริหารการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นศส.ศธ.) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตตวดี ทองท้าว. (2557). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอด ชีวิตในสถานศึกษา: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2550). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.

- ธนิก คุณเมธิกุล. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2544). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทย.
- นรินทร์ชัย พัฒนาพงศ์. (2546). การมีส่วนร่วมหลักการพัฒนาพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- วิจิตรภรณ์ ไตแก้ว. (2558). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศุภลักษณ์ เศษระพานิช. (2550). การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภามาส อ่ำดวง. (2554). แนวทางการจัดแหล่งการเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมพิศ ใช้เอ็ง. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy*. (2nd ed.). New York: Cambridge Books.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว
อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

The Participation of The Public in The Bayao Subdistrict Municipality
Wang Sam Mo District Udon Thani Province

สุรศักดิ์ อุดมศิลป์

Surasak Udomsilp

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8,038 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน 2) โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน ($p>.05$)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การบริหารงาน, เทศบาลตำบลบะยาว

Abstract

The aims of this article research were to 1) study the level of public participation in the administration of Bayao subdistrict municipality, Wang Sam Mo subdistrict, Udon Thani province. 2) compare the participation of the people of Bayao subdistrict municipality, Wang Sam Mo district, Udon Thani province. It was a quantitative research, in this study people living in Bayao subdistrict municipality Wang Sam Mo district 8,038 people, samples group 381 people in Udon Thani province. The tools used in the research were questionnaires. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean and standard deviation, T-Test and F-Test.

The results of the research were as follows: 1) The people participated in the administration of the Bayao district municipality, Wang Sam Mo district, Udon Thani province, overall at a high level and considering each aspect, it was found that participation in tracking information participation at a high level, followed by participation in development planning participation in administration and participation in administrative examination at the same level. 2) The overall population and the list of classified by sex, age, status, education level and different occupations, found that participation in the administration of the Bayao district municipality, Wang Sam Mo district, Udon Thani province is no different ($p>.05$).

Keywords: The Participation of the Public, Administration, Bayao Subdistrict Municipality

บทนำ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศภายใต้กฎหมายสำคัญสูงสุด ที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญ และในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเองนั้นนับว่าเป็นเรื่องจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งกระแสการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นได้รับการตอบรับอย่างรวดเร็ว โดยผลักดันให้รัฐบาลต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น จึงเกิดองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 การออกกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอิสระมากยิ่งขึ้น การออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยส่งผลให้ประชาชนได้มีโอกาสปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น และมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนั้นการเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเสมือนการกระจายอำนาจการปกครอง ของรัฐบาล ประกอบกับกระแสการเรียกร้องให้ประชาชนมีสิทธิเลือกรูปแบบ การปกครองที่เหมาะสมกับท้องถิ่น มีงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งรูปแบบการพัฒนา การบริหาร การจัดการ ที่ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมรวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เกิดความรักความผูกพันและสร้างความสนใจในปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งตระหนักถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง (นิมิตร สุขแยง, 2549, หน้า 1)

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตยกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสถิติสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจนรวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีกฎหมายหลายฉบับประกันสิทธิของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมและกำหนดหน้าที่ของภาครัฐในการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อาทิเช่นพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548 นอกจากนั้นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการยังกำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดมิได้ การปกครองท้องถิ่นคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเองหรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็น ดังเห็นว่าการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้งนอกจากนี้ยังกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดแก้ปัญหาได้รวดเร็วสร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนความเป็นเจ้าของชุมชนและเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง (อรรถัย กักผล, 2552, หน้า 3)

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิลเลียม (Erwin, 1976 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล, 2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

มรกต ศรีรัตน (2535 อ้างถึงใน ณรงค์ วาริชล, 2551, หน้า 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดการร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

ประพนธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วม ปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการ ทั้งหมดโดยกลม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้อง เป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สุพจน์ พิสุทธิวงศ์ (2542 อ้างถึงใน พรณี กิจเจริญทรัพย์ดี, 2550) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่อง ที่บุคคล และกลุ่มคน เห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของคนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสในลักษณะการทำงานร่วมกัน มีความต้องการร่วมกัน ทั้งทางด้านการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมการร่วมกันรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 197 ; ธนวัฒน์ คาสีลานนท์, 2550, หน้า 21 - 22) ได้ อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ประชุม สุวดี (2551) กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคพื้นฐานของประชาชน 4 ประการ คือ ประชาชนจะต้องมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ รับรู้และติดตามข่าวสาร วางแผน จัดการ บริหารองค์กรและการใช้ทรัพยากรในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล ได้กำหนดรูปแบบโครงสร้างของการจัดองค์การและการบริหารงานของเทศบาลจำลองมาจากการปกครองแบบรัฐสภา ซึ่งเป็นการปกครองประเทศมาใช้กับเทศบาลด้วย คือมีสภาเทศบาลซึ่งมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายควบคุมการบริหารเทศบาล ทำนองเดียวกันกับสภาผู้แทนราษฎร และมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร ทำนองเดียวกับรัฐมนตรี ซึ่งสภาเทศบาลให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรีจากสมาชิกสภาเทศบาล สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งเข้ามาจำนวนที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้กำหนดไว้

1. ประเภทของเทศบาล

- 1.1 เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล
- 1.2 เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมชนที่มีประชาชนตั้งแต่ 10,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง
- 1.3 เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีประชาชนตั้งแต่ 50,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

2. โครงสร้างของเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 ได้กำหนดโครงสร้างของเทศบาลออกเป็น 2 ฝ่าย คือ สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี สำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในเทศบาล จะมีโครงสร้างทางเจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่งเรียกว่า พนักงานเทศบาล

2.1 สภาเทศบาลเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล มีหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติอนุมัติงบประมาณประจำปีของเทศบาล และควบคุมการบริหารกิจการของเทศบาล คณะเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2.2 นายกเทศมนตรี ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี มีจำนวนกำหนดไว้ตามประเภทของเทศบาล ดังนี้

2.2.1 เทศบาลตำบล มีนายกเทศมนตรี 1 คนและเทศมนตรี 2 คน

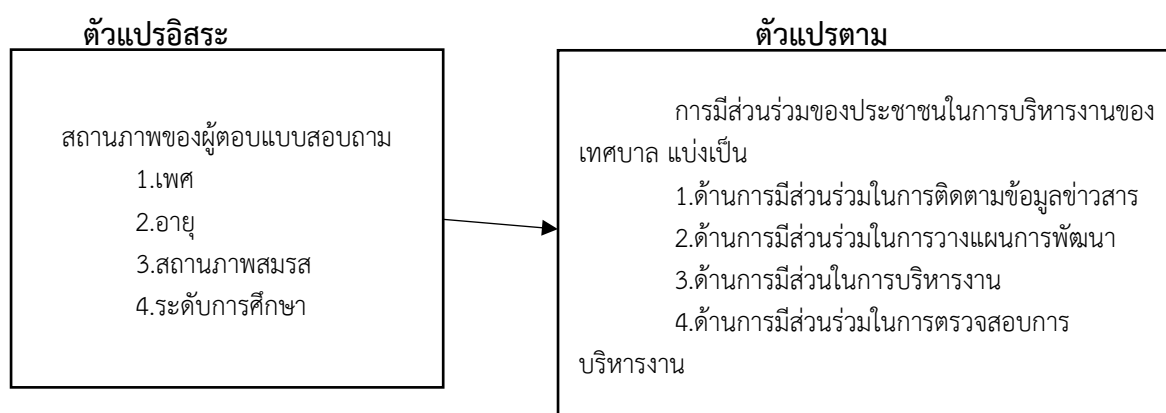
2.2.3 เทศบาลเมือง มีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรี 2 คน แต่ในกรณีที่เทศบาลเมืองแห่งใด มีรายได้จัดเก็บตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีเพิ่มได้อีก 1 คน

2.2.3 เทศบาลนคร มีนายกเทศมนตรี 1 คนและเทศมนตรีอีก 4 คนนายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี จากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลด้วยความเห็นชอบของสมาชิกสภาเทศบาล คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมาย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า

2.3 พนักงานเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาลที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำสำนักงานหรืออาจจะนอกสำนักงานก็ได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะหน้าที่ของเทศบาลนั้นต้องติดต่อ และให้บริการแก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งในเรื่องงานการทะเบียน การสาธารณสุขโรค การศึกษา การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งนับว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมาก ซึ่งต่างกับคณะเทศมนตรีที่ว่า คณะเทศมนตรีรับผิดชอบภารกิจในลักษณะของการ “ทำอะไร” ส่วนการ “ทำอย่างไร” ก็จะเป็นหน้าที่ของพนักงานเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8,038 คน (ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ วังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ได้จำนวน 381 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณของ Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, หน้า 127)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ตามแบบสอบถามในภาคผนวกโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบรายการตรวจสอบ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่ศึกษา คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบะยาว ทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open – Ended Question) สอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนของในเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เป็นเพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 เพศหญิง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 สถานภาพสมรส พบว่าสมรสแล้ว จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 เป็นโสด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 เป็นหม้าย หย่าร้าง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ระดับการศึกษาพบว่า จบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษา จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 จบปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ในด้านอาชีพประชาชนมีเกษตรกรมากที่สุด จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาเป็นเอกชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 รับราชการน้อยสุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ตามลำดับ

ตาราง 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร	3.97	0.57	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา	3.84	0.61	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน	3.81	0.66	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน	3.67	0.86	มาก
รวม	3.82	0.68	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา ($\bar{X} = 3.84$) การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ($\bar{X} = 3.81$) และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสนทนากับบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา ติดตามรับฟังหรืออ่านรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ในรอบปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านสนใจติดตามเกี่ยวกับโครงการ / กิจกรรมของเทศบาลตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนการพัฒนา

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมริเริ่มเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมในการตัดสินใจและให้ความเห็นชอบในโครงการ/กิจกรรมของแผนพัฒนาตำบลของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการเบิกจ่ายของเทศบาลส่วนตำบล ว่าถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของการเบิกจ่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา ท่านมีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี โดยรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการจัดซื้อ- จัดจ้างของเทศบาลตำบลตามขั้นตอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการบริหารทั้ง 4 ด้าน เปรียบเทียบตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันนั้นค่า Sig ที่ได้มากกว่า 0.05 การติดตามข้อมูลข่าวสาร การวางแผนการพัฒนา การบริหารงาน และการตรวจสอบการบริหารงาน แตกต่างกัน ($p > .05$)

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน ตามลำดับ เพราะซึ่งสอดคล้องกับ นัฐติยา ปัญญา (2556)

ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อ อำเภอน่าน จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อ อำเภอน่าน จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล ด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรม ตามลำดับ

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสนทนากับบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบล ส่วนด้านอื่นๆ มีส่วนร่วมในระดับมาก เพราะซึ่งสอดคล้องกับจินตนาช จันทรางกูร (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร งานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ ด้านการติดตามข้อมูลข่าวสาร ด้านการวางแผนพัฒนา ด้านการบริหารงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการตรวจสอบบริหารงานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ จากการศึกษา พบว่า อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้จำนวนครั้งของการใช้บริการ และเรื่องที่มาใช้บริการ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ ส่วนเพศ พบว่า ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการภายในองค์กรโดยให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการบริหารงานจากภาคประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่น และอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล และต้องจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล และมีส่วนร่วมริเริ่มเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ส่วนด้านอื่น ๆ มีส่วนร่วมในระดับมาก เพราะซึ่งสอดคล้องกับปวีณา วีรยางกูร (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการเบิกจ่ายของเทศบาลส่วนตำบล ว่าถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของการเบิกจ่าย อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้เข้าร่วมในการตรวจสอบโครงการ/กิจกรรมของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับเพราะ ซึ่งสอดคล้องกับภวันตรี สุเกต (2556) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภوتاวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

บริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา ด้านการตัดสินใจ, ด้านการดำเนินงาน, ด้านการประเมินผล, ด้านผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เพราะซึ่งสอดคล้องกับ เทียมพล (2550) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือด้านการประชุม รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ และด้านการดำเนินงาน โดยในด้านการประชุม ประชาชนเคยอภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในด้านการตัดสินใจประชาชนเคยร่วมเป็นกรรมการ หรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคม เป็นคณะกรรมการพัฒนาตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล และในด้านการดำเนินงานประชาชนออกแรงงาน บริจาคเงิน สิ่งของช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารของเทศบาลตำบลบะยาว อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ดาริกา ดวงกลาง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข พบว่าภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนและการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามตัวแปรด้านเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่แตกต่างกัน แต่ตัวแปรด้านอายุ และอาชีพหลักที่ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการต่าง ๆ ภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยควรเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนงบประมาณ การดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบ ทั้งนี้เพื่อความโปร่งใสและประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

2. เทศบาลต้องประกาศข้อมูลสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบประมาณและแผน/โครงการพัฒนาให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยผ่านสื่อลักษณะต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ หอกระจายข่าว หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุชุมชน และ/หรือการประชุมชี้แจง

3. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานและการพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรอื่น ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อเปรียบ เทียบการมี

ส่วนร่วม และหาวิธีดำเนินงานที่จะได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานของหน่วยงานให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จินดานุช จันทรางกุล. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์ (ร.ม.) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ วาธิล. (2551). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาร์ิกา ดวงกลาง. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุข อำเภอมือ จังหวัดชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา
- นัฐติยา ปัญญา. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่ออำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- นิมิตร สุขแยง. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แก้ว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขต เทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวีณา วีรยางกูร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภopakเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรรณี กิจเจริญทรัพย์ดี. (2550). การมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการพัฒนาสตรี (กพสม.): ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภวันตรี สุเกตุ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน.
- มรกต ศรีรัตน. (2535). การประเมินผลกระทบการบริหารจัดการโครงการชุมชนย่อยต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในเทศบาลเมืองปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). การวิจัยและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อนุชา เทียมพูล. (2550). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรัญญ์ กักผล. (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Atlanta G.: Georgia State University.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publication.

แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร
เพื่อความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561-2580
Guidelines for Developing the Ability of Reserve Force in Type of Military Students,
for Stability According to the 20-Year National Strategy from 2018-2037

โยธิน ไพรพานนท์¹, สุรพล ราชภักดิ์²

Yothin Paipanant¹, Suraphol Rajbhandaraks²

ปรัชญา ปิยะมโนธรรม³ และ วิโรจน์ วิจิตรโท⁴

Pratchaya Piyamanotham³ and Viroj Vijitto⁴

มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2,3}, หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน⁴

Ramkhamhaeng University^{1,2,3}, Territorial Defense Command⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารในปัจจุบัน และ 2) แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากกองทัพบก ผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงกลาโหม และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการฝึก โดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อใช้ในการยืนยันความถูกต้องของแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร (2) แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร และ (3) แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ นโยบายการฝึกวิชาทหาร การดำเนินการ วิธีดำเนินการฝึก ปัจจัยสนับสนุน และกิจกรรมเสริม 2) แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร สรุปได้ ดังนี้ (1) ปรับนโยบายการฝึกวิชาทหาร ให้สอดคล้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เน้นให้มีความรักชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีลักษณะผู้นำทางการทหาร มีภาพลักษณ์ที่ดี และเป็นกำลังสำรองที่เข้มแข็งของกองทัพบก (2) กำหนดแนวปฏิบัติในการรับสมัครและรายงานตัวให้ชัดเจน ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ในเรื่องของสิทธิของกำลังพลสำรอง (3) ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกของทุกชั้นปีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (4) จัดสรรงบประมาณในการฝึกเพิ่มอัตราส่วนครูฝึก จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย และเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา (5) กิจกรรมเสริมมุ่งเน้นสร้างให้เป็นเยาวชนต้นแบบ เป็นพลเมืองที่ดี พร้อมเป็นกำลังพลสำรองที่มีคุณภาพของกองทัพบก

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, กำลังพลสำรอง, นักศึกษาวิชาทหาร

Abstract

The objective of this research paper is to study 1) factors affecting the current reserve army production system for military subjects and 2) guidelines for developing the capability of reserve military personnel for security in accordance with the national strategy 20 years 2018-2037. It is a qualitative research. Key informants in this research consisted of 21 people, consisting of experts from the army, expert from the Ministry of Defense and experts in training management. By using delphi technique to confirm the validity of the questionnaires. The instruments used in this research consisted of (1) Semi-structural interview form for reserve military production system for military subjects. (2) questionnaire about reserve military production system for military subject type, and (3) questionnaire assessing suitability for finding guidelines for developing capacity the ability of reserve personnel military students.

The results of the study revealed that 1) factors affecting the reserve personnel production system for military subjects consist of 5 aspects which are military training policy, operation, training operation method. Supporting factors and supplementary activities. 2) guidelines for the development of the capacity of reserve personnel in the military category can be summarized as follows: (1) modifying military training policy in accordance with the new threat and the 20year national strategy. Emphasize having patriotism Worshipping the monarchy with characteristics of military leaders Have a good image and is a strong reserve force for the army. (2) specify recruitment guidelines and report clearly Improve laws, rules and regulations regarding rights of reserve personnel (3) improve training courses of every year to be consistent with the current situation and national strategy on security. (4) budget allocation for training Increase the trainer ratio provide weapons that are modern and sufficient for the number of students. (5) activities to focus on creating a role model youth. Be a good citizen ready to be a quality reserve army of the army.

Keywords: Strategy, Reserve Force, Military Student

Received: 2020-03-19

Revised: 2019-05-20

Accepted: 2020-06-27

บทนำ

รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 5)

ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายหลักเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศไทยให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ชาติ สังคม ชุมชนไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ในทุกมิติ มนวิติ ตั้งตรงหลุทัย และคณะ (2560, หน้า 3) กล่าวถึง ความมั่นคงแบบองค์รวมว่ามีความหมายกว้าง และครอบคลุมไปถึงปัจจุบันทุกด้านมากขึ้นโดยมิได้มองเฉพาะเพียงความอยู่รอด ความปลอดภัยของรัฐหรือความเข้มแข็งของชาติ ชุมชน และประชาสังคมในทุกด้าน ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 กองทัพอไทยจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์ทหาร (military strategy) 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ การเตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้กำลัง และการประสานยุทธศาสตร์ (ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา, 2557, หน้า 10-13) ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2551, หน้า 13-14) สรุปยุทธศาสตร์ความมั่นคงของโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิม (traditional security threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐ ต่ออำนาจอิมปีเรียลและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหาร (military threats) ลดน้อยลง ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่(non-traditional security threats) ปรากฏขึ้นทั้งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงซับซ้อน ละเอียดย่อน พัฒนาอย่างรวดเร็ว กองทัพจึงต้องปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประนาทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนดไว้ 9 ประการ ได้แก่ (1) ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม (2) ความ ไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบัน (3) การขาดความสมดุลของการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (4) ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และโรคระบาด (5) ความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (6)

การก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ (7) แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (8) ยาเสพติด และ (9) ความยากจน

กำลังพลสำรอง ถือเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในการรักษาความมั่นคงและอธิปไตยของชาติในยามปกติ และเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อประเทศเข้าสู่ภาวะสงครามกำลังพลสำรองจะเข้ารับราชการทหารในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกำลังประจำการในการป้องกันประเทศ กำลังพลสำรองจึงเป็นเครื่องชี้วัดอย่างหนึ่งว่าประเทศมีความมั่นคงมากน้อยเพียงใด กำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาถือเป็นหลักของกองทัพในระดับผู้บังคับบัญชา ซึ่งกองทัพได้กำหนดนโยบายการฝึกวิชาทหารทุกปีการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารมีร่างกายแข็งแรง มีความรู้วิชาทหาร สามารถปฏิบัติการทางยุทธวิธี ปฏิบัติการลักษณะหน่วยทหารขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มความเข้มข้นของการฝึกตามหลักสูตรเสริม สร้างระเบียบวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ ความรักชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อมุ่งไปสู่การบรรจุในบัญชีบรรจุกำลัง และการใช้กำลังพลสำรองในยามปกติและในยามสงคราม การดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารจะมีวงรอบการฝึก เริ่มตั้งแต่การรับสมัครและรายงานตัว การฝึกภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ และการฝึกภาคสนาม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 กองทัพได้ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาทหาร โดยลดสัดส่วนเนื้อหาวิชาทหารในห้องเรียน แต่เพิ่มสัดส่วนเนื้อหาของวิชาทั่วไปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย การบรรเทาสาธารณภัย เน้นการสร้างทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะภาษาอังกฤษ พร้อมขยายผลโครงการ รด. จิตอาสา เพื่อให้ นักศึกษาวิชาทหารเป็นกำลังพลสำรองที่มีคุณภาพและเป็นเยาวชนที่ได้ออกสู่สังคม โดยปรับปรุงการฝึกภาคที่ตักปัดในห้องเรียน 80 ชั่วโมง การฝึกภาคสนามยังคงเนื้อหาและขอบเขตการฝึกเดิม หลักสูตรใหม่นี้ได้ลดสัดส่วนวิชาทหารจากเดิม ร้อยละ 70 เหลือร้อยละ 55 เพิ่มวิชาทั่วไปจากเดิม ร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 45 และเพิ่มวิชาเรียนได้แก่ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สถาบันพระมหากษัตริย์ บทบาททหารกับความมั่นคง ปฐมพยาบาล บรรเทาสาธารณภัย วิชาผู้นำ และจิตอาสา ในส่วนของกิจกรรมเน้นที่เป็นประโยชน์ ทั้งจิตอาสาพระราชทาน รด. จิตสีขาว และ รด. จิต รวมทั้งโครงการที่ริเริ่มใหม่คือ รด. จิตอาสาต้านยาเสพติด รด. ไชยเบอร์ และ รด. ต้นแบบนวัตกรรม

แต่ละปีมีนักศึกษาวิชาทหารสมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหารทั่วประเทศประมาณปีละ 300,000 คน การดำเนินการฝึกที่มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากนั้นหากไม่พัฒนาระบบ และวิธีการฝึกให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ทั้งข้อจำกัดด้านงบประมาณ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วคงไม่สามารถตอบสนองนโยบายของกองทัพได้ ที่ผ่านมาระบบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารยังมีปัญหาต่าง ๆ อาทิ ความไม่พร้อมขององค์ประกอบในกระบวนการฝึก ผู้เข้ารับการฝึกมีแรงจูงใจเพียงการยกเว้นการตรวจเลือกเข้ากองประจำการเท่านั้น ความพร้อมด้านสมรรถภาพร่างกาย และวุฒิภาวะ ของนักศึกษาไม่เหมาะสมสำหรับการฝึกวิชาทหาร ขีดความสามารถของหน่วยฝึกในการรองรับนักศึกษาวิชาทหารจำนวนมาก หลักสูตรการฝึกนักศึกษาวิชาทหารไม่เหมาะสม ไม่เป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกับกำลังประจำการ การฝึกขั้นพื้นฐานยังไม่แน่นพอ นักศึกษาวิชาทหารไม่มีทักษะในการปฏิบัติ เนื้อหาเป็นวิชาการมากเกินไปทำให้กำลังพลสำรองไม่สามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาของการจัดการฝึกวิชาทหารที่ไม่เข้าใจนโยบายด้านการฝึกทั้งจากหน่วย และผู้บังคับบัญชาในระดับยุทธวิธี ไม่เข้าใจระบบการฝึก และวิธีการฝึกที่แท้จริง การฝึกภาคสนามขาดแคลนกระสุนปืนจริงสำหรับการฝึกยิง ระบบการผลิตกำลังพลสำรองมีปัญหาจากการรับสมัคร และรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหาร การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ปัญหาของหน่วยฝึกวิชาทหาร ปัญหาความรู้ความสามารถของครูฝึก และจำนวนครูฝึกไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาวิชาทหาร ปัญหาอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องช่วยฝึก เป็นต้น (ภูเบศวร์ ธรรมบุตร, 2552; ดร.ณ ฤทธิชัยสุข, 2555; กฤตภาส โตจำเริญ, 2558; ณัฐพงศ์ บัวทอง, 2558; สิทธิชัย คัตตะพันธ์, 2558 และหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2560)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของระบบการผลิตกำลังพลสำรอง ประกอบกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่มีเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อคุณภาพ และขีดความสามารถของกำลังพลสำรอง ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ (national security) แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำทางทหาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ (strategy) หมายถึง การนำกองทัพหรือบทบาทของนายพล (general) ผู้ควบคุมกองทัพหรือการนำกองทัพ ต่อมายุทธศาสตร์นำมาใช้ในความหมายของทักษะในการใช้กำลังที่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้าม และสร้างระบบที่เป็นหนึ่งเดียวของการปกครองโลก (ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2555, หน้า 4 และดำรง วัฒนา, 2553, หน้า 1-34) ในขณะที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (2561, หน้า 11-12) สรุปความหมายของยุทธศาสตร์ตามแนวคิดของ Carl Von Clausewitz ไว้ว่ายุทธศาสตร์เป็นศิลปะของการใช้ยุทธเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสงคราม (the use of and engagement for the purpose of the war) หมายถึง องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ในยุคของ Clausewitz ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ เป้าหมาย (ends) คือ วัตถุประสงค์ของสงคราม วิธีการ (ways) คือ ศิลปะการใช้การยุทธ และทรัพยากร (means) คือ การยุทธ

ยุทธศาสตร์ชาติ (national strategy) ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกราช อธิปไตย สงบเรียบร้อย ในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลให้พร้อมรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 11-13)

ในขณะที่ ยุทธศาสตร์ทหารเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งยุทธศาสตร์ทหารจะสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและมีบทบาทสำคัญในการเป็นเครื่องมือทางทหารสำหรับการใช้กำลังและการเตรียมกำลังของกองทัพ สุรชาติ บำรุงสุข (2537, หน้า 200-201) สรุปยุทธศาสตร์ทหาร ว่าหมายถึง แนวทางปฏิบัติในการใช้กำลังทหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในนโยบายแห่งชาติ ในขณะที่ ฐนพนธ์ ศรีสวัสดิ์ และคณะ (2560, หน้า 249) สรุปแนวคิดของนักทฤษฎีทางทหาร Carl Von Clausewitz ซึ่งเป็นบิดาแห่งยุทธศาสตร์ศึกษาสมัยใหม่ว่า ยุทธศาสตร์ทหาร หมายถึง การใช้การรบเพื่อบรรลุผลลัพธ์ของการทำสงคราม ในขณะที่ Liddell Hart (1967) สรุปว่า ยุทธศาสตร์ทหาร หมายถึง ศิลปะของการกระจายและประยุกต์ใช้เครื่องมือทางทหารเพื่อบรรลุผลลัพธ์ทางการเมือง สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ทหาร

หมายถึง แนวทางในการเตรียมกำลัง การวางแผนกำลัง การใช้กำลัง และการประสานยุทธศาสตร์ทั้งหมดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ ยุทธศาสตร์ทหารประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ ยุทธศาสตร์การใช้กำลัง ยุทธศาสตร์การเตรียมกำลัง ยุทธศาสตร์การวางแผนกำลัง และการประสานยุทธศาสตร์ทหาร (นิมิตร ผ่องจิตร, 2555 และยุทธนาสินธุ์ ศรีนรินทร์เดชา, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นผู้ทรงคุณวุฒิกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกองทัพบก ผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงกลาโหม และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการฝึก จำนวน 21 คน
2. ผู้ประเมินปัจจัยที่มีผลต่อระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกวิชาทหาร จำนวน 100 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ดังนี้
 - 1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (opened end) เพื่อศึกษาระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร
 - 2 แบบสอบถามความคิดเห็นและความเหมาะสมของระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร
 - 3 แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนากำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา คำตอบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก วิเคราะห์คำมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้รับจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อสรุปผลการศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ประกอบด้วยนโยบายการฝึกวิชาทหาร การดำเนินการ วิธีดำเนินการฝึก ปัจจัยสนับสนุนและกิจกรรมเสริม รายละเอียดดังนี้
 - 1.1 นโยบายการฝึกวิชาทหาร พบว่า ภารกิจหลักของกองทัพต่อความมั่นคงของประเทศไทย 2 ประการ คือ การเตรียมกำลัง และการใช้กำลังเพื่อปฏิบัติภารกิจความมั่นคง กำลังสำรองถือเป็นกำลังทางยุทธศาสตร์ของชาติและเป็นพลังอำนาจทางทหาร กำลังสำรองมีไว้เพื่อความมั่นคงของชาติ ปัจจุบันภัยคุกคามรูปแบบเดิมโอกาสเกิดขึ้นแทบไม่มี แต่มีภัยคุกคามรูปแบบใหม่ปรากฏ มีความรุนแรง และซับซ้อนขึ้น กองทัพจำเป็นต้องเตรียมกำลังพลเพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะภัยของโลกไซเบอร์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ในส่วนของการฝึก กองทัพบกได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้หน่วยฝึกวิชาทหารในกองทัพบกและหน่วยสนับสนุนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ มีการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกให้สอดคล้องกับภารกิจทางทหารและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ เป้าหมายทางยุทธการของการฝึกวิชาทหารก็เพื่อเป็นกำลังพลสำรองของกองทัพ เพื่อจัดเตรียมกำลังให้กับกองทัพ ส่วนเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ก็เพื่อให้เป็นเยาวชนที่ดีของสังคม
 - 1.2 การดำเนินการ พบว่า กองทัพบกได้กำหนดปฏิทินการดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหารประจำปีการศึกษา โดยกำหนดช่วงการรับสมัครและรายงานตัว กำหนดวันเวลาสถานที่ในการรับสมัครทั้ง

ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อให้ทุกหน่วยฝึกยึดถือปฏิบัติตามห้วงการเปิดภาคการศึกษาของสถานศึกษาวิชาทหาร นำระบบสารสนเทศมาสนับสนุนการรับสมัครของทุกหน่วยด้วยโปรแกรม (Nst Application) เริ่มบันทึกตั้งแต่ห้วงก่อนการรับสมัคร ห้วงระหว่างการรับสมัคร และห้วงหลังการรับสมัคร ส่วนคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาทหาร ผู้สมัครที่ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ ต้องมีขนาดรอบตัว น้ำหนัก ส่วนสูง และต้องผ่านการทดสอบสมรรถภาพทาง

1.3 วิธีดำเนินการฝึก พบว่า หลักสูตรการฝึกอยู่ระหว่างการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเยาวชนที่ดีของสังคม ควรลดหลักสูตรเนื้อหาด้านวิชาการทหาร แต่เน้นหลักสูตรทักษะการใช้ชีวิต ความเข้มแข็งของร่างกาย ทำประโยชน์เพื่อสังคม เป็นจิตอาสา การบรรเทาสาธารณภัย การปฐมพยาบาล เพิ่มกิจกรรมที่ขัดเกลาคิดใจ ศิลปะการป้องกันตัว และเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคม พร้อมเป็นเสียงให้กองทัพ ส่วนการวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นไปตามที่หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกำหนด มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเป็นรูปธรรม ส่วนจำนวนวันในการฝึกภาคสนาม ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว ส่วนการสอบภาคทฤษฎีควรมีการสอบและเก็บคะแนนสะสมตลอดห้วงการศึกษา เน้นการให้ทำรายงานเพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารเรียนและค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนการฝึกภาคสนาม ควรปรับปรุงสถานที่ฝึกให้เหมาะสม

1.4 ปัจจัยสนับสนุนการฝึก พบว่า ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกจากจะมีกำลังรบที่เข้มแข็งแล้ว อาวุธยุทโธปกรณ์ก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน ปัจจุบันมีค่อนข้างจำกัด ใส่วนของงบประมาณ หน่วยฝึกได้รับงบประมาณจำกัดไม่สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาที่มีเป็นจำนวนมาก อีกทั้งปัญหาครูฝึกมีแทบทุกหน่วยฝึก เนื่องจากมีครูฝึกเกษียณอายุราชการจำนวนมาก

1.5 กิจกรรมเสริม พบว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสม เพราะเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาวิชาทหารเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รู้จักเสียสละเพื่อสังคม มีคุณธรรม เป็นพลเมืองที่ดี และไม่ยุ่งกับยาเสพติด ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 ลดสัดส่วนเนื้อหาวิชาทหารในห้องเรียน เพิ่มวิชาทั่วไป เช่น ประวัติศาสตร์ การบรรเทาสาธารณภัย พร้อมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะโครงการ รด. จิตอาสา รด.จิตสีขาว จิตอาสาพระราชทาน เป็นต้น เน้นคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางการทหาร พร้อมเพิ่มทักษะที่จำเป็น เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ เช่น โครงการ รด.จิตอาสา มีนักศึกษาวิชาทหารสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก

2. แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารเพื่อความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 นโยบายการฝึกวิชาทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านนโยบายการฝึกวิชาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ให้นักศึกษาวิชาทหารเทิดทูนสถาบัน มีความรักชาติ นโยบายการฝึกภาคปกติและภาคสนาม ให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นคนดี มีจิตอาสา พร้อมอุทิศตนช่วยเหลือสังคม และนโยบายการฝึกสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามลำดับ

2.2 ด้านการดำเนินการ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สิทธิได้รับการแต่งตั้งยศ และสิทธิที่ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือก

2.3 ด้านวิธีดำเนินการฝึก ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านวิธีดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า

ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละชั้นปี และห้วงระยะเวลาในการฝึก

2.4 ด้านปัจจัยสนับสนุน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านปัจจัยสนับสนุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับประจำปี

2.5 ด้านกิจกรรมเสริม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านกิจกรรมเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โครงการ รด. จิตอาสา โครงการ รด.จิตอาสาต่อต้านยาเสพติด โครงการ รด. ต้นแบบนวัตกรรม และโครงการ รด. ไซเบอร์

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร อภิปรายได้ ดังนี้

1.1 นโยบายการฝึกวิชาทหาร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 21 ท่าน พบว่า กองทัพบกให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ได้ออกคำสั่งเป็นนโยบายการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษาเพื่อให้หน่วยฝึกวิชาทหารและหน่วยสนับสนุนการฝึกยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ กองทัพจะต้องจัดเตรียมกำลังพลไว้ตั้งแต่ยามปกติ ความมั่นคงด้านการทหารเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังของชาติ ความพร้อมรบ รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่ ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2551, หน้า 13-14) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิม (traditional security threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐ ต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหาร (military threats) ลดน้อยลง ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (non-traditional security threats) ปรากฏขึ้นทั้งมีแนวโน้มทวีความรุนแรง ซับซ้อน ละเอียดย่อย มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยภายในประเทศ กองทัพจึงต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับภัยคุกคาม การรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งภัยคุกคามแบบดั้งเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กองทัพได้จัดทำยุทธศาสตร์ทหาร (military strategy) ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ การเตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้กำลัง และการประสานยุทธศาสตร์ โดยการเตรียมและการวางกำลังต้องดำเนินการทั้งในยามปกติและยามสงคราม (ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา, 2537, หน้า 10-13)

1.2 การดำเนินการ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 21 ท่าน พบว่า กองทัพบกได้กำหนดปฏิทินการดำเนินการฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษาทุกปี กำหนดห้วงการรับสมัครและรายงานตัว กำหนดวันเวลาสถานที่ในการรับสมัครทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อให้ทุกหน่วยฝึกยึดถือเป็นปฏิบัติ ปัจจุบันกองทัพได้นำระบบสารสนเทศมาสนับสนุนการรับสมัครของทุกหน่วยด้วยโปรแกรม (Nst Application) สอดคล้องกับ ญบศวรร ธรรมบุตร (2552) ศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสกลนคร พบว่า การรับสมัคร การรายงานตัวควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับปัจจุบัน ส่วนคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการฝึกวิชาทหาร ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ ต้องมีขนาดรอบตัว น้ำหนัก ส่วนสูง และต้องผ่านการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายตามที่กองทัพบกกำหนด ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าอายุของผู้ที่เข้ารับการฝึกวิชาทหารซึ่งกำหนดไว้ว่าต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีนั้น เห็นว่าควรมีอายุ 18-19 ปี เพราะเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะและสภาพร่างกายที่พร้อมจะฝึกวิชา

ทหาร สอดคล้องกับ กฤตภาส โตจำเรียว (2558) ศึกษา เรื่อง แนวทางการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อพัฒนาคุณภาพกำลังพลสำรองของกองทัพ พบว่า ความพร้อมสมรรถภาพร่างกาย และวุฒิภาวะของนักศึกษาวิชาทหารยังไม่เหมาะสม ส่วนสิทธิของนักศึกษาวิชาทหาร พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาที่สมัครเข้ารับการฝึกมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจเพียงเพื่อไม่ต้องเข้ารับการเลือกเลือก มีสิทธิได้ รับการแต่งตั้งยศเท่านั้น ทำให้กำลังพลสำรองไม่มีคุณภาพทัดเทียมกับทหารประจำการ สอดคล้องกับการศึกษาของดร.ณัฐ ยุทธวงศ์สุข (2555) ศึกษา เรื่อง การปฏิรูประบบกำลังสำรองของกองทัพไทย (รต.) ผู้ให้ข้อมูลหลักแสดงความคิดเห็นว่า เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเป็นทหาร ควรสนับสนุนให้นักศึกษาวิชาทหารที่ต้องการรับราชการทหาร เช่น การเพิ่มคะแนนพิเศษในการสอบบรรจุและเปิดตำแหน่งอัตราบรรจุให้กำลังพลสำรอง เป็นต้น ส่วน กฤตภาส โตจำเรียว (2558) เสนอแนวทางการฝึกนักศึกษาวิชาทหารว่าควรได้รับการปรับปรุงในเรื่องของสิทธิประโยชน์ด้วยเช่นกัน

1.3 วิธิดำเนินการ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 21 ท่าน พบว่า หลักสูตรการฝึกอยู่ระหว่างการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับการศึกษาของ ดร.ณัฐ ยุทธวงศ์สุข (2555) ศึกษา เรื่อง การปฏิรูประบบกำลังสำรองของกองทัพไทย (รต.) พบว่า หลักสูตรการฝึกกำลังพลสำรองยังไม่เหมาะสม ไม่เป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกำลังประจำการ ไม่สามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดลฤดี วาสนานนท์ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทย พบว่า เนื้อหาวิชาทหารมีความเหมาะสมแต่อาจต้องปรับเนื้อหารายวิชาแต่ละชั้นปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคต ในปีการศึกษา 2562 กองทัพได้ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปี 1-5 ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ลดเนื้อหาวิชาทหารในห้องเรียนจากเดิม ร้อยละ 70 ให้เหลือร้อยละ 55 และเพิ่มวิชาทั่วไปจากเดิมร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 45 เป็นวิชาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย สถาบันพระมหากษัตริย์ บทบาททหารกับความมั่นคง การปฐมพยาบาล การบรรเทาสาธารณภัย วิชาผู้นำ และจิตอาสา เน้นภาวะผู้นำ เพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษ

1.4 ปัจจัยสนับสนุนการฝึก จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 21 ท่าน พบว่า ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกจากจะมีกำลังรบที่เข้มแข็งแล้ว อาวุธยุทโธปกรณ์ก็มีความสำคัญเช่นกัน ปัจจุบันอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกมีค่อนข้างจำกัด จึงควรจัดหาให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารที่มีสมรรถนะ มีขีดความสามารถ และทันสมัย สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูเบศร์ ธรรมบุตร (2555) พบว่า หน่วยฝึกประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนกระสุนปืนสำหรับการฝึกยิง คเชนทร์ อาจคัมวงษ์ (2555) พบว่า อุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกต่าง ๆ ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้พร้อมอยู่เสมอ และสุภาพร อาศา (2558) ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13 พบว่า ควรจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้พร้อมใช้งานเมื่อชำรุดควรส่งซ่อมทันที และจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกที่จำเป็นในส่วนของงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่า ปัจจุบันหน่วยฝึกได้รับงบประมาณจำกัดไม่สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาที่มีเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูเบศร์ ธรรมบุตร (2552) พบว่า งบประมาณที่ได้รับมีแนวโน้มลดลงทุกปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณที่ได้รับจำกัด ประกอบกับในแต่ละปีมีนักศึกษาสมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหารเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สัดส่วนระหว่างงบประมาณกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหารไม่สอดคล้องกัน ในเรื่องของครูฝึก ผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าปัญหาครูฝึกมีแทบทุกหน่วยฝึก สอดคล้องกับการศึกษาของ ดลฤดี วาสนานนท์ (2560) พบว่า เทคนิคการสอนของครูฝึกมีความเหมาะสม ทำการฝึกได้เรียบร้อยตามคำสั่งกองทัพไทย เนื่องจากมีครูฝึกเกษียณอายุราชการจำนวนมาก กองทัพควรจัดหาครูฝึกรุ่นใหม่ หรืออบรมครูฝึกเก่าให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในส่วนของอัตรากำลังต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในส่วนของกองทัพและมณฑลทหารบกที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน การบรรจุครูฝึกเข้ามาทำหน้าที่ต้องพิจารณาคุณสมบัติให้เหมาะสม มีคุณภาพ และมีจิตวิทยาในการสอน

1.5 กิจกรรมเสริม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 21 ท่าน พบว่า กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสม เพราะเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาวิชาทหารเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รู้จักเสียสละเพื่อสังคม มีคุณธรรม เป็นพลเมืองที่ดี และไม่ยุ่งกับยาเสพติด ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 ลดสัดส่วนเนื้อหาวิชาทหารในห้องเรียน เพิ่มวิชาทั่วไป เช่น ประวัติศาสตร์ การบรรเทาสาธารณภัย พร้อมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะโครงการ รด. จิตอาสา รด.จิตสีขาว จิตอาสาพระราชทาน เป็นต้น อีกทั้งยังเน้นคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางการทหาร พร้อมเพิ่มทักษะที่จำเป็น เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยของระบบการผลิตกำลังพลสำรองทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายการฝึก ด้านการดำเนินการ ด้านวิธีดำเนินการฝึก ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านกิจกรรมเสริม ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากทั้งหมด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านวิธีดำเนินการฝึก ด้านกิจกรรมเสริม ด้านการดำเนินการ ด้านนโยบายการฝึก และด้านปัจจัยสนับสนุน ตามลำดับ ปัจจัยทั้ง 5 ด้านนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านนโยบายการฝึก ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านนโยบายการฝึก ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ให้นักศึกษาวิชาทหารเทิดทูนสถาบัน มีความรักชาติ นโยบายการฝึกภาคปกติและภาคสนาม ให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นคนดี มีจิตอาสา พร้อมอุทิศตนช่วยเหลือสังคม และนโยบายการฝึกสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ข้อที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่หนึ่งที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังพลสำรอง ได้แก่ การให้นักศึกษาวิชาทหารเทิดทูนสถาบัน มีความรักชาติ สอดคล้องกับนโยบายการฝึกวิชาทหารเพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ และความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งความรักและศรัทธาต่อกองทัพ เพื่อให้มีความพร้อมในการทำหน้าที่กำลังพลสำรองคุณภาพของกองทัพ นอกจากนี้มีผลการศึกษาของ ภูเบศวร์ ธรรมบุตร (2552) ที่พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการฝึกวิชาทหารแล้วส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในกองทัพ และคเชนทร์ อาจคุ้มวงศ์ (2555) พบว่า กองทัพต้องสร้างทัศนคติที่ดีของนักศึกษาวิชาทหารต่อการเข้ารับการฝึก และดลฤดี วาสนานนท์ (2560) พบว่า นักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกองทัพบกไทย

2.2 ด้านการดำเนินการ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านการดำเนินการในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สิทธิได้รับการแต่งตั้งยศ และสิทธิที่ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือก จะเห็นได้ว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สิทธิได้รับการแต่งตั้งยศ และสิทธิที่ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือก แต่มีผลการศึกษาของ ดร.ณ ยุทธวงษ์สุข (2555) พบว่า ในเรื่องสิทธิประโยชน์ของกำลังพลสำรองยังขาดความชัดเจน และกฤตภาส โตจำเริญ (2558) พบว่า กองทัพควรปรับปรุงในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของนักศึกษาวิชาทหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่สมัครเข้ารับการฝึกวิชาทหารก็เพื่อได้รับสิทธิยกเว้นไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกเท่านั้น นักศึกษาไม่มีแรงจูงใจในการเข้ารับการฝึก ทำให้กำลังพลสำรองมีคุณภาพไม่ทัดเทียมกับทหารประจำการ

2.3 ด้านวิธีดำเนินการฝึก ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านวิธีดำเนินการ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หลักสูตรการฝึกภาคปกติในแต่ละ

ชั้นปี และห้วงระยะเวลาในการฝึก สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูเบศวร์ ธรรมบุตร (2552) พบว่า หลักสูตรการฝึกโดยรวมมีคุณภาพดีเป็นที่น่าพอใจ นักศึกษาที่ผ่านการฝึกตั้งแต่ชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปจะมีความรู้พื้นฐานในวิชาทหารเบื้องต้น มีความรู้ตามหลักสูตรและวิชาเฉพาะเหล่า แต่มีการศึกษาของ ดรณ ยูทธรณ์สุข (2555) พบว่า หลักสูตรการฝึกกำลังพลสำรองไม่เหมาะสม ไม่เป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกับกำลังประจำการ ทำให้กำลังพลสำรองไม่สามารถปฏิบัติงานร่วมกับกำลังประจำการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกฤตภาส ไตรจำเริญ (2558) เสนอแนวทางการฝึกนักศึกษาวิชาทหารว่าควรปรับปรุงหลักสูตรการฝึกให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ในขณะที่ดลฤดี วาสนานนท์ (2560) พบว่า เนื้อหาวิชาทหารมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่อาจต้องมีการปรับเนื้อหารายวิชาของแต่ละชั้นปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น

2.4 ด้านปัจจัยสนับสนุน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านปัจจัยสนับสนุนการฝึกในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับประจำปี จะเห็นได้ว่าข้อที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่หนึ่งที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังพลสำรอง ได้แก่ ความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับประจำปี สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูเบศวร์ ธรรมบุตร (2552) ที่พบว่า การบริหารจัดการงบประมาณในการฝึกมีแนวโน้มลดลงทุกปี ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่าปัจจุบันหน่วยฝึกได้รับงบประมาณจำกัด ไม่สอดคล้องกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหาร ส่วนข้อที่เหมาะสมเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังพลสำรองในลำดับที่สอง ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกที่มีคุณภาพ พร้อมใช้งาน และเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาวิชาทหาร แต่มีผลการศึกษาของ ภูเบศวร์ ธรรมบุตร (2555) พบว่า การฝึกนักศึกษาวิชาทหารยังขาดแคลนกระสุนปืนสำหรับการฝึกยิงซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกำลังพลสำรอง

2.5 กิจกรรมเสริม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร ด้านกิจกรรมเสริมในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โครงการ รด.จิตอาสา โครงการ รด.จิตอาสาต่อต้านยาเสพติด โครงการ รด. ต้นแบบนวัตกรรม และโครงการ รด. ไซเบอร์ จะเห็นได้ว่าข้อที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับที่หนึ่งที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังพลสำรอง ได้แก่ โครงการ รด.จิตอาสา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่า โครงการ รด.จิตอาสา เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จมีนักศึกษาวิชาทหารสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก โครงการ รด. จิตอาสา มุ่งหวังเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นมวลชนของกองทัพ มีจิตอาสา ปฏิบัติงานเพื่อสังคม พร้อมเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ โดยการใช้งาน รด.จิตอาสาต้องปฏิบัติตามกรอบงาน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดหาทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ งานช่วยเหลือสังคม งานบรรเทาสาธารณภัย งานสร้างการรับรู้ และงานสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่งโครงการ รด.จิตอาสา นับว่ามีบทบาทต่อความมั่นคงของชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย

1.1 ปรับปรุงนโยบายการฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมแห่งชาติ และการศึกษาไทยยุค 4.0

1.2 จัดทำแผนการใช้กำลัง แผนการเตรียมกำลังที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของกองทัพในทุกระดับหน่วย และจัดทำแผนระดับชาติเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีศักยภาพและมีความพร้อมด้านการฝึกและยุทธโประกรณ์เครื่องช่วยฝึก

1.3 ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ในเรื่องของสิทธิประโยชน์ กำหนดจำนวน นักศึกษาวิชาทหารในแต่ละปีให้สอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ และทำการฝึกอบรมทบทวนรอบ 2 ปี เพื่อให้กำลังพลสำรองมีคุณภาพทัดเทียมทหารประจำการ

1.4 ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกทุกชั้นปีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ลดเนื้อหาด้านวิชาการ ทหาร เน้นหลักสูตรที่เน้นความเป็นผู้นำทางการทหาร การทำประโยชน์เพื่อสังคม การเป็นจิตอาสา การ บรรเทาสาธารณภัย และพลเมืองที่ดีของสังคมเพื่อความมั่นคงภายในประเทศ

1.5 กิจกรรมเสริมสำหรับนักศึกษาวิชาทหารสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เป็นเยาวชน ต้นแบบของกองทัพ และปรับชุดความคิด (mind set) ของกำลังพลให้สอดคล้องกับความมั่นคงของชาติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบกำลังพลสำรองของไทยทั้ง 5 ระบบงาน ได้แก่ ระบบการผลิตกำลังสำรอง ระบบการควบคุมกำลังสำรอง ระบบการบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง ระบบการฝึกศึกษากำลังพลสำรอง และ ระบบการเรียกพลหรือระดมพล

2.2 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างเครือข่ายกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพไทยให้ ครอบคลุมในทุกพื้นที่และพร้อมให้การสนับสนุนกองทัพและรัฐบาล

2.3 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้กำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารใน มิติความมั่นคง ของหน่วยงานต่างๆ

2.4 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลบัญชีบรรจุ กำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร

เอกสารอ้างอิง

กองทัพบก, หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2560). *สรุปแผนแม่บทการพัฒนาระบบกำลังสำรองของ ทบ. ปี 2555-2559*. กรุงเทพมหานคร.

กฤตภาส โตจำเริญ. (2558). *แนวทางการฝึกนักศึกษาวิชาทหารเพื่อพัฒนาคุณภาพกำลังพลสำรองของกองทัพ*.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยการทัพบก. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.

คเชนทร์ อาจคุ้มวงศ์. (2555). *การพัฒนาระบบการฝึกวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหาร*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยการทัพบก.

ณัฐพนธ์ ศรีสวัสดิ์ และคณะ. (2560). *คู่มือยุทธศาสตร์กองทัพบก*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและ ยุทธศาสตร์, กรมยุทธศึกษาทหารบก.

ณัฐพงศ์ บัวทอง. (2558). *การพัฒนาระบบควบคุมการฝึกของศูนย์ฝึกทางยุทธวิธีกองทัพบก*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร.

ดรัณ ยุทธวงษ์สุข. (2555). *การปฏิรูประบบกำลังสำรองของกองทัพบกไทย (รด.)*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

ดลฤดี วาสนานนท์. (2560). *ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของกองทัพบกไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นิมิตร ผ่องจิตร. (2555). ยุทธศาสตร์. ใน *เอกสารประกอบการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*. นครนายก.

ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2551). *กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ Non-Traditional Threats*. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2555). การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพมหานคร: ธรรมดาเพรส.
- ภูเบศวร์ ธรรมบุตร. (2552). การประเมินโครงการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดทหารบกสกลนคร ค่ายกฤษณ์สีวะรา อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนวดี ตั้งตรงหลัทย และคณะ. (2560). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงของกองทัพไทยกับประเทศมหาอำนาจในทศวรรษหน้า. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา. (2557). ยุทธศาสตร์ทหาร & ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ military strategy & operational strategy. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 6(1), 10-31.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2561). วิวัฒนาการทางยุทธศาสตร์กับหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. วารสาร NDC Security Review, 1, 1-30.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. (2561). ราชกิจจานุเบกษา, 135(82 ก), หน้า 1-74.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ). ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2562. จาก https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf.
- สิทธิชัย คัดตะพันธ์. (2558). แนวทางการพัฒนางานการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติของนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 มณฑลทหารบกที่ 13. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร.
- สุภาพร อาศ. (2558). แนวทางการพัฒนาการฝึกนักศึกษาวิชาทหารของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 13. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ความมั่นคงศึกษา), โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2537). ค.ศ. 2000: ยุทธศาสตร์โลกหลังสงครามเย็น. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- Hart, B. H. L. (1967). *Strategy*. London: Faber.

ประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี The Effectiveness of Services of The Saraburi Provincial Land Office

ศุภวรรณ ทองแท้

Suphawan Thongtae

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี จำนวนทั้งสิ้น 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านความถูกต้องของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับรองลงมาคือ ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ด้านกิริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านระยะเวลาการให้บริการ และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของการให้บริการ, สำนักงานที่ดิน, จังหวัดสระบุรี

Abstract

The purposes of research were to study the effectiveness of services of the Saraburi provincial land office. This research is a quantitative research. The sample group used in this research is the people who come to use the Saraburi provincial land office, a total of 338 people. Tools used to gather data were questionnaires about the effectiveness of the services of the land office of Saraburi. Which are the questionnaire with questionnaire, scale model, evaluation value and open-ended questionnaire, data analysis using the software for social science research, the statistics used are frequency, percentage, frequency, percentage, mean ($\bar{X}$) and Standard deviation. (S.D.).

Results revealed that: the effectiveness of services of the Saraburi provincial land office. Overall is at the highest level. When considering each aspect, it was found that the job accuracy having the highest mean is at the highest level. Next is the equality of service, the manners of service personnel, service duration and the environment with lowest average Ranked at the high level respectively.

Keywords: The Effectiveness of Services, Land Office, Saraburi Province

Received: 2019-12-28

Revised: 2020-01-22

Accepted: 2020-05-15

บทนำ

การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้ เนื่องจากในสังคมประชาธิปไตยนั้นการตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนเป็นพันธกิจอันสำคัญอันดับแรกที่รัฐพึงกระทำ ยิ่งในช่วงปัจจุบันได้มีกระแสการเรียกร้องให้ปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ คือการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen - Centered) การบริหารราชการแผ่นดินต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน สามารถช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่ประชาชน โดยได้กำหนดให้การพัฒนาคุณภาพการให้บริการเป็นเป้าประสงค์อันดับแรกของยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานของรัฐมากขึ้นลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานให้น้อยลงเพื่อบริการประชาชน ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชนได้เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งประชาชนมีการเรียกร้องการบริการจากภาครัฐที่ดีขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปหรือองค์กรประชาชนเปิดเผยความต้องการของตนให้สังคมได้รับรู้ง่ายขึ้น ประชาชนมีระดับการศึกษาและค่านิยมประชาธิปไตยที่สูงขึ้นทำให้ต้องการการบริการของภาครัฐที่มีความโปร่งใสและรับผิดชอบในการดำเนินงานมากขึ้น รวมถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับ เงินภาษีของประชาชน และการที่ภาครัฐเองก็ตระหนักดีว่าหากไม่ได้รับความร่วมมือที่ดีจากประชาชนแล้วนโยบายของรัฐก็จะไม่เกิดผลและจะกระทบถึงเสถียรภาพของรัฐบาลในระยะยาวอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552 : 1-2)

ภารกิจของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรีในปัจจุบันนับวันจะทวีมากขึ้น ปัญหาของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรีที่ประสบอยู่ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยพื้นฐานทางการบริหาร ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) ตลอดจนข้อปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบการต่างๆ นอกจากนี้ก็มีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ตัวอย่างได้แก่ งานบริการเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่มีความล่าช้ามาก การนัดหมายเพื่อออกรังวัดที่ดินใช้เวลานานนัดหมายนานนับเป็นปี ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากการพิสูจน์แนวเขตที่ดินไม่ชัดเจนทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการไม่ได้รับความสะดวกและใช้เวลาในการรอคอยเป็นเวลานาน ๆ เป็นต้น

สำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ได้พัฒนาและทำการปรับปรุงการให้บริการแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับที่ดิน เป็นต้นว่า การให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การรังวัดออกโฉนดที่ดิน การรังวัดแบ่งแยก การรวมและการสอยเขตที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม การคุ้มครองที่ดิน การดูแลรักษาที่ดินของรัฐ การจัดที่ดินเพื่อประชาชน การกำหนดสิทธิในที่ดินเพื่อการศาสนา การกำหนดสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว การกำหนดสิทธิของนิติบุคคลบางประเภท รวมถึงการค้าที่ดินโดยการให้บริการประเภทต่าง ๆ เหล่านี้เป็นบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 แต่ภาพลักษณ์ ของสำนักงานที่ดินในสายตาประชาชนในการบริการเกิดปัญหาหลายอย่างและเป็นปัญหาที่สะสม 2 มาเป็นเวลานานขาดการแก้ไขอย่างจริงจังในหลายเรื่อง เช่น การบริการล่าช้า ภาพลักษณ์ของสำนักงานที่ดินในสายตาประชาชนเป็นหน่วยงานที่มีการคอร์รัปชันสูง ประชาชนทั่วไปไม่ค่อยรู้จักสถานที่ตั้ง การติดต่อราชการยุ่งยาก ความไม่เป็นกลาง ให้อภิสิทธิ์คนรวยมากกว่าคนจนและไม่สนใจ แก้ไขปัญหา ข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างจริงจัง จริ่งจืด รวดเร็ว การปล่อยปละละเลยให้มีงานรังวัดค้างจำนวน มาก ๆ เป็นต้น สำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ประสบปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่การให้บริการยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนที่เข้ามารับบริการและยัง ไม่สามารถแก้ไขภาพลักษณ์ขององค์กรให้ดีขึ้นได้ในสายตาประชาชนที่เข้ามารับบริการและประชาชนทั่วไป

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี มีการให้บริการประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การบริการให้สำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสร้างความเชื่อมั่น รวดเร็ว โปร่งใสเป็นองค์กรที่ได้รับมาตรฐานเป็นที่พึงของประชาชนที่มาใช้บริการได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการคุณภาพภาครัฐ การพัฒนาคุณภาพจัดการภาครัฐเกิดจากแนวคิดการปฏิรูประบบบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ 4 ประเด็น คือ 1) การปรับปรุงประสิทธิภาพ (Efficiency Drive) 2) การลดขนาด และการกระจายอำนาจ (Downsizing and Decentralization) 3) การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (In Search of Excellence) 4) การให้ความสำคัญต่อการบริการประชาชน (Public Service Orientation) ใน การนี้สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติได้ดำเนินการเตรียม ความพร้อมให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ ในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริหารงานภาครัฐ โดยนำกรอบการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 รวมทั้งแนวคิดและโครงสร้างของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับร่วมกันในระดับนานาชาติว่าเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินจุดแข็งและโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาวิเคราะห์เทียบเคียง เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐานที่สอดคล้องกับบริบทของระบบราชการไทยและพัฒนาไปสู่ระดับสากลได้ โดยกำหนดเป็นรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) มอบให้กับหน่วยงานที่มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ การจัดการคุณภาพภาครัฐเน้นการบริหารเชิงคุณภาพ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าคุณภาพของผลผลิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบแข่งขันให้แก่องค์กรได้ค่อนข้างมาก องค์กรต่าง ๆ จึงให้ความสนใจกับการจัดการระบบคุณภาพขององค์กรกันมากขึ้น การจัดการระบบคุณภาพภายในองค์กรจึงเป็นประเด็นกลยุทธ์ที่องค์กรภาครัฐหลายแห่งให้ความสนใจและริเริ่มให้มีการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงคุณภาพในการให้บริการให้สูงขึ้นและความได้เปรียบแข่งขันระหว่างองค์กรภาครัฐด้วยกัน (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2548: 4)

ธีรกิต นวรัตน์ ณ ออยุธยา (2552) กล่าวว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าประเมินคุณภาพ ของการบริการที่เขาได้รับเรียกว่า “คุณภาพของการบริการที่ลูกค้ารับรู้” (Perceived Service Quality) ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าทำการเปรียบเทียบบริการที่คาดหวัง (Expected Service) กับ บริการที่รับรู้ (Perceived Service) ซึ่งก็คือ ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่เขาได้รับบริการแล้ว นั่นเองโดยเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการให้บริการให้เลือกเกณฑ์อย่างกว้างทั้งหมด รวม 5 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. ความไว้วางใจหรือความน่าเชื่อถือ (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการใน ระดับหนึ่งที่ต้องการอย่างถูกต้อง (Accurate Performance) และไว้วางใจ (Assurance) ซึ่งได้แก่ ความสามารถของพนักงานในการให้บริการได้ตรงตามที่สัญญาไว้ การเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า และ การนำข้อมูลมาใช้ในการให้บริการแก่ลูกค้า การทำงานไม่ผิดพลาด การบำรุงรักษา อุปกรณ์เครื่องมือ ให้พร้อมใช้งานเสมอ และการมีจำนวนพนักงานเพียงพอต่อการให้บริการ

2. ความมั่นใจ (Assurance) หมายถึง ผู้ให้บริการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริการ (Competence) มีความสุภาพและเป็นมิตรกับลูกค้า (Courtesy) มีความซื่อสัตย์และ สามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าได้ (Credibility) และความมั่นคงปลอดภัย (Security) ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความสามารถของพนักงานในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการ การสร้างความปลอดภัยและ เชื่อมมั่นในการรับบริการ ความมีมารยาทและความสุภาพของพนักงาน พฤติกรรมของพนักงานในการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ

3. สิ่งที่สามารถจับต้องได้ (Tangibles) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สภาพแวดล้อม เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความทันสมัยของอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ของ สถานที่ให้บริการ การแต่งกายของพนักงาน เอกสารเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบริการ เป็นต้น

4. ความใส่ใจ (Empathy) หมายถึง สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถติดต่อได้ง่าย (Easy Access) ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร (Good Communication) และเข้าใจลูกค้า (Customer Understanding) ซึ่งได้แก่ การให้ความสนใจ และเอาใจใส่ลูกค้าแต่ละคนของพนักงานบริการ เวลาในการเปิดให้บริการให้ความสะดวกแก่ลูกค้า โอกาสในการรับทราบข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ของกิจการผู้ให้บริการ ความสนใจลูกค้าอย่างแท้จริงของพนักงาน ความสามารถในการเข้าใจความต้องการเฉพาะของลูกค้าอย่างชัดเจน เป็นต้น

5. การสนองตอบลูกค้า (Responsiveness) หมายถึง ความเต็มใจที่จะให้บริการทันที (Promptness) และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี (Helpfulness) ได้แก่ ความเต็มใจที่จะให้บริการ ความพร้อมที่จะให้บริการ การติดต่อกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง การวางแผนในการปฏิบัติต่อลูกค้า เป็นต้น

จอห์น ดี มิลเลท (Millett, 1954) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการบริการสาธารณะว่ามีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การสร้างความพึงพอใจในการบริการแก่ประชาชนโดยมีหลักการหรือแนวทาง ดังนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ที่มีฐานคติที่ว่า คนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่มุมของกฎหมาย ได้แก่ การแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นเอกชนที่ใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน

2. การให้บริการที่ตรงต่อเวลา (Time Service) หมายถึง ในการให้บริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงต่อเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิภาพเลยถ้าไม่ตรงต่อเวลา ซึ่งสร้างความไม่พึงพอใจแก่ประชาชน

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีจำนวนการให้บริการอย่างเหมาะสม มิลเลท เห็นว่าความเสมอภาคหรือการตรงต่อเวลาจะไม่มีคามหมายเลยถ้าจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอและสถานที่ให้บริการสร้าง ความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพึงพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

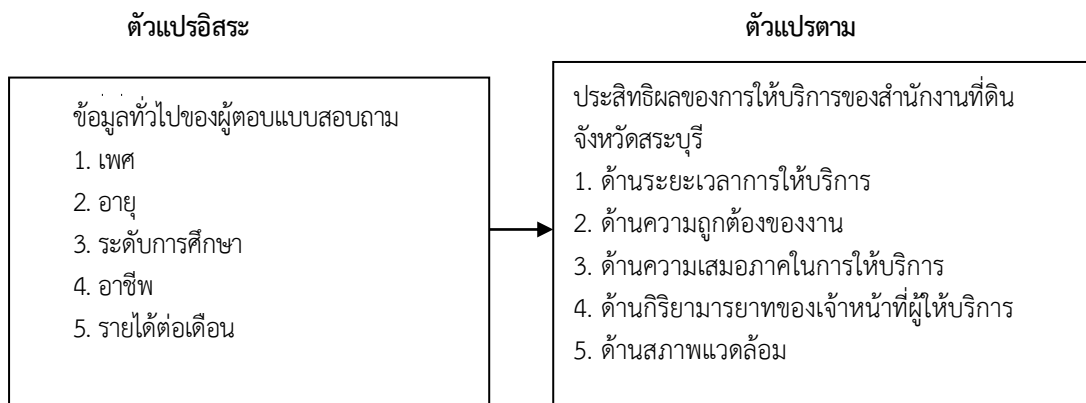
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพ และผลการปฏิบัติงานด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการกระทำหน้าที่ให้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

ชลิตา ศรมณี และคณะ (2556 : 18) บริการสาธารณะและการจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคล้ายคลึงกัน คือ บริการสาธารณะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจัดทำ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งควรพิจารณาจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับขอบเขตความรับผิดชอบและข้อจำกัดต่าง ๆ ของแต่ละแห่ง และควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะได้ว่า ระบบการให้บริการสาธารณะ หมายถึง หน่วยงานองค์การของรัฐหรือเอกชน ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะจะต้องทำการส่งต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ เป้าหมาย คือ ตอบสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังของประชาชนเป็นหลัก โดยจะต้องมีความเสมอภาค เพียงพอต่อเนื่อง สะดวก ประหยัด และต้องตรงต่อเวลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยจึงได้นำหรือประยุกต์จากแนวคิดดังกล่าวมาใช้และประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการด้านต่าง ๆ ของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรีใน 5 ด้าน คือ ด้านระยะเวลาการให้บริการ ด้านความถูกต้องของงาน ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ด้านกิจกรรมารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสภาพแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ช่วงเวลา 8.30 – 16.00 น. โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี จากประชากรที่มาใช้บริการในสำนักงานที่ดินระหว่างเดือนมีนาคม – เมษายน โดยเฉลี่ยทั้งหมด 2,800 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามานะ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง 338 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาของประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี

ใน 5 ด้าน คือ ด้านระยะเวลาการให้บริการ ด้านความถูกต้องของงาน ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ด้านกิจกรรมารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสภาพแวดล้อม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่ เดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับสภาพองค์การและบุคลากรในองค์การ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี กำหนดระดับการให้บริการเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert)

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของประชากรแบ่งระดับการให้บริการ เป็น 5 ระดับ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดการแปลความหมายของการให้บริการ โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1981 : 89)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์ความสำคัญของเนื้อหาสาระของประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี

2. ศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี เพื่อร่างแบบสอบถาม

3. เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมสาระ และองค์ประกอบของประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียดจำแนกได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี 5 ด้าน คือ 1) ด้านระยะเวลาการให้บริการ จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านความถูกต้องของงาน จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านกิจกรรมารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ จำนวน 5 ข้อ และ 5) ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 7 ข้อ

4. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสอบถาม

5. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ถ้าเห็นว่า	สอดคล้อง	ให้คะแนน	+ 1
ถ้าเห็นว่า	ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
ถ้าเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	- 1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าความสอดคล้องจากสูตร

$$IOC = \sum R / N$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความคิดเห็น

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าคำถามข้อนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยได้ ถ้าต่ำกว่านั้นจะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ซึ่งพบว่าแบบสอบถามมีค่าคะแนนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองให้ (Thy out) กับประชากรที่ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.7

7. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย คือ ในพื้นที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในขณะนั้นจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

8. นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียง จัดลำดับความสำคัญ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเขียนรายงานในลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 338 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2562

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ Best (1981, 89)

ผลการวิจัย

ประสิทธิผลของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความถูกต้องของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) รองลงมา คือ ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43) และด้านสภาพแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าเฉลี่ยอยู่ต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16) ตามลำดับ

1. ด้านระยะเวลาการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการเสร็จ ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละฝ่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานตรงเวลาทำให้ไม่ต้องเสียเวลารอคอย มีค่าเฉลี่ย อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และระยะเวลาที่ให้บริการจากเริ่มต้นจนแล้วเสร็จมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

2. ด้านความถูกต้องของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เอกสารที่ท่านได้รับจากการมาติดต่อมีความสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำแก่ท่านในเรื่องระเบียบ กฎหมาย และวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) และเจ้าหน้าที่สามารถอธิบายถึงสิ่งที่ท่านต้องปฏิบัติ ตลอดจน ขั้นตอนการให้บริการได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

3. ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยไม่เลือกปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านด้วยความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และเจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับก่อนหลัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

4. ด้านกิริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่หุนหันุนใจ ไม่ใช้อารมณ์แม้จะมีประชาชนจำนวนมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านด้วยวาจาที่สุภาพใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) และเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านด้วยความเอาใจใส่ซักถามด้วย อธิษาศัยไมตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$) ตามลำดับ

5. ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีแผนผัง ลำดับขั้นตอนของการให้บริการและช่องทางการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ จัดสถานที่และที่นั่งสำหรับประชาชนไว้เพียงพอและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) และสถานที่จัดรถ มีความสะดวก ปลอดภัยและเพียงพอสำหรับให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้านความถูกต้องของงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านความเสมอภาคในการให้บริการ ด้านกิริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านระยะเวลาการให้บริการ และด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีประเด็นอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านระยะเวลาการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการเสร็จ ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละฝ่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานตรงเวลาทำให้ไม่ต้องเสียเวลารอคอย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และระยะเวลาที่ให้บริการจากเริ่มต้นจนแล้วเสร็จมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติธัช อิมวัฒน์กุล (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านถนน ด้านไฟฟ้าแสงสว่าง และด้านประปา อีกทั้งระดับความพึงพอใจของประชาชนของแต่ละตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนต่อไป

2. ด้านความถูกต้องของงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เอกสารที่ท่านได้รับจากการมาติดต่อมีความสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ท่านในเรื่องระเบียบ กฎหมาย และวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้องมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด และเจ้าหน้าที่สามารถอธิบายถึงสิ่งที่ท่านต้องปฏิบัติ ตลอดจนขั้นตอนการให้บริการได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาเตชินท์ สิทธิฐาน (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ระดับประสิทธิภาพการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยไม่เลือกปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านด้วยความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด และเจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับก่อนหลัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพวง แซ่หว่อง (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการพัฒนาการให้บริการคุณภาพแก่ประชาชนของเจ้าหน้าที่สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่า ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาการให้การบริการคุณภาพแก่ประชาชนของเจ้าหน้าที่สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41 - 50 ปี สำเร็จการศึกษา ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพค้าขาย มีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท และเคยมารับบริการ ในปี 2553 จำนวนมากกว่า 2 ครั้ง ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการให้บริการประชาชน ด้านบุคลิกภาพ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านกระบวนการให้บริการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงาน ปัญหาอยู่ในระดับมาก ระดับความต้องการฝึกอบรมการพัฒนา รูปแบบการให้การบริการคุณภาพฯ พบว่า มีความต้องการพัฒนารูปแบบการให้การบริการคุณภาพแก่ประชาชน แยกเป็นรายด้าน คือด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า มีความต้องการฝึกอบรมฯ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า มีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4. ด้านกิจกรรมารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ไม่หุนหันุนใจ ไม่ใช้อารมณ์แม้จะมีประชาชนจำนวนมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านด้วยวาจาที่สุภาพใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด และเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ท่านด้วยความเอาใจใส่ซักถามด้วยอัธยาศัยไมตรี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ภักดิ์ริตา อ่อนสุระทุม (2560) ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียน ท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่หรือ บุคลากรที่ให้บริการ และด้านคุณภาพการให้บริการ ($\bar{X} = 4.51$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.32$) อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัด

สกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถสรุปได้ดังนี้ จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตากกล้า ในภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามคุณลักษณะด้านอายุการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลคำตากกล้า ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 3) ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลคำตากกล้า ที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพ การให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตากกล้า อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร มีจำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 2) ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ

5. ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีแผนผัง ลำดับขั้นตอนของการให้บริการและช่องทางการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จัดสถานที่ และที่นั่งสำหรับประชาชนไว้เพียงพอและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด และสถานที่จัดรถ มีความสะดวก ปลอดภัยและเพียงพอสำหรับให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา มีแก้ว (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนที่ใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20 - 30 ปี สมรสแล้ว ระดับการศึกษามัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน ใช้บริการด้านสำนักงานสาธารณสุข และตำบลที่ใช้บริการคือ ตำบลประสงค์ ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้านความพึงพอใจในการใช้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอาคาร/สถานที่ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และประเภทการใช้บริการ ต่างกันทำให้ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสระบุรี สามารถสรุปข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. เจ้าหน้าที่ควรให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ทันตามกำหนดเวลา ควรมีการปรับปรุง ในส่วนของช่องทางการให้บริการที่หลากหลายประเภทแยกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น งานด่วน งานนิติกรรม งานเบ็ดเตล็ด งานแบ่งแยก ตามเรื่องที่ประชาชนมาขอรับบริการของสำนักงานที่ดินฯ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เจ้าหน้าที่ควรให้บริการด้วยความเสมอภาคตามลำดับก่อน-หลัง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเพื่อให้สามารถตรวจสอบลำดับคิวได้ชัดเจน และมีการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของสำนักงานที่ดินมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. ควรให้บริการด้วยความสุภาพ อ่อนน้อม และเป็นกันเอง โดยจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการให้บริการแก่ประชาชนสร้างค่านิยมให้เจ้าหน้าที่รักการให้บริการ มีความเป็นกันเองกับประชาชนผู้มาติดต่อมีความสุภาพ

อ่อนน้อม ถ่อมตน รักการให้บริการ

ข้อเสนอในเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีองค์ความรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับนับถือและศรัทธาจากประชาชนผู้มาใช้บริการ
2. สร้างความก้าวหน้า แรงจูงใจ ความผูกพัน และให้ความเป็นธรรมแก่บุคลากรในองค์กรด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ
3. สำนักงานที่ดินฯ ควรให้ความเอาใจใส่ในคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในทุกๆ ด้าน เพราะมีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยการปรับปรุงนโยบายที่ดี มีประโยชน์ต่อพนักงาน เสริมสร้างให้พนักงานทุกคนรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน
4. ควรมีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานด้วยกัน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้ผลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เป็นไปในทิศทางที่ดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานที่ดินในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการให้บริการ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติธัช อัมวัฒนกุล. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. โครงการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิศวกรรมโยธา, สำนักวิชา วิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน. (2552). การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำแผนปฏิรูปราชการ 4 ปี. ค้นเมื่อ 24 เมษายน 2558 จาก <http://www.opdc.go.th>
- ชลิดา ศรมณี. (2556). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลิต เหล่ารุ่งกาญจน์. (2550). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน): ศึกษาเฉพาะกรณี สาขาท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์พัฒน บริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิเคราะห์และการวางแผนทางสังคม, คณะพัฒนา สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธีรกิตติ นวรัตน์ ณ อยู่ธยา. (2552). การตลาดบริการแนวคิดและกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาเตชินท์ สิทธาภุ. (2556). ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ รป.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ภักดีธิดา อ่อนสุระทุม. (2560). ประสิทธิภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.

- สุกัญญา มีแก้ว. (2554). ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุฟ้าง แซ่หว่อง. (2553). ปัญหาและความต้องการพัฒนาการให้บริการคุณภาพแก่ประชาชนของเจ้าหน้าที่สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). pp.202-204. New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. 90-95. New York: Wiley & Son.
- Millet, J. D. (1954). *Management in the Public Service*. New York: McGraw Hill Book Company.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

เศรษฐกิจการเมืองของฟุตบอลไทยลีก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2561

The Political Economy of the Thai Football League from Year 2016 – 2018

ลัษณานันท์ ลักษมิธนานันต์

Larkananan Laksamithananan

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail: Larkananan.l@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร 2) อธิบายถึงตัวแสดงและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) และ 3) ให้ทราบถึงกระบวนการบริหารที่นำไปสู่เป้าหมายของสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือคือ การวิจัยเอกสาร ประกอบด้วย ตำราวิชาการ เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากประธานสโมสรหรือผู้บริหารของสโมสรฟุตบอลในไทยลีก (T1) ที่เป็นกลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มหน่วยงานรัฐ รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน และจากแฟนบอล สโมสร บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด รวมทั้งสิ้น 4 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า กีฬาฟุตบอลเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อ (1) การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง พบว่า โดยส่วนใหญ่สโมสรฟุตบอลที่มีนักการเมืองและเครือญาตินักการเมืองเป็นประธานสโมสรฟุตบอล มีสถานะความเสี่ยงทางการเงินและมีภาวะผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ แต่มีนัยสะท้อนถึงอรรถประโยชน์ในด้านอื่นที่มากกว่าการมุ่งหวังเพียงผลสัมฤทธิ์ทางด้านธุรกิจ (2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ การเติบโตของฟุตบอลในไทยลีก (T1) ก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทั้งในปัจจัยเศรษฐกิจด้านรายได้ของสโมสรฟุตบอล เกิดจาก 1) เงินสนับสนุนจากสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) เงินสนับสนุนจากสปอนเซอร์ 3) รายได้ที่เกิดขึ้นในสนามแข่ง 4) รายได้ที่เกิดขึ้นนอกสนามแข่งที่ต้องใช้กลไกตลาดด้านกีฬา (Sport Marketing) และปัจจัยเศรษฐกิจด้านการลงทุนทำทีมและรายจ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 3 กลุ่มทุนข้างต้น ต้องปรับตัวให้ดำรงความเป็นสถาบันได้ในระบบเศรษฐกิจฟุตบอลลีกอาชีพภายใต้ข้อบังคับมาตรฐานคลับไลเซนซิ่ง (Club Licensing) และ (3) การสร้างภาพลักษณ์องค์กร มี 2 ลักษณะหลัก คือ 1) การสร้างภาพลักษณ์ผ่านความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) 2) การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สนับสนุนหลัก (Sponsor) เพื่อให้เกิดความผูกพันที่แบรนด์มีต่อจังหวัดท้องถิ่น

คำสำคัญ: เศรษฐกิจการเมือง, ฟุตบอลไทยลีก, การครองอำนาจ

Abstract

This research aimed to 1) study about football as a tool for establishing a political power base. Economic factors and creating an organization's image. 2) Describe the characters and institutions involved in the management of the Thai Football League (T1), and 3) be aware of the management processes that lead to the goal of the Thai Football League (T1) is a qualitative research. Tool is Document research consists of academic textbooks, documents, and related articles. And in-depth interviews from the president of the club or the management of the Thai Football League (T1), a politician Business group A group of government agencies, a total of 11 people and from the fans of Buriram United club, a total of 4 people

The results of the research showed that Football is an important tool for (1) building a political power base, found that most football clubs with politicians and politicians are president of football clubs Financial status and operating results, net loss But has implications to the utility in other areas than the aim of business

achievement (2) economic factors The growth of football in the Thai League (T1) caused the money flow in the economy. Both the economic factors of the football club's income are from 1) financial support from the Football Association of Thailand 2) Financial support from sponsors, 3) Revenue generated from the racetrack 4) Revenue generated outside the racetrack that requires sport marketing and economic factors for team investment and related expenses in all 3 capital groups above Must be able to adapt to being an institution in the professional football league economy under the Club Licensing standards and (3) creating an organization's image with 2 main characteristics, 1) creating an image through social responsibility 2) Organizing activities with key sponsors In order to create a brand bond with the local province

Keywords: Political Economy, Thai Football League, Hegemony

Received: 2020-01-05

Revised: 2020-02-29

Accepted: 2020-06-21

บทนำ

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เรื่องการจัดการร่างกายหรือการออกกำลังกาย ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความทันสมัยและความเจริญของประเทศในเวลาต่อมา กีฬาฟุตบอลได้มีพัฒนาการและได้รับความนิยมเรื่อยมา จนนำไปสู่การเริ่มต้นของกิจการฟุตบอลในสยามขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยการตั้งสโมสรคณะฟุตบอลสยาม เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2458 ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์”

ระบบจัดการแข่งขันฟุตบอลในประเทศไทยเริ่มจากในปี พ.ศ. 2458 เป็นการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรแบบทัวร์นาเมนต์ (Tournament) สำหรับพระราชทานถ้วยทองของหลวง หรือนิยมเรียกว่า “ฟุตบอลถ้วยทองของหลวง” ในช่วงปี พ.ศ. 2459 ได้จัดการแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก ประเภท ข และเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2468 ประเทศไทยร่วมเป็นสมาชิกสมาพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2500 ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (AFC) ด้วย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2552 AFC ออกระเบียบว่าด้วยความเป็นสโมสรฟุตบอลอาชีพสำหรับประเทศสมาชิก เป็นผลให้สมาคมกีฬาฟุตบอลฯ ต้องจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นเพื่อบริหารลีกและจัดการแข่งขัน ซึ่งในปัจจุบันดำเนินการโดย บริษัท ไทยลีก จำกัด (ชื่อย่อ TL) และให้สโมสรฟุตบอลอาชีพต้องจัดตั้งในรูปนิติบุคคลเชิงพาณิชย์ ระบบการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรภายในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ได้แบ่งเป็นดิวิชันต่างๆ 5 ระดับ คือ 1. ไทยลีก (T1) 2. ไทยลีก 2 (T2) 3. ไทยลีก 3 (T3) 4. ไทยลีก 4 (T4) 5. อเมเจอร์ ทัวร์นาเมนต์

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สโมสรฟุตบอลต่างๆ กลายเป็นพื้นที่ที่ถูกใช้ในการแสดงออกทางการเมือง และในการลงทุนของกลุ่มทุนไปโดยปริยาย ในกรณีของประเทศไทยนั้น การสร้างทีมฟุตบอลไทยจึงสามารถเกิดได้ด้วยเหตุผลต่างๆ ใน 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (1) การเป็นฐานเสียงของนักการเมืองท้องถิ่น (2) การทำธุรกิจ และ (3) การเป็นชุมชนของพนักงานในหน่วยงานภาครัฐ

การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง กลุ่มการเมือง กลุ่มทุน และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่ไปปรากฏบทบาทในสโมสรฟุตบอลไทยลีก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวคิดของกลุ่มการเมือง กลุ่มทุน และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ต่อการลงทุนในสโมสรฟุตบอล ว่าเกิดขึ้นภายใต้บริบททางเศรษฐกิจและการเมืองแบบใด มีนัยในทางการเมืองหรือไม่ โดยใช้แนวคิดการครองอำนาจนำ แนวคิดการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล และแนวคิดสถาบันนิยมเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการบริหารของสโมสรฟุตบอลต่างๆ ในไทยลีก

(T1) ภายใต้คำถามงานวิจัยหลัก คือ “กีฬาฟุตบอลถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร อย่างไร”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร
2. เพื่ออธิบายถึงตัวแสดงและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1)
3. เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการบริหารที่นำไปสู่เป้าหมายของสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1)

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการครองอำนาจนำ (Hegemony) จากงานเขียนเรื่อง The Prison Notebook ของอันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci : 1891-1937) กล่าวถึงการครองอำนาจนำนั้นไม่ได้เกิดจากการใช้กำลังเข้าข่มเท่านั้น แต่ยังประกอบด้วยอำนาจจากการครอบงำผ่านข้อตกลงทางสังคมและกฎหมายต่างๆ นำไปสู่การเกิดการยอมให้ถูกกดขี่ให้ทำตาม โดยรูปแบบการครองอำนาจนำเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของทั้งโครงสร้างส่วนบน (super structure) เป็นส่วนของความคิด ปรัชญา ค่านิยม อุดมการณ์ และกฎหมาย และโครงสร้างส่วนล่าง (Sub-Structure/Base) เป็นส่วนของระบบเศรษฐกิจ ประกอบด้วย พลังการผลิต และความสัมพันธ์ในการผลิต มีผลสะท้อนถึงกันอย่างมีนัยสำคัญ เป็นการสร้างพันธมิตรและแสดงตนเป็นผู้นำต่อกลุ่มชนชั้นอื่น รัฐมีหน้าที่ในการปราบสังคมและชนชั้นอื่น ด้วยการหลอกล่อและจัดการผ่านระบบประชาสังคม สร้างความตกลงระหว่างชนชั้นปกครองกับชนชั้นต่างๆ ให้ยอมรับคุณค่าที่ชนชั้นปกครองเป็นผู้กำหนดภายใต้การสร้างประวัติศาสตร์หรือความทรงจำร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือ แทนที่การปกครองโดยใช้กำลัง

ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory : RCT) มีสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแสดงในระดับปัจเจกบุคคลที่มุ่งพื้นฐานของผลประโยชน์และสามารถปรับใช้กับตัวแสดงได้ในทุกสภาพสังคม ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลเป็นแนวทางในการสร้างทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่มีสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแสดงที่มีเหตุมีผล (Rational Actor) ที่เชื่อว่า หลักการแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคมสะท้อนถึงตัวเลือกที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคนเลือก โดยเปรียบเทียบดูว่าจะเลือกวิธีการหรือการกระทำแบบใดที่ “ได้มาซึ่งอรรถประโยชน์สูงสุด โดยลงทุนให้น้อยที่สุด” กระบวนทัศน์ทางเลือกเชิงเหตุผลตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการเชิงพฤติกรรมที่สำคัญ คือ การมีเป้าประสงค์และการคำนวณประโยชน์ที่ได้รับ

ทฤษฎีสถาบันนิยม (Institutionalism) เน้นศึกษาสถาบันที่เป็นทางการของรัฐ (Formal Institution) เพราะเชื่อว่าสถาบันทางการเมืองที่ประกอบกันขึ้นเป็นรัฐนั้นจะสามารถสะท้อนความเป็นจริงของรัฐได้ แบ่งออกเป็น 2 ยุค คือ 1. สถาบันนิยมแบบดั้งเดิม (Old Institutionalism) มีหัวใจหลักคือ “การให้ความสำคัญกับสถาบันที่เป็นทางการ” ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ 1) ความเข้าใจกฎระเบียบที่เป็นทางการในฐานะพลังขับเคลื่อนสถาบัน 2) ความสนใจในองค์การมากกว่าตัวปัจเจกบุคคล และ 3) เน้นความสำคัญของแนวทางความคิดซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยการศึกษากฎหมายและสังคม และ 2. สถาบันนิยมใหม่ (New Institutionalism) เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980 แตกมุ่มมองและมีความหลากหลายมากขึ้น ไม่ได้มองเฉพาะโครงสร้างที่เป็นทางการเท่านั้น แต่ยังรวมพิจารณาในเรื่องบรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม ธรรมเนียมประเพณีที่ดำรงอยู่ในสถาบันการเมือง ซึ่งเป็นโครงสร้างนามธรรมหรือโครง

สร้างที่ไม่เป็นทางการ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ เศรษฐกิจการเมืองของฟุตบอลไทยลีก ตั้งแต่ปี 2559 – 2561 โดยมุ่งพิจารณาการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลในไทยลีกของกลุ่มนักการเมืองส่งผลต่อการสร้างฐานอำนาจของนักการเมืองไทย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กรโดยเฉพาะในการส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีการครองอำนาจนำ ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลในไทยลีกของกลุ่มนักธุรกิจในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล และกลุ่มหน่วยงานของรัฐ ในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีสถาบันนิยม
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาเฉพาะสโมสรฟุตบอลในไทยลีก (T1) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2561 โดยให้ความสำคัญกับสโมสรฟุตบอลที่มีนักการเมืองและเครือญาตินักการเมืองเป็นประธานสโมสรฟุตบอล สโมสรฟุตบอลที่มีนักธุรกิจเป็นประธานสโมสรฟุตบอล และสโมสรฟุตบอลที่มีตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐเป็นประธานสโมสรฟุตบอล รวมทั้งสิ้น 23 ทีม
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม 2561 ถึง ธันวาคม 2561 รวม 6 เดือน (ช่วงปิดฤดูกาล 2561) และได้ดำเนินการเขียนงานวิจัยเดือนมกราคม 2562 ถึง สิงหาคม 2562

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการแนวคิดของทฤษฎีการครองอำนาจนำของ อันโตนิโอ กรัมสกี หลักการแนวคิดของทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล และหลักการแนวคิดของทฤษฎีแนวคิดสถาบันนิยม รวมถึง ศึกษาจากเอกสาร ตำราวิชาการ และบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์การหาปัจจัยต่างๆ ในการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอลในไทยลีก (T1) ของกลุ่มทุนการเมืองส่งผลต่อการสร้างฐานอำนาจของนักการเมือง
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากประธานสโมสรหรือผู้บริหารของสโมสรฟุตบอลในไทยลีก (T1) ที่เป็นกลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มหน่วยงานรัฐ รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน และจากแฟนบอล สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด รวมทั้งสิ้น 4 ท่าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกีฬาฟุตบอลในระดับไทยลีก (T1) ของสโมสรฟุตบอลในไทยลีกที่ต้องบริหารสโมสรภายใต้กฎเกณฑ์การกำกับดูแลของสมาคมกีฬาฟุตบอลฯ และหลักเกณฑ์การแข่งขันของบริษัทไทยลีก จำกัด ที่กำหนดโดยข้อบังคับของ FIFA และ AFC โดยยังคงต้องบริหารจัดการธุรกิจฟุตบอลอาชีพให้มีความมั่นคงอย่างยั่งยืน ซึ่งการบริหารงานมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในกลุ่มทุน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มหน่วยงานของรัฐ ส่งผลต่อเศรษฐกิจการเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีการครองอำนาจนำ ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล และทฤษฎีสถาบันนิยม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยโดยการเปรียบเทียบกันในกลุ่มทุน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มหน่วยงานของรัฐ แบ่งการอธิบายในแต่ละกลุ่มเป็น 2 ส่วน คือ 1. ระบบเศรษฐกิจยุคฟุตบอลอาชีพ 2.

กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างทีม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2) การสร้างความมีส่วนร่วมของแฟนคลับฟุตบอล 3) ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม 4) การขยายธุรกิจ จึงขอเสนอผลการวิจัยในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. การบริหารสโมสรฟุตบอลที่สัมพันธ์กับนักการเมืองไทย

สโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) ที่สัมพันธ์กับนักการเมืองไทยมีกลไกเริ่มแรกในการก่อตั้งสโมสรใน 5 ลักษณะ คือ การซื้อทีมสโมสรรัฐวิสาหกิจ ความชื่นชอบส่วนตัวของผู้บริหาร การสร้างความร่วมมือกับผู้สนับสนุนหลัก การร่วมตัวของนักการเมืองท้องถิ่น การเชิญนักการเมืองท้องถิ่นชื่อดังมาเป็นประธานสโมสร และการสร้างความร่วมมือของผู้บริหารราชการในจังหวัด

กรณีศึกษา การบริหารจัดการทีมฟุตบอลเพื่อการสถาปนาอำนาจนำ มีดังนี้

กลุ่มสโมสรฟุตบอลที่มีการบริหารกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างทีมเพื่อการสถาปนาอำนาจนำ ที่ครบทั้ง 4 ด้าน คือ สโมสร บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด และสโมสร เชียงราย ยูไนเต็ด อันประกอบไปด้วย 1. กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2. การสร้างความมีส่วนร่วมของแฟนคลับฟุตบอล 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม 4. การขยายธุรกิจ

กลุ่มสโมสรที่มีการบริหารกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างทีมเพื่อการสถาปนาอำนาจนำ ใน 2 ด้าน คือ 1. กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม ได้แก่ สโมสร นครราชสีมา มาสด้า เอฟซี , สโมสร ศรีสะเกษ เอฟซี มี , สโมสร พีที ประจวบ เอฟซี และสโมสร ราชบุรี ยูไนเต็ด

กลุ่มสโมสรที่ได้บริหารกระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ แต่งบประมาณไม่เพียงพอและนักเตะมีประสบการณ์น้อย ได้แก่ สโมสร ชัยนาท ฮอว์กบิล , สโมสร ชลบุรี เอฟซี , สโมสร สุพรรณบุรี เอฟซี และสโมสร สุโขทัย เอฟซี

2. การบริหารสโมสรฟุตบอลที่สัมพันธ์กับภาคธุรกิจ

สโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) สัมพันธ์กับภาคธุรกิจมีกลไกเริ่มแรกในการก่อตั้งสโมสรใน 5 ลักษณะ คือ การซื้อทีมเดิมที่บริหารงานไม่ประสบความสำเร็จ การซื้อสิทธิลงแข่งในไทยลีกแทนที่สโมสรเดิมที่ยุบทีม การเข้ามาบริหารสโมสรภายในเงื่อนไขที่ตกลงกัน การลงทุนสร้างสโมสรกีฬาภายในองค์กร และการลงทุนร่วมกันระหว่างองค์กร

กรณีศึกษา การสร้างทีมเพื่อแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด มีดังนี้

กลุ่มสโมสรฟุตบอลที่มีการบริหารกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างทีมเพื่อแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด ได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ 1. กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2. การสร้างความมีส่วนร่วมของแฟนคลับฟุตบอล 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม 4. การขยายธุรกิจ ได้แก่ สโมสร เมืองทอง ยูไนเต็ด และสโมสร บางกอกกล๊าส เอฟซี

กลุ่มสโมสรฟุตบอลที่มีการบริหารกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างทีมเพื่อแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด ได้ 3 ด้าน คือ 1. กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2. การสร้างความมีส่วนร่วมของแฟนคลับฟุตบอล 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม ได้แก่ สโมสร การท่าเรือ เอฟซี

กลุ่มสโมสรฟุตบอลที่มีการบริหารกระบวนการและเครื่องมือในการสร้างทีมเพื่อแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด ได้ 2 ด้าน คือ 1. กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม ได้แก่ สโมสร ทรู แบงค็อก ยูไนเต็ด

กลุ่มสโมสรที่ได้ปรับกระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ แต่ขาดปัจจัยการทำทีมให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ สโมสร พัทยา ยูไนเต็ด , สโมสร ไทย ฮอนด้า เอฟซี , สโมสร อุบล ยูเอ็มที ยูไนเต็ด

กลุ่มสโมสรที่ดำเนินธุรกิจที่ไม่สามารถไปสู่บรรณประโยชน์สูงสุดที่คาดหวัง ได้แก่ สโมสร ชูเปอร์พาวเวอร์ สมุทรปราการ ต้องขายสิทธิให้สโมสรจัมปาศรี ยูไนเต็ด และสโมสร บีบียู เอฟซี ต้องยุบทีมในท้ายที่สุด

3. การบริหารสโมสรฟุตบอลที่สัมพันธ์กับหน่วยงานรัฐ

สโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) ที่สัมพันธ์กับหน่วยงานรัฐ มีกลไกเริ่มแรกในการก่อตั้งสโมสรใน 2 ลักษณะ คือ การลงทุนสร้างสโมสรกีฬาภายในองค์กร และการลงทุนร่วมกันระหว่างองค์กร

ด้วยสโมสรฟุตบอลกลุ่มนี้ต้องปรับตัวจากการเป็นหน่วยงานสวัสดิการภายในองค์กรเพื่อเข้าสู่การแข่งขันฟุตบอลในลีกสูงสุด ทำให้ต้องเข้าสู่การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามข้อกำหนดคลับไลเซนซิ่ง แต่โดยส่วนใหญ่ยังคงเน้นบริหารงานตามแนวคิดสถาบันนิยมแบบดั้งเดิมที่ผูกมัดกับโครงสร้างบริหารและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดในการกิจหน่วยงานภาครัฐด้านการบริหารรักษาความมั่นคงของประเทศ ทำให้ขาดประสบการณ์ในการบริหารกลยุทธ์เพื่อสร้างความยั่งยืนในเชิงธุรกิจ การตลาด และการลงทุนตามโครงสร้างของสโมสรฟุตบอลอาชีพ พบได้จากกรณีศึกษา ของสโมสร อาร์มี่ ยูไนเต็ด , สโมสร ราชนาวิ , สโมสร แอร์ฟอร์ซ ยูไนเต็ด เอฟซี , สโมสร โปลิส เทโร เอฟซี

อภิปรายผล

1. ผลวิจัยเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร

1.1 การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง

กีฬาฟุตบอล ถือเป็นประเภทกีฬาที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับต้นของประเทศไทย การบริหารจัดการกีฬาฟุตบอลผ่านสโมสรฟุตบอลอาชีพจึงถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่สร้างแรงบันดาลใจและความสนใจให้แก่ประชากรจากการวิจัยพบว่า มีสโมสรฟุตบอลที่มีนักการเมืองและเครือข่ายทางการเมืองเป็นประธานสโมสรฟุตบอล จำนวน 10 สโมสร มีปัญหาภาวะขาดทุนสุทธิ อย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ส่งผลต่อภาวะความเสี่ยงในการดำเนินการเชิงธุรกิจ จึงเป็นข้อสังเกตที่ว่า การดำรงอยู่ของสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) กลุ่มนักการเมืองในภาวะวิกฤตข้างต้นมีนัยสะท้อนถึงบรรณประโยชน์ในด้านอื่นที่มากกว่าการมุ่งหวังเพียงผลสัมฤทธิ์ทางด้านธุรกิจ

หากผลลัพธ์ข้างต้นเป็นไปตามที่คาดหวัง จะก่อให้เกิดกระบวนการคิดเชิงศูนย์รวมจิตใจของคนท้องถิ่น เกิดกระแสท้องถิ่นนิยม การมีส่วนร่วมที่เข้าถึงได้ และส่งผลที่สำคัญคือ ความศรัทธาที่มีต่อนักการเมืองและเครือข่ายทางการเมืองที่เป็นประธานสโมสรฟุตบอลอย่างยั่งยืน เช่น สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด , สโมสร ชลบุรี เอฟซี, สโมสร สุพรรณบุรี เอฟซี , สโมสร สุโขทัย เอฟซี , สโมสร ราชบุรี มิตรผล และสโมสร ชัยนาท ฮอรันบิล

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วสันต์ ปัญญาแก้ว พงศกร สงวนศักดิ์ และจุติพร ทรัพย์ปัญญาญาณ (และคณะ) (2557, น.130) เรื่อง ฟุตบอลไทย: ประวัติศาสตร์ อำนาจ การเมืองและความเป็นชาย ที่ได้สรุปว่า สโมสรฟุตบอลส่วนใหญ่ของประเทศไทยถูกผูกขาดความเป็นเจ้าของโดยนักการเมือง แตกต่างจากบริบทของประเทศไทยอื่นๆ ซึ่งฟุตบอลเป็นธุรกิจเต็มตัว นักการเมืองไทยใช้ฟุตบอลเป็นเครื่องมือสร้างความนิยมเชิงตัวบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และรักษามันเอาไว้ และสอดคล้องกับงานเขียนของชัยอนันต์ สมุทวณิช (2552, น. 63) ได้กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องการมีอำนาจครอบงำ (Hegemony) ว่า การมีอำนาจครอบงำเป็นความสัมพันธ์

ระหว่างชนชั้นนำและชนชั้นที่ถูกปกครอง โดยชนชั้นนำประสบความสำเร็จในการใช้ความเป็นผู้นำทางการเมือง ศีลธรรมและปัญญาไปกำหนดโลกทัศน์ที่ทุกฝ่ายยอมรับนับถือ ซึ่งมีผลในการชี้นำผลประโยชน์และความต้องการของกลุ่มที่ถูกอำนาจครอบงำ และการมีอำนาจครอบงำนี้เองเป็นเงื่อนไขสำคัญในการขยายความสามารถในการสืบทอดอำนาจในการควบคุมพัฒนาการของสังคม และความคิดของคนเราเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

1.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ผู้วิจัยพบว่า โดยส่วนใหญ่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านรายได้ของสโมสรฟุตบอล เกิดจาก 1. เงินสนับสนุนจากสมาคมกีฬาฟุตบอลฯ 2. เงินสนับสนุนจากสปอนเซอร์ 3. รายได้ที่เกิดขึ้นในสนามแข่ง และ 4. รายได้ที่เกิดขึ้นนอกสนามแข่งโดยใช้กลไกตลาดด้านกีฬา (Sport Marketing)

ปัญหาการดำเนินธุรกิจที่ไม่สามารถไปสู่อรรถประโยชน์สูงสุดที่คาดหวัง มีสาเหตุหลักมาจากสภาวะปัจจุบันที่กีฬาฟุตบอลในประเทศไทยไม่ได้วัดผลในสนามเท่านั้น แต่ต้องแข่งขันในเม็ดเงินลงทุนของแต่ละสโมสรด้วย ทำให้สโมสรฟุตบอลในไทยลีก (T1) ทั้ง 3 กลุ่มทุน ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักธุรกิจ และกลุ่มหน่วยงานของรัฐ ต้องปรับตัวดำรงความเป็นสถาบันได้ในระบบเศรษฐกิจแบบฟุตบอลอาชีพภายใต้ข้อบังคับมาตรฐานคลับไลเซนซิ่ง และกรณีศึกษาที่เห็นได้ชัดในการปรับตัวสู่ยุคสโมสรฟุตบอลอาชีพของกลุ่มนักการเมือง เช่น สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด และสโมสรสิงห์ เชียงราย ยูไนเต็ด ได้ปรับแนวทางการบริหารงานโดยใช้แนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ควบคู่กับแนวคิดทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory) ถือเป็นส่วนประสมระหว่างการศึกษาการเลือกอย่างมีเหตุผลที่ต้องสร้างความภาคภูมิใจและรายได้ให้คนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการยอมรับในวงกว้างต่อผู้บริหารสโมสร และกลไกตลาดด้านกีฬาที่พึ่งพาผู้สนับสนุนหลัก (Sponsor) แต่บางสโมสรฟุตบอลใน 3 กลุ่มทุนดังกล่าว ไม่สามารถปรับตัวได้ ประสบปัญหาด้านสภาพคล่องในการดำเนินการ เป็นผลให้บางสโมสรเลิกกิจการหรือต้องขายกิจการในท้ายที่สุด

ในส่วนระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการลงทุนทำทีมและรายจ่ายที่เกี่ยวข้อง พบว่า สโมสรฟุตบอลชั้นนำต้องใช้งบทำทีมมูลค่ามหาศาลในการเสริมทีมนักเตะและผู้ฝึกสอนเพื่อให้สามารถครองอันดับต้นของตารางการแข่งขัน ซึ่งจะทำให้แฟนบอลยอมรับและเกิดศรัทธา ผลลัพธ์ท้ายที่สุดคือ การเป็นศูนย์กลางจุดยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนท้องถิ่นในจังหวัดที่ตั้งสโมสรนั้นๆ ผ่านกีฬาฟุตบอลอาชีพ รวมทั้งช่วยส่งเสริมอาชีพให้แก่นักธุรกิจและประชากรในท้องถิ่นจากกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสนามแข่ง

สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของวัชรพล พุทธิรักษา (2559, น.22) ได้อธิบายแนวคิดของอันโตนิโอ กรัมสซี ที่เชื่อว่า ทั้งโครงสร้างส่วนบนเป็นส่วนของความคิด ปรัชญา ค่านิยม อุดมการณ์ และกฎหมาย และโครงสร้างส่วนล่างเป็นส่วนของระบบเศรษฐกิจ มีผลสะท้อนถึงกันอย่างมีนัยสำคัญ

งานเขียนของจอร์จ โซยบินิจ (2559, น.51-84) ที่กล่าวถึงงานของฮาร์ชานยีที่อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล ในส่วนของ“ทฤษฎีอรรถประโยชน์” ที่อธิบายถึงพฤติกรรมที่มีเหตุมีผลของมนุษย์ภายใต้สภาวะแห่งความแน่นอน สภาวะแห่งความเสี่ยง และสภาวะแห่งความไม่แน่นอนว่า มีการกระทำการอะไรเพื่อให้ได้มาซึ่งอรรถประโยชน์ และในส่วน “จริยธรรม” เป็นการพิจารณาคุณธรรมของตัวแสดงที่เป็นไปเพื่อการรักษาระดับของอรรถประโยชน์สูงสุดที่ตัวแสดงนั้นจะได้รับให้คงอยู่ต่อไป โดยอาจเป็นผลประโยชน์ที่ปัจเจกชนทำเพื่อการรักษาประโยชน์ของส่วนรวมหรือเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนตนก็ได้

งานเขียนของโรบินด์ ไชยพร ที่กล่าวถึงทฤษฎีทางเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลโดยอ้างแนวคิดของคอลลิงวูด (Robin George Collingwood) ในด้านการกระทำทางการเมือง (Political action) มีความคล้ายคลึงกับการกระทำทางเศรษฐกิจ (Economic action) ด้วยมีลักษณะของการแลกเปลี่ยน การกระทำทางการเมืองมีเป้าหมายหรือสิ่งที่แลกเปลี่ยนของการกระทำแตกต่างกัน เช่น สังคมออกกฎหมายด้วยไม่ใช่ต้องการความมั่งคั่งเพิ่มขึ้น แต่ต้องการบรรลุทางการเมือง คือ ได้การยอมรับของทุกคนในลักษณะความสงบสันติหรือสันติภาพ (Peace) ในขณะที่เป้าหมายทางเศรษฐกิจ คือ ความรุ่งเรืองมั่งคั่ง (Prosperity) ดังนั้น สันติภาพและความรุ่งเรืองมั่งคั่งมิใช่สิ่งเดียวกัน แต่อาจไปด้วยกันได้ดี เพราะเป็นสิ่งที่คนกลุ่มเดียวกันปรารถนา

งานวิชาการของสตีธ ธนาธิโชติ (2561, น.36-37) อธิบายว่า อิทธิพลของกลุ่มสังคมต่างๆ มีผลต่อนโยบายรัฐในการกระจายผลประโยชน์จากนโยบายและการบริการสาธารณะที่ไม่เท่ากัน บางกลุ่มทางสังคมได้รับผลประโยชน์หรือการอุดหนุนจากรัฐบาลหรือผู้จัดทำนโยบายมากกว่ากลุ่มอื่น อันเนื่องมาจากความโน้มเอียงที่เกิดจาก

1. การเจรจาต่อรองหรือกดดันต่อรัฐบาลหรือผู้จัดทำนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การมีความใกล้ชิดหรือมีสายสัมพันธ์เกี่ยวพันกันกับผู้นำทางการเมือง

1.3 การสร้างภาพลักษณ์องค์กร

รูปแบบการสร้างภาพลักษณ์สโมสรฟุตบอลอาชีพ มี 2 ลักษณะหลัก คือ 1. การสร้างภาพลักษณ์ผ่านความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น กิจกรรมตามช่วงวัยของแฟนบอล โครงการส่งโค้ชไปฝึกสอนให้แก่เด็กชาวเขา โครงการแลกเปลี่ยนเชื่อมสัมพันธ์วัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน 2. การจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สนับสนุนหลัก (Sponsor) ให้เกิดความผูกพันที่แบรนด์มีต่อจังหวัดท้องถิ่น เช่น กลุ่มมิตรผล กลุ่มวังนาย กลุ่มมาสด้า

2. ตัวแสดงและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) และเป้าหมายในการบริหารจัดการด้านสโมสรฟุตบอล

ตัวแสดงและสถาบันที่มีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการด้านสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1) การบริหารงานโดยตรงจากประธานสโมสรที่เป็นบุคคลมีชื่อเสียง ใช้ส่วนประสมทั้งการสร้างความเป็นอำนาจครอบงำ (Hegemony) และการสร้างอรรถประโยชน์ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งการสร้างฐานอำนาจการตลาด และผลตอบแทนจากการลงทุน

2) การบริหารงานโดยกลุ่มบริษัท มุ่งเน้นการสร้างอรรถประโยชน์สูงสุด การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และภาพจดจำต่อแบรนด์สินค้าของกลุ่มบริษัทนั้น

3) การบริหารงานโดยผู้นำผู้บริหารภาครัฐ เป็นการบริหารงานในสโมสรฟุตบอลกลุ่มหน่วยงานของรัฐ มีเป้าหมายหลักในการดำเนินการ คือ เป็นหน่วยงานสวัสดิการของหน่วยงานภาครัฐ

4) การบริหารงานโดยสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนามาตรฐานการบริหารจัดการสโมสรฟุตบอล (Club Licensing) และควบคุมกฎระเบียบการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ

3. กระบวนการบริหารที่นำไปสู่เป้าหมายของสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1)

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำเร็จของกระบวนการบริหารที่นำไปสู่เป้าหมายของสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) ประกอบด้วย 4 กลไก คือ 1. กระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ 2. การสร้างมีส่วนร่วมของแฟนคลับฟุตบอล 3. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม 4. การขยายธุรกิจ

กลไกกระบวนการสร้างทีมฟุตบอลอาชีพ มีองค์ประกอบหลักที่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ คือ 1. ด้านชื่อเสียงของผู้ฝึกสอน-นักเตะและการครองอันดับผลการแข่งขัน 2. คุณภาพสนามแข่งตามมาตรฐานสากลในระดับต่างๆ (FIFA, AFC, AFF) ถือเป็นการลงทุนด้านทรัพย์สินของสโมสรแล้ว แต่ยังสร้างสิ่งสำคัญที่สุดคือ การสร้างศูนย์รวมใจของคนในท้องถิ่นและเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยว

กลไกการสร้างมีส่วนร่วมของแฟนคลับฟุตบอล พบว่า 1. สโมสรฟุตบอลชั้นนำในกลุ่มนักการเมือง ถือว่าแฟนบอลเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อสโมสร โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของแฟนบอลจากการสร้างพลังเชียร์ที่สร้างสรรค์ 2. สโมสรฟุตบอลชั้นนำในกลุ่มนักธุรกิจ ให้ความสำคัญต่อการสร้างโครงการให้สิทธิแก่สมาชิกรายพิเศษ 3. สโมสรฟุตบอลในกลุ่มหน่วยงานภาครัฐไม่เน้นสร้างกิจกรรมในด้านสร้างความมีส่วนร่วมของแฟนบอล

กลไกความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม พบว่า 1. สโมสรฟุตบอลชั้นนำในกลุ่มนักการเมือง มุ่งเน้นใน 3 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาระดับจังหวัด 2) การสร้างโครงการแลกเปลี่ยนเชื่อมสัมพันธ์วัฒนธรรมระหว่างประเทศ 3) การสร้างโอกาสจากกีฬาฟุตบอลอาชีพให้แก่เยาวชน 2. สโมสรฟุตบอลชั้นนำในกลุ่มนักธุรกิจ มุ่งเน้นการสร้างกิจกรรมฟุตบอลคลินิกสำหรับเยาวชน การคัดเลือกนักเตะเยาวชน มอบทุนการศึกษา กิจกรรมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อยกระดับกีฬาฟุตบอลไทยสู่การแข่งขันระดับโลก 3. สโมสรฟุตบอลในกลุ่มหน่วยงานภาครัฐไม่เน้นสร้างกิจกรรมในด้านความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม

กลไกการขยายธุรกิจ พบว่า 1. สโมสรฟุตบอลชั้นนำในกลุ่มนักการเมือง มีการขยายธุรกิจ เช่น 1) การนำสโมสรเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ 2) การหารายได้จากสปอนเซอร์ 3) การทำธุรกิจ Sport Marketing สร้างรายได้จากกิจกรรมนอกสนาม 2. สโมสรฟุตบอลชั้นนำในกลุ่มนักธุรกิจขยายธุรกิจด้วยกลยุทธ์ Sport Marketing การสร้างผลิตภัณฑ์ที่ไม่เกี่ยวกับฟุตบอล และ 3. ส่วนสโมสรฟุตบอลในกลุ่มหน่วยงานภาครัฐไม่เน้นการขยายธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ในกลุ่มสโมสรที่เข้าร่วมการแข่งขันไทยลีก (T2) ที่มีศักยภาพสามารถเลื่อนอันดับการแข่งขันเข้าสู่ไทยลีก (T1) ได้

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์ตัวแสดงและสถาบันที่เกี่ยวข้อง รวมถึง เป้าหมายในการบริหารจัดการด้านสโมสรฟุตบอล ของสโมสรที่เข้าร่วมการแข่งขันไทยลีก (T1) และไทยลีก (T2)

เอกสารอ้างอิง

จักรี ไชยพินิจ (2560). แนวคิดสถาบันนิยม ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 82202 การเมืองเปรียบเทียบ.

นนทบุรุษ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์, 3-14

จักรี ไชยพินิจ. (2559) บทวิพากษ์ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล: ข้อจำกัดในการสร้างคำอธิบายทางสังคมศาสตร์.

วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา 4(1), 51-84.

จิรัฐ จันทะเสน. (2560). 111 ปี ฟุตบอลไทย: ศตวรรษฟุตบอลไทย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทยศตวรรษฟุตบอลไทย

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2552). รัฐ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา.

- ไชยันต์ ไชยพร. (2560). จอน เอลสเตอร์ กับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ WAY OF BOOK, 7-25, 50-63, 78-80.
- บริษัท ไทยลีก จำกัด. (2561). Summary Report Toyota Thai League 2017.
- บุญศรี ยี่หะ. (2560). การวิเคราะห์การเมืองแนวสถาบันนิยมและรัฐธรรมนูญนิยม ในแผนกกิจกรรมการศึกษา ชุด วิชา81713 การวิเคราะห์การเมือง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครอง, 5-13.
- บุญศรี ยี่หะ. (2543). ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory): อีกหนึ่งความพยายามของสังคมศาสตร์ที่จะเป็นวิทยาศาสตร์, ใน บทความนำเสนอในวิชาปรัชญาสังคมศาสตร์และการวิเคราะห์ทางการเมือง, หลักสูตรรัฐศาสตร์ดุสิตบัณฑิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จาก <https://www.academia.edu/4207530/ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล Rational Choice Theory>.
- วสันต์ ปัญญาแก้ว พงศกร สงวนศักดิ์ และจุติพร ทรัพย์ปัญญาญาณ (บรรณาธิการ). (2557). ฟุตบอลไทย: ประวัติศาสตร์อำนาจ การเมือง และความเป็นชาย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2549). รัฐบาลที่กษัตริย์กับความพยายามสร้างภาวะการปกครองอำนาจนำ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 22, 29.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2557). บทสำรวจความคิดทางการเมืองของ อันโตนิโอ กรัมสกี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สมมติ โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. 49-63.
- สตีธร ธนาธิโชติ.(2561). ทฤษฎีรัฐและอำนาจ ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การวิเคราะห์การเมือง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์, 36-37.
- สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561). The master plan แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). กรุงเทพฯ: สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

The People's Participation in Drug Prevention in Arge of Suan Yai Subdistrict, Muang District, Nonthaburi Province.

สุชาวดี สมสีดา และ ศิพร โกวิท

Suchawadee Somsida and Siporn Kowit

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม ประชาชนในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว One-Way ANOVA (F-test) และเมื่อพบว่าค่า F มีความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการป้องกันยาเสพติด และด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ของประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, ป้องกันยาเสพติด, ตำบลสวนใหญ่, จังหวัดนนทบุรี

Abstract

The purposes of this study were: 1) to study the people's participation in drug prevention in Suan Yai Subdistrict, Muang district, Nonthaburi province and 2) to compare personal factors influence the people's participation in drug prevention in Suan Yai Subdistrict, Muang district, Nonthaburi province. The study was a quantitative research. Questionnaires were distributed to the people of Suan Yai Subdistrict, Muang district, Nonthaburi province. The samples were about 400 persons. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA (F-test) and LSD method.

The findings were as follows :1) The people's participation in drug prevention Suan Yai Subdistrict, Muang district, Nonthaburi province was at a moderate level. When considered individually, it was found that the mean of 'suppression' was at the highest follow by 'prevention' and, the 'dissemination of information and knowledge about drugs' was at the lowest. 2) The comparative results on people's participation in drug prevention in Suan Yai Subdistrict, Muang district, Nonthaburi province show that; in terms of sexes, educational, occupations and period of residence in the community it was found that different factors contributed to different results, while the factor of 'age' does not produce different result (significance level of .05)

Keywords: People's Participation, Drug Prevention, Suan Yai Subdistrict, Nonthaburi province.

Received: 2019-11-21

Revised: 2019-02-14

Accepted: 2020-03-30

บทนำ

ปัญหา ยาเสพติด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งปัญหา ยาเสพติด ในประเทศไทย เป็นปัญหาสำคัญ ส่งผลเสียต่อประเทศ เพราะประเทศไทยพบกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ของประชาชนในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น ก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเริ่มรุนแรงมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อปัญหาในหลายๆด้าน สาเหตุ ของปัญหา ยาเสพติด เกิดจากปัญหาจากหลายปัจจัย ทั้งการค้ายาเสพติดที่มีราคาสูงขึ้น เพราะทำให้ดึงดูดกับผู้ ที่ติงงาน รายได้ต่ำ รวมถึงคนที่เป็หนี้สิน จนกลายเป็นปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงใน ด้านการแพร่ระบาด ของยาเสพติดทั้งในชนบทและในเมือง ปัญหาต่างๆเกิดขึ้นในหลายช่วงอายุ ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเยาวชนและวัยรุ่นค่อนข้างมาก จึงต้องมีการร่วมมือกับหน่วยราชการ ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางที่มีความสำคัญในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยเน้นการดูแลทั้งเด็กและเยาวชน เพื่อลดปัญหา ยาเสพติด และมีการปราบปรามปัญหา ยาเสพติดอย่างจริงจัง รวมถึงการมองถึงการผลิต การขาย การเสพ ต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติด การแก้ไขปัญหาคงต้องเป็นระบบ เป็นไปตามแบบแผนที่วางไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหา ยาเสพติด และมีความสนใจที่จะศึกษา ถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง นนทบุรี ในการป้องกัน การแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งพื้นที่ที่ศึกษาเป็นเขตชุมชนหนาแน่น เป็นตลาดกลางของจังหวัดนนทบุรี มีพ่อค้าแม่ค้ามากมาย ยังมีโรงเรียนอีกหลายแห่ง รวมถึงเป็นศูนย์กลางทางคมนาคมของจังหวัดนนทบุรี เพราะมีการสัญจรทางน้ำและมีสถานีอากาศยาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2522 : 19 อ้างถึงในปราโมทย์ จิตรสมบูรณ์ 2553 : 14) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการ เปลี่ยนแปลง ซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือ การ เห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่มาเข้าร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความ ตระหนัก การปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์การ เพื่อให้บรรลุถึงความ เปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมกันวางแผนในการทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ด้วยกัน เพื่อที่จะทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยจะต้องมีการประสานงานที่ดี จัดกิจกรรมต่างๆ และตรวจสอบ

การทำงาน รวมถึงมีหนทางในการประยุกต์ใช้ร่วมกับงานที่ต้องการ ฟังความคิดเห็นส่วนรวม ดำเนินงาน และคอยแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นให้ได้

ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม (2553 : 16) ได้อธิบายว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าไปสู่ร่างกายไม่ว่าจะรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดของการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลาและสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่ให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ

ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสิ่งต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้นมาในทางที่ผิดกฎหมายไม่ว่าจะเป็นทั้งพืชหรืออุปกรณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เพราะในบางส่วนเพื่อใช้ในการทำงาน ให้มีความแข็งแกร่งทนทาน และจะมีความต้องการยามากขึ้นในจำนวนมากของผู้ที่เสพยา จึงทำให้มีผลเสียในด้านต่างๆตามมา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (อัลเบิร์ต แบนดูรา 1986) เสนอว่าการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นผลมาจากการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของบุคคลใกล้ชิด และการได้แรงเสริมจากสังคม รอบข้าง ในการทดลองยาเสพติด เด็กอาจสนใจที่จะทดลองเสพยาจากการเฝ้ามองผู้อื่นที่ได้รับผลลัพธ์ที่ดีจากการเสพยา เช่น จากสื่อต่างๆ (ภาพยนตร์, นิตยสาร) จากการสังเกตเพื่อนบ้าน หรือเพื่อนสนิทของตน ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ในทางอ้อม

ชุตินันท์ พงษ์สูงเนิน (2505 : อ้างถึงในจารุวัฒน์ สัจจนวน, 2551 : 26) ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรมหมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่ฝ่าฝืน หรือละเมิดกฎหมายเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรม ซึ่งในแต่ละสังคมจะยึดถือแตกต่างกัน พฤติกรรมที่แสดงออกมาทางสังคมอาจถือว่าการกระทำผิดผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษ และในพฤติกรรมเช่นเดียวกันอีกสังคมหนึ่งอาจถือว่าไม่ผิด

การป้องกันอาชญากรรม (Crime prevention) หมายถึง การคาดการณ์หรือประเมินล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องช่องทางหรือโอกาสของการกระทำผิด หรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามที่จะระงับการใดๆที่เกิดขึ้น (อัจฉริยา ชุตินันท์ 2561 : 188-202)

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

อนรรักษ์ พัสสร (2553 : 85-88) ทฤษฎีนี้มาจากข้อเท็จจริงที่ว่าเมื่อโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในต้นศตวรรษที่ 19 ได้ก่อให้เกิดภาวะที่คนจากชนบท อพยพเข้าสู่ตัวเมืองที่เป็นแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เมืองเหล่านั้นเติบโตมีประชาชนอาศัยอยู่มาก ภายใต้สภาพการณ์ที่เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้เอง ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ตามมา โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเมืองได้ทวีปริมาณเพิ่มมากขึ้นโดย Sir Robert Peel (1788-1890) ได้กำหนดหลักการตำรวจอาชีพไว้ 9 ประการดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรมเป็นภารกิจพื้นฐานของตำรวจ
2. ตำรวจต้องได้รับความเคารพนับถือและยกย่องจากประชาชนอย่างแท้จริง
3. การที่ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการชักนำให้ประชาชนเคารพยำเกรงตำรวจ
4. การปฏิบัติหน้าที่เชิงบังคับบัญชาของตำรวจ จะเป็นผลให้ประชาชนสนับสนุนกิจการตำรวจลดน้อยลงเป็นสัดส่วน

5. ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายด้วยความเที่ยงธรรม
6. ตำรวจพึงใช้กำลังอาวุธในกรณีจำเป็นสุดวิสัย ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้
7. ตำรวจและประชาชนเสมือนบุคคลเดียวกัน
8. ตำรวจเป็นตัวแทนของกฎหมาย
9. สังคมที่ปลอดจากอาชญากรรมและความยุ่งเหยิงย่อมเป็นสิ่งทดสอบประสิทธิภาพในการทำงาน

ของตำรวจ

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (The Community Relations)

อนูรักษ์ พัสสร (2553 : 88 - 89) ได้กล่าวว่า มีรากฐานจากแนวคิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยาสำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม (The Ecological of Criminology) ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙ ภายใต้การนำของ Robert E. Park โดยได้รับอิทธิพลความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของชุมชนสามทาง สรุปว่าการขาดระเบียบสังคม (Social Disorganization) อันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงชุมชน ในยุคก่อนนั้น ความเจริญทางอุตสาหกรรมเข้าสู่ชุมชน ได้นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมและ ปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น ความแออัด การจราจร สภาพแวดล้อม เป็นต้น การขาดระเบียบสังคมตามแนวความคิดของสำนักนิเวศวิทยาอาชญากรรม จัดเป็นสาเหตุเพียงผลของอาชญากรรม คือสภาวะแตกสลายของกลไกทางสังคม ที่มีหน้าที่ค้ำจุนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความร่วมแรงร่วมใจและขวัญกำลังใจของสังคม

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design – CED)

คมกริช ศรีสองเมือง (2550 : 38) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม มีลักษณะเป็นแนวความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม (Thesis) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ จึงทำให้ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม จะมุ่งประสานแนวทฤษฎีทั้งสองแล้วก็ยังมุ่งพัฒนาบททฤษฎี (Theoretical Proposition) สำหรับอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงอาชญาวิทยาเข้ากับพฤติกรรมศาสตร์ทั่วไปโดยทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ได้นำเสนอข้อกำหนดเบื้องต้น (Basic Assumptions) และมาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ (Pragmatic Means)

ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing)

สุพิศาล ภักดินฤณานถ และคณะ (2556 : 486 – 490 อ้างถึงใน ตะวัน ตระการฤกษ์ 2559 : 25) เป็นแนวคิดเพื่อการป้องกันอาชญากรรมแนวใหม่ที่เชื่อว่า ตำรวจ กับ ประชาชนทำงานร่วมกัน โดยใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์ ย่อมสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรม ตลอดจนสภาพการไร้ระเบียบและความเสื่อมโทรมทางสังคมและทางกายภาพในชุมชนต่างๆ ได้การที่ จะบรรลุลัทธิประสงค์

ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory)

สุพิศาล ภักดินฤณานถ และคณะ (2556 : 486 – 490 อ้างถึงใน ตะวัน ตระการฤกษ์ 2559 : 26) เป็นทฤษฎีที่สอดคล้อง กับทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน เป็นแนวความคิดที่นำมาประยุกต์ใช้กับการป้องกันอาชญากรรมใน ชุมชน

จึงสรุป อาชญากรรมและการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้ว่า การกระทำต่างๆที่เกิดผลอันตรายต่อชีวิต และเกิดผลกระทบในด้านต่างๆ โดยมีความผิดในทางด้านกฎหมายอาญา และมีบทลงโทษต่อผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียหายหรือกระทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น คือ ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายเพราะถ้าเมื่อเกิดเหตุการณ์ก่ออาชญากรรม ตำรวจต้องใช้กฎหมายในการควบคุมเหตุการณ์แบบนี้ โดยจะต้องใช้ความเที่ยงธรรม รวมถึงการใช้อาวุธเท่าที่จะหลีกเลี่ยงได้ สอดคล้องกับทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ตำรวจต้องมีการเข้าถึงประชาชนเพื่อที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร เข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่ชุมชน เพื่อที่จะได้สอดส่อง ดูแลประชาชน สอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม เนื่องจากเป็นทฤษฎีการนำแนวความคิดมารวมระหว่างทฤษฎีบังคับกฎหมายกับทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ จึงมีการสอดคล้องกับการลดช่องว่างการเกิดโอกาสอาชญากรรมและการเข้าถึงของประชาชน และทฤษฎี

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนกับทฤษฎีหน้าตาต่างแตก เป็นการทำงานร่วมกับประชาชนในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะกำจัดการเกิดอาชญากรรมและยาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชนให้หมดไปจากชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ศึกษาประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้เทคนิค Krejcie และ Morgan โดยจากการสุ่มตัวอย่าง จึงมีกลุ่มตัวอย่าง 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test F-test หากพบความแตกต่างจะวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Difference) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้กลับมาแล้วนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.3 มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.0 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 28.2 และมีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 6-10 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.3 มีผลวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด ในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมของด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปรามยาเสพติด ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมาคือ ด้านการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.06$) และด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด ($\bar{X} = 2.97$)

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติด มีค่า Sig เท่ากับ .435, .312, .146, และ .921 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ประชาชนตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการป้องกันยาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด ในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติด มีค่า Sig เท่ากับ .468, .858 และ .850 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ประชาชนตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในการป้องกันยาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติด ไม่แตกต่างกันส่วนด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด มีค่า Sig เท่ากับ .010 ซึ่งน้อยกว่า .05 แตกต่างกัน แสดงว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ยังได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติดไม่เพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อในชุมชน เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติด จำแนกตามอาชีพ พบว่าด้านการป้องกันยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติด มีค่า Sig เท่ากับ .721, .941 และ .426 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ประชาชนตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจในการป้องกันยาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด มีค่า Sig เท่ากับ .015 ซึ่งน้อยกว่า .05 แตกต่างกัน แสดงว่า ประชาชนในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ขาดการมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังความรู้ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านยาเสพติด ถึงแม้ว่าจะมีโครงการจากส่วนกลางเข้ามาให้ความรู้ แต่ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไปเป็นส่วนมาก จึงไม่สามารถมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังในโครงการต่างๆที่ส่วนกลางจัดทำขึ้น อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

จากการผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จึงสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวม พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านการปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันยาเสพติด ส่วนด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ของประชาชน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่าประชาชน ที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการปราบปรามยาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ของประชาชน จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านเผยแพร่ข่าวสารความรู้เรื่องยาเสพติดและด้านการปราบปรามยาเสพติด ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติด ทั้งในระดับชุมชน ในส่วนขององค์การปกครองท้องถิ่น สถานีตำรวจ รวมทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ควรมีการพัฒนาการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นปัญหาเสพติดจะได้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากชุมชน และจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในระดับที่มากขึ้น อาจมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างร่างกายหรือจัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติดรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชน

ได้มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและมีการดำเนินมาตรการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามยาเสพติด รวมถึงบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่พบกับปัญหาหรืออุปสรรคในการป้องกันยาเสพติด และการร่วมมือของประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช ศรีสองเมือง. (2550). การมีส่วนร่วมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- จารุวัฒน์ สัจฉนวน. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม: ศึกษากรณีชุมชนศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชุตินันท์ พงษ์สูงเนิน. (2505). ทักษะของประชาชนต่อการป้องกันอาชญากรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนแออัด คลองเตย กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ตะวัน ตระการฤกษ์. (2552). การมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปราโมทย์ จิตรสมบูรณ์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการป้องกันอาชญากรรม: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. (2551). รวมกฎหมายศาลยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- สุพิศาล ภักดินฤณ. (2556). แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักการและทฤษฎีตำรวจสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคปรินติ้ง.
- อัจฉริยา ชุตินันท์. (2561). อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2522). คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน 2. ภาควิชาการศึกษา ที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อนุรักษ์ พิัสสร. (2553). ความปลอดภัยไม่มีวันหยุด. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.

ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
The Relationship between the Thai Army and the Chinese Army in the Time
of the National Council for Peace and Order (NCPO)

ธนพล คงเจี้ยง

Thanaphon Kongjieng

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 2) ขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน และ 4) เสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือคือการวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคคลหรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องด้านการต่างประเทศ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทหารไทยและทหารจีน ประกอบด้วย ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน และนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน และภาคเอกชน จำนวน 1 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ของทหารไทยกับทหารจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้พัฒนาไปสู่ระดับที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตและมีความเกี่ยวเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน 2) กองทัพไทยกับกองทัพจีน มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารที่เหมาะสมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลก ผ่านกลไกความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอาเซียน 3) รัฐบาลทหารในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) หันมาพึ่งพาจีน เพราะไม่เป็นที่ยอมรับสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตก ฉะนั้นความสัมพันธ์ที่เริ่มจากการยอมรับให้ไทยมีรัฐบาลทหาร กลายเป็นช่องทางที่นำไปสู่การติดต่อที่ใกล้ชิดและความร่วมมืออันดีในระยะต่อมาระหว่างรัฐบาลทหารไทยกับรัฐบาลจีน 4) แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ พบว่า แม้ว่าไทยกับจีนจะมีความสัมพันธ์แบบพิเศษ แต่อย่างไรก็ดี ทุกประเทศก็ย่อมเห็นผลประโยชน์ประเทศของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญ และสิ่งที่แน่นอนคือการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายต่างประเทศที่จะสามารถสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของไทยเป็นหลัก รวมถึงการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ทางทหาร, ความร่วมมือระหว่างประเทศ, อำนาจทางทหาร, ความไว้วางใจ, ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ

Abstract

This research aimed to study 1) the relationship between the Thai Army and the Chinese Army during the era of the National Council for Peace and Order (NCPO). 2) the scope of the use of political power of the Thai Army and the Chinese Army. 3) the problems and obstacles in exercising the political power of the Thai Army Forces and the Chinese Army Forces and 4) to propose ways to develop relations and cooperation in the social development, economic and politics of the Thai government and the Chinese government. This is qualitative research; the tool is document research and in-depth interviews, from the key informants are people or agencies related to foreign affairs, society, economy and politics of Thai and Chinese military consisting of 3 government sectors, 3 academics and 1 private sector.

The results of research found that 1) the relationship between the Thai army and the Chinese army has developed to a more stable level. Which is a consequence of the past and has been connected

to the present. 2) the Thai Army and the Chinese Army have an appropriate military strategy to protect national interests. In implementing security policies in line with regional and global security environments that change according to the global society context, through bilateral and multilateral cooperation with ASEAN. 3) military government during the era of the National Council for Peace and Order (NCPO), turned to rely on China Because it is not accepted the United States and Western countries. Therefore, the relationship began with the acceptance of Thailand to have a military government. Became a channel that leads to close contact and good cooperation in the later stages between the Thai military and the Chinese government. 4) the guidelines for the development of relations found that although Thailand and China have a special relationship with intimacy. As if they were relatives in the same family However Every country would naturally see their own interests. And the exact thing is the relationship between Thailand and China must be based on foreign policy that is able to respond to the national interests of Thailand. Including the strengthening of mutual trust for cooperation and development in all areas of both countries.

Keywords: Army Relationship, International Cooperation, Army Power, Trust, Informal Relationship

บทนำ

ไทยและจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีกันมาตั้งแต่อดีต ตั้งแต่การค้าเรือสำเภาเรื่องมาจนกระทั่งมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน อันเป็นผลมาจากการติดต่อกันระหว่างไทยกับจีน และท่าทีของจีนที่เป็นมิตรต่อไทย โดยการเจรจาเริ่มขึ้นในวันที่ 18 - 20 มิถุนายน พ.ศ. 2518 ภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร นายกรัฐมนตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ลงนามใน “แถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ” กับโจว เอินไหล นายกรัฐมนตรีจีน (เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 โดยประเทศไทยนับเป็นประเทศที่ 101 ที่รับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นประเทศที่สามในกลุ่มอาเซียน) แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นสัญลักษณ์ของการฟื้นฟูความสัมพันธ์และการประนีประนอมระหว่างกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน แม้ว่าทั้งสองประเทศจะมีความแตกต่างด้านอุดมการณ์ ระบอบการปกครอง และเศรษฐกิจก็ตาม (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย, 2557, หน้า 29-31) บทบาทของจีนในเวทีการเมืองของโลกยังเป็นการคานอำนาจของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและยุโรป ซึ่งรวมไปถึงรัสเซียด้วย (วีรพงษ์ รามางกูร, 13 สิงหาคม 2560, ออนไลน์) จีนจึงกลายเป็นประเทศที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก ซึ่งการขยายตัวหรือการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน ย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของโลกอย่างชัดเจน

แม้ว่าประเทศไทยจะเกิดความไม่แน่นอนทางการเมืองบ่อยครั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ก็ไม่ใช่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ ซึ่งจะเห็นว่าหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ายึดอำนาจการปกครองเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (ศูนย์ข้อมูลมติชน, 2557, หน้า 205) ทางจีนก็ให้การรับรองคณะรัฐบาลทหาร ที่นำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในขณะที่ไทยกับชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์และอิทธิพลของสหรัฐอเมริกากับจีน ซึ่งไทยต้องรักษาความเป็นพันธมิตรทางทหารกับสหรัฐอเมริกา ในขณะเดียวกันก็ขยายความสัมพันธ์ทางทหารกับจีน โดยทั้งไทยและจีนถือว่ามีความสัมพันธ์ในทุกมิติมาเป็นเวลานาน ซึ่งปัจจุบันไทยและจีนเดินหน้าแผนพัฒนาเศรษฐกิจในทิศทางเดียวกัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและยั่งยืน ในด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหาร จะเห็นว่าการแลกเปลี่ยนการเยือนกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับสูง ระดับผู้นำ และระดับกองทัพ จึงทำให้ความร่วมมือทางทหารระหว่างไทยและจีนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จึงเชื่อมั่นว่าความร่วมมือทางการทหารจะพัฒนาต่อไปได้ในทุกมิติ ได้แก่ ด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การฝึก การต่อต้านการก่อการร้าย และ

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่ากองทัพทหารเป็นองค์กรที่มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการกำหนดนโยบายด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการเมืองของไทยกับจีน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อต้องการทราบถึงความสัมพันธ์และขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ประกอบการพิจารณาการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมืองของไทยกับจีนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
2. เพื่อศึกษาขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน ในยุคคณะรักษา - ความสงบแห่งชาติ (คสช.)
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
4. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน

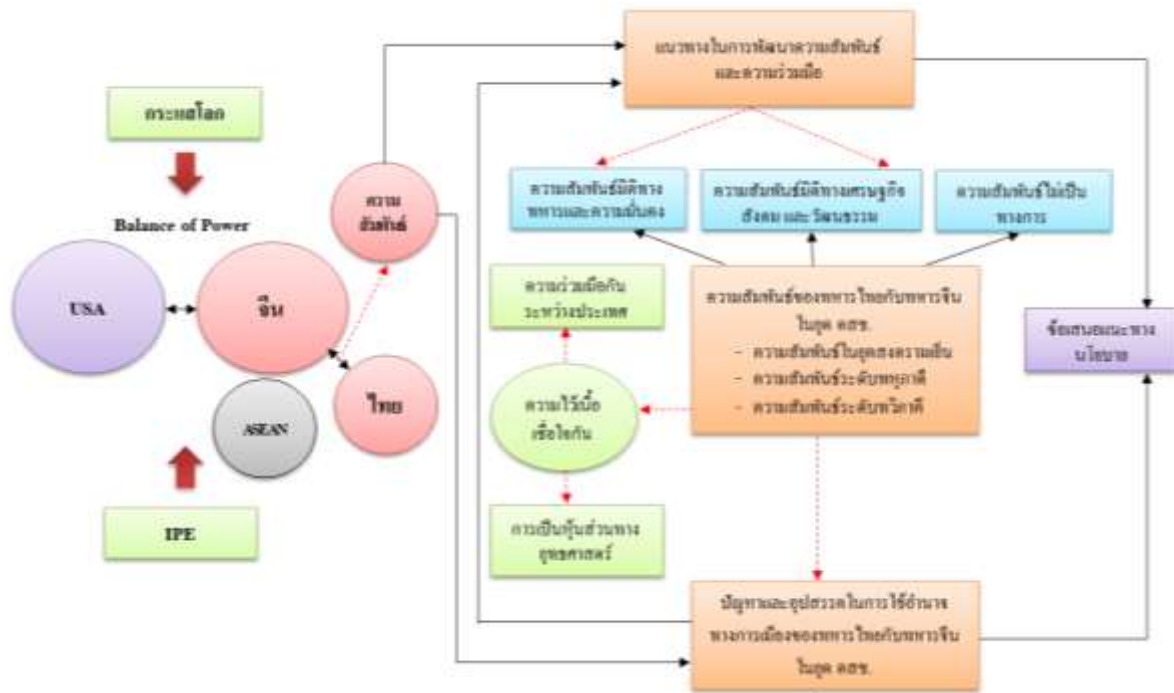
ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีน โดยศึกษาในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในการศึกษา ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ขอบเขตการใช้ อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยมุ่งศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การเมือง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระแสโลก ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ แนวคิดทหารกับการเมือง และข้อมูลการเมืองการปกครองของไทยและจีน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารทางวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เนื่องด้วยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) มาใช้ในการดำเนินกระบวนการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาจึงต้องมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องด้านการต่างประเทศ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทหารไทยและทหารจีน (2) นักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน และภาคเอกชน จำนวน 1 ท่าน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนสิงหาคมพ.ศ. 2561 - เดือนกันยายน พ.ศ. 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์และขอบเขตการใช้อำนาจของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองของไทยกับจีน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระแสโลก พัฒนาการของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ก่อตัวนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เพราะการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของประเทศแต่ละประเทศที่ทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น มีจุดเริ่มต้นภายหลังสงครามเย็น (Yale H. Ferguson and Richard W. Mansbach, 2012, p.1) นับตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1980 เพราะเป็นผลจากการขยายตัวของทุนกับเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) (ก) การขยายตัวของทุนแต่เดิมจำกัดในโลกเสรี การเปลี่ยนแปลงนโยบายของสหภาพโซเวียตเป็นกลางน้อยและเปเรสตรอยก้าในสมัยนายมีคาอิล กอร์บาชอฟ ใน ค.ศ. 1985 นำมาสู่การล่มสลายระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกใน ค.ศ. 1989 ทำให้ความขัดแย้งทางอุดมการณ์สิ้นสุดลง ตามมาด้วยการล่มสลายของสหภาพโซเวียตใน ค.ศ. 1991 ทำให้ทุนแพร่ขยายไปทั่วโลก (ข) ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศมาจากการประดิษฐ์คิดค้นคอมพิวเตอร์ในทศวรรษที่ 1970 นับเป็นนวัตกรรมที่สำคัญ พัฒนาการที่ต่อเนื่องมาทำให้คอมพิวเตอร์ทันสมัย นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงโลกด้านการติดต่อสื่อสารภายหลังสงครามเย็น โลกาภิวัตน์นับเป็นกระบวนการที่สร้างโลกให้เป็นหนึ่งเดียว ความเปลี่ยนแปลงจากเหตุและปัจจัยทั้งสองประการคือทุนกับความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้โลกเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ประกอบด้วย (Ali Farazmand, 1999, pp. 511-512) ด้านการเมือง คือ ความเป็นอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบนายทุนตะวันตก (Western capital democracy) ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรปตะวันตกผลักดันอยู่เบื้องหลัง ด้านเศรษฐกิจ คือ การเป็นกระบวนการสะสมทุนของทุนนิยมสมัยใหม่

ส่งผลต่อการแสวงหากาไรสูงขึ้น การเปิดพรมแดนที่มีความหมายถึงการลดกฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับทั้งหลาย และการยกเลิกการกีดกันระหว่างรัฐ และการเป็นปรากฏการณ์ของความเจริญเติบโตสูงสุดของแนวคิดทุนนิยมโลก ทำให้ทุนนิยมมีแนวโน้มขยายตัวออกทั่วโลกนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 ก่อให้เกิดความเชื่อว่าทุนนิยมจะไม่มีวันสิ้นสุด และด้านสังคม คือ การทำให้เป็นนานาชาติมากขึ้นจากการติดต่อซึ่งกันและกันของมนุษย์ และการคำนึงถึงพรมแดนที่ลดลง

ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในรัฐ ส่วนหนึ่งเป็นการยกระดับกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ในแนวคิดพื้นฐานที่รัฐเสมือนเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีหน้าที่ (Functional Organism) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้องค์ประกอบรัฐเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย (ธโรธร ตูทองคำ, 2547, หน้า 424-425) (1) ดินแดน เพราะรัฐบาลทุกรัฐบาลล้วนแล้วแต่ต้องแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (2) ประชากร เพราะการเคลื่อนย้ายจำนวนมากจากประเทศที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจน้อยกว่าสู่ประเทศที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่า (3) รัฐบาลที่ต้องมีแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) และ (4) อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ที่ลดความสำคัญลง เพราะมีการแทรกแซงและบังคับจากภายนอก (John MacMillan, 2006, p.67) และการยอมรับการแทรกแซงจากภายนอกของรัฐ รัฐนับเป็นตัวละครหรือผู้เล่นหลักที่สำคัญในโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขัน มีจุดเน้นที่ผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยจากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ก่อให้เกิดการสร้างดุลแห่งอำนาจนำไปสู่การก่อตัวของความร่วมมือ แสดงถึงความเป็นอิสระของรัฐที่สัมพันธ์กับตัวละครทางเศรษฐกิจที่มีอำนาจ ตัวแสดงอื่นที่สูงกว่ารัฐที่สำคัญ คือ กลุ่มความร่วมมือ และองค์การระหว่างประเทศ ตัวแสดงอื่นที่ต่ำกว่ารัฐที่สำคัญ คือ (1) กลุ่มขบวนการทางการเมือง และพรรคการเมืองข้ามชาติ ที่เพิ่มความเข้มข้นในการปฏิบัติการทางการเมืองข้ามพรมแดนของรัฐ (2) บริษัทข้ามชาติที่มีความร่วมมือและการแข่งขัน ส่วนหนึ่งผ่านนโยบายสาธารณะและภูมิการทหาร (geo-military) และการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ (3) กลุ่มประชาสังคม ที่สำคัญ คือ องค์การพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ (International Non-governmental Organizations: INGOs) ที่มีบทบาทอย่างกว้างขวาง และ (4) ปัจเจกบุคคล ที่ไม่มีข้อจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เล่นระดับโลก (global player) ซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญ แต่การเพิ่มความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง (George M. Thomas, 2007, pp. 84-102)

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจของสำนักสังคมนิยมใหม่ ที่ถูกปรับปรุงและนำเสนอโดย Kenneth N. Waltz นักคิดสำนักสังคมนิยมใหม่ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สามารถใช้วิเคราะห์และอธิบายการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างเห็นชัดในหลายปรากฏการณ์ โดยแนวคิดสังคมนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศมากกว่ารัฐเดี่ยว (unitary state) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและผลที่เกิดขึ้น เพราะโครงสร้างระหว่างประเทศเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการยับยั้งและการผลักดันพฤติกรรมแห่งรัฐให้ดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โครงสร้างระหว่างประเทศ (international structure) อธิบายได้ว่าเป็นความไร้ระเบียบ ทั้งยังมีการกระจายอำนาจระหว่างรัฐที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอด ซึ่งก็จะทำให้ความเป็นมหาอำนาจเพียงรัฐเดียวอาจถูกท้าทายด้วยอำนาจใหม่ ๆ และยังรวมถึงการดำรงอยู่ของหลายขั้วอำนาจ (multipolar) อันเนื่องมาจากศักยภาพทางอำนาจของแต่ละรัฐมีการเปลี่ยนแปลงไปมาได้ทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง โดย โรเบิร์ต โคเฮน (Robert Keohane) มองว่าสังคมนิยมใหม่มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมระหว่างประเทศมากกว่า ทั้งนี้ยังคงต้องพิจารณาบริบททางด้านอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจที่จะต้องมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน (Kenneth N. Waltz, 2008, pp. 73-75) Waltz เห็นว่ารัฐต่าง ๆ จะอยู่รอดในสภาวะอนาธิปไตยของระบบการเมืองระหว่างประเทศได้นั้น ต้องมีการสร้างดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) ซึ่งสามารถสร้างได้ด้วย 2 วิธีการ (Kenneth N. Waltz, 2010, pp. 118-121) คือ

1. การสร้างดุลแห่งอำนาจภายในรัฐ โดยการใช้ทรัพยากรภายในรัฐ ในการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ การพัฒนากลยุทธ์ที่ชาญฉลาด ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังความเป็นไปได้ในการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางทหารของรัฐ เพื่อสร้างความรู้สึกรับประกันให้แก่อำนาจต่อไป รวมถึงชื่อเสียงทางทหาร ทั้งในทางนามธรรม เช่น ขนาดของกองทัพ จำนวนของอาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยีทางทหาร เป็นต้น และในทางรูปธรรม เช่น การชนะสงคราม การป้องกันการรุกรานที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2. การสร้างดุลแห่งอำนาจภายนอกประเทศ จะเกิดขึ้นเมื่อรัฐมีความรู้สึกไม่มั่นคงเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความอ่อนด้อยในด้านขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถทางทหาร ซึ่งวิธีการที่จะสร้างความรู้สึกมั่นคงให้แก่อำนาจเพื่อความอยู่รอดในสภาวะอนาธิปไตยของระบบการเมืองระหว่างประเทศได้นั้น ก็คือการสรรหาพันธมิตรเพื่อสร้างความรู้สึกมั่นคงให้แก่อำนาจและเพิ่มพูนอำนาจในการต่อรองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น วิธีการเช่นนี้ก็เคยถูกอังกฤษนำไปใช้เพื่อลดอิทธิพลของมหาอำนาจไม่ให้มีอำนาจนำหรือความเป็นเจ้าโลก ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ค.ศ. 1684-1914 ที่ระบบการเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้นเป็นรูปแบบหลายขั้วอำนาจ (Multi-Polar System) และมีการสร้างดุลแห่งอำนาจอยู่เสมอ

แนวคิดทหารกับการเมือง บทบาทของทหารภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เป็นแนวทางศึกษาบทบาททางการเมืองของทหารในหมู่นักวิชาการชาวตะวันตก ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมุ่งสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากต่างก็มีประสบการณ์เลวร้ายจากการใช้อำนาจเผด็จการของผู้ผู้นำในประเทศที่ก่อสงครามอีกประการหนึ่ง เมื่อสงครามสงบลง ประเทศจักรวรรดินิยมในทวีปยุโรป ส่วนใหญ่เริ่มต้นอำนาจการปกครองให้กับประเทศเมืองขึ้นทั้งหลาย ซึ่งต่อมาได้เกิดการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำชาตินิยมและขบวนการคอมมิวนิสต์ และหันมาใช้นโยบายต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการกับขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ไปพร้อม ๆ กัน โดยให้การสนับสนุนต่อผู้นำพลเรือนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำขบวนการกู้ชาติและต่อต้านคอมมิวนิสต์ ดังนั้น ผลงานที่มุ่งศึกษาบทบาทของทหารกับการเมืองในระยะนี้ จึงเปลี่ยนรูปแบบเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับพลเรือนในลักษณะ “ทหารอาชีพ” ตามแบบฉบับของตะวันตก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาเน้นประเด็นที่ว่า ทำอย่างไรทหารอาชีพจึงจะยอมรับอำนาจสูงสุดทางการเมืองของผู้นำพลเรือนที่มาจากทางเลือกตั้ง เช่น งานเขียนเรื่อง “The American Soldier” ในปี 1949 ของ สตีฟเฟอร์ งานเขียนเรื่อง “The Soldier and the State” ในปี 1960 ของจาโนวิช ซึ่งทั้งหมดมีการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับทหารแบบเสรีนิยมมากยิ่งขึ้น (สุรชาติ บำรุงสุข, 2558, หน้า 52)

บทบาทของทหารที่มีต่อการพัฒนาทางการเมือง จากเหตุการณ์พัฒนาทางการเมืองที่ผ่านมาได้แสดงข้อเท็จจริงให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า เมื่อทหารเข้ายึดอำนาจการปกครองได้แล้ว กลับไม่สามารถปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถสร้างความชอบธรรมให้กับการบริหารงานของตนได้ ผลก็คือในสังคมซึ่งทหารเข้ารับหน้าที่เป็นรัฐบาลมักขาดประสิทธิภาพในการปกครอง มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างกว้างขวาง สภาพเศรษฐกิจทรุดโทรม สาเหตุสำคัญของความล้มเหลวของรัฐบาลทหาร เนื่องมาจากทำทีนโยบายที่นิยมลัทธิเผด็จการเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจสิทธิขาดของตน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักวิชาการสมัยใหม่ เช่น ไบรเนน, โมเรลล์, ทอมสัน, ดีกาโล, ลิซแซต และนอร์คลิงเจอร์ เริ่มตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากการเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหาร บทบาททางวิชาการใหม่ ๆ มักจะลงความเห็นว่าในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่แม้ว่าองค์กรทหารเป็นพลังสำคัญในสังคม แต่ไม่ได้มีบทบาทเป็นตัวแทนของการพัฒนาและเป็นนักปฏิรูปสังคมเหมือนอย่างที่เคยเชื่อกัน ในทางตรงกันข้าม ทหารกลับมีบทบาทเป็นองค์กรที่เหนี่ยวรั้งการพัฒนาทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ แนวทางนี้จึงสนใจในการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับมาตรการที่จะทำให้ทหารเป็นพลเรือน ซึ่งหมายถึงทหารจะต้องได้รับการอบรมให้มีลักษณะความคิดอ่านแบบพลเรือนมากขึ้น จึงจะยอมรับในอำนาจสูงสุดของพลเรือน และให้ความสนใจกับปัญหา “ก้าวออกจากอำนาจ” และสาเหตุผลักดันให้ทหารกลับไปเป็น “ทหาร

แบบใหม่ ตลอดระยะเวลา 43 ปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีประสบความสำเร็จด้วยหลักการเคารพซึ่งกันและกัน เสมอภาค ความเป็นธรรม โดยความร่วมมือเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างทหารไทยกับทหารจีนทั้งที่เป็นระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ต้องอยู่บนแนวคิดความมั่นคงแบบร่วมมือกัน (Cooperative Security) ที่เน้นการพบปะพูดคุยปรึกษาหารือ ทั้งจากตัวแทนภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ครอบคลุมปัญหาในทุกมิติที่มีอาจแก้ไขได้ด้วยการดำเนินการฝ่ายเดียว อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านของทั้งสองประเทศ และความมั่นคงในภูมิภาคต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับกองทัพจีน ในยุคพระราชทานความสงบแห่งชาติ (คสช.) จากการวิจัยพบว่า ขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของทหารไทยกับทหารจีน มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารที่เหมาะสมในการรักษาสถิติประโยชน์ของชาติ ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลก การสร้างความสัมพันธ์ทางการทหารแบบสมดุลทั้งกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการทหารของไทย และกับจีนที่กำลังเจริญเติบโตเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค เพื่อการรักษาสถิติประโยชน์ของไทยที่ได้รับจากทั้งสหรัฐฯ และจีน ผ่านกลไกความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอาเซียนเป็นแกนหลักในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงไปสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน อยู่บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ของการขยายผลประโยชน์ร่วมในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเสถียรภาพและผลประโยชน์โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองประเทศ ในด้านวัฒนธรรม การศึกษา และท่องเที่ยว ทั้งไทยและจีนมีความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมทั้งสองฝ่าย เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ โดยจีนสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทย ณ กรุงปักกิ่ง และให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่การก่อสร้าง และไทยให้การสนับสนุนศูนย์วัฒนธรรมจีน ณ กรุงเทพฯ ในการแลกเปลี่ยนในด้านภาพยนตร์และโทรทัศน์ รวมถึงส่งเสริมแลกเปลี่ยนและความร่วมมือในด้านวรรณกรรมและภาษาของทั้งสองประเทศ ทั้งสองประเทศยินดีต่อการจัดตั้งสถาบันขงจื้อและห้องเรียนขงจื้อในประเทศไทย นอกจากนี้ มีการเจรจาและลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาไทย-จีน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนทั้งสองประเทศไปมาหาสู่กัน เพื่อเป็นการขยายปริมาณการท่องเที่ยวระหว่างกันและเป็นการให้บริการและการอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและดีขึ้นแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการของการเยือนกันของทั้งสองประเทศ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกัน ต่างพัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกัน ความร่วมมือฉันมิตรรอบด้านระหว่างจีน-ไทย ก็เกิดการพัฒนาขึ้น ทางด้านการเมืองมีความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนทางสังคม วัฒนธรรมมีความสนิทสนมมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกัน และผลักดันการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคและเป็นธรรม ความร่วมมือที่เอื้อประโยชน์แก่กันและกัน

จากการที่ทั้งสองประเทศมีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมกันอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ไปจนถึงความร่วมมือทางด้านศาสนา ซึ่งความสัมพันธ์ในชาตินี้ยังได้รับการส่งเสริมโดยพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ของไทย รวมทั้งเยาวชนของไทยได้ศึกษาเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ การพบปะระหว่างนักธุรกิจไทย-จีน ยังเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจและการลงทุน เพื่อเป็นการผลักดันการขยายมูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน เป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน เนื่องจากเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับประชาชน ซึ่งถือเป็นพื้นฐาน

สำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนในด้านอื่น ๆ โดยใช้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ที่เป็นทางการในยุค คสช. จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากปราศจากซึ่งความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการมาก่อน อาทิเช่น โครงการทุนนักเรียน แลกเปลี่ยน IEC ไทย-จีน ความร่วมมือระหว่าง Bank of China และ BOI ของไทย งานสัมมนาความร่วมมือ เศรษฐกิจการค้าจีน (กวางตุ้ง) - ไทย หรือ China (Guangdong) - Thailand Economic and Trade Cooperation Conference เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจทางการเมืองของกองทัพไทยกับ กองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ มหาอำนาจที่มีความใกล้ชิดโดยเฉพะอย่างยิ่งกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากมีผลประโยชน์ร่วมกันหลาย ๆ ด้าน ทั้งยังไม่ได้มีปัญหาความขัดแย้งกันเกี่ยวกับอำนาจอิทธิพลเหนือเขตแดน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับสหรัฐอเมริกาแม้ว่าจะค่อนข้างห่างเหินเมื่อกองทัพยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนแล้วตั้งรัฐบาลทหาร เนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ของไทยได้ทำให้ทหาร สามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง โดยวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ส่งผลไปให้ทหารทำการรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ โดยรัฐบาลทหารอ้างถึงความชอบธรรมที่ต้องทำการรัฐประหารเนื่องจากความขัดแย้งทาง การเมืองที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิด ความชอบธรรมกับทุกฝ่าย ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องให้กองทัพนำประเทศกลับคืนสู่ประชาธิปไตย เนื่องจากรัฐบาลทหารไม่เป็นที่ยอมรับของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตก จึงทำให้สหรัฐอเมริกาได้ตัด ความช่วยเหลือแก่ไทย โดยระงับการฝึกอบรมทางทหารร่วมกับกองทัพไทย และจากการลดขนาดการซ้อมรบ ร่วมกับไทยใน Cobra Gold ภายใต้เงื่อนไขทางการเมืองอย่างนี้ทำให้รัฐบาลทหารในยุคคณะรักษาความสงบ แห่งชาติ (คสช.) หันมาพึ่งพาจีน เพราะไม่เป็นที่ยอมรับสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตก ฉะนั้นความสัมพันธ์ที่ เริ่มจากการยอมรับให้ไทยมีรัฐบาลทหาร กลายเป็นช่องทางที่นำไปสู่การติดต่อที่ใกล้ชิดและความร่วมมืออันดี ในระยะต่อมาระหว่างรัฐบาลทหารไทยกับรัฐบาลจีน ประเทศไทยยังคงเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา แต่ก็ รักษาสมดุลระหว่างจีนด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน ผลการวิจัยพบว่า จากมุมมองของผู้นำไทย ความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับจีนมีความใกล้ชิดกันมาก นำไปสู่ความร่วมมือทางการทหารและมีการลงนามในแถลงการณ์ร่วม ว่าด้วยความร่วมมือกันในศตวรรษที่ 21 (Joint Statement of the Kingdom of Thailand and the People's Republic of China on a Plan of Action for 21st Century) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ณ กรุงเทพมหานคร สารของแถลงการณ์ร่วมฯ เน้นถึงความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านทหาร ขณะที่นักวิชาการมองว่า การซื้ออาวุธจากจีนสะท้อนให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหลังรัฐประหารปี 2557 เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์อย่างนี้ในอนาคตจะนำไปสู่ความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่นความร่วมมือในการเปิดเส้นทางโลจิสติกส์หรือเส้นทางสายไหมของจีน ก็ อาจจะต้องยอมรับว่าเป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลทหารไทยและรัฐบาลจีนหลัง รัฐประหาร และความสัมพันธ์ทางการเมืองที่เห็นได้ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทางด้านการเมือง ความ ร่วมมือในมิติด้านความมั่นคง ขณะที่ภาคเอกชนจีนมองว่า สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนมันมี ผลกระทบกับทุกประเทศ ที่เศรษฐกิจไทยแย้มมันไม่ได้เกี่ยวกับรัฐบาลทหาร แต่เป็นเพราะเศรษฐกิจทั่วโลกมัน ชบเซา แต่ในทางการเมืองกลับมองว่าเพราะต่างประเทศไม่ชอบรัฐบาลทหาร ต่างประเทศจึงไม่ร่วมลงทุน ทางการค้า จึงทำให้เศรษฐกิจไทยแย่

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของกองทัพไทยกับกองทัพจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ของทหารไทยกับทหารจีนในยุค คสช. ได้พัฒนาไปสู่ระดับที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตและมีความเกี่ยวเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และมีความร่วมมือโดยรอบด้าน ในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่ไว้วางใจซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ระบุว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 1835 ที่จักรพรรดิกุบไลข่านแห่งราชวงศ์หยวนได้ส่งทูตเข้ามาติดต่อกับอาณาจักรเสียน (สยาม) ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และพ่อขุน - รามคำแหงแห่งราชอาณาจักรสุโขทัยส่งคณะทูตไปจีนในปีเดียวกันนั้น ซึ่งทำให้การติดต่อค้าขายระหว่างอาณาจักรทั้งสองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันไทยกับจีนก็ได้มีการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยือนทั้งในระดับพระราชวงศ์ ผู้นำรัฐบาล ผู้นำทางทหาร รวมทั้งมีการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากจีนมากขึ้น ซึ่งจีนมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลไทยเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินนโยบายความร่วมมือ ด้านความมั่นคงกับจีนอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะความร่วมมือทางด้านการทหารและความมั่นคง จากการดำเนินงานความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างทหารไทยกับทหารจีนที่ผ่านมา พบว่า ทั้งสองฝ่ายได้เพิ่มคณะผู้แทนในการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยือนทั้งในระดับผู้นำและระดับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของกองทัพเพิ่มมากขึ้น มีการตกลงที่จะขยายความร่วมมือในการฝึกร่วมทางการทหารให้ครอบคลุมทุกเหล่าทัพ ซึ่งจากเดิมที่มีการฝึกร่วมของหน่วยรบพิเศษของกองทัพบกและหน่วยนาวิกโยธินไปสู่การฝึกร่วมระหว่างกองทัพอากาศ รวมถึงการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารและการให้ความช่วยเหลือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีอุตสาหกรรมด้านการป้องกันประเทศ ผ่านการประสานงานทางการทูตฝ่ายทหารของทั้งสองประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับกระแสโลกของ George M. Thomas (2007, p.84-102) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า รัฐนับเป็นตัวแทนหรือผู้เล่นหลักที่สำคัญในโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขัน มีจุดเน้นที่ผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยจากปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ ก่อให้เกิดการสร้างดุลแห่งอำนาจนำไปสู่การก่อตัวของความร่วมมือ แสดงถึงความเป็นอิสระของรัฐที่สัมพันธ์กับตัวแทนทางเศรษฐกิจที่มีอำนาจ ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทยและจีน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโลกาภิวัตน์ของ ลินดา ไวท์ (Linda Weiss, 2003, pp. 293-317) ที่เน้นบทบาทนำของรัฐ ซึ่งให้ความเห็นไว้ว่า รัฐยังคงมีอำนาจดำเนินนโยบายภายในเพื่อสร้างความมั่งคั่งและปกป้องสังคม ส่งผลให้เพิ่มอำนาจเชิงโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure power) ที่เป็นอำนาจแทรกแซงประชาสังคมของรัฐขยายตัว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล (2554) พบว่าปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในทั้งของไทยและจีน มีความสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาถึงภัยคุกคามและความมั่นคงของประเทศ เช่น การรุกรานของเวียดนามต่อกัมพูชาเมื่อปี พ.ศ. 2521 เป็นต้น รวมทั้งการพึ่งพาอาศัยกันอย่างซับซ้อนทางเศรษฐกิจ ทำให้ทั้งสองประเทศได้เห็นประโยชน์ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงแบบร่วมมือกันในลักษณะการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

ขอบเขตการใช้อำนาจทางการเมืองของทหารไทยกับทหารจีนในยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์ด้านการทหารที่เหมาะสมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ในการดำเนินนโยบายความมั่นคงให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมโลก การสร้างความสัมพันธ์ทางการทหารแบบสมดุลทั้งกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการทหารของไทย และกับจีนที่กำลังเจริญเติบโตเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของไทยที่ได้รับจากทั้งสหรัฐฯ และจีน ผ่านกลไกความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอาเซียนเป็นแกนหลักในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงไปสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community)

ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีน อยู่บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ของการขยายผลประโยชน์ร่วมในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อเสถียรภาพและผลประโยชน์โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองประเทศ ในด้านวัฒนธรรม การศึกษา และท่องเที่ยว ทั้งไทยและจีนมีความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมทั้งสองฝ่าย เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ โดยจีนสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทย ณ กรุงปักกิ่ง และให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่การก่อสร้าง และไทยให้การสนับสนุนศูนย์วัฒนธรรมจีน ณ กรุงเทพฯ ในการแลกเปลี่ยนในด้านภาพยนตร์และโทรทัศน์ รวมถึงส่งเสริมแลกเปลี่ยนและความร่วมมือในด้านวรรณกรรมและภาษาของทั้งสองประเทศ ทั้งสองประเทศยินดีต่อการจัดตั้งสถาบันขงจื้อและห้องเรียนขงจื้อในไทย นอกจากนี้ มีการเจรจาและลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาไทย-จีน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนทั้งสองประเทศไปมาหาสู่กัน เพื่อเป็นการขยายปริมาณการท่องเที่ยวระหว่างกันและเป็นการให้บริการและการอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพและดีขึ้น แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีดุลแห่งอำนาจของ Kenneth N. Waltz (2010, pp. 118-121) ได้อธิบายไว้ว่า รัฐต่าง ๆ จะอยู่รอดในสภาวะอนาธิปไตยของระบบการเมืองระหว่างประเทศได้นั้น ต้องมีการสร้างดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) นั่นก็คือการสรรหาพันธมิตรเพื่อสร้างความรู้สึกรับประกันให้แก่รัฐตน และเพิ่มพูนอำนาจในการต่อรองในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชัย อุ่นแก้ว (2554) พบว่า รัฐบาลต้องแสวงหาความชอบธรรมทางการเมืองจากมหาอำนาจ และมีทิศทางทหาร คือ การร่วมมือทางทหารกับจีนได้ช่วยสร้างความมั่นคงทางทหารให้ไทย ด้วยการสร้างอุตสาหกรรมทางทหารภายใน ประเทศ ส่วนปัจจัยภายนอกประเทศ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาหลังยุคสงครามเย็นที่ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความคุกคามรูปแบบใหม่ ได้แก่ การก่อการร้ายโจรสลัด ทำให้ไทยสามารถอาศัยประเด็นดังกล่าวสร้างความร่วมมือได้กับทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนไปพร้อมกัน

ขณะที่สหรัฐอเมริกาหยุดความสัมพันธ์กับไทย แต่จีนยังคงให้การช่วยเหลือไทย ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมถึงการที่ไทยได้เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับจีนจะก่อให้เกิดผลประโยชน์กับไทยนอกจากการตอบสนองต่อประเด็นต่าง ๆ แล้ว ยังส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีความสมดุลมากขึ้นในการดำเนินนโยบายต่อสหรัฐอเมริกา และประเทศต่าง ๆ ที่มีบทบาทและอิทธิพลทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค เช่น รัสเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น ซึ่งจีนได้กลายมาเป็นประเทศที่มีอิทธิพลทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ จากความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุน ระหว่างจีนกับหลายประเทศในภูมิภาค ทำให้จีนมีบทบาทและความเกี่ยวข้องกับภูมิภาคมากขึ้น

แม้ว่าไทยกับจีนจะมีความสัมพันธ์แบบพิเศษด้วยความใกล้ชิดสนิทสนมเสมือนเป็นญาติในครอบครัวเดียวกันก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี ทุกประเทศก็ย่อมเห็นผลประโยชน์ประเทศของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญ และสิ่งที่แน่นอนคือ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายต่างประเทศที่จะสามารถสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของไทยเป็นหลัก หลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ที่ทั้งสองประเทศได้ประสบผลในการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกันแล้วนั้น ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าได้กลายเป็นองค์ประกอบที่นับวันยิ่งมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง เกิดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจมีการพัฒนาและขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการท่องเที่ยวจากประชาชนของทั้งสองประเทศ รวมถึงการซื้ออาวุธจากจีนสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหลังรัฐประหารปี 2557 ดังนั้น ความสัมพันธ์เช่นนี้ จะนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลทหารไทยและรัฐบาลจีนหลังรัฐประหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลที่ได้ในการศึกษา

1. ทหารไทยและทหารจีนควรรักษาความสัมพันธ์อันดีที่มีมาอย่างยาวนานต่อเนื่อง ซึ่งทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดกันอย่างแน่นแฟ้น ตลอดจนเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง
2. การเยี่ยมเยียนระหว่างผู้นำทางการทหารของไทยและจีน จะทำให้เกิดการสร้างควมไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันบนพื้นฐานความเชื่อมั่นและมีความไว้วางใจต่อกัน ทั้งในรูปแบบของความร่วมมือแบบทวิภาคีและพหุภาคี
3. ส่งเสริมความร่วมมือด้านการทหารให้มีการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา และความร่วมมือในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับจีน

เอกสารอ้างอิง

- ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล. (2554). *ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน: ศึกษาเฉพาะกรณีความร่วมมือทางการทหาร*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธโรธร ตูทองคำ. (2547). *แนวคิดเกี่ยวกับรัฐและสังคม* ใน เอกสารประกอบวิชาแนวคิดทางการเมืองและสังคม หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรพงษ์ รามางกูร. (2561). *จีนในเวทีการเมืองโลก*. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.prachachat.net/opinion-column/news-21643>
- ศูนย์ข้อมูลมติชน. (2557). *มติชน บันทึกรายวันประเทศไทย ปี 2557*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย. (2557). *สายสัมพันธ์แบบพิเศษระหว่างไทยกับจีน*. กรุงเทพฯ: หจก.อรุณการพิมพ์.
- สมชัย อุ่นแก้ว. (2554). *ความร่วมมือทางทหารไทยต่อจีนยุคหลังสงครามเย็น (จากรัฐบาลทักษิณ ถึงรัฐบาลยิ่งลักษณ์ 1)*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2558). *เสนาธิปไตย: รัฐประหารกับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- Farazmand, A. (1999). Globalization and public administration. *Public Administration Review*. 12(6), 511-512.
- Ferguson, Y. H. & Mansbach, R. W. (2012). *Globalization: The Return of borders to a borderless world?* New York: Routledge.
- MacMillan, J. (2006). "Immanuel Kant and the democratic peace". Classical Theory in International Relations. Beate Jahn. (ed.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Thomas, G. M. (2007). Chapter 4 Globalization: The Major Players. *The Blackwell Companion to Globalization*. George Ritzer. (ed.). Blackwell Publishing.
- Waltz, K. N. (2008). *Realism and International Politics*. Routledge: New York.
- Waltz, K. N. (2010). *Theory of International Politics*. Long Grove, Ill: Waveland Press.
- Weiss, L. (2003). *Is the State Being Transformed by Globalization? State in Global Economy: Bringing Domestic Institutions Back In*. Linda Weiss (ed.) Cambridge: Cambridge University Press.

แนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
The Best Practice of Internal Supervision of the Schools
Under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1

สุรรัตน์ เบญกุล และ นันทิยา น้อยจันทร์
Sureerat Benkoon and Nantiya Noichan
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 และ 2) หาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งสิ้น 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายใน มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) แนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียน มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง จัดทำ PLC มีการประชุมประจำเดือนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารควรเป็นผู้นิเทศการเรียนการสอนด้วยตนเองตามกระบวนการในทุกขั้นตอน 2) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ โรงเรียนจัดหาแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจสามารถปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ 3) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม จัดทำ PLC จัดกิจกรรมละลายพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และสนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีม 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีกระบวนการจัดทำที่ชัดเจน โดยต้องอิงหลักหลักสูตรแกนกลางและสอดคล้องสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น มีการประเมินการใช้หลักสูตรควบคู่ไปกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โรงเรียนควรจัดทำเป็นโครงการอยู่ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา เพื่อสามารถกำหนดงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี, การนิเทศภายใน, โรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the state of internal supervision of the schools under the Samut Prakan primary educational service area office 1. And 2) determine the good practice of internal supervision of the schools under the Samut Prakan primary educational service area office 1. It was a quantitative research. The sample was 322 administrators and teachers of the schools under the Samut Prakan primary educational service area office 1. The tools used were questionnaires and interviews with experts to find good practice in school internal supervision. Collect data and statistics used to analyze data such as percentage, average and standard deviation. Seven experts were interviewed to determine good practices of internal supervision of the schools.

The research found that 1) The state of internal supervision: overall internal supervision of schools was at a high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean score was direct assistance to teachers, followed by professional development, group work skills, terms

curriculum development and aspect with the lowest mean score of classroom action research. 2) The results of determining best practice of internal supervision of schools, there are 5 aspects as follows: 1) in terms of direct assistance to teachers, preparing a PLC, organizing monthly meeting to exchange knowledge and learning. An administrator should act as a supervisor by him/herself to meet step-by-step process. 2) in terms of professional development, the sample schools provided practical guidelines for enhancing knowledge and understanding to morally and ethically practice according to teaching professional standards and professional progress. 3) in terms of group work skills, there should prepare PLC, organize ice breaking, group-relations and support teamwork 4) in terms curriculum development, should be prepared in a clear preparation process. The core curriculum must be based on with the interference of the actual state of the locality. The course implementation was evaluated along with the preparation of the learning plan. and 5) in terms of classroom action research, schools should prepare and integrate classroom action research to its own annual operational plan in order to set the budget appropriately.

Keywords: Best Practices, Internal Supervision, Schools

Received: 2020-01-06

Revised: 2020-02-26

Accepted: 2020-05-24

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายของกระแสโลก การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นคนที่สมบูรณ์เพื่อให้คนนำความรู้ความสามารถมาพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลง ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ธันวาคม 2508) ตอนหนึ่งว่า “ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดของชาติในวันข้างหน้า”

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน โดยเฉพาะนั้นมีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้มีการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักเห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม

งานนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครูได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ในชั้นเรียนของตนเองให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด (พัชรินทร์ ช่วยศิริ 2554, หน้า 16) สภาพปัญหาของการนิเทศภายในโรงเรียน (พิบูลชัย ศรีเข้ม 2553, หน้า 3) พบว่า ยังมีปัญหาหลายประการที่

ทำให้การนิเทศไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรประการสำคัญ คือ ตัวผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการนิเทศภายในเป็นงานของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ จึงมอบให้บุคลากรเหล่านั้นรับผิดชอบดำเนินการแทน ผู้บริหารไม่ได้ มีบทบาทหรือใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้ในส่วนของบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่รู้จุดหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายใน มองการนิเทศภายใน คือ การไปสังเกตการณ์สอนของครูภายในชั้นเรียน เข้าใจการนิเทศว่าเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์บุคลากรขาดความร่วมมือร่วมใจร่วมคิด ร่วมทำตลอดจนสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆทางการนิเทศไม่ได้นำมาใช้ เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง สำหรับจุดหมายที่แท้จริงของการนิเทศ คือ ต้องการปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งองค์ประกอบของการนิเทศประกอบด้วย การช่วยเหลือครูผู้สอนโดยตรง การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (กลิคแมน;กอร์ดอน;และรอส-กอร์ดอน: Glickman;Gordon & Ross-Gordon)

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ผู้เขียนมีความสนใจศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อจะนำข้อค้นพบจากการศึกษาไปปรับปรุงการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1
2. เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 จำนวน 322 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับสัมภาษณ์เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและศึกษานิเทศก์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัย โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผลการวิเคราะห์ในการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ และด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนตามลำดับ เมื่อสรุปผล

เป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง พบว่า ในภาพรวม มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นโรงเรียน มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นโรงเรียนจัดให้มีการสาธิตการสอนตามกลุ่มสาระต่างๆ

1.2 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ พบว่า ในภาพรวม มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนางานของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประเด็นโรงเรียนจัดหาเอกสารแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจสามารถปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1.3 ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม พบว่า ในภาพรวม มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นผู้บริหารมีการอภิปราย ชี้แจงให้ครูเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาาร่วมกัน

1.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ในภาพรวม มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นโรงเรียนจัดให้มีการบริการข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศด้านหลักสูตรอย่างครบถ้วน ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นโรงเรียนร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

1.5 ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่า ในภาพรวม มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นโรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นโรงเรียนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัย

2. การหาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียน ทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง

ควรวิเคราะห์สภาพปัญหาก่อนการลงมือดำเนินการ โดยดำเนินการนิเทศได้หลากหลายวิธีการ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ครูที่ยังมีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนน้อยหรือยังควรได้รับการเสนอแนะเพิ่มเติมได้มีโอกาสได้รับการเสนอแนะจากคุณครูผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ใช้วิธีการนิเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม โรงเรียนมีการจัดทำ PLC มีการประชุมประจำเดือนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือเมื่อมีเรื่องที่มีความจำเป็นต้องมีการพิจารณาแก้ไขอย่างเร่งด่วน , จัดทำ SWOT วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ในองค์กร เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงร่วมกัน , มีการสัมมนาประชุมในกลุ่มย่อย เช่น ระดับสายชั้นหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารควรเป็นผู้นิเทศการเรียนการสอนด้วยตนเองตามกระบวนการในทุกขั้นตอน หรืออาจมอบหมายรองผู้อำนวยการ , หัวหน้ากลุ่มสาระ , หัวหน้าสายชั้น ซึ่งเป็นผู้ที่มีโอกาสใกล้ชิดผู้รับการนิเทศมากกว่า ปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศเพิ่มเติมด้วย ผู้บริหารนิเทศการสอนแบบกัลยาณมิตรและต้องมีแผนหรือปฏิทินการนิเทศที่มีลำดับขั้นตอนและกำหนดการในการนิเทศอย่างชัดเจน หลังการนิเทศควรจัดทำเป็นคู่มือ, แบบสรุปการนิเทศเป็นแผนปฏิบัติงาน โดยต้องทำอย่างยั่งยืน และให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มี Feedback แก่กันและกัน มีการถอดบทเรียนจากการรับการนิเทศ เพื่อนำผลการนิเทศมาปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจดูจากผลการสอบโดยข้อสอบกลางต่างๆ เช่น การสอบ O-Net, ทดสอบการอ่าน, การสอบ NT แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาต่อไป มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนหรือภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อนำนวัตกรรมด้านการนิเทศของแต่ละโรงเรียนมาเผยแพร่ซึ่งกันและกัน

2.2 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ

โรงเรียนจัดหาเอกสารแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถปฏิบัติตน ให้มีคุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากร โดยเฉพาะครูผู้ช่วยและครูรุ่นใหม่ที่ยังไม่เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพเท่าที่ควร เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพครู หรือถ้าครูสอนวิชาที่ไม่ตรงเอกหรือความถนัดก็สนับสนุนให้พัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรม เน้นการส่งครูเข้ารับการอบรม มีแนวคิดที่ว่าพัฒนาครูเพื่อให้ครูมาพัฒนา นักเรียน โดยโรงเรียนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการอบรมให้ทั้งหมด ถือว่าเป็นการลงทุนเรื่องคนถือว่าการลงทุนที่คุ้มค่า นอกจากนี้อาจมีการจัดการประชุมพูดคุยกันภายในโรงเรียน รวมกลุ่มโรงเรียนเพื่อสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน นำเสนอกันในที่ประชุม และมีการบันทึกเป็นรายงานการประชุมทุกครั้งที่จะประชุม จัดทำเป็นโครงการอยู่ในแผนปฏิบัติเพื่อจะได้มีงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อให้ครูได้มีโอกาสศึกษาดูงานจากโรงเรียนต่างๆ โดยอาจเป็นจากโรงเรียนในกลุ่มเดียวกันหรือโรงเรียนที่มีนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนรวมถึงกิจกรรมที่น่าสนใจทำแล้วประสบความสำเร็จ จัดทำ PLC ทั้งในระดับสายชั้น ,ภายในโรงเรียน ,ระดับกลุ่มโรงเรียน ไปจนถึงระดับเขตพื้นที่การศึกษา และอาจจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครู เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

2.3 ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม

จัดการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันเป็นประจำทุกเดือน รวมถึงการประชุมกลุ่มย่อยทั้งในระดับสายชั้น ในกลุ่มสาระ จัดทำ PLC , จัดกิจกรรมละลายพฤติกรรม , กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ , กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้ด้านการสร้างวินัย รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกันติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน โดยทุกกิจกรรมต้องจัดทำเป็นโครงการรองรับ พร้อมทั้งมีปฏิทินงานกำหนดเวลาที่แน่นอน มีการร่วมกันชื่นชมผลงานซึ่งกันและกัน สนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีม โดยต้องจัดคนให้เหมาะสมกับงานเหมาะสมกับความถนัดและความสนใจให้มากที่สุด มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น Line , Facebook ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินคัดเลือกรูปแบบที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน จากนั้นต้องมีการประชุมเพื่อวางแผนในการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน จุดเด่น จุดด้อย ขององค์กร และมองเห็นปัญหาของแต่ละกลุ่มสาระหรือแต่ละสายชั้นเพื่อนำมาแก้ปัญหา ร่วมกัน ได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารส่งเสริม ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านวิชาการรวมถึงด้านอื่นๆ ยึดหลักความเป็นประชาธิปไตย ฟังความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่าง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้บริหารต้องเป็นนักสร้างแรงจูงใจในด้านความสามัคคีแก่ครู สนับสนุนความก้าวหน้าให้ครูทุกคน ด้วยความยุติธรรม ให้บุคลากรร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ชุมชน ให้กำลังใจและเคารพซึ่งกันและกัน ผู้บริหารต้องใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดและทำให้สามารถกำหนดการทำงานไปสู่ทิศทางที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ได้สำเร็จ

2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการจัดประชุมร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล มีการระดมความคิดเห็นจากครู ให้ครูได้เข้าใจหลักสูตรแกนกลาง และสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ เพื่อสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และจัดทำแบบบันทึกข้อมูลร่วมกัน บางโอกาสจำเป็นต้องขอความคิดเห็นและความร่วมมือจากผู้ปกครอง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควร มีกระบวนการจัดทำที่ชัดเจน โดยต้องอิงหลักหลักสูตรแกนกลางและสอดคล้องสภาพที่

แท้จริงและความต้องการของท้องถิ่น มีการประเมินการใช้หลักสูตรควบคู่ไปกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ สั้น ปีกการศึกษา นำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาร่วมกันวิเคราะห์เพื่อทำการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนทั้งหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการพูดคุยกันในส่วนของทีมงาน คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ในเรื่องของหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรมีการจัดทำรายงาน , แบบประเมินการใช้หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษา , ผู้ปกครอง , ชุมชน จัดทำ ทั้งในรูปแบบเอกสาร เว็บไซต์ และการจัดการประชุม มีการตั้งกรรมการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นทางการ มีการระบุนิยามของแต่ละฝ่าย แต่ละหน้าที่อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการนำ หลักสูตรสู่การปฏิบัติ การประเมินผลหลักสูตร การสรุปรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อย่างเป็นระบบ

2.5 ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีความสำคัญจำเป็นต้องมีการจัดทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยให้มากที่สุดเท่าที่พอจะจัดสรรให้ได้ โดยจัดทำเป็นโครงการอยู่ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา เพื่อสามารถกำหนดงบประมาณได้อย่างเหมาะสม สนับสนุนให้ครูได้จัดทำแบบอย่างในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างอิสระตามความสนใจและจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง โดยโรงเรียนอาจจัดหาแบบอย่างด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่บุคลากรได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การกำหนดแบบฟอร์มเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย การจัดการอบรม สัมมนา , ศึกษาดูงาน , ให้บุคลากรภายในโรงเรียนที่มีความสามารถด้านการวิจัยเป็นพี่เลี้ยงให้ครู ในโรงเรียน, แนะนำแหล่งการสืบหาสืบค้นตัวอย่างทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู ตลอดจนสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนในด้านเอกสารโดยจัดทำเป็นทะเบียน แยกหัวข้อ แยกประเภท จัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการค้นคว้าเข้าถึง นอกจากนี้ด้านเอกสารยังควรสนับสนุนทางด้าน ICT ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ พรินเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต โดยต้องอำนวยความสะดวกอย่างยุติธรรมทั่วถึง มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการจัดเวทีเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนรู้พูดคุยภายในทีมงานถึงการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีการติดตามการทำวิจัยในชั้นเรียนในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยในชั้นเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการณ์เทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในสถานศึกษาว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนสอนและเป็นหนทางช่วยเหลือครูในด้านต่างๆ และยังมีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การนิเทศภายในโดยเฉพาะนั้น มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้มีการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักเห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายๆท่าน ได้แก่คุณกร ศรีสองเมือง (2550 หน้า 119) ที่ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 1 พบว่า ระดับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ภาพสินธุ์อยู่ในระดับมากยังสอดคล้องกับ นทจร ชีรปัญญาภรณ์ (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับ สมนึก โกเสนต่อ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน และศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนบ้านแม่ลาภ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ และด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน อาจเป็นเพราะว่าครูผู้ทำการสอนในโรงเรียนมองว่าการทำวิจัยเป็นสิ่งที่ยากและมีขั้นตอนการดำเนินงานหลายขั้นตอนและการวิจัยเป็นเรื่องของนักวิชาการ การที่ครูจะทำวิจัยในชั้นเรียนได้นั้นยังต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการเข้ารับการอบรมโดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วันฤดี ปุยะติ (2551 : 114) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ปัญหาด้านการวิจัยในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ อย่างสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครูวิชาการขาดความรู้ ความเข้าใจขาดทักษะและความชำนาญในการทำการวิจัยในชั้นเรียน

1.1 ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง พบว่า

ประเด็นโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นโรงเรียนจัดให้มีการสาธิตการสอนตามกลุ่มสาระต่างๆ อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนให้การช่วยเหลือคุณครูในด้านอื่นๆ อย่างหลากหลาย เช่น การส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนาโดยผู้เชี่ยวชาญและการจัดเวทีเพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากกว่าช่วยเหลือในด้านการสาธิตการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ราตรี ฉวีวงศ์ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมหาสารคาม เขต 2 พบว่า ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดให้มีการนิเทศ ช่วยเหลือและแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอเป็นระบบ หลากหลายรูปแบบและต่อเนื่อง

1.2 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ พบว่า ประเด็นผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนางานของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประเด็นโรงเรียนจัดหาเอกสารแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู ตามลำดับที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความต้องการให้ทางโรงเรียนรวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่ดูแลช่วยเหลือทางด้านการพัฒนาวิชาชีพในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้มีจริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู แต่ทางโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ เน้นส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนหรือด้านอื่น ๆ มากกว่า แต่จะเน้นให้ครูใหม่ๆ หรือครูผู้ช่วยเข้ารับการอบรมในด้าน คุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครูมากกว่า สอดคล้องกับ (พัชรินทร์ ช่วยศิริ 2554 หน้า 113) ที่ได้ศึกษาการศึกษการดำเนินงานนิเทศภายในของ โรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลีได้รับข้อเสนอแนะจากครูและผู้บริหารว่า เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหา ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ให้ตรงมากยิ่งขึ้น ควรมีการสำรวจความต้องการของครูรายบุคคล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรรายบุคคลให้มีประสิทธิภาพดังคำพูดของครูกล่าวว่า จริง ๆ เวลาจะจัดอบรม หรือจัดสัมมนาให้ควรมีการสำรวจความต้องการ หรือความจำเป็นของกิจกรรมนั้นก่อน

1.3 ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม พบว่า ประเด็นผู้บริหารมีการอภิปราย ชี้แจงให้ครูเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาาร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น

เพราะว่า การทำงานทุกงาน ทุกกระบวนการจำเป็นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม งานจึงจะราบรื่นและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ราตรี สายเขียว (2557 หน้า 85) ได้ศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า การนิเทศการศึกษานั้นต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับความเห็นซึ่งกันและกัน การยอมรับนับว่าเป็นสิ่งสำคัญของการนิเทศภายใน ซึ่งจะทำให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่นเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุผลไปตามมาตรฐาน

1.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ในภาพรวม มีการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เมธินี สระ (2560 หน้า 68) ที่ได้ศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าทุก ๆ โรงเรียนจำเป็นต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องอิงกับหลักสูตรแกนกลาง ผู้บริหารจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ได้มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นโรงเรียนจัดให้มีการบริการข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศด้านหลักสูตรอย่างครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นโรงเรียนร่วมกันจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตามลำดับ

1.5 ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่า ประเด็นโรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นโรงเรียนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเท่าที่ควร ครูจึงมีความต้องการให้โรงเรียนสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับ ราตรี สายเขียว (2557 หน้า 85) ที่ได้ศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมกระบวนการการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยมาวางแผนในการจัดการเรียนการสอน

2. การหาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในของโรงเรียน 5 ด้านได้แก่

2.1 ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง

ควรวิเคราะห์สภาพปัญหาก่อนการลงมือดำเนินการ สอดคล้องกับสตูป และ สตูป (Stoop and Stoop. 1978, หน้า 5 – 6) ที่ได้กล่าวถึงหลักเบื้องต้นของ การนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของครูและโรงเรียน โดยดำเนินการนิเทศได้หลากหลายวิธีการ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ครูที่ยังมีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนน้อยหรือยังควรได้รับการเสนอแนะเพิ่มเติมได้มีโอกาสได้รับการเสนอแนะจากคุณครูผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า สอดคล้องกับ Beach and Reinhartz (2000, หน้า 141-145) ซึ่งกล่าวถึงรูปแบบการนิเทศโดยครูพี่เลี้ยง (mentoring) ใช้วิธีการนิเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม หลังการนิเทศควรจัดทำเป็นคู่มือ, แบบสรุปการนิเทศเป็นแผนปฏิบัติงาน โดยต้องทำอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับลูซิโอและแมคเนล (Lucio and McNeil. 1969, หน้า 23-25) ที่กล่าวไว้ว่า ต้องสร้างคู่มือการนิเทศให้ครูอย่างเป็นระเบียบแบบแผน

2.2 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ

เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพครู หรือถ้าครูสอน

วิชาที่ไม่ตรงเอกหรือความถนัดก็สนับสนุนให้พัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรม สอดคล้องกับ ชีระศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550 หน้า 2) ที่กล่าวว่าถึงขอบข่ายการนิเทศภายในว่าควรให้โอกาสครูได้เข้าอบรมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการหรือศึกษาต่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และเพิ่มวิทยฐานะ มีการจัดการประชุมพูดคุยกัน ภายในโรงเรียน รวมกลุ่มโรงเรียนเพื่อสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการ จัดการเรียนการสอน นำเสนอกันในที่ประชุมและมีการบันทึกเป็นรายงานการประชุมทุกครั้งี่ประชุม จัดทำ เป็นโครงการอยู่ในแผนปฏิบัติเพื่อจะได้มีงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อให้ครูได้มีโอกาสศึกษาดูงานจาก เรียนรู้ต่างๆ โดยอาจเป็นจากโรงเรียนในกลุ่มเดียวกันหรือโรงเรียนที่มีนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน รวมถึงกิจกรรมที่น่าสนใจทำแล้วประสบความสำเร็จ จัดทำ PLC ทั้งในระดับสายชั้น ,ภายในโรงเรียน ,ระดับ กลุ่มโรงเรียน ไปจนถึงระดับเขตพื้นที่การศึกษา และอาจจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครู เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 หน้า 3) กล่าวว่างานนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานที่สำคัญ คือ งาน พัฒนาศักยภาพ (Staff Development) โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการ เรียนการสอน เช่น การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน สาธิตการสอน ตลอดจนการประเมิน ครู เป็นต้น

2.3 ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม

สนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมโดยต้องจัดคนให้เหมาะสมกับงานเหมาะสมกับความถนัดและ ความสนใจให้มากที่สุด สอดคล้องกับ ชีระศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550 หน้า 2) ที่กล่าวว่า ขอบข่ายการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย (เคารพธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม) ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินคัดเลือกรูปแบบที่มีความ จำเป็นเพื่อแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน จากนั้นต้องมีการประชุมเพื่อวางแผนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยใช้การ วิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน จุดเด่น จุดด้อย ขององค์กร และมองเห็นปัญหา ของแต่ละกลุ่มสาระหรือแต่ละสายชั้นเพื่อนำมาแก้ปัญหาาร่วมกันได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับพัชรินทร์ ช่วยศิริ (2554 หน้า 25) ที่กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการ ดำเนินการที่ชัดเจนและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีกระบวนการจัดทำที่ชัดเจน โดยต้องอิงหลักหลักสูตรแกนกลาง และสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับ สัจจ อุทรานันท์ (2530 หน้า 121) อ้างถึงใน พิบูลชัย ศรีเข้ม (2553 หน้า 25) กล่าวว่า งานเกี่ยวกับหลักสูตร คือ การปรับปรุงหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การสร้างหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดแผนการเรียน การสอน การจัดทำโครงการสอน การจัดทำรายสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรมใน หลักสูตร การผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน มีการพูดคุยกันในส่วนของทีมงาน คณะครู คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ในเรื่องของหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรมีการจัดทำรายงาน ,แบบประเมิน การใช้หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษา ,ผู้ปกครอง ,ชุมชน จัดทำทั้งในรูปแบบ เอกสาร เว็บไซต์ และการจัดการประชุม ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 หน้า 33) ที่กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการนิเทศไว้ว่า เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคม

2.5 ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีความสำคัญจำเป็นต้องมีการจัดทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียน

การสอน สอดคล้องกับ สตูป และ สตูป (Stoop and Stoop. 1978, หน้า 5 – 6) ที่ได้กล่าวถึงกำหนดหลักเบื้องต้นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนควรเน้นให้ความสำคัญของงานวิจัยและจะต้องพยายามหาแนวทางให้ครูผู้เกี่ยวข้องศึกษางานวิจัยและนำผลมาปปฏิบัติใช้ให้มากขึ้น สนับสนุนให้ครูได้จัดทำแบบอย่างในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างอิสระตามความสนใจและจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง โดยโรงเรียนอาจจัดหาแบบอย่างด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่บุคลากรได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การกำหนดแบบฟอร์มเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย การจัดการอบรม สัมมนา ,ศึกษาดูงาน, ให้บุคลากรภายในโรงเรียนที่มีความสามารถด้านการวิจัยเป็นพี่เลี้ยงให้ครูในโรงเรียน, แนะนำแหล่งการสืบหาสืบค้นตัวอย่างทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู ตลอดจนสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนในด้านเอกสารโดยจัดทำเป็นทะเบียน แยกหัวข้อ แยกประเภท จัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการค้นคว้าเข้าถึง นอกจากด้านเอกสารยังควรสนับสนุนทางด้าน ICT ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ พรินเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต โดยต้องอำนวยความสะดวกอย่างยุติธรรมทั่วถึง มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ สอดคล้องกับ แฮร์ริส (Harris. 1985 หน้า 10-13) ที่ได้เสนอขอขอบข่ายการนิเทศการศึกษาไว้ว่าคือการการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดบริการพิเศษแก่ครู

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). *คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการ พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์*, กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- คุณากร ศรีสองเมือง. (2552). *ระดับการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*
ศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 วิทยานิพนธ์ ค. ม. (การบริหารการศึกษา).กาฬสินธุ์: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง. (2550). *การนิเทศภายในโรงเรียน (In - School Supervision)*. ค้นเมื่อ 20 มกราคม
2550, จาก www.sittinoom.blogspot.com
- นทจร ธีรปัญญาภรณ์. (2554). *การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*.
งานนิพนธ์ (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา:มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรินทร์ ช่วยศิริ. (2554). *การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดิษฐ์นิมพลี*. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิบูลชัย ศรีเข้ม. (2553). *การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 10*
การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เมธิณี สะไร. (2560). *การนิเทศภายในสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*
ประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. ครุศาสตรมหาบัณฑิตการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ราตรี สายเขียว. (2557). *สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ราตรี ฉวีวงศ์. (2551). *การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม*
เขต 2. วิทยานิพนธ์ (ค. ม. การบริหารการศึกษา): มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมนึก โกเสนโต. (2551). *แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา*
โรงเรียนบ้านแม่ลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย.
ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- วันฤดี ปุยะ. (2551). ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Beach, D. M. & Reinhartz, J. (2000). *Supervisory leadership: Focus on instruction*. Boston:
Allyn & Bacon.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behaviors Education*. (2nd ed.). New Jersey: Prentice- Hall.
- Lucio, W. H. & McNeil, J. D. (1962). *Supervision: A Synthesis of Thought and Action*.
New York: Mc Graw-Hill Book Co., Inc.

บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475 - 2557

The Political Roles of The Royal Thai Navy between 1932 - 2014

ฟ้าประไพ ปาละนันท์

Fhaprapai Palanan

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 2) วัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 และ 3) บทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทยในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร เก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสารร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นทหารเรือ เป็นการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาททางการเมืองของทหารเรือบางส่วนที่ร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และบทบาททางการเมืองเมื่อครั้งจลาจลในเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน โดยไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลของคณะรัฐประหารที่มีได้บริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง และหลังจากเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันยุติลง ทหารเรือก็ถูกลดบทบาททางการเมืองลงไป จนถึงยุคปัจจุบันบทบาททางการเมืองของทหารเรือก็ไปในลักษณะนิ่งเฉยหรือคล้อยตามนโยบายของรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจที่ต้องการให้ทหารเรือให้การสนับสนุนเท่านั้น 2) วัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือ แม้ว่าทหารเรือบางส่วนจะมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 รวมถึงเข้าไปมีส่วนในการเคลื่อนไหวทางการเมือง อาทิเช่น กบฏวังหลวง และกบฏแมนฮัตตัน เป็นต้น จนในที่สุดทหารเรือถูกลดบทบาททางการเมืองลงมาก ลักษณะดังกล่าวไม่ได้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือ กล่าวได้ว่า ทหารเรือยังไม่มีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ 3) บทบาททางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ดังนี้ (1) ในห้วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (2) ในห้วงเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน พ.ศ. 2494 (3) ในห้วงหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน และ (4) ในห้วงเวลาปัจจุบัน

คำสำคัญ: บทบาททางการเมืองของทหารเรือ, วัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือ, พัฒนาการทางการเมืองไทย

Abstract

This article aims to study 1) the political culture of the navy in the period 1932-2014 2) the political role of the navy in the period 1932 -2014 and 3) the culture and political roles of the navy that affected the development of Thai democracy in the period 1932-2014 This research uses qualitative research. With documentary research, and collecting data through document research and in-depth interviews, key informants were Thai navy, use purposive sampling.

The research found that 1) The political role of some sailors who participated in the change of government in 1932 is regarded as a person with confidence in the democratic regime. And the political role of the sailors in during the Manhattan uprising. By disagree with the junta's government that does not operate the government for the benefit of the people. And after the Manhattan Rebellion ended. The sailors were reduced to political roles. Until the present day, the political role of the navy has remained in the same state or government. Authorities who want the navy to support only. 2) The political culture of the navy since, although the navy has participated in the change of rule. In 1932 Including becoming involved in political movements such as the Rebellion, the Royal Palace and the Manhattan Rebellion,

and ultimately the navy has been reduced to a greater political role. Such characteristics demonstrated the naval culture of the navy. Can be said that the navy does not have a complete democratic political culture. 3) The political role political and the culture of the navy during the period 1932-2014 affected the development of Thai democracy as follows: (1) In the period of the change of government in 1932 (2) during the Manhattan Rebellion in 1950. (3) in the aftermath of the Manhattan Rebellion, and (4) in the present time.

Keywords: The Political Roles of the Royal Thai Navy, The Culture of the Royal Thai Navy, Political Development of Thailand

Received: 2020-01-07

Revised: 2020-02-13

Accepted: 2020-05-01

บทนำ

นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 ได้ก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิดเห็นของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง แม้แต่ในกลุ่มคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็มีการแตกแยกออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ในระหว่างกันเอง ทำให้การปกครองบริหารประเทศไม่อาจดำเนินไปได้ อย่างสมบูรณ์ จากการแตกแยกออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดการแสวงหาผู้สนับสนุนในวงกว้างต่าง ๆ ทั้งทางด้านประชาชนและจากกองทัพต่าง ๆ ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองการปกครอง จะต้องได้รับความสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากกองทัพด้วย จึงจะสามารถดำเนินการบริหารประเทศไปได้โดยราบรื่น ทำให้อิทธิพลของกองทัพแทรกซึมเข้าไปในทางการเมืองการปกครองของประเทศอย่างกว้างขวาง และเกิดการแก่งแย่งอำนาจระหว่างผู้นำทางการเมืองภายในกลุ่มเดียวกัน และระหว่างกลุ่มอันก่อให้เกิดการกบฏ และรัฐประหารอยู่เนือง ๆ กบฏแมนฮัตตันเป็นกบฏที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของฝ่ายทหารเรือ ซึ่งมีผลเนื่องมาจากความไม่พอใจที่ฝ่ายกองทัพเรือเคยได้รับจากกรณีกบฏวังหลวง และกรณีที่รัฐบาลซึ่งฝ่ายกองทัพเรือให้ความสนับสนุนถูกฝ่ายกองทัพบกและตำรวจร่วมมือกันโค่นล้ม นอกจากนี้ กองทัพเรือยังไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลซึ่งมักจะมีนายทหารชั้นผู้ใหญ่จากกองทัพบกเป็นนายกรัฐมนตรีในการปรับปรุงส่งเสริมสมรรถภาพและเสริมสร้างความเจริญให้แก่กองทัพเรือ ทำให้กองทัพเรืออยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมไม่ก้าวหน้าเท่ากับกำลังทัพอื่น ๆ ซึ่งก่อนเกิดกบฏแมนฮัตตันนั้นกองทัพเรือและกำลังทัพอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพบกและตำรวจมีความไม่ไว้วางใจกันโดยเปิดเผย การกบฏที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำและนำโดยทหารเรือชั้นผู้น้อยซึ่งไม่มีกำลังส่วนใหญ่สนับสนุน อีกทั้งไม่มีการตัดสินใจที่เด็ดขาดแน่นอนทำให้การกบฏต้องประสบกับความล้มเหลวทั้ง ๆ ที่สถานการณ์ก่อนเกิดกบฏมีปัจจัยอื่น ๆ สนับสนุนอยู่แล้ว เช่น ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจและสังคม ความสับสนทางการเมือง ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันของกองทัพต่าง ๆ เป็นต้น จากความล้มเหลวของการกบฏในครั้งนี้ ทำให้นายทหารเรือชั้นผู้ใหญ่จำนวนมากต้องถูกปลดออกจากราชการหรือมิฉะนั้นก็ถูกโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ มีการปรับปรุงกิจการของกองทัพเรือเสียใหม่ โดยคณะกรรมการซึ่งเป็นบุคคลจากภายนอกวงการกองทัพเรือ ทำให้กองทัพเรือถูกตัดทอนกำลังและความสามารถลงจากเดิมเป็นอันมาก เพื่อให้ฝ่ายกองทัพเรือไม่สามารถที่จะคุกคามรัฐบาลหรือกองทัพอื่น ๆ ได้อีกต่อไป (สุดา การเดอร์, 2516, หน้า 421-422)

แต่ถึงอย่างไรการแสดงบทบาทหน้าที่ของทหารที่ผ่านมามีจุดมุ่งหมายหลัก เช่น การปกป้องอธิปไตย การรักษาความสงบของบ้านเมือง การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ การให้ความช่วยเหลือประชาชนในยามเกิดอุทกภัยหรือภัยธรรมชาติ การช่วยพัฒนาประเทศให้ประชาชนอยู่ดีกินดี รวมถึงการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ในสถานการณ์ปกติทหารก็จะปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ไม่เข้าแทรกแซงทางการเมืองแต่อย่างใด แต่เมื่อสถานการณ์ผลักดันหรือเกิดเหตุวิกฤตทางการเมืองจนเป็นเหตุให้ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองหรือทำการยึดอำนาจรัฐประหาร ซึ่งบางครั้งประสบความสำเร็จส่งผลให้สังคมและประเทศชาติสงบสุข และในบางครั้งก็ไม่ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวทางการเมืองของทหาร ย่อมส่งผลกระทบต่อการเมืองไทย ไม่มากก็น้อย กล่าวคือ ทุกครั้งที่ทหารเข้าทำรัฐประหารแม้จะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ตามที่จะต้องแถลงว่า ตนเองเข้าทำเพราะต้องการแก้ไขภาวะเสื่อมโทรมของประเทศ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยและบูรณภาพ ของชาติเพื่อปรับปรุงประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและความไร้ประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐบาล คำแถลงเช่นนี้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของการทำรัฐประหารมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงมีความสงสัยเกิดขึ้นว่า ทหารทำรัฐประหารเพราะถูกแรงกระตุ้นจากอุดมการณ์ที่ต้องการเข้ามาปรับปรุงประเทศให้เป็นสมัยใหม่ เข้ามาเพื่อรักษาความมั่นคงในเอกราชอธิปไตยของประเทศ หรือเข้ามาเพื่อการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญ (ทรงพล จิตสมใจนึก, 2561, หน้า 7-8; สุจิต บุญบงการ, 2531, หน้า 223-224, 232)

โดยเฉพาะบทบาททางการเมืองของทหารเรือไทยในอดีตที่เคยมีอิทธิพลต่อการเมืองไทยเป็นอย่างมาก ต่อมาทหารเรือถูกลดบทบาททางการเมืองลงภายหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน และจากธรรมชาติของทหารเรือเมื่อจบการศึกษาแล้วก็มักจะทำงานในทะเลที่มีอาณาเขตกว้างขวางอยู่เป็นประจำ ซึ่งจะไม่เหมือนกับทหารบกหรือทหารอากาศ การเข้าไปมีบทบาททางการเมืองของทหารเรือในอดีตและจากชีวิตความเป็นอยู่ของทหารเรือที่ทำงานในเรือรบ ทำให้ทหารเรือเป็นเหล่าทัพที่ต้องอาศัยเทคโนโลยี กำลังพลของกองทัพเรือต้องมีความรู้ เพราะการรบทางเรือจะต้องใช้เทคโนโลยีทำให้การมองด้านการเมืองจะไปในแนวสมัยใหม่ เวลาที่ทหารเรือปฏิบัติหน้าที่ในทะเล ความเคื่องค่างของท้องทะเลจะมีผลต่อทัศนคติของทหารเรือ ซึ่งไม่เหมือนกับเหล่าทัพอื่น (สุดา การเคอร์, 2516, หน้า 425) จะเห็นได้ว่าความเป็นมาของทหารเรือไทยที่การปฏิบัติของทหารเรือไทยมีลักษณะเฉพาะทำให้ทหารเรือต้องใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานมีโลกทัศน์เฉพาะที่จะมองไปข้างหน้า แต่ด้วยเหตุผลใดที่ทำให้ทหารเรือไทยแม้จะเป็นผู้ที่มีลักษณะหรือแนวความคิดที่ทันสมัยกลับไม่สามารถดำเนินการทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จได้อย่างเหมือนเช่นทหารบก ทั้งที่มีความพร้อมทางด้านยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยกว่าก็ตาม จวบจนปัจจุบันบทบาททางการเมืองของทหารเรือไทยก็ยังคงไม่เด่นชัดเหมือนที่เคยเป็นมา รวมถึงการรัฐประหารครั้งล่าสุดก็ยังคงเป็นผู้นำจากกองทัพบกโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติทำการยึดอำนาจรัฐบาลของนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 นั้น ทหารเรือก็เพียงเข้าไปมีส่วนร่วมกับการรัฐประหารในครั้งนี้เท่านั้น เหตุการณ์ทางการเมืองของทหารเรือดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดที่ทหารเรือเป็นผู้กระทำการเองหรือเป็นเพียงผู้ร่วมกระทำการ เจื่อนใจในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารเรือคืออะไร จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องทำการศึกษาต่อไป และทุกครั้งที่ทหารมีการแทรกแซงทางการเมืองสำเร็จ ส่วนใหญ่ก็จะมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในขณะนั้นแทบทุกครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยต้องหยุดชะงักและล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงบทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ว่าเป็นอย่างไร และวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 เป็นอย่างไร รวมทั้งบทบาททางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ดังกล่าวนั้น ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยอย่างไร ซึ่งประเด็นเหล่านี้ไม่สามารถตอบได้ด้วยสามัญสำนึกหรือเพียงอ่านข่าวสารทั่วไปได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557” เพื่อจะสะท้อนให้เห็นถึงบทบาททางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของนายทหารเรือ รวมทั้งผลกระทบต่อพัฒนาประชาธิปไตยของไทยจากบทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของ

ทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ที่ยังเป็นเรื่องที่ส่งอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองของไทยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

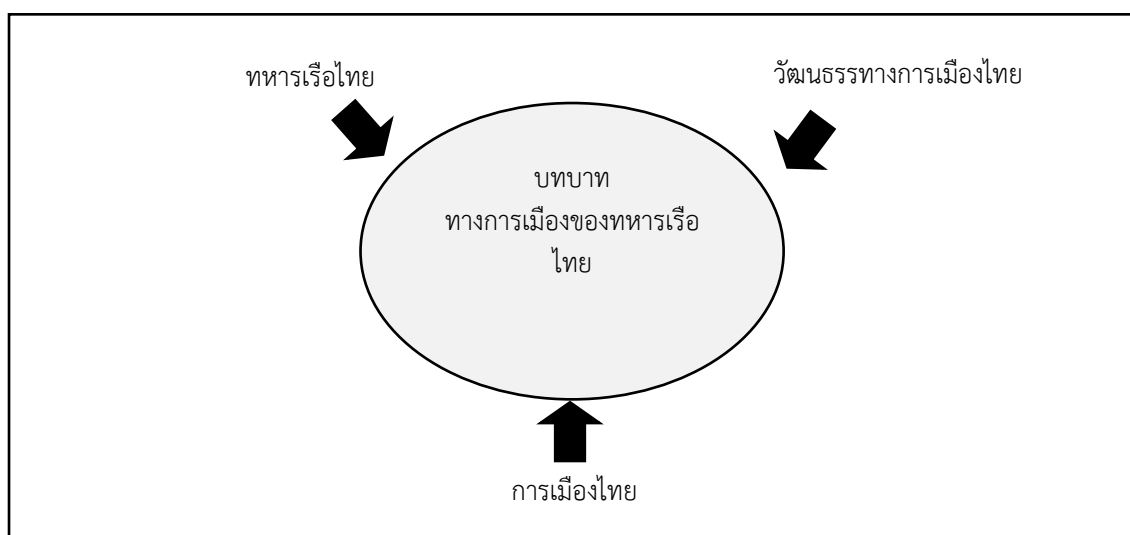
1. เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557
3. เพื่อศึกษาบทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย ในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557” ซึ่งการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎี อันประกอบไปด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทหารกับการเมืองไทย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของทหาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย และแบ่งการนำเสนอบทบาททางการเมืองของทหารเรือออกเป็น 4 ห้วงเวลา คือ (1) บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475 (2) บทบาททางการเมืองของทหารเรือในเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน (3) บทบาททางการเมืองของทหารเรือหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน และ (4) บทบาททางการเมืองของทหารเรือในยุคปัจจุบัน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ เกี่ยวกับทหารกับการเมืองไทย วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของทหาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยสำหรับการวิจัยเรื่อง “บทบาททางการเมืองของทหารในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557” โดยสกัดประเด็นที่มีความสำคัญออกมาได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) บทบาททางการเมืองของทหาร (2) วัฒนธรรมทางการเมืองของทหาร และ (3) พัฒนาการทางการเมืองไทย ซึ่งทั้งสามประเด็นมีความเชื่อมโยงกันอันนำไปสู่บทบาททางการเมืองของทหารเรือไทยในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ดังแสดงในภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบและวิธีการวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) นั้น โดยเบื้องต้นทางผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการ- การวิจัยตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และทำการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางการเมืองของทหารเรือ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อความเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายของแนวความคิดในทางปรัชญา ความหมาย จนไปถึงบทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาทางการเมืองไทยนั้น ได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารเรือ ทั้งเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ ภายในประเทศและเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ จากต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางเว็บไซต์ต่าง ๆ

การวิจัยเอกสารทั้งหมดจะทำให้ผู้วิจัยได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ที่มีทั้งมิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือที่ดำเนินการศึกษาแบบเจาะลึกนั้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากการวิจัยเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ อันประกอบไปด้วย แหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้ (วรรณิ แกมเกตุ, 2555, หน้า 269)

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยนำได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือทั่วไป รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ สื่อบันทึกข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับสัมภาษณ์ประกอบการดำเนินงานในครั้งนี้ กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นทหารเรือหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือ รวมทั้งผลกระทบต่อพัฒนาทางการเมืองไทยจากบทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 จำนวน 1 คน คือ พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1) บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557

จากแนวความคิดหลักของทหารเรือดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่บทบาททางการเมืองของทหารเรือในบทบาทของผู้เปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยที่เชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย มุ่งต่อต้านนายทหารระดับสูงที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การค้ามากจนเกินไป จนมีผลทำให้กองทัพเสื่อมคุณค่า และเกียรติภูมิ และเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นหลัก ดังนี้

1.1 บทบาททางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475

ทหารเรือส่วนหนึ่งที่ร่วมเป็นผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนสำเร็จนั้น ความสำเร็จในการยึดอำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าว อยู่ที่ความสามารถของผู้ร่วมงานที่เป็นฝ่ายทหารเป็นสำคัญ ด้วยว่าคณะผู้ก่อการต้องชีวิตการยึดอำนาจแบบจู่โจมที่รวดเร็ว และฉับพลัน โดยใช้ผู้ที่ถืออาวุธอยู่ตามกฎหมายเป็นผู้ปฏิบัติการ มิได้เป็นการปลุกระดมมวลชนให้ทำการลุกฮือขึ้นปฏิวัติแต่อย่างใด โดยพบว่า ทหารบกซึ่งอยู่ภายใต้การนำของพันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ ส่วนหนึ่งร่วมกับกำลังของรถถังที่นำโดยนายร้อยเอก หลวงทัศนัยนิยมศึก และกำลังทหารเรือ ซึ่งนำโดยนายนาหวาตรี หลวงสินธุ์สงครามชัย ได้เคลื่อนกำลังมารวมกันที่พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นกำลังของฝ่ายผู้ก่อการฯ เข้าคุมทหารบกหน่วยอื่น ๆ ที่ถูกพันเอกพระยาทรงสุรเดช ล่อให้มารวมชุมนุมอยู่ที่ลานพระรูปด้วย จึงทำให้การยึดอำนาจสำเร็จได้ง่ายดายในวันนั้น ดังนั้น ถ้าปราศจากทหารที่มีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยทางการเมืองมาร่วมด้วย การยึดอำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองก็อาจต้องล่าช้าไปอีกนับเป็นปี ๆ จึงย่อมถือได้ว่าความร่วมมือของผู้ก่อการฝ่ายทหารเรือเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ (ประดับ เปรมดิษฐ์, 2543, หน้า 2-3)

ในการที่กล่าวว่าทหารเรือที่เข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นผู้นำสังคมให้ทันสมัยนั้นก็ดูเจตจำนงของทหารเรือที่มีอยู่ก่อนการยึดอำนาจได้ และปฏิบัติเมื่อภายหลังที่ยึดอำนาจได้แล้ว อันการยึดอำนาจปกครองแต่อย่างเดียวนั้น ถ้าไม่ทำการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดในสังคมไปในทางที่ทันสมัยแล้ว การกระทำนั้น ๆ ก็จะเป็นเรื่องของการแย่งอำนาจกันแต่อย่างเดียวนั่น ในที่นี้จะแยกดูเจตนาและงานของผู้ก่อการหรือคณะราษฎร ซึ่งมีนายทหารเรือรวมอยู่ด้วย ประการแรกถ้าพิจารณาที่ความมุ่งหมายของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จะเห็นว่า บุคคลเหล่านี้ประกอบด้วยทหารและพลเรือน ซึ่งหมายความว่าถึงทหารเรือด้วยนั้นต่างก็มุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแผ่นดินจากระบอบราชาธิปไตยมาสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบสังคมตะวันตก ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนจะมีสิทธิและเสียงมากขึ้นในการปกครอง นั่นก็คือ ความพยายามที่จะเลียนแบบการปกครองหรือระบอบการเมืองแบบตะวันตก (นรนิติ เศรษฐบุตร, 2522, หน้า 47-48, 89-90)

กล่าวโดยสรุป ด้วยเหตุและผลดังที่แสดงมานี้ จึงทำให้เชื่อได้ว่า ทหารเรือหนึ่งในคณะผู้ร่วมก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นผู้ที่มีเชื่อมั่นต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัย การกระทำของผู้ร่วมอุดมการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองในครั้งนี้ ก็ส่งผลที่จะปลูกฝังในจิตใจของคนไทย ให้ยึดมั่นในอุดมคติประชาธิปไตยสืบต่อมา

1.2 บทบาททางการเมืองของทหารเรือในเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน

นับตั้งแต่คณะราษฎรได้ยึดอำนาจทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (parliamentary system) โดยมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเป็นต้นมานั้น มีเหตุการณ์ทางการเมืองของไทยที่ทหารเรือเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่หลายเหตุการณ์ อาทิเช่น กบฏวังหลวง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 นายปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าผู้ก่อการและคณะได้ทำการยึดพระบรมมหาราชวังเป็นที่บัญชาการ โดยอาศัยกำลังของทหารเรือเข้าร่วมปฏิบัติการในครั้งนี้ แต่ทหารเรือที่เดินทางมาจากจังหวัดชลบุรีล่าช้าไม่ทันเวลา ทางรัฐบาลได้มอบหมายให้ พล. ต. เทวฤทธิ์ ธนะรัตน์ ซึ่งไม่ได้อยู่ในรายชื่อทหารที่ถูกประกาศปลดทางอากาศเป็นผู้รับผิดชอบในการปราบปรามฝ่ายยึดอำนาจโดยใช้กำลังได้เต็มที่ ทหารที่ยิงกันในเหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นทหารบกกับทหารเรือ ซึ่งตอนนั้นทหารเรือยังเข้มแข็งและมีกำลังที่จะคานอำนาจทหารบกได้พอสมควร เมื่อทางฝ่ายผู้ยึดอำนาจเห็นว่า จะทำการไม่สำเร็จจึงได้ถอนตัวออกจากกระทรวงการคลังในพระบรมมหาราชวัง ทางรัฐบาลจึงเป็นฝ่ายมีชัยได้ครองอำนาจต่อมา นี่คือการรวมตัวของความพยายามที่จะใช้กำลังยึดอำนาจล้มรัฐบาลผู้ยึดอำนาจเดิม หากแต่

กระทำไม่สำเร็จ (สุมาลี พันธุ์ยุธรา, 2557)

ต่อมาทางด้านการเตรียมความพร้อมอย่างไม่เป็นทางการเพราะไม่ไว้วางใจรัฐบาลทหารซึ่งส่วนใหญ่เป็นทหารบก ด้วยเหตุที่ทหารเรือหนุ่มในกองทัพเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐบาลและผู้นำประเทศ ทหารเรือกลุ่มดังกล่าวต้องการให้คณะผู้บริหารประเทศที่มีความรู้ความสามารถและความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง กลุ่มทหารหนุ่มซึ่งมีความคิดทางการเมืองแนวเดียวกัน มาประชุมพบปะกันทุกวันระหว่างมีการเตรียมความพร้อม โดยมี น.อ. อานนท์ ปุณฺทริกาภา และ น.ต. มนัส จารุภา เป็นแกนนำในการกำหนดแผนการดำเนินงานกู้ชาติในครั้งนี้ รวมทั้ง พล.ร.ต. ทหาร ข้าหิรัญ ได้รวมตัวกันเลือกแฟนบุคคลผู้มีแนวความคิดและอุดมการณ์ตรงกันเข้ากลุ่มอย่างลับ ๆ ยิ่งเมื่อได้ น.ต. สุภัทร ตันตยาภรณ์ และ น.ต. ประกาย พุทธารี แห่งหน่วยนาวิกโยธินเข้าร่วมขบวนการด้วย ทำให้งานการหาสมาชิกขยายกว้างออกไปมากยิ่งขึ้น เนื่องจากทั้งสองคนสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก จึงโยกย้ายไปถึง พ.ต. วีระศักดิ์ มั่นชจิตร และนายทหารคนอื่น ๆ ในกองทัพบกและกองทัพอากาศ สำหรับ พล.ร.ต. ทหาร ข้าหิรัญ ยังมีบาร์มีพ็อตที่จะนำอดีตเสรีไทยและนักเรียน ส.ห. มาร่วมขบวนการ “คณะกู้ชาติ” อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งการต่อสู้ระหว่างคณะกู้ชาติกับฝ่ายรัฐบาลในห้วงเวลานั้นได้ขยายวงกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงเหตุการณ์ในวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2494 ที่ทางคณะกู้ชาติตัดสินใจที่จะเข้าทำการยึดอำนาจรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จนเกิดต่อสู้กันระหว่างทหารเรือกับฝ่ายรัฐบาลท่ามกลางใจกลางเมือง ที่สุดฝ่ายรัฐบาลด้วยการประสานกำลังทั้งตำรวจ กองทัพบก กองทัพอากาศ สามารถปราบปรามฝ่ายกบฏได้อย่างราบคาบ (เพลิง ภูผา, 2558, หน้า 133-134, 158, 161, 164, 167, 168) ภายหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันยุติลง รัฐบาลได้ดำเนินการให้บ้านเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ ทั้งทางด้านความสงบเรียบร้อยของประชาชน การทหาร และตำรวจซึ่งได้รับความเสียหายจากการสู้รบครั้งนี้ รวมทั้งมีการปรับปรุงกองทัพเรือเสียใหม่ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงกองทัพเรือจำนวน 12 คน ที่สำคัญ คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม พลเอก ผิน ชุณหะวัณ พลอากาศเอก พันธมนอากาศ ฤทธาคนี พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ พลตำรวจโท เผ่า ศรียานนท์ ปรากฏว่าคณะกรรมการได้พิจารณาและลดกำลังกองทัพเรือในลักษณะลดทอนแสนยานุภาพมากกว่าจะเป็นการปรับปรุงเพื่อให้กองทัพเรือมีสมรรถภาพดีขึ้น (ศุภการ สิริไพศาล และนครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2556)

กล่าวโดยสรุป หลังจากเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันจบสิ้นลง รัฐบาลได้ดำเนินการให้บ้านเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ ทั้งทางด้านความสงบเรียบร้อยของประชาชน การทหาร และตำรวจ ซึ่งได้รับความเสียหายจากการสู้รบครั้งนี้ รวมทั้งมีการปรับปรุงกองทัพเรือเสียใหม่ โดยรัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อเข้าควบคุมกองทัพเรือไว้ให้ได้อย่างเด็ดขาด ไม่ต้องหวาดระแวงกองทัพเรืออีกต่อไป กล่าวคือ ฝ่ายทหารเรือจึงหมดอำนาจทางการเมืองตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

1.3. บทบาททางการเมืองของทหารเรือหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน

หลังการประกาศยกเลิกใช้กฎอัยการศึกเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2494 ไปแล้วนั้น แต่ผลพวงจากเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันก็ดูเหมือนจะยังไม่สิ้นสุด เนื่องจากในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 คณะบริหารประเทศชั่วคราวเข้าทำการยึดอำนาจรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ของพวกตัวเองและล้มรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนั้น แล้วตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นมาใหม่ โดยมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม คนเดียวกันมาเป็นนายกรัฐมนตรี ของรัฐบาลชั่วคราวอีกครั้ง โดยคณะผู้ยึดอำนาจออกแถลงการณ์ฉบับที่ 1 อ้างว่า สถานการณ์ของโลกตอนนั้นอยู่ในความคับขัน และอ้างภัยคอมมิวนิสต์และการคอร์รัปชันโดยว่ารัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาได้ (ประกาศเลิกใช้กฎอัยการศึก, 2494, หน้า 1; นรนิติ เศรษฐบุตร, 2555, หน้า 300-301) กล่าวคือ การยึดอำนาจครั้งนั้น ไม่น่าจะเป็นความตั้งใจที่ล้มรัฐบาลแต่ต้องการล้มรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 นั้นเอง

หลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันจบสิ้นลง คณะทหารก็ยังคงเข้าแทรกแซงทางการเมืองหลายต่อหลายครั้ง ซึ่งทุกครั้งที่ทหารเข้าทำการรัฐประหารจะต้องมีแถลงการณ์ ในลักษณะที่ว่า เข้าทำเพราะต้องการแก้ไขภาวะเสื่อมโทรมของประเทศ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยและบูรณาภาพของชาติ เพื่อปรับปรุงประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐบาล ทั้งนี้ เกิดการยึดอำนาจรัฐประหารตามมาอีกหลายครั้ง เช่น การรัฐประหาร พ.ศ. 2500 การรัฐประหาร พ.ศ. 2514 การรัฐประหาร พ.ศ. 2519 (ปฏิรูปการปกครอง) กบฏ 26 มีนาคม พ.ศ. 2520 การรัฐประหาร พ.ศ. 2520 กบฏเมษาฮาวาย กบฏ 9 กันยายน พ.ศ. 2528 รัฐประหาร พ.ศ. 2534 (รสช.) รัฐประหาร พ.ศ. 2549 (คมช.) และรัฐประหาร พ.ศ. 2557 (คสช.) ซึ่งถ้ามองแล้วความขัดแย้งทางการเมืองที่ทำให้ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง จึงทำให้เกิดผลกระทบทางการเมืองไทยที่สำคัญ ๆ หลายเหตุการณ์ รวมถึงมีการประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญตามมาอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งวนเวียนเป็นวัฏจักรทางการเมืองไทยที่เรียกกันว่า “วงจรอุบาทว์การเมืองไทย” จวบจนถึงปัจจุบัน (ลิขิต ธีรเวคิน, 2548, หน้า 73)

กล่าวโดยสรุป หลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันจบสิ้นลง รัฐบาลเข้าควบคุมกองทัพเรือไว้อย่างเด็ดขาด ฝ่ายทหารเรือจึงหมดอำนาจทางการเมืองนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่ถึงอย่างไรสังคมไทยก็ยังคงวนเวียนอยู่ในวัฏจักรทางการเมืองที่เรียกว่า “วงจรอุบาทว์ทางการเมืองไทย” อยู่เรื่อยมา ซึ่งเกิดจากการที่ทหารเข้าแทรกแซงทางการเมืองด้วยการยึดอำนาจรัฐประหารอยู่หลายต่อหลายครั้งจวบจนถึงปัจจุบัน

1.4. บทบาททางการเมืองของทหารเรือในยุคปัจจุบัน

แม้ว่าทหารเรือจะถูกปรับลดบทบาททางการเมืองลงอย่างมากหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน แต่ถึงอย่างไรความต้องการของรัฐในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยมีส่วนราชการที่เป็นเครื่องมือของรัฐในการดูแล คือ กองทัพเรือ ดังนั้น กองทัพเรือจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลประโยชน์ของชาติด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจที่มีส่วนเกี่ยวเนื่องจากทะเล ทั้งนี้ กองทัพเรือไทยในอดีตซึ่งเคยถูกลดและจำกัดในเรื่องบทบาท อำนาจ และขนาดของกองกำลังทางเรือ โดยมีสาเหตุสำคัญจากการเมืองภายในประเทศนั้น ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือ เพราะช่วงเวลาดังกล่าว ผู้มีอำนาจและบทบาททางการเมือง ที่สำคัญคือ กองทัพบก อย่างไรก็ตามหลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง สภาวะแวดล้อม ทางความมั่นคงเปลี่ยนไป เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศ ซึ่งมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ตลอดจนกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้รัฐบาลมีความต้องการรักษาผลประโยชน์ของชาติที่มีความเกี่ยวเนื่องกับทะเล บทบาทของกองทัพเรือจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการทบทวน โดยการเพิ่มงานหรือภารกิจให้กับกองทัพเรือ และเสริมสร้างเสนาณภาพทางเรือหรือสมุททานุภาพ ดังนั้น ภารกิจหรืองานที่เพิ่มขึ้นมีผลให้กองทัพเรือมีบทบาททางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง (ประภาพร สีหา, 2561, หน้า 146, 160-162)

นอกจากนั้น การที่รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติ ทั้งทางด้านความมั่นคงและผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลการปกป้อง และการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งการแสวงหาประโยชน์จากทะเลทางด้านต่าง ๆ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของความมั่นคง และเศรษฐกิจ ดังนั้น กองทัพเรือซึ่งเป็นเครื่องมือรัฐ จึงมีหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติการกิจเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติในด้านนี้ กล่าวคือ ภารกิจหลักของกองทัพเรือคือปฏิบัติการทางทหารเพื่อการป้องกันประเทศ การรักษาเอกราชอธิปไตย ตลอดจนความอยู่รอดปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ อย่างไรก็ตามสภาวะแวดล้อมทางความมั่นคงของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลง มีความร่วมมือระหว่างกันในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งถือได้ว่าโลกอยู่ในสภาวะแห่งเสถียรภาพและสันติสุข ตลอดจนความมั่นคงในระดับระหว่างประเทศ ความขัดแย้งระหว่าง

ประเทศชั้นรุนแรงมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก หรือแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย คงมีเพียงความขัดแย้งในระดับต่ำตามแนวชายแดนเท่านั้น แทบทุกประเทศในโลกนี้จึงกำลังให้ความสนใจมุ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นหลัก มุ่งต่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน ตลอดจนแนวความคิดความมั่นคงได้แปรเปลี่ยนไปแล้ว ทุกประเทศเล็งเห็นถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ที่หัวใจสำคัญ คือ ความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงในระดับต่าง ๆ เกี่ยวเนื่องกันไป (สุรศักดิ์ ทองเพชร, 2547, หน้า 152)

ดังนั้น บทบาทของทหารเรือที่ต้องทำและได้กระทำอย่างต่อเนื่องจึงประกอบไปด้วยบทบาทสำคัญอยู่ 4 ประการ (1) กองทัพเรือมีหน้าที่ในการป้องกันผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติทางทะเลและบริเวณชายฝั่ง (2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือกับประชาชนที่ประสบความทุกข์ยาก การบรรเทาสาธารณภัยพิบัติในทะเลและบริเวณชายฝั่ง รวมถึงพื้นที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย (3) การเป็นเจ้าหน้าที่ในการรักษากฎหมายของทหารเรือ ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งและค้ายาเสพติด การลักลอบการค้าน้ำมันเถื่อน เป็นต้น และประการสำคัญ (4) การครองทะเลเพื่อดำรงไว้ซึ่งการคมนาคมทางทะเลทั้งด้านอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน โดยกองทัพเรือยังมีการกิจสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การปกป้องคุ้มครองอธิปไตย รวมทั้งยังให้กาสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นอกจากนี้ กองทัพเรือยังมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสังคม รวมทั้งนโยบายทางการเมืองที่รัฐบาลต้องการให้ทหารเรือให้การสนับสนุนด้วยนั้น

กล่าวโดยสรุป กองทัพเรือหากจะเปรียบเป็นเสมือนพรรคการเมืองขนาดใหญ่พรรคการเมืองหนึ่งก็คงไม่ผิดไปจากความจริงมากนัก เนื่องจากคำว่า “พรรค” หมายถึง “หมู่คนที่เข้ารวมกันเป็นพวกเป็นฝ่าย เช่น พรรคการเมือง” กลุ่มการเมืองนอกกฎหมายในอดีตอย่างคอมมิวนิสต์ เราก็ยังเรียกกันว่า “พรรคคอมมิวนิสต์” ดังนั้น คงไม่ผิดถ้าจะบอกว่า “กองทัพเรือ” ซึ่งใกล้ชิดกับการเมืองมาแต่ต้นก็นับได้ว่าเป็นกลุ่ม หรือ “พรรคการเมือง” ได้เช่นกัน แต่ถ้าจะถือการตีความตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งระบุว่า พรรคการเมืองหมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กองทัพไทยก็คงไม่ใช่ “พรรคการเมือง” ในความหมายอย่างแคบตามนิยามดังกล่าว ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ เพราะแม้กระทั่งซีไอเอหรือสำนักข่าวกรองกลางสหรัฐฯ ก็เห็นว่ากองทัพไทยเป็น “พรรคการเมือง” พรรคหนึ่งเช่นกัน แม้ว่าทหารเรือจะไม่มีบทบาททางการเมืองเด่นชัดเหมือนก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ตาม แต่ก็ยังเป็นกลุ่มก้อนการเมืองหนึ่งที่มีกำลังพลเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ผ่านการอบรมหลักสูตรวิชาทหาร ทำให้กองทัพเรือสามารถปลูกฝังอุดมการณ์และความผูกพันกับกองทัพผ่านการฝึกนายทหารรุ่นแล้วรุ่นเล่า คนที่เข้ามาอยู่ในกองทัพก็ล้วนมีเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง (ที่มาจากภาษีของประชาชน) นอกจากนี้กองทัพยังมีสื่อในมือจำนวนมากที่สามารถใช้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี เช่น การใช้งานทหารเกณฑ์ในการกิจบรรเทาสาธารณภัย เพื่อสื่อถึงความจำเป็นและช่วยเรียกเสียงสนับสนุนจากสังคมได้ (อดิเทพ พันธุ์ทอง, 2562) ดังนั้น ถ้าจะกล่าวว่า พรรคกองทัพเรือเป็นพรรคการเมืองใหญ่ที่มีความสำคัญต่อการเมืองไทยก็คงไม่ผิดไปจากความจริงมากนักเช่นกัน หากเกิดการยึดอำนาจรัฐประหารครั้งใด ผู้ยึดอำนาจไม่น่าพรรคการเมืองนี้เข้าร่วมด้วยแล้วนั้น ก็ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะจัดการทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จได้

วัตถุประสงค์ที่ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557

การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา และต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และมีความตั้งใจจริงจากผู้นำทางการเมือง และจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ใช้ความพยายาม ความอดทน ความจริงใจ และความจริงจัง การเตรียมคนเพื่อไปสู่สังคมประชาธิปไตย เป็นเรื่อง

ที่ยากเพราะประชาธิปไตยต้องมาจากความรู้ความเข้าใจมาจากการสร้างนิสัย และวัฒนธรรมประเพณีทางการเมืองที่ดีงาม ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการศึกษาอบรม การมีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย การมีบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย ในเรื่องการศึกษาอบรมนั้น จะมีทั้งการศึกษาอบรมทางการเมือง และการศึกษาอบรมทางจริยธรรมสำหรับทหารเรือไทยแล้ว การศึกษาอบรมทางการเมืองผ่านทางหลักสูตรก็ตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในเบื้องต้นไปแล้ว ในเรื่องหลักสูตรการศึกษาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องมีการศึกษาอบรมด้วยวิธีการอื่น ๆ ในสังคม เช่น ปัจจุบันมีสภาใหม่ คือ สภาพัฒนาการเมือง ซึ่งได้รับการจัดตั้ง เมื่อ 29 มกราคม 2551 ตามที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการราชการบริหารแผ่นดิน มาตรา 78 (7) ที่ระบุว่าต้อง “จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งจัดให้มีสภาพัฒนาการเมือง ที่มีความเป็นอิสระเพื่อติดตามสอดส่อง ให้มีการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัด” การจัดตั้งสภาพัฒนาการเมือง จะทำให้ประชาชนสนใจการเมืองมากขึ้น และเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างถ่องแท้ สื่อมวลชนนั้นก็มิบทบาทสำคัญในการป้อนข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับประชาชนและเป็นช่องทางที่จะให้สาธารณชนได้ติดต่อสื่อความได้ซึ่งกันและกัน และส่งสารต่อไปถึงรัฐบาลผู้บริหารประเทศ การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะเช่น ภาพยนตร์ บทกวี วรรณกรรม เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาอบรมทางการเมืองเพื่อสร้างบุคลิก นิสัย และวัฒนธรรมของชาวไทย รวมถึงทหารเรือไทยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยตลอดไป (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, 2550, หน้า 22-23; ลิขิต อีริเวคิน, 2552, น. 79-83)

แต่จากการวิจัยพบว่า ทหารเรือไม่ได้มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่จะมุ่งเน้นถึงการสร้างจิตสำนึกและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าองค์กรทางราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารพยายามแยกออกจากการเมือง พยายามหลีกเลี่ยงการเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวพันทางการเมือง เพราะการเมืองเป็นการแบ่งฝักฝ่าย ซึ่งจะก่อปัญหาในทางลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพเรือ เคยมีประวัติการเกี่ยวข้องกับการก่อการกำเริบซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกองทัพเรือ และกองทัพอื่น ๆ มาแล้ว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ กรณีกบฏวังหลวง และที่สำคัญที่สุด คือ กรณีกบฏแมนฮัตตัน โดยการจับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปฏิเสธไม่ได้ว่าเกิดจากการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายทางการเมือง วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยการเป็นกลางทางการเมืองไม่เพียงปรากฏในองค์กรทหารเท่านั้น แม้ในสถานศึกษาปกติ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาในสังคมไทยก็ไม่ได้ปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างจริงจังเท่าใดนัก แต่จากการวิเคราะห์ พบว่า กำลังพลของกองทัพเรือ มีการเรียนรู้ทางการเมืองสูง มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง อาจเป็นเพราะผู้นำกองทัพเรือ (ผู้บัญชาการทหารเรือ) บางท่านบางคนมีความตื่นตัวทางการเมือง จึงทำให้มีคำสั่งนโยบายมาให้กำลังพลภายในกองทัพเรือปฏิบัติ ส่วนอีกประการหนึ่ง เป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพทหารเรือจะต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เครื่องมือที่มีความทันสมัยจะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ที่แตกต่างจากเหล่าทัพอื่น (นิรัตน์ ทากุดเรือ, 2555, หน้า 4)

วัตถุประสงค์ที่ 3) บทบาทและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557

จากแนวความคิดหลักของทหารเรือได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองในบทบาทของผู้เปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัย และวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ซึ่งจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของทหารเรือดังกล่าว หลังจบเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันส่งผลให้ทหารเรือถูกลดบทบาทลงเป็นอย่างมาก ดังนั้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองในห้วงเวลาดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ผู้วิจัยสามารถนำเสนอให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาธิปไตยในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 โดยผู้วิจัย

แบ่งออกเป็นสี่ช่วงเวลา คือ (1) ในห้วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (2) ในห้วงเหตุการณ์ กบฏแมนฮัตตัน (3) ในห้วงหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน และ (4) ในห้วงเวลายุคปัจจุบัน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 บทบาททางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองของทหารเรือในห้วงเวลา พ.ศ. 2475-2557 ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย

ลำดับ	บทบาททางการเมือง	ผลกระทบต่อการเมืองไทย
1. ในห้วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	ทหารเรือมีระบบวิธีคิดที่เชื่อมั่นต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยแสดงออกทางการเมืองในบทบาทการเป็นผู้ร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 ให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ทันสมัย	ทหารเรือหนึ่งในผู้ร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 จากระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ทหารเรือเป็นผู้ที่เชื่อมั่นต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย การกระทำของทหารเรือในครั้งนี้ ส่งผลที่จะปลูกฝังในจิตใจของคนไทยให้ยึดมั่นในอุดมคติแบบประชาธิปไตยสืบมา
2. ในห้วงเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน	ทหารเรือต้องการให้รัฐบาลและผู้นำประเทศมีความรู้ความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าที่เป็นอยู่ จึงแสดงบทบาททางการเมืองด้วยการพยายามที่จะล้มล้างอำนาจของรัฐบาลในขณะนั้น	การจลาจลในเหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการกระทำของทหารเรือระดับกลางบางส่วนเท่านั้น ผลกระทบโดยตรงต่อประชาธิปไตยของไทย คือ เกิดความแตกแยกทางความคิดในหมู่ชนชั้นนำไทย
ลำดับ	บทบาททางการเมือง	ผลกระทบต่อการเมืองไทย
3. ในห้วงหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน	ทหารเรือถูกลดบทบาททางการเมืองลง ไป แต่ก็ยังคงเป็นผู้สนับสนุนการยึดอำนาจรัฐประหารซึ่งวนเวียนอยู่ในวัฏจักรทางการเมืองที่เรียกว่า “วงจรอุบาทว์ทางการเมืองไทย” อยู่เรื่อยมา	ทหารเรือถูกลดบทบาททางการเมืองและถูกลดสมรรถภาพของกองทัพลงไปมากเช่นกัน แต่ทหารเรือก็ยังคงวนเวียนเป็นส่วนหนึ่งของการยึดอำนาจรัฐประหารอยู่ในวงจรอุบาทว์ทางการเมืองไทยจวบจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทุกครั้งที่เกิดการรัฐประหารขึ้นครั้งใดก็ย่อมส่งผลให้ประชาธิปไตยของไทยต้องหยุดชะงักกัน
4. ในห้วงเวลาปัจจุบัน	ทหารเรือเป็นผู้สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยแสดงบทบาททางการเมืองในลักษณะคล้อยตามหรืออยู่เฉยๆ พร้อมร่วมกับกองทัพบก	ปัจจุบันกองทัพจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเต็มที่เหมือนที่เคยเป็นมาในอดีต เพราะเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในสังคมปัจจุบันและกองทัพถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์จนเกิดปรากฏการณ์ ทหารนอกแถวขึ้น ทำให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีมุมมองต่อบทบาททางการเมืองของทหารแตกต่างกันออกไป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาถือว่าทหารเรือมีบทบาททางการเมืองที่ชัดเจน คือ ทหารเรือแสดงออกซึ่งบทบาททางการเมืองในฐานะ ผู้เปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัย สืบเนื่องจากการปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพทหารเรือจะต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เครื่องมือที่มีความทันสมัยจะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ที่แตกต่างจากเหล่าทัพอื่นจึงทำให้ทหารเรือมีแนวคิดหรือทัศนคติที่เป็นผู้ที่ต้องแสวงหาความรู้ความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา แต่ในภาพรวมทหารเรือก็ไม่ได้มีการมุ่งเน้นถึงการสร้างจิตสำนึกและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเท่าใดนัก หากมองลงลึกไปถึงกำลังพลของกองทัพเรือที่มีการเรียนรู้ทางการเมืองสูง มีความตื่นตัวทางการเมืองสูงนั้น เป็นเพียงเพราะว่า ผู้นำของกองทัพเรือบางท่านบางคนมีความตื่นตัวทางการเมือง จึงทำให้มีคำสั่งหรือนโยบายลงมาให้กำลังพลภายใน

กองทัพเรือปฏิบัติตาม แต่ถึงอย่างไรก็ตามกองทัพเรือที่ยังมีความเป็นศักดินาหรือความเป็นเจ้าขุนมูลนายสูง ซึ่งเป็นระบบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย กล่าวคือ ระบบเจ้าขุนมูลนาย ระบบราชการ และระบบอุปถัมภ์ที่แผ่ขยายอยู่ในสังคมทหารเรือและมีการสืบทอดกันมายาวนาน จนได้กลายเป็นวิถีชีวิตของกองทัพเรือไปแล้วนั้น แม้ว่าบทบาททางการเมืองของทหารเรือจะหมดสิ้นไปหลังเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันเป็นต้นมา แต่การรัฐประหารที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่ผ่านมา ทหารเรือก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการรัฐประหารทุกครั้งเช่นกัน ซึ่งบทบาทและวัฒนธรรมดังกล่าวจึงกลายเป็นอุปสรรคอันหนึ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยจวบจนถึงปัจจุบัน

สรุป

ทหารเรือมีบทบาทสูงในทางการเมืองของไทย นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นสถาบันที่มีความเข้มแข็งอยู่คู่กับประเทศไทยมานาน เมื่อเปรียบเทียบกับพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อใดก็ตามที่รัฐบาลพลเรือนอ่อนแอ มีปัญหานักรบราชวรบังหลวง เกิดความขัดแย้งในสังคมหรือประเทศเกิดวิกฤต ทหารก็จะออกมาแสดงบทบาทหรือเข้าแทรกแซงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้สิทธิพลกีดกันนโยบายของรัฐบาล การข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง และขั้นสุดท้ายเป็นการยึดอำนาจโดยการรัฐประหาร จนมาถึงเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตันทหารเรือก็ออกมาแสดงบทบาทเพื่อปกป้องเกียรติภูมิของตนเองอีกครั้ง แต่ขณะเดียวกันบางส่วนยังมีความเห็นว่าทหารเรือเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองในครั้งนี้ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองหรือไม่ให้รัฐบาลในขณะนั้นเข้ามาก้าวล่วงกิจการของกองทัพเรือเท่านั้น จนมาถึงปัจจุบันแม้ว่า กองทัพเรือจะถูกลดบทบาททางการเมืองไปแล้วหลังจบสิ้นเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน โดยพยายามที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกอย่างหนึ่งของรัฐในการแก้ปัญหาของประเทศ เช่น การบรรเทาภัยพิบัติและการพัฒนาประเทศเท่านั้น จนถึงปัจจุบันเชื่อได้ว่า กองทัพจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเต็มที่เหมือนที่เคยเป็นมาในอดีต เพราะเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในสังคมปัจจุบันและกองทัพถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์จนเกิดปรากฏการณ์ ทหารนอกแถวขึ้น ทำให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีมุมมองต่อบทบาทของทหารในทางการเมืองแตกต่างกันไป

เอกสารอ้างอิง

- ทรงพล จิตสมใจนิก. (2561). *บทบาททางการเมืองของนายทหารจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 7 ในห้วงเวลา พ.ศ. 2519-2524*. คุุณินพนธ์ปริชญาคุุณินพนธ์ิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2522). *เสนาธิปไตย ทหารกับการพัฒนาการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: หนังสือสยาม.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2555). *วันการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: ส เจริญ การพิมพ์.
- นิรัตน์ ทากุดเรือ. (2555). *การกล่อมเกลารและเรียนรู้ทางการเมืองของทหารเรือไทย*. คุุณินพนธ์ปริชญาคุุณินพนธ์ิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ประดับ เปรมดิษฐ์. (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารเรือ: ศึกษากรณีการมีส่วนร่วมในการปฏิวัติ พ.ศ. 2475*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภาพร สีหา. (2561). ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 4(2), 146-166
- เพลิง ภูผา. (2558). *สงครามกลางเมืองกบฏแมนฮัตตัน*. กรุงเทพฯ: สยามความรู้.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*, 124(47ก), 1-127.

- ลิขิต อีร์เวคิน. (2548). *การเมืองการปกครองไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2552). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภการ สิริไพศาล และนครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2556). *กบฏแมนฮัตตัน*. ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2562, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=กบฏแมนฮัตตัน>
- สุจิต บุญบงการ. (2531). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดา กาเดอร์. (2516). *กบฏแมนฮัตตัน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์.
- สุมาลี พันธุ์ยุรา. (2557). *กบฏวังหลวง*. ค้นเมื่อ 6 กันยายน 2562, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=กบฏวังหลวง>
- สุรศักดิ์ ทองเพชร. (2547). *บทบาทของกองทัพเรือไทยในปัจจุบันที่มีผลประโยชน์ของชาติในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อดิเทพ พันธุ์ทอง. (2562). *กองทัพไทย กลุ่ม (พรรค) การเมืองที่แข็งแกร่งที่สุดในประเทศ*. ค้นเมื่อ 29 กันยายน 2562, จาก <https://thepeople.co/thai-army-strongest-political-party/>

ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม

อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

Expectations of the People Towards Public Service of Sai Ngam Subdistrict

Municipality, Sai Ngam District, Kamphaeng Phet Province

พรรณเพ็ญแข โคมอ่อน

Phanphenkae Chomon

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานภาพส่วนบุคคลของประชาชนที่มาใช้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร และ 2) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประชากรที่ในการวิจัยนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 358 คน ตามความคาดหวังของประชาชน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านการให้บริการ และด้านสถานที่ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานภาพส่วนบุคคลการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 – 40 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 2) ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านสถานที่ และด้านการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, การให้บริการ, เทศบาลตำบลไทรงาม

Abstract

This research aimed to study 1) the personal status of people using public services of Sai Ngam Municipality, Sai Ngam District, Kamphaeng Phet Province, and 2) the level of people's expectations of public services of Sai Ngam Subdistrict Municipality, Sai Ngam District, Kamphaeng Phet Province. It was a quantitative research. The tools used for data collection were questionnaire for data analysis using social science software for frequency, percentage, mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The population in this research is the people who come to use the service of Sai Ngam Municipality. The sample consisted of 358 respondents. As expected by the public, consisting of the quality of official's service and the place. Classified by personal status, consisting of gender, age, education level, occupation and income

The research found that 1.) Personal status research subject expectations of the people towards public services of Sai Ngam Subdistrict Municipality, Sai Ngam District, Kamphaeng Phet Province Most of them are 195 women, representing 54.5%. Most of them are 21-40 years old, a total of 123 people, accounting for 34.4%. Most have 171 undergraduate degrees, accounting for 47.8%. Most of them are civil servants. 120 people, representing

33.50%, most of them have monthly income 20,001 - 30,000 Baht, 120 people accounting for 33.5%. 2.) Expectations of the people towards public services of Sai Ngam Subdistrict Municipality, Sai Ngam District, Kamphaeng Phet Province The overall picture is in a high level. When considering each aspect found that Every aspect was at a high level. In descending order Quality of staff, the highest mean was followed by the location and services. Have the lowest average respectively.

Keywords: Expectations, Service, Sai Ngam Subdistrict Municipality

Received: 2020-01-11

Revised: 2020-04-09

Accepted: 2020-06-17

บทนำ

ประเทศไทยที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน ดังนั้น รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่เข้ามาบริหารประเทศต่างก็มีการแถลงนโยบายเพื่อให้บริการประชาชนให้อยู่ดีกินดีในทุก ๆ ด้านตลอดจนสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนมาโดยตลอด ทุกกระทรวง กรม จะต้องสนองนโยบายรัฐบาล โดยน่านโยบายแปลงไปสู่ภาคปฏิบัติ ประชาชนเป็นผู้เสียภาษีให้แก่วัฒนธรรมเหมือนเป็นเจ้าของประเทศเพราะเงินภาษีที่ได้นั้นรัฐบาลได้นำเงินไปบริหารประเทศ ดังนั้นรัฐจะต้องเน้นให้บริการประชาชนทุกด้านอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันโลกไร้พรมแดนยุคแห่งการแข่งขัน ยุคข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานของรัฐต้องให้บริการคุณภาพแก่ประชาชนหากไม่เช่นนั้นประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการเรียกร้องการบริการที่ดีต่อรัฐบาลที่เขาเป็นเลือกสรรเข้ามาบริหารประเทศ การให้บริการประชาชนของภาครัฐเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่ดี นับเป็นนโยบายหลักที่ส่วนราชการให้ความสำคัญมาก และพยายามผลักดันให้บังเกิดผลตลอดมาทั้งนี้ เพราะการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นสิ่งที่รัฐบาลพึงกระทำ ยิ่งในปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ข่าวสารสามารถไปจากจุดหนึ่ง ไปสู่อีกจุดหนึ่งในโลก ได้อย่างรวดเร็ว กระแสการเรียกร้อง เพื่อเปลี่ยนสภาพสังคมให้ไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในด้านการเมืองการปกครอง วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนซึ่งมีจุดหมายที่มุ่งเข้าสู่เป้าหมายของหลักการและเหตุผลที่ว่าประชาชนคือผู้ที่เป็นเจ้าของประเทศภูมิภาคและโลก

เทศบาลเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารจัดการ และการให้บริการในด้านต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ (วุฒิสภา ต้นไชย, 2551)

การปฏิรูประบบราชการในปัจจุบัน นโยบายสำคัญประการหนึ่ง คือ การยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การบริหารราชการในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนปรัชญาในการทำงานด้านการให้บริการและการเสริมสร้างงานบริการภาครัฐให้มีการบริการที่มีความรวดเร็ว เสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม และสร้างความพึงพอใจให้ประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการ อีกทั้งการบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน ได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 วางแนวทางการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการจึงต้องเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์

สุจริต สามารถตรวจสอบได้และเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่ต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมและประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการ

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจของท้องถิ่น ในการให้บริการไปถึงตัวประชาชนให้มากที่สุดและการบริการถือว่าเป็นด่านหน้าของการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชน เพราะถ้ามีบริการที่ดี ย่อมทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการให้บริการจะต้องมีความตั้งใจและอุทิศตนให้แก่งาน และสำนึกอยู่เสมอว่า เป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะทำการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านบริการของเทศบาลตำบลไทรงาม ในสายตาและในความคาดหวังของประชาชนว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้หากมีข้อบกพร่องก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดแก่งาน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้มาใช้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคลของประชาชนที่มาใช้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงแนวทางแก้ไข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านการให้บริการ และด้านสถานที่

2. ขอบเขตด้านประชากร และสถานที่

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้ครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการด้านต่าง ๆ ที่เทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 5,130 คน (สำนักทะเบียนอำเภอไทรงาม, ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม 2561) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านการให้บริการ และด้านสถานที่

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาข้อมูลและเก็บข้อมูล อยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคม 2561 จำนวน 6 เดือน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีความคาดหวัง (outcomes) ความปรารถนาที่รุนแรง (violence) และความคาดหวัง (expectancy) ทฤษฎีความคาดหวังและคาดคะเนว่าโดยทั่ว ๆ ไปผู้รับบริการแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมก็

ต่อเมื่อเรามองเห็นโอกาส ความน่าจะเป็นไปได้ (probability) ค่อนข้างเด่นชัด หากความพึงพอใจของเขาเกิดจากการได้รับบริการที่มีคุณภาพ เขาก็จะใช้บริการนั้นตลอด เพราะเป็นผลลัพธ์ (outcomes) ที่เขาปรารถนา ซึ่งหมายความว่าความหมายนี้เกิดก่อน การบริการ จึงสามารถเป็นเหตุนำไปสู่ของการมาใช้บริการ เพราะพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงผลักดัน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการความต้องการ และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากความคาดหวังที่จะได้รับจากสิ่งที่ยังใจ ผลตอบแทนหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการบริการที่มีคุณภาพจะมีความสำคัญ และจะเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรมได้ ขึ้นอยู่กับความพอใจต่อการให้บริการที่มีคุณภาพ

ทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ร็อบบินส์ และ จัดจ์ (robbins and judge, 2007, อ้างถึงใน ธนาศิริ ชะระอำ, 2554 หน้า 8) กล่าวว่า บุคคลมีพฤติกรรมโดยถือเกณฑ์ความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการใช้ความพยายามเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ตลอดจนขึ้นกับวิธีการมองถึงคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์นั้น ทฤษฎีกระบวนการนี้เสนอแนะว่าก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติบุคคลนั้นจะพิจารณาว่าจะมีความสามารถความพยายามที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่ในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายาม (effort-performance expectancy) เป็นส่วนประกอบหนึ่งของทฤษฎีความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็น ความคาดหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายามเป็นส่วนที่แสดงถึงความพยายามในด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้พนักงานเกิดความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานสูง โดยจัดการฝึกอบรม ให้การสนับสนุนพนักงาน ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน เป็นต้น ส่วนที่ 2 ความคาดหวังผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน (performance- outcome expectancy) กล่าวคือ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและระบบรางวัล พนักงานจะพิจารณาผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนั้น ซึ่งเป็นความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการทำงาน เมื่อบุคคลรับรู้ความพยายามของเขาจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ เขาจะพยายามปฏิบัติงานไม่ให้พลาดเพื่อให้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ส่วนที่ 3 คุณค่าความพอใจในผลลัพธ์ (valence of outcomes) หมายถึง คุณค่าของความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของแต่ละบุคคล การปฏิบัติหรือคุณค่าของความพึงพอใจที่คาดหวังไว้ล่วงหน้าจะได้รับ (anticipated satisfaction) แต่ละองค์กรและสมาชิกขององค์กรต้องการผลลัพธ์และมีแรงดึงดูดใจไม่เท่ากัน บางคนอาจจะต้องการผลลัพธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแต่บางคนอาจจะไม่เกิดเช่นนั้น ทำให้ต้องศึกษาคุณค่าหรือส่วนประกอบของผลลัพธ์ เมื่อผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นบวก แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นที่น่าพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นลบ เมื่อผลลัพธ์มีลักษณะเป็นน่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจในผลลัพธ์เท่ากับศูนย์

ทฤษฎี expectancy theory หรือ vie theory ของ vroom มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ

1. valence หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ (outcome) ของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการทำงานระดับความพอใจที่บุคคลคาดหวังจะมาจากการให้คุณค่าต่อการทำงานถ้าเป็นงานที่มีคุณค่าสูงก็จะมี ความพึงพอใจสูงมากตามด้วย

2. instrumentality หมายถึง เครื่องมือวิธีการในการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ผลลัพธ์อีกอย่างหนึ่งหรือกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการที่บุคคลเชื่อว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ (outcome) ที่น่าพอใจ (valence) ที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (goal) ที่ตั้งใจไว้

3. expectancy เป็นความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ บุคคลที่มีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องพยายามกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามความคาดหวังบุคคลจะได้รับ ความพึงพอใจขณะเดียวกันก็จะคาดหวัง

หวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ

ฤทัย นิธิธนวิจิต (2553 หน้า 11) กล่าวถึง ทฤษฎีความคาดหวังของ vroom สรุปได้ 5 ข้อดังนี้

1. การกำหนดความพยายาม เป็นพื้นฐานความคิดของทฤษฎีความคาดหวัง กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่เกิด โดยผลที่ได้รับมาจากความคาดหวังของคนในเหตุการณ์ตามเหตุผลของการกระทำนั้น ๆ

2. ความคาดหวัง หมายถึง ความเป็นไปได้ถึงความพยายามที่ทำให้เกิดการกระทำที่บุคคล ผลความคาดหวังจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับความพยายามและการกระทำ

3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

4. คุณค่า ค่าของผลลัพธ์ เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจหรือไม่ดึงดูดใจ รางวัลที่มีค่ามากตามสากลนิยม คือ การยกย่อง การยอมรับ และการสรรเสริญจากผู้อื่น

5. ความพยายาม เป็นผลรวมของความคาดหวัง สัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์และคุณค่า

ปัจจัยหลักทฤษฎีความคาดหวังของ vroom มี 4 ประการ คือ

1. ความคาดหวัง หรือความคาดหวัง คือ ความเชื่อเกี่ยวกับความน่าจะเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะความมากน้อยของความเชื่อจะอยู่ในช่วงระหว่าง 0 (ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และ ผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเลย และ (มีความแน่ใจว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ)

2. ความพอใจ คือ ความรุนแรงของความต้องการของพนักงานสำหรับผลลัพธ์ อย่างใดอย่างหนึ่งความพอใจอาจจะเป็นบวกหรือลบได้ภายในสถานการณ์ของการทำงานเราอาจจะคาดหมายได้ว่าผลลัพธ์ เช่น ผลตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง และการยกย่อง โดยผู้บังคับบัญชาจะให้ความพอใจในทางบวกผลลัพธ์ เช่น ความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน หรือการตำหนิจากผู้บังคับบัญชาจะให้ความพอใจในทางลบ ในทางทฤษฎีแล้วผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องให้ความพอใจ เพราะว่าผลลัพธ์ดังกล่าวจะเกี่ยวพันกับความต้องการของบุคคล

3. ผลลัพธ์ คือ ผลที่ติดตามมาของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งและอาจจะแยกประเภทเป็นผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง และผลลัพธ์ระดับที่สองผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งจะหมายถึงผลการปฏิบัติงานที่สืบเนื่องมาจากการใช้กำลังความพยายามของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ผลตอบแทนเพิ่มขึ้น หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

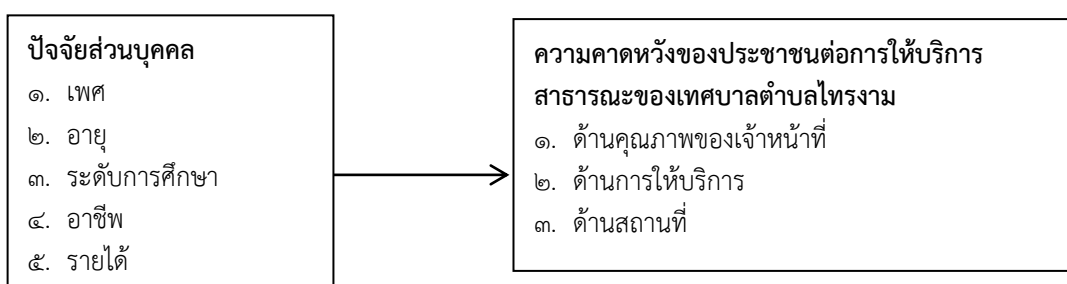
4. สื่อกกลาง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง และระดับที่สองตามทิศทางของ vroom นั้น สื่อกกลางหรือความคาดหวังแบบที่สองจะอยู่ภายในช่วง +1.0 ถ้าหากว่าไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง และผลลัพธ์ระดับที่สองแล้ว สื่อกกลางจะมีค่าเท่ากับ 0

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการด้านต่าง ๆ ที่เทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับสภาพองค์การและบุคลากรในองค์การ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

กำหนดระดับความคาดหวังเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert)

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของประชากรแบ่งระดับความคาดหวัง เป็น 5 ระดับ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดการแปลความหมายของความคาดหวัง โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1981, 89)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

2) นำข้อมูลที่ได้จาก ข้อ 1 มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ตามลักษณะของตัวแปรที่จะศึกษาในการศึกษานี้เป็นตัวบ่งชี้ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร และนำไปจัดเรียงที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม

3) ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องที่มีผู้สร้างขึ้นไว้แล้วนำมาปรับเพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้

4) นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

5) นำแบบสอบถาม ไปปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองให้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 358 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือนกันยายน – ตุลาคม พ.ศ. 2561

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ Best (1981, 89)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนบุคคล

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนใหญ่อายุ 21 – 40 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5

2. ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.16$) และด้านการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

2.1 ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย การพูดจาและกิริยามารยาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ การแต่งกาย ($\bar{X} = 4.36$) มีความรู้ ความสามารถ และทักษะความชำนาญในงานบริการประชาชน ($\bar{X} = 4.32$) ความเอาใจใส่ ความกระตือรือร้นในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.31$) ความพึงพอใจและความประทับใจในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.28$) ความซื่อสัตย์สุจริตและความจริงใจในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.28$) การให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการติดต่อราชการให้กับผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.23$) ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.20$) การตรงต่อเวลาในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.17$) และความเสมอภาคในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ระยะเวลาของการให้บริการตรงตามเวลากำหนดและมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือ ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสมในแต่ละประเภทของงาน (งานทะเบียน งานธุรการ งานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียนทรัพย์สิน งานผลประโยชน์ ฯลฯ) ($\bar{X} = 4.06$) ขั้นตอนในการให้บริการง่าย ไม่ยุ่งยาก ($\bar{X} = 4.02$) เปรียบเทียบจากที่คาดหวังไว้ มีความประทับใจมากน้อย ($\bar{X} = 4.02$) มีการติดต่อประสานงานที่ดี และมีความเป็นกันเอง ($\bar{X} = 4.01$) ความพึงพอใจในการรับบริการโดยรวม ($\bar{X} = 3.98$) ความสะดวก ความรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.97$) มีความถูก

ต้อง ครอบคลุม ชัดเจนไม่ซับซ้อน ($\bar{X} = 3.97$) การจัดลำดับคิวและลำดับความสำคัญของงานได้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.96$) และคุณภาพการให้บริการโดยรวม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

2.3 ด้านสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ และสะดวกที่จะนำมาใช้งาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมในการทำงานเช่น แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิ ($\bar{X} = 4.22$) การจัดสิ่งบริการอำนวยความสะดวก เช่น โทรศัพท์ แก้วน้ำ หนังสือพิมพ์ น้ำดื่ม เป็นต้น ($\bar{X} = 4.20$) ป้ายแสดงขั้นตอนการทำงาน ป้ายแสดงจุดบริการเพียงพอต่อการให้บริการ ($\bar{X} = 4.20$) สถานที่จอดรถเพียงพอ และเหมาะสมแก่ผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.17$) ความสะดวกในการเดินทางมาติดต่อราชการ ($\bar{X} = 4.13$) ความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ทั้งภายใน และภายนอกอาคาร ($\bar{X} = 4.12$) ความเพียงพอและความสะอาดของห้องน้ำ ($\bar{X} = 4.12$) ห้องทำงาน โต๊ะทำงาน มีเพียงพอในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.11$) และความเพียงพอและความเหมาะสมของที่พักประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านสถานที่ และด้านการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีประเด็นอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพูดจาและกิริยามารยาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การแต่งกาย มีความรู้ ความสามารถ และทักษะความชำนาญในงานบริการประชาชน ความเอาใจใส่ ความกระตือรือร้นในการให้บริการ ความพึงพอใจและความประทับใจในการให้บริการ ความซื่อสัตย์สุจริตและความจริงใจในการให้บริการ การให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการติดต่อราชการให้กับผู้มารับบริการ ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ การตรงต่อเวลาในการให้บริการ และความเสมอภาคในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัตยา แก้วกิม (2555) ความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนต่อคุณภาพบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มารับบริการวัดระดับความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนต่อคุณภาพบริการ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนต่อคุณภาพบริการ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลจากการวิจัยพบว่าประชาชนที่มารับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 41.12 ปี สถานภาพสมรสคู่ ศึกษาในระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท เคยมารับบริการแล้ว เหตุจูงใจที่มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คือ ใกล้บ้าน สะดวกในการเดินทาง และมีความประสงค์จะกลับมาใช้บริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนี้อีก ประชาชนมีความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพบริการอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังมากกว่าการรับรู้ต่อคุณภาพบริการ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนครั้งที่มารับบริการ และเหตุจูงใจที่มารับบริการที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังและการรับรู้ต่อ

คุณภาพบริการไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มารับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ควรจัดให้เตรียมรถบริการฉุกเฉิน 24 ชั่วโมง เพิ่มสถานที่จอดรถและขยายพื้นที่ให้บริการเพิ่มอุปกรณ์ทางการแพทย์และบุคลากรด้านสุขภาพให้เพียงพอ พัฒนาศักยภาพบุคลากรและมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พัดลม น้ำดื่ม เพื่อพัฒนาคุณภาพบริการให้เพิ่มขึ้นต่อไป

2. ด้านสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระยะเวลาของการให้บริการตรงตามเวลากำหนดและมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสมในแต่ละประเภทของงาน (งานทะเบียน งานธุรการ งานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียนทรัพย์สิน งานผลประโยชน์ ฯลฯ) ขั้นตอนในการให้บริการง่าย ไม่ยุ่งยาก เปรียบเทียบจากที่คาดหวังไว้ มีความประทับใจมากขึ้น มีการติดต่อประสานงานที่ดี และมีความเป็นกันเอง ความพึงพอใจในการใช้บริการโดยรวม ความสะดวก ความรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก มีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจนไม่ซับซ้อน การจัดลำดับคิวและลำดับความสำคัญของงานได้เหมาะสม และคุณภาพการให้บริการโดยรวม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา สร้อยสิงห์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคาดหวัง คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยาสหราชอาณาจักรชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการรับรู้คุณภาพการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการบริการที่ผู้ใช้บริการรับรู้แตกต่างกับความคาดหวัง ในคุณภาพการบริการ และ 3) ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการในภาพรวมเป็นค่าบวก โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้สูงกว่าความ คาดหวังต่อคุณภาพการบริการ

3. ด้านการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ และสะดวกที่จะนำมาใช้งาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมในการทำงานเช่น แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิ การจัดสิ่งบริการอำนวยความสะดวก เช่น โทรศัพท์ แก้วน้ำ หนังสือพิมพ์ น้ำดื่ม เป็นต้น ป้ายแสดงขั้นตอนการทำงาน ป้ายแสดงจุดบริการเพียงพอต่อการให้บริการ สถานที่จอดรถเพียงพอ และเหมาะสมแก่ผู้มารับบริการ ความสะดวกในการเดินทางมาติดต่อราชการ ความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ทั้งภายใน และภายนอกอาคาร ความเพียงพอและความสะอาดของห้องน้ำ ห้องทำงาน โต๊ะทำงาน มีเพียงพอในการปฏิบัติงาน และความเพียงพอและความเหมาะสมของที่พักประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา คงวารี (2556) ความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขต อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้และนำผลที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญ 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้ตามปัจจัยด้านข้อมูลผู้รับบริการ 4) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคาดหวังและการรับรู้ตามปัจจัยด้านการเข้ารับบริการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับสูง 2) ระดับการรับรู้โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง 3)การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคาดหวังและการรับรู้ตามปัจจัยด้านข้อมูลผู้รับบริการพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านอายุ

อาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4) การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคาดหวังและการรับรู้ตามปัจจัยด้านการเข้ารับบริการ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านจำนวนครั้งที่มารับบริการในรอบหนึ่งปี, สาเหตุที่เข้ารับบริการ, ระยะเวลาเฉลี่ยในการรอ รับบริการและเหตุจูงใจในการเข้ารับบริการแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะการวิจัยคือ 1) ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในประเด็นพันธกิจ หน้าที่หลัก 2) ควรมีการปรับปรุงคุณภาพบริการด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการรักษา เช่น ในเรื่องของโครงสร้าง สถานที่รับบริการ เพื่อรองรับจำนวนประชาชนในพื้นที่ 3) ควรมีการพัฒนาในด้านระบบการให้บริการตามลำดับก่อนหลัง ด้วยบัตรคิวเนื่องจากมีปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพบริการในด้านความเท่าเทียมกัน 4) ควรพัฒนาด้านการบริการทางเทคนิคเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในการรับบริการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร สามารถสรุปข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะความชำนาญในงานให้บริการแก่ประชาชนผู้มารับบริการ

1.2 ควรมีการกำหนดนโยบายเป็นแนวทางในการให้บริการประชาชนให้ครอบคลุม ทุกกิจกรรม รวมถึงการประชาสัมพันธ์ หรือติดประกาศ เรื่อง ระเบียบปฏิบัติของผู้รับบริการไว้ตาม สถานที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับทราบและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานพึงตระหนักได้ อย่างเสมอภาพ เท่าเทียมกัน

1.3 ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารในหลายช่องทาง เช่น เสียงตามสาย วารสาร ประจำเดือน วิทยุชุมชน เว็บไซต์ ฯลฯ

2.2 ควรจัดกล่องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการ และปรับปรุงคุณภาพ การบริการตามที่ประชาชนเสนอแนะ

2.3 ควรมีระยะเวลาในการให้บริการตามความเหมาะสมในแต่ละประเภทของงาน เช่น งานทะเบียน งานธุรการ งานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียนทรัพย์สิน งานผลประโยชน์ ฯลฯ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ในจังหวัดอื่น ๆ

3.2 การศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิจัยนั้น ยังมีเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เป็นผลกระทบต่อความคิดเห็นของประชาชนอีกหลายประการ ซึ่งควรจะนำมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา สร้อยสิงห์. (2560). ความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 10(1), 216-238.
- กาญจนา คงวารี. (2556). ความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขต อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนาศิริ ชะระอ่ำ. (2554). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาต่างชาติที่มีต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ฤทัย นิธิธนวิจิต. (2553). ความคาดหวังและสิ่งที่ได้รับของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2551). ทิศทางการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/35389/1>
- หัตยา แก้วกิม. (2555). ความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนต่อคุณภาพบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Robbins, S. P. (1994). *Organization Behavior*. (9th ed.). Upper Saddle River, New jersey: Prentice-Hall.

บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน The Role of Monks and the Multi-Personality Concept of a Fictional Club in Modern Thai Political Society

พระสมักร ศรีธรร

Phra Samak Sritorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาการอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมไทย 2) เปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองและสังคมไทยกับต่างประเทศ 3) บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน และ 4) เสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร เพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุปแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติโดยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมไทยมีรูปแบบที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นปกครองร่วมกับพระสงฆ์ระดับสูงหรือพระสงฆ์ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับศูนย์กลางอำนาจรัฐนั้นคือความสัมพันธ์ที่พระสงฆ์ต้องพึ่งพาการอุปถัมภ์จากรัฐและพระสงฆ์จะทำหน้าที่สนับสนุนการปกครองของรัฐผ่านการเทศนาสั่งสอนปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) เปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองในสังคมไทยกับต่างประเทศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างในบทบาทที่พระสงฆ์ไทยและต่างประเทศ ต่างต้องเผชิญกับวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองร่วมกับประชาชนในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ พระสงฆ์พึ่งพาปัจจัยสี่จากประชาชน ประชาชนพึ่งพาพระสงฆ์ในทางปัญญา 3) บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติ พบว่าบทบาทสำคัญยิ่งของพระสงฆ์คือ บทบาทในการลดความแตกแยกเสริมสร้างสังคมแห่งปัญญาและแก้ไขความขัดแย้งในสังคมโดยสันติวิธี ด้วยการเทศนาสั่งสอนผ่านการใช้หลักธรรมมาบูรณาการให้ประชาชนได้รับรู้สร้างสังคมแห่งปัญญาให้ทุกคนในสังคมตระหนักรู้รากเหง้าของความเป็นวัฒนธรรมไทย และ 4) เสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบันเป็นไปในรูปแบบที่ต้องการสะท้อนให้ผู้นำทางการเมืองตระหนักรู้รากเหง้า ภูมิปัญญาดั้งเดิมของสังคมไทย มาปรับใช้ในทางการเมืองเพื่อสร้างความสมดุลในการอยู่ร่วมกันระหว่าง มนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์, อเนกชนนิกรสโมสรสมมติ, การเมืองไทย

Abstract

The objective is to study 1) the development of the multipurpose fictional club in Thai society 2) comparing the roles of monks in Thai politics and society with foreign countries 3) the roles of the monks with the assumptions of the multi-role club hypothetical in modern Thai political society, and 4) suggesting ways to promote the roles of the monks with the concept of the ankachai club. Postulate in modern Thai political society. Used the qualitative research methodology. By studying from documents, in order to synthesize the conclusions for the assumption of the multitude of clubs. By using data triangulation.

The result of the research shows that 1) the development of the multipurpose hypothetical club in Thai society has a pattern that is determined by the ruling class with high-ranking clergy or monks that have a close relationship with the central government. Monks rely on patronage from the state. And monks will support the governing of the state through sermons, teachings, instill patriotism, religion, and monarchy. 2) Comparing the roles of political monks in Thai and foreign societies, it is found that there is no difference in the roles of Thai and foreign monks Have to face the crisis of political conflict with people in important historical events of the nation Monks rely on four factors from people. People rely on intellectual monks.

Keeping cultural traditions.3) The role of monks and the multi-personality concept of a fictional club. Found that the most important role of monks is The role of reducing divisions, strengthening intellectual societies, and resolving conflicts in society By preaching through the use of principles to integrate To give people the knowledge to create a intellectual society that everyone in the society is aware of the root of being Thai culture 4) Propose guidelines for promoting the role of monks with the concept of an auspicious person, a fictional club In today's Thai political society, it is in a form that wants to reflect political leaders' awareness of their roots. Traditional knowledge of Thai society Adapted in politics to create a balance between human nature and the environment.

Keywords: The Role of the Monk, Anakachonnikorn samosornsommot, Thai Political

Received: 2019-09-03

Revised: 2019-12-19

Accepted: 2020-03-18

บทนำ

ศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และสังคมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นทางการเมืองไทยย่อมจะมีผลกระทบต่อศาสนาและ ในทำนองเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางศาสนาก็มีผลกระทบทางการเมืองเช่นเดียวกัน ถ้าหากพิจารณาผ่านทางโครงสร้าง และหน้าที่อาจจะกล่าวได้ว่า ศาสนามีหน้าที่ ประการที่หนึ่ง ทำหน้าที่ในการให้คำอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมมนุษย์ว่าเราเกิดมาทำไมจึงมีทั้งคนรวยและคนจน ทำไมทุกคนจึงมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน ศาสนาจะทำหน้าที่ตอบคำถามเหล่านี้ได้ ประการที่สอง หน้าที่ในการสนับสนุนสถาบันพื้นฐานทางสังคม เช่นสถาบันทางการเมือง สถาบันทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง ทางวัฒนธรรมหรืออีกนัยยะหนึ่งศาสนาเป็นพื้นฐานทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ที่อธิบายคุณค่าของมนุษย์ ความชอบธรรมของผู้ปกครอง ประการที่สาม หน้าที่ของบุคคลธรรมดาศาสนาทำหน้าที่ในการเติมพลังแก่ปัจเจกชนหรือบุคคลธรรมดา ในกรณีเกิดภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เรารัก อาจจะบอกเพียงว่า เหตุการณ์เหล่านี้คือ อุบัติเหตุอาจจะไม่เพียงพอสำหรับจิตใจมนุษย์บุคคลธรรมดา ศาสนาจะสามารถอธิบายแทนได้ ประการสุดท้าย หน้าที่ในการทำให้สังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั่นคือ ทำให้ชนบทร่วมประเพณี ระบบความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นระบบความเชื่ออยู่ในสังคมให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว (สมบุญ สุขสำราญ, 2527, หน้า 3-4) ดังนั้นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับศาสนาเป็นไปในเชิงอุปถัมภ์ นำมาซึ่งความผูกพันที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ “ความภักดี” ของพระสงฆ์ต่อรัฐซึ่งมีการแสดงออกโดยการให้ความร่วมมือ และสนับสนุนรัฐ ความรุ่งเรืองของทั้งสองฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัยกันและกัน ดังนั้นเมื่อสถาบันพระพุทธศาสนาหย่อนยานไม่ว่าจะเป็นด้านวัตรปฏิบัติหรือความคลาดเคลื่อนของหลักคำสอน ฝ่ายรัฐที่นำโดยกษัตริย์ย่อมไม่อาจจะเพิกเฉยได้ แต่จะรีบขจัดสิ่งที่เห็นว่าหากปล่อยไว้จะเป็นภัยต่อความบริสุทธิ์ ความศรัทธาและความเจริญรุ่งเรืองของฝ่ายพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าภายใต้ความสัมพันธ์ “ต่างตอบแทน” ในระบบความสัมพันธ์ที่เรียกว่ารัฐกับศาสนาในอดีตตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมการเมืองของสงฆ์คือ ตำแหน่งของผู้สอนศีลธรรมซึ่งมีบทบาทสนับสนุนการปกครองโดยธรรม ตามอุดมการณ์แห่งศาสนาสังคมการเมืองของพุทธศาสนานั้นเองไปสู่ “รัฐ” (กษัตริย์)” อย่างชัดเจน ด้วยการตีความทางพุทธศาสนาสนับสนุนความเป็นธรรมราชา พุทธราชา ด้วยเหตุแห่งการกล่าวในเบื้องต้นความเป็นธรรมราชา พุทธราชาของการปกครองนี้เองคือสิ่งที่บ่งบอกความเป็น “รัฐพุทธศาสนา” เป็นรูปแบบการปกครองในอดีตที่สะท้อนออกมาในรูปแบบ แนวคิด “อเนกชนนิกรสโมสรมมุตติ” ที่พระสงฆ์ที่อยู่ภายใต้โครงสร้างการปกครองแบบที่กำหนดขึ้นโดยอำนาจรัฐ ตาม พระราชบัญญัติสงฆ์ พ.ศ. 2505 ให้พระสงฆ์มีตำแหน่งปกครองมีสถานะเป็น “เจ้าพนักงานของรัฐ” ตามกฎหมายให้พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญใน

ฐานะกลไกสนับสนุนอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมที่ตกทอดมาสู่ปัจจุบันที่การเมืองสนับสนุนอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พระสงฆ์สามารมีส่วนร่วมทางการเมืองแนวอุดมการณ์อนุรักษนิยมที่บทบาทพระสงฆ์มีบทบาทพิเศษในการ “ผลิตศีลธรรมสนับสนุนอุดมการณ์อนุรักษนิยม” ในการสร้างกำหนดมาตรฐานที่มองผ่านหลักธรรม “การเมืองในแนวพุทธศาสนาสามารถประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเมืองสมัยใหม่ในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในประเทศไทย

แนวคิดอเนกชนนิกโรสมุสสลิมตีสื่อมอดมการณ่แห่งรัฐที่รัฐสร้างขึ้น เพื่อทำให้ประชาชนยอมรับอำนาจ ยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายตามโครงสร้างทางการเมืองที่รัฐได้วางรูปแบบไว้ และในนี้ได้อบรมถึงการถืออุดมการณ์เป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจความดีความชั่วในสังคม จนนำมาสู่ยุคสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ทรงปฏิเสธความเชื่อเรื่องกรรมที่ผูกติดกับจักรวาลในไตรภูมิพระร่วง กล่าวคือสภาพชีวิตในแต่ละภูมิจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับกรรมที่ได้กระทำมาในอดีตชาติ ในภายภาคหน้าชีวิตยังคงเวียนว่ายตายเกิดในภูมิต่าง ๆ โดยมีกรรมเป็นตัวกำหนด แต่ทรงอธิบายใหม่ว่า สาเหตุของกรรมจะไม่เน้นกรรมที่เกิดจากชาติก่อนแต่จะเน้นสาเหตุแห่งกรรมที่เป็นผลจากการกระทำในกาลก่อน ซึ่งหมายความว่า มนุษย์สามารถกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ และเป็นเรื่องที่อยู่ในชาตินี้เอง เป้าหมายของชีวิตคือการมีชีวิตที่ดีในสังคมชาตินี้ และมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองด้วยความสามารถและความเชื่อมั่นในศักยภาพสติปัญญาของมนุษย์เอง (ศรีสุพร ช่วงสกุล, 2537, พฤษภาคม-สิงหาคม, หน้า 58-64) และต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ต่อเนื่องถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 บทบาทพระพุทธศาสนาถูกตีความให้เหลือเฉพาะคำสอนในทางโลกล้วน ๆ ที่มุ่งสอนให้คนเป็นคนดีและสืบเนื่องถึงให้เป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสำนึกความเป็นไทย ความเป็นพุทธกับความเป็นไทยถูกนำมาเชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้นหน้าที่ต่อชาติทำให้เป็นคุณธรรม (พิพัฒน์ พสุธารชาติ, 2545, หน้า 254) การนำคำสอนของพระพุทธศาสนามาตีความเพื่อผลประโยชน์แห่งรัฐได้มีมาเรื่อยจนกระทั่งในปัจจุบันนี้ด้วยความเชื่อดังกล่าวคำสอนของพระพุทธศาสนากลายเป็นอุดมการณ์ของชาติในที่สุด ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย อำนาจทางการเมืองเปลี่ยนจากเจ้าไปสู่ชนกลุ่มใหม่ (ข้าราชการ ทหารและข้าราชการพลเรือน) กลุ่มอำนาจใหม่ทางการเมืองเกิดความขัดแย้งกันนำไปสู่การก่อรัฐประหารโดยคณะทหารในปี พ.ศ. 2490 ซึ่งได้ทำลายกลุ่มอำนาจทางการเมืองภาคพลเรือนจนหมดสิ้น และในปี พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการรัฐประหารซึ่งเป็นรัฐประหารที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย เพราะในการทำการรัฐประหารในครั้งนี้ทำให้ระบบการเมืองการปกครองไทยต้องเข้าสู่ยุคเผด็จการอำนาจนิยม สู่ยุคการลุกฮือของประชาชนในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งเรียกว่า “วันวิปโยค” (พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ (อัสสาร), 2549, เมษายน-มิถุนายน, หน้า 418) และรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519 เป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงทำให้เสียชีวิตและเลือดเนื้อจำนวนมากและหลังจากนั้นประเทศไทยเข้าสู่ยุคการปฏิรูปการเมืองในปี พ.ศ. 2540 ภายหลังเหตุการณ์รัฐประหาร 17 พฤษภาคม 2535 ซึ่งเรียกว่า “พฤษภาทมิฬ” ผู้วิจัยได้พยายามลำดับเหตุการณ์เพื่อเป็นการอธิบายท่าทีของรัฐที่มีต่อพระพุทธศาสนาในยุคนั้น ๆ กล่าวคือในการเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองในแต่ละครั้งส่งผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในการตีความคำสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ผู้ปกครองของรัฐในช่วงแห่งเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรที่ได้พยายามปลุกฝังแนวความคิดประชาธิปไตยแก่ประชาชน ความเชื่อของพระพุทธศาสนาที่สนับสนุนบารมีของพระมหากษัตริย์ไม่เป็นที่นิยมของรัฐ เนื่องด้วยคณะราษฎรต้องการลดบทบาทพระมหากษัตริย์ลง และภายหลังทำการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2501 มีการนำประเทศไทยสู่การปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยม มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบ “พ่อขุนอุปถัมภ์” เป็นอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ที่สะท้อนไปที่ระบบการปกครองเป็นเรื่องของ พระมหากษัตริย์ของเจ้านาย เจ้านาย

ผู้มีบุญวาสนาขอเพียงผู้นำนั้นมีความเที่ยงธรรมและสุจริตใจตั้งอยู่ในศีลธรรมในทางปฏิบัติแล้วผู้นำคือนายกรัฐมนตรี ต้องมีอำนาจเด็ดขาด โดยอำนาจต้องตั้งอยู่บนหลักการแห่งความเป็นธรรม กระบวนการตีความหลักการดังที่กล่าวมาเสมือนเป็นการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองที่มีพื้นฐานอยู่บนประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีดั้งเดิมของสังคมไทยเป็นการประยุกต์ใช้แนวความคิดประชาธิปไตยเข้ากับจารีตและวัฒนธรรมไทยและเป็นพ่อทุกคนในสังคมไทย ดังนั้นบทบาทพระสงฆ์ในทางการเมืองในขณะนั้นถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองโดยราชการใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการต่อสู้ภัยจากคอมมิวนิสต์ภายหลังรัฐบาลเผด็จการภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สถาปนาและกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้รับการเชิดชู สิทธิเสรีภาพทางการเมือง ซึ่งถูกกลืนมานานนับสิบปี ประชาชนให้การยอมรับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาในยุคสมัยใหม่จึงได้รับการปฏิรูปให้สอดคล้องกับความเชื่อในสังคมยุคนี้

อย่างไรก็ตามในการศึกษาบทบาทพระสงฆ์ไทยในทางการเมืองผ่านแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมุติที่กล่าวถึงความสัมพันธ์แห่งการสนับสนุน ส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างรัฐกับพระพุทธศาสนาจนนำมาสู่ความภักดีที่มีอุดมคติฐานคิดแห่งการปกครองที่นำ หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาหรือพุทธธรรมไว้ว่า หลักการหรือคำสอนใดก็ตามที่เป็นเพียงการคิดค้นหาเหตุผลในเรื่องความจริงเพื่อสนองความต้องการทางปัญญา โดยมิได้มุ่งหมายและมิได้แสดงแนวทางสำหรับประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริง อันนั้น ให้ถือว่าไม่ใช่พระพุทธศาสนา (พระราชวรมนี (ประยูรธ ปยุตโต), 2528, หน้า 20-27) ซึ่งเป็นการแสดงถึงแนวคิดโดยรวมของท่านที่มองว่าพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในทางดีงามแก่มนุษย์และสังคมมนุษย์ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมชาวพุทธไม่ว่าปัญหานั้นๆ จะเป็นเรื่องใดก็ตาม ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายไปที่ปัญหาการเมืองไทยซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่เราควรจ้อง และนำมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งที่แรกก็น่าจะเป็นหลักคำสอนอันมีคุณค่าของพระพุทธศาสนา ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในเพศบรรพชิตของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ท่านได้เพียรพยายามที่จะนำหลักคำสอนเหล่านั้นมาแสดงให้เราได้เห็นและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่ฐานคิดเชิงอุดมคติทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพระพุทธศาสนาซึ่งโดยภาพรวมจะพบว่า ความคิดของท่านไม่ได้เป็นอุดมการณ์อันเลิศลอยแต่เป็นการมองสังคมรอบด้านที่สะท้อนสู่สังคมวัฒนธรรมไทยที่มีพื้นฐานทางสังคมแนวพุทธที่ต้องการใช้รูปแบบการปกครองที่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดแต่จะต้องมีหลักธรรมในการปกครองที่มุ่งหวังพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนส่วนรวม ซึ่งรูปแบบดังกล่าวสะท้อนแนวความคิดที่ผู้นำหรือนักการเมืองที่มาเป็นผู้ปกครองจะต้องนำหลักธรรมมาใช้ในการปกครองผู้ใต้ปกครองให้ได้รับความสุขมากที่สุด ดังนั้นแนวคิดทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) จึงเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยมองผ่านความสัมพันธ์รัฐกับศาสนาในเชิงอุดมการณ์ที่ใช้แนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมุติที่ผู้วิจัยใช้กำหนดเป็นกรอบในการวิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองไทยในปัจจุบัน ที่ในการปกครองตามแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมุติรัฐเองจะต้องได้รับการยอมรับจากมหาชนในเรื่องเป็นผู้ปกครองที่ดี มีทศพิธราชธรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมือง ดังนั้นการได้ศึกษาแนวความคิดทางการเมืองและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) จึงเป็นการศึกษาบทบาทพระสงฆ์เพื่อใช้ต้นแบบแนวความคิดทางการเมืองในการแสดงบทบาทพระสงฆ์ในทางการเมืองไทยและจะทำให้มองเห็นถึงความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหการเมืองไทยได้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาการเมืองในรูปแบบที่เหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการทางการเมืองระหว่างสังคมไทยกับต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน
4. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีการกำหนดแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการเมือง

แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการเมือง เป็นการอธิบายความสัมพันธ์เชิงกลไกแห่งอำนาจในการปกครองที่รัฐทำหน้าที่อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาที่เป็นองค์กรหนึ่งในสังคม และสถาบันพระพุทธศาสนาทำหน้าที่ตอบแทนรัฐด้วยการเป็นสื่อกลางเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน มีนักวิชาการสำคัญประกอบด้วย Leo Strasuss (1989) ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2549) สมบูรณ์ สุขสำราญ (2523)

2) แนวคิดบทบาททางการเมืองของสถาบันพระสงฆ์

เป็นการศึกษาการแสดงบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองทั้งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาบทบาททางการเมืองแนวคิดทางการเมืองของพระสงฆ์ที่ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อหาข้อสรุปในการศึกษาวิจัยบทบาทพระสงฆ์ในทางการเมืองกับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติ

3) แนวคิดพระสงฆ์ไทยกับบทบาททางการเมืองจากอดีตถึงปัจจุบัน

เป็นการศึกษาบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองที่ผ่านเหตุการณ์ทางการเมืองจนนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่น พระอาจารย์ธรรมโชติ (บ้านบางระจัน) พระเทพกิตติปัญญาคุณ (กิตติศักดิ์ กิตติวุฑโฒ) “ฆ่าคอมมิวนิสต์ได้บุญมาก กว่าบาป” พระธรรมวิสุทธิมงคล (พระมหาบัว ญาณสัมปันโน) หลวงตามหาบัว (ทองช่วยชาติ) พระสุวิทย์ ธีรธมโม หรือที่รู้จักในนามว่า หลวงปู่พุทธะอิสระ เป็นต้น

4) แนวคิดพัฒนาการเมือง และแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เพื่อเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบในบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาทางการเมืองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่หมายถึงการพัฒนาทางการเมืองที่ต้องการให้ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเห็นต่างบนวิถีประชาธิปไตยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติวิธี

5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2527, หน้า 226-227) ได้ศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดทางการเมืองของพระสงฆ์ส่วนใหญ่ สะท้อนออกมาทางวิถีชีวิต พฤติกรรมและความเชื่อทางการเมือง มีแนวโน้มเอียงไปทางประชาธิปไตยมากกว่าอำนาจนิยม (2) ความเชื่อในหลักการปกครองโดยธรรม วิธีการปกครองโดยธรรมและวิถีชีวิตที่มีธรรม มีอิทธิพลต่อความคิดของพระสงฆ์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า พระสงฆ์ที่มีความเชื่อพุทธธรรมสูง จะมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นและอำนาจนิยมจะน้อยลง (3) ปรีชาธรรมและพรพาสสูง มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของพระสงฆ์ ในส่วนนิกาย พระสังฆาธิการ พระสังฆคักดิ์ มีอิทธิพลเล็กน้อย

ชาติรี อุตสาหกรรมย์ (2560, หน้า 236-238) ได้ศึกษาพัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจพบว่า รัฐใช้อำนาจปกครอง

บ้านเมืองผ่านทางกฎหมาย และพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคลหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติ คือ หลักธรรมาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการสำคัญแนวพุทธซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดีมีสัมมาทิฐิคือ ผู้ที่มีศีลเป็นข้อประพจน์พื้นฐานนั่นเอง (2) พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทยพบว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ สมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏให้เห็น 3 ด้านคือ ในด้านกฎหมาย ด้านการเมือง การปกครอง และด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา (3) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พบว่า รัชกาลที่ 1 ตรากฎหมายพระสงฆ์ พ.ศ.2325-2345 เป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการตรากฎหมายเรียกว่า ประชุมประกาศ รัชกาลที่ 5 มีการตรากฎหมายลักษณะ การปกครองสงฆ์ ร.ศ.121 ปรับโครงสร้างคณะสงฆ์เป็น 2 นิกายคือ ธรรมยุตินิกายและมหานิกาย กำหนดให้มหาเถรสมาคมเป็นที่ปรึกษา ในรัชกาลที่ 8 มีการตราพระราชบัญญัติสงฆ์ พ.ศ.2484 เปลี่ยนการปกครองแบบสมบูรณาสิทธิราชย์ มาเป็นระบบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์ใช้อำนาจผ่านอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ รัชกาลที่ 9 ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ปี พ.ศ.2535 แก้ไขพระราชบัญญัติสงฆ์ ครั้งที่ 1 และในรัชกาลที่ 10 แก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ครั้งที่ 2 พ.ศ.2560 ได้กำหนดบทบาทบัญญัติพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช ตามโบราณราชประเพณี

พระมหาพรหม ธรรมหาโส (นิธิบุญการ) (2557, หน้า 227) ได้ศึกษาแนวโน้มบทบาทพระสงฆ์กับการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า. โดยการศึกษา เอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ในเวทีต่างๆ พบว่า บทบาทที่พึงประสงค์ใน 6 ประเด็นหลักคือ (1) บทบาทในฐานะ วิศวกรจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี (2) บทบาทพระสงฆ์กับการชี้แนะและชี้แนะทางการเมือง (3) บทบาทในการพัฒนาพลเมืองของรัฐตามระบอบประชาธิปไตย (4) บทบาทในการใช้สิทธิวิพากษ์วิจารณ์การเมืองและนโยบายแห่งรัฐ (5) บทบาทในการชุมนุมเพื่อเรียกร้องความต้องการทางการเมือง (6) บทบาทในการใช้สิทธิเลือกตั้งนักการเมือง อนึ่งสำหรับชุมชน และสังคมกำลังเผชิญหน้ากับความแตกแยกและแบ่งฝายอย่างร้ายลึกในช่วง 10 กว่าปี บทบาทที่ถือได้ว่าเป็นภารกิจเร่งด่วนของของพระสงฆ์คือการเข้าไปหน้าที่ “วิศวกรสันติภาพ” เพื่อเสริมสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นแก่สังคมไทยตามนโยบายของรัฐบาล และข้อเสนอแนะ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติที่ว่า “บุคลากรทางศาสนาควรเพิ่มบทบาทในการลดความแตกแยก ส่งเสริมสันติภาพ และแก้ไขความขัดแย้งในสังคมโดยสันติวิธี” ฉะนั้น “ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูหลักศีลธรรมและ จริยธรรม และสนับสนุนให้สถาบันศาสนาเข้ามามีบทบาทในการลดความขัดแย้ง และยุติการใช้ความรุนแรง” โดยการเปิดพื้นที่ให้พระสงฆ์เข้าไปเป็นผู้นำกระบวนการกลุ่มเปิดเวทีพูดคุยเพราะ คุณสมบัติเด่นของพระสงฆ์คือ “การเป็นนักฟังที่ดี” เพราะดำรงความเป็นกลาง ระหว่างผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเชื่อว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีมีจุดเริ่มต้นมาจากพลเมืองที่ดี” พระสงฆ์ถือว่าเป็นพลเมืองของประเทศชาติที่ควร เข้าไปทำหน้าที่ในการช่วยรัฐพัฒนา “คนดี” ให้กลายเป็น “พลเมืองที่ดี” ของประเทศชาติ และของ โลก ซึ่งหลักการในพระพุทธศาสนาเอื้อต่อแนวทางในการพัฒนาดังกล่าว สำหรับแนวโน้มบทบาทพระสงฆ์กับสิทธิการเลือกตั้งในอนาคตขึ้นอยู่กับตัวแปร 3 ประการคือ (1) การดำเนินนโยบายของรัฐต่อพระพุทธศาสนาที่ขาดความเข้าใจ และไม่สนับสนุน พระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยจะนับถือพระพุทธศาสนาก็ตาม (2) การขาดการตระหนักรู้ของนักการเมืองต่อชาตกรรมของพระพุทธศาสนา ทั้งในเชิงพฤติกรรม และนิตินัย (3) การดำเนินนโยบายของศาสนิกและศาสนาอื่น ๆ ที่กระทบต่อความรู้สึกของ พุทธศาสนิกชน หรือการไม่สามารถที่ป้องกันมิให้ศาสนาหรือศาสนิกของศาสนาอื่น ๆ ทำร้ายหรือกระทำการที่บั่นทอนพระพุทธศาสนาในลักษณะต่างๆ

จำนงค์ ทองประเสริฐ (2554, หน้า 298-300) ศึกษาพระพุทธศาสนากับสังคมและการเมือง กล่าวว่า “ในสมัยพุทธกาล พระพุทธศาสนาไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเลย พระพุทธเจ้าได้ทรงดำเนินการพระศาสนาอย่างอิสระ ไม่ขึ้นต่อพรรคการเมืองใด หรือต่อระบอบการปกครองใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น พระองค์ทรงสามารถประกาศพระศาสนาไป ได้ในทุกประเทศแคว้นแคว้น ไม่เลือกว่าแคว้นแคว้นนั้น ๆ จะมีการปกครองในระบบใด การเผยแผ่พระศาสนาจึงดำเนินไปด้วยดี และบริสุทธิ์ผุดผ่องยิ่ง ในสมัยนั้น ไม่มีนักการเมืองใด ที่จะใช้พระ ศาสนาเป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจ หรือในการหาเสียงเลย พระศาสนาจึงสามารถทรงตัว อยู่ได้ด้วยดี และอย่างบริสุทธิ์ผุดผ่องตลอดมา

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2558). ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาพลเมืองของรัฐตามระบอบประชาธิปไตย กล่าวว่า ตลอดระยะเวลา 2,600 กว่าปีที่พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาได้เข้าไปสัมพันธ์กับการเมืองการปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช หรือระบอบราชาธิปไตย จึงเป็นที่มาของการออกแบบหลักกรรม การวางท่าที และพิธีกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของการปกครองในระบอบราชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากการจัดวางธรรมะเพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับพระราชา ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับกษัตริย์ตามระบอบราชาธิปไตยนั้นมีความผสมกลมกลืนทั้งในหลักการดำเนินชีวิต การจัดวางสถานะ และการจัดวางพิธีกรรม แนวทางในลักษณะนี้ถือว่าการเข้าไปช่วยส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์และกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งสังคมไทยนั้น ระบอบราชาธิปไตยนั้นเป็นตัวแปรสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์กับพระมหากษัตริย์ไทยมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น เมื่อรัชกาลที่ 5 พยายามที่จะขับเคลื่อนแนวคิดเรื่อง “ชาตินิยม” เพื่อต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ และการล่าอาณานิคมจากประเทศมหาอำนาจพระองค์โปรดให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และกรมพระยาดำรงราชานุภาพรวมศูนย์การบริหารคณะสงฆ์โดยออกพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 ขึ้นมา เพื่อให้การจัดการศึกษา การบริหารการปกครอง ในหัวเมืองเป็นไปอย่างมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น หลักการดังกล่าวได้รับการพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 จุดเปลี่ยนที่สำคัญของโฉมหน้าทางประวัติศาสตร์ขององค์กรสงฆ์ คือ การเผชิญหน้ากับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในอีกมุมหนึ่ง พระสงฆ์ยังต้องรักษาความสัมพันธ์กับระบอบราชาธิปไตยทั้งในแง่ของการนำเสนอหลักการปฏิบัติ พิธีกรรม และความสัมพันธ์ในมิติต่างๆ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งพระสงฆ์มีความจำเป็นที่จะต้องจัดวางสถานะขององค์กร และเชิงปัจเจกต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จะเห็นว่า ไม่จำเพาะองค์กรสงฆ์ หรือตัวพระสงฆ์เองที่พยายามตั้งหลักว่าจะวางสถานะต่อระบอบใหม่ และผู้ปกครองในระบอบใหม่อย่างไร แต่ผู้ปกครองในระบอบใหม่คือ คณะราษฎรก็สับสนเช่นกันว่า จะจัดวางพระสงฆ์ และองค์กรสงฆ์อย่างไร ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ “พระสงฆ์กับสิทธิในการเลือกตั้ง” พระสงฆ์กลุ่มหนึ่งเมื่อเริ่มปรับตัวได้ จึงพากันตั้งข้อสังเกตต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ รศ.121 ว่า “ไม่เป็นประชาธิปไตย” เพราะมีลักษณะรวมศูนย์ และไม่เน้นการกระจายอำนาจจึงรวมตัวกันไปปรึกษาหารือกับผู้บริหารบ้านเมือง เพื่อให้มีการออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่ให้เป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

6) วิธีการศึกษาหรือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ที่ทำการศึกษาลักษณะเอกสาร (document research) เพื่อมุ่งหาคำตอบบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองผ่านแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติที่พระสงฆ์มีบทบาทในทางการเมืองในสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นการตอบวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต 1) ศึกษาพัฒนาการเชิงอำนาจระหว่างของแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติที่หมายถึง “สัญญาประชาคม” “กับการมอบอำนาจจากประชาชน” ผ่านบทบาทที่สมมุติที่ไม่มีการพิสูจน์ตามนักปรัชญาการเมือง “ดังนั้น การทำตามสัญญา” คือการทำหน้าที่ประชุมทางการเมือง ที่มีการพัฒนาการแต่ละยุคที่ผู้วิจัยกำหนดกรอบ (1) ยุคก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ (2) ยุครุ่งรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-4) (3) ยุครุ่งรัตนโกสินทร์ตอนกลาง

(รัชกาลที่ 5-7) และสุดท้าย (4) ยุคกรุงรัตนโกสินทร์หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง (รัชกาลที่ 8-9) 2) เปรียบเทียบบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์สังฆมไทยกับ สังคมต่างประเทศ (ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์) ที่มีการถือกำเนิดพระพุทธศาสนาที่เหมือนกันและนำมาสู่เป็นศาสนาประจำชาติ ประกอบด้วย (1) สังคมประเทศไทย (2) สังคมประเทศเมียนมาร์ (3) สังคมประเทศกัมพูชา (4) สังคมประเทศลาว (5) สังคมประเทศเวียดนาม และ 3) บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ไทยกับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติที่ผู้วิจัยขออธิบายกรอบแนวคิด “อเนกชนนิกรสโมสรสมมติ” (1) ด้านสร้างความเป็นชาตินิยม (2) ด้านการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง (3) ด้านสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง (4) ด้านสร้างศีลธรรมและจริยธรรมในวิถีประชาธิปไตย (5) ด้านการสร้างสันติวิธีแห่งวิถีอารยะ นำประเด็นที่กำหนดในวัตถุประสงค์มาสังเคราะห์จากเอกสารแล้วนำมาจัดหมวดหมู่เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้สมบูรณ์ที่สุด

7) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เอกสารชั้นต้น (primary sources) เป็นการศึกษาจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยแบ่ง 2 ส่วน

1) หนังสือที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์

2) ผลงานทางวิชาการของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

(1) หนังสือ ที่ประกอบด้วย พุทธธรรม พจนานุกรมฉบับประมวลศัพท์ พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม ,สถาบันสงฆ์กับสังคมไทยในปัจจุบัน พจนานุกรม พุทธศาสตร์ จาริกอโคก ธรรมบุญชีวิต มอองอเมริกาแก้ปัญหาไทย พระพุทธศาสนากับสังคมไทย

(2) ผลงานวิจัย/บทความ ที่มีการศึกษาเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) แนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) สังคมสงฆ์ของราชอาณาจักรไทย เป็นต้น และ

(3) สื่อสารออนไลน์ผ่านกระดาน กระดานเผยแพร่ผลงาน สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (ป.อ. ปยุตฺโต). <https://www.facebook.com/> หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

2. เอกสารชั้นรอง (secondary sources) เป็น ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองไทยกับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติ

8) การตรวจสอบข้อมูลการวิจัย

ใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการวิจัย โดยวิธีการแบบสามเส้าสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลและผลการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมที่เก็บรวบรวมไว้มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง ตรงกับความจริง โดยการตรวจสอบความถูกต้อง เปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือสูง โดยมีวิธีการดังนี้ (ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์, 2554)

(1) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากหลากหลายแหล่งว่าเหมือนกันหรือไม่ ถ้าพบว่าได้ข้อมูลมาเหมือนกันแสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

(2) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล เป็นการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่นการสัมภาษณ์ หรือข้อมูลจากเอกสาร จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บมาวิเคราะห์หามีข้อสรุปแนวเดียวกันหรือไม่

9) การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) นั้นสะท้อนแนวคิดทางการเมืองของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารมาเปรียบเทียบกับสัมภาษณ์เจาะลึก มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับวิเคราะห์จำแนกประเภทและเชิงการตีความโดยผู้วิจัยสรุปวิเคราะห์

ผลการวิจัย

บทบาทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยยุคปัจจุบัน ประเด็น

(1) ด้านสร้างความเป็นชาตินิยม พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการกล่อมเกล่าประชาชนในสังคมผ่านการเทศนาสั่งสอนที่มุ่งสอนหลักธรรมมาบูรณาการวิถีปฏิบัติทางโลก ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

(2) ด้านการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง พระสงฆ์จะทำหน้าที่ตอบสนองรัฐที่รัฐเข้ามาอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ทั้งในด้านความเป็นอยู่ และการบูรณาการวัด ดังนั้นตามวิถีธรรมนิยมเชิงอุปถัมภ์ในสังคมไทยพระสงฆ์จะทำหน้าที่ตอบสนองรัฐผ่านการให้การสร้างปัญญาประชาชนในสังคมเพื่อต้องการสื่อสารกลางระหว่างรัฐและประชาชนในรูปแบบการปกครอง

(3) ด้านสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง พระสงฆ์ทำหน้าที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการลดความขัดแย้งระหว่างที่รัฐเผชิญหน้ากับภาคประชาชน ในทางการเมืองพระสงฆ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่คนกลางในการไกล่เกลี่ยลดความขัดแย้งด้วยการใช้หลักธรรมทางการเมืองการบริหาร

(4) ด้านสร้างศีลธรรมและจริยธรรมในวิถีประชาธิปไตย พระสงฆ์จะทำหน้าที่สื่อสารบรรยายหลักธรรมผ่านสื่อออนไลน์ หรือหนังสือที่ต้องการให้ทั้งรัฐ และประชาชน น้อมนำหลักธรรมมาปฏิบัติในการดำเนินหน้าที่ของตนเอง ในส่วนของรัฐให้ปกครองโดยธรรม ในส่วนของประชาชนให้ใช้ปัญญาในการวิเคราะห์หาเหตุและผล แยกแยะสิ่งใดควรหรือไม่ควร และสามารถตัดสินใจที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

(5) ด้านการสร้างสันติวิธีแห่งวิถีอารยะ บทบาทพระสงฆ์ทำหน้าที่เสนอทางออกในยามที่ประเทศเกิดความขัดแย้งทางความคิดในวิถีประชาธิปไตย โดยการนำเสนอแนวคิดที่นำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติทั้งจากฝ่ายรัฐ (ผู้ปกครอง) และประชาชน (ผู้ถูกปกครอง)

อภิปรายผล

พัฒนาการอเนกนิกรสโมสรสมมติ สามารถอภิปรายผลได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับรัฐเป็นรูปแบบที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นปกครองร่วมกับพระสงฆ์ระดับสูงหรือพระสงฆ์ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับศูนย์กลางอำนาจรัฐนั้นคือความสัมพันธ์ที่พระสงฆ์ต้องพึ่งพาการอุปถัมภ์จากรัฐและพระสงฆ์จะทำหน้าที่สนับสนุนการปกครองของรัฐผ่านการเทศนาสั่งสอนปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันสงฆ์เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผ่านกลไกการใช้อำนาจในที่นี้หมายถึงความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่ใช้อำนาจทางการเมืองปกครอง รวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลในเชิงจารีตประเพณีที่เคยมีมา ความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวนี้หมายถึง ความสัมพันธ์ในด้านปฏิบัติการและการบริหารราชการในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับกลุ่มคน และระดับสังคม เมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางกฎหมาย ในขณะเดียวกันพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคล ดังนั้นหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติ คือ หลักธรรมอิทธิบาทซึ่งเป็นหลักการสำคัญแนวพุทธที่ไม่ใช่รูปแบบการปกครองแต่เป็นหลักการที่เคารพยึดถือหลักธรรมเป็นใหญ่ โดยหลักธรรมสำคัญได้แก่หลักธรรมราชาซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดีมีสัมมาทิฐิ คือผู้ที่มีศีลเป็นข้อประพฤติพื้นฐานนั่นเอง

เปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองในสังคมไทยกับต่างประเทศ สามารถอภิปรายผลได้ว่า บทบาททางการเมืองพระสงฆ์ไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในสังคมต่างประเทศพบว่าจะมีบทบาทที่ใกล้เคียงกันที่พระสงฆ์ทำหน้าที่ตอบสนองปัจจัยที่ประชาชนเป็นผู้อุปถัมภ์พระสงฆ์ผ่านรูปแบบการเชื่อถือศรัทธา เมื่อประชาชนเดือดร้อนจากการปฏิบัติของรัฐส่งผลกระทบต่อที่พระสงฆ์จะแสดงจุดยืนเคียงข้างประชาชน ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ในประเทศเมียนมาร์ที่พบว่าในประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันที่พระสงฆ์จะออกมายืนเคียงข้างประชาชนถ้าประชาชนได้รับผลกระทบไม่ว่าจากการเรียกร้องความเป็นเอกราชจาก

ประเทศล่าอาณานิคม และการออกมาเรียกร้องที่รัฐขึ้นราคาสินค้าที่ไม่เป็นธรรมส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงในการใช้ชีวิตประจำวันเท่ากับเป็นผลกระทบทางอ้อมต่อปัจจัยสี่ที่ประชาชนอุปถัมภ์พระสงฆ์ ในส่วนของประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนามต่างตกอยู่ภายใต้ลัทธิการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสที่บอบาบทของพระสงฆ์ที่ออกมาเคลื่อนไหวเคียงข้างประชาชนในเรื่องของการเรียกร้องเอกราชจากการล่าอาณานิคมจากฝรั่งเศสที่ใช้การปกครองเพื่อกดขี่ข่มเหงและบีบบังคับในการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์ลุกขึ้นปลุกประชาชนผ่านความเชื่อถือศรัทธาในการสร้างความเป็นชาตินิยมร่วมกับประชาชนในการเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศสสำเร็จ เช่นเดียวกับบอบาบทพระสงฆ์ในประเทศลาวที่ออกมาเรียกร้องเคียงข้างประชาชนในการเรียกร้องเอกราชจากประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นจากบริบทที่เกิดขึ้นในสังคมต่างประเทศสะท้อนให้เห็นว่าพุทธศาสนาและพระสงฆ์ไทยและต่างประเทศต่างต้องเผชิญกับวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองร่วมกับประชาชนในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ ด้วยเหตุผลว่าพระสงฆ์พึ่งพาปัจจัยสี่จากประชาชน ประชาชนพึ่งพาพระสงฆ์ในทางปัญญา การรักษาประเพณีวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนจึงเป็นไปในรูปแบบที่เอื้ออาทรระหว่างกัน ความเดือดร้อนของประชาชนคือความเดือดร้อนของพระสงฆ์ และในทางกลับกันพระสงฆ์ยังต้องทำหน้าที่สนับสนุนอุดมการณ์แห่งรัฐผ่านรูปแบบการปกครองที่พระสงฆ์จะต้องตอบแทนด้วยการเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมผ่านการเทศนาสั่งสอนประชาชนให้มีความรักชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ บอบาบทในการทำหน้าที่ดังกล่าวของพระสงฆ์จึงเสมือนทำหน้าที่เป็นกลไกในการปกครองของรัฐที่รัฐจำเป็นต้องอาศัยพระสงฆ์ในการสร้างความชอบธรรมเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน พระสงฆ์จึงเสมือนทำหน้าที่ทางการเมืองที่ในความเป็นจริงในรูปแบบการปกครองในปัจจุบันพระสงฆ์ถูกแบ่งแยกปกครองกับทางโลก ที่พระสงฆ์ไม่สามารถที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมืองแต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าพระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง

บอบาบทพระสงฆ์กับแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในสังคมการเมืองไทยในยุคปัจจุบัน สามารถอภิปรายผลได้ว่า บอบาบทสำคัญยิ่งของพระสงฆ์ตามแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมตินั้นคือบอบาบทในการลดความแตกแยกเสริมสร้างสังคมแห่งปัญญา และแก้ไขความขัดแย้งในสังคมโดยสันติวิธี ด้วยเหตุผลสังคมไทย ณ ปัจจุบันนี้เกิดความแตกแยกทางความคิดจนนำมาสู่ความขัดแย้งทางการเมืองการปกครองที่บอบาบทพระสงฆ์ในอดีตจะทำหน้าที่ในการลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนที่ประชาชนไม่เห็นด้วยกับรัฐในรูปแบบการบริหาร พระสงฆ์จะทำหน้าที่เทศนาสั่งสอนผ่านการใช้หลักธรรมมาบูรณาให้ประชาชนได้รับรู้ สร้างสังคมแห่งปัญญาที่ให้ทุกคนในสังคมตระหนักรู้รากเหง้าของความเป็นวัฒนธรรมไทย เพื่อต้องการลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในสังคมแห่งความเป็นประชาธิปไตยที่เป็นแบบไทยที่สังคมกำลังเผชิญหน้ากับความแตกแยกและแบ่งฝ่ายอย่างร้ายลึก บอบาบทที่ถือได้ว่าเป็นภารกิจเร่งด่วนของของพระสงฆ์คือ การเข้าไปหน้าที่ในการส่งเสริมการสร้างปัญญาให้ประชาชนคิดเป็นสามารถแยกแยะสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก ไม่ใช่อารมณ์ ในการตัดสินใจมากกว่าเหตุผลที่แท้จริง และชี้ทางสว่างแห่งปัญญาบนพื้นฐานของหลักธรรมด้วยมุ่งหวังเสริมสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นแก่สังคมไทยตามนโยบายของรัฐบาล และรัฐเองพึงให้เสรีภาพที่พระสงฆ์สามารถที่จะเข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ที่พระสงฆ์สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองในการมุ่งหวังสร้างสังคมสู่ความสงบ

เสนอแนวทางส่งเสริมบอบาบทพระสงฆ์ไทยให้ สอดคล้องสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน สรุปผลได้ว่า (1) บอบาบทด้านสร้างความเป็นชาตินิยมนี้รัฐควรส่งเสริมให้มีการนำหลักคิดทางพุทธศาสนามาบูรณาการร่วมหลักแห่งกฎหมายปกครอง บนพื้นฐานเหตุผลตามพระธรรมวินัยมาช่วยในการอยู่ร่วมกันภายใต้อำนาจอธิปไตย และการนำหลักการบริหารเชิงพุทธมาเป็นพื้นฐานแนวคิดทางการเมืองนั้น หากมีการนำมาปรับใช้อย่างสมดุลย่อมจะเกิดประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างสันติ (2) บอบาบทด้านการสร้างความชอบธรรมทาง

การเมือง รัฐควรจัดหาพื้นที่ให้พระสงฆ์เข้าร่วมทางการเมืองผ่านการให้พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการเผยแพร่หลักธรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดแห่งรัฐในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสัมมาทิฐิสามารถช่วยแก้ไขปัญหได้ในทุกระดับ หากผู้ใช้อำนาจมีสัมมาทิฐิประพฤติปฏิบัติชอบอันเป็นคุณลักษณะของผู้ปกครองที่ดีย่อมส่งผลต่อส่วนรวม ฉะนั้นผู้ปกครองที่ใช้หลักธรรมาธิปไตยคือปกครองประชาชนย่อมมีความสุข (3) บทบาทด้านสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐควรปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของพระสงฆ์ให้มีความสอดคล้องกับเชิงอุดมการณ์แห่งการปกครองของรัฐที่มีการน้อมนำหลักพุทธศาสนามาปรับใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อที่จะให้พระสงฆ์น้อมนำถ่ายทอดสู่ประชาชนผ่านการเทศนาสั่งสอนอุดมการณ์แห่งรัฐที่มุ่งหวังให้ประชาชนโดยส่วนรวมเกิดความสุข มิใช่เป็นการการปกครองโดยอัตตาธิปไตยถือตัวตนเป็นใหญ่ ใช้อำนาจปกครองแบบเผด็จการจะส่งผลให้ประชาชนเดือดร้อน (4) ด้านการสร้างศีลธรรมและจริยธรรมในวิถีประชาธิปไตย รัฐควรให้พระสงฆ์ทำหน้าที่ในการสร้างปัญญาเพื่อสื่อสารทางการเมืองแก่ผู้ปกครองและหรือประชาชนในเรื่องหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับสัมมาทิฐิหรือมิจฉาทิฐิเปรียบเสมือนทางสองแพร่ง ผู้ที่มีสัมมาทิฐินั้นละซึ่งอกุศลมูลทั้งหลายได้แก่ ความโลภ/ความโกรธ/ ความหลง โดยรู้เท่าทันต่อกิเลสอันเป็นมูลเหตุของกรรมไม่ดี ซึ่งกระทำความชั่วทั้งหลาย การเป็นคนที่ดีจึงมีมูลเหตุมาจากการรักษาศีลอันปกติของบุคคลที่ดีโดยมีเจตนาที่ดีในการรักษากาย วาจา ใจ ซึ่งทำให้เป็นคนที่ดีมีสัมมาทิฐิ และ (5) บทบาทด้านการสร้างสันติวิธีแห่งวิถีอารยะ รัฐควรสนับสนุนส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการแก้ปัญหาสังคมไทยในกรณีที่มีความขัดแย้งทางความคิดจนนำมาสู่การแตกแยก แบ่งฝ่ายของเมืองที่เลือกข้าง

ข้อเสนอแนะ

ด้านการเมือง

1. ในการพัฒนาทางการเมืองไทยในปัจจุบันนี้ จะสำเร็จหรือล้มเหลวของผู้ปกครองที่ทำหน้าที่รักษาอำนาจรัฐ ประเด็นที่สำคัญจะต้องพึงระลึกอยู่เสมออันคือการให้ความสำคัญในการพัฒนาบนพื้นฐานภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมไทย ไม่จำเป็นจะต้องเป็นอย่างวัฒนธรรมตะวันตกหรือคล้ายตามตะวันตกทั้งหมด แต่จะใช้รูปแบบใดก็ได้ที่จักต้องตระหนักให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมการเมืองไทยในปัจจุบันได้

2. บทบาทพระสงฆ์ทางการเมืองที่ผ่านแนวคิดอเนกชนนิกรสโมสรสมมติในทางการเมืองที่ต้องการสร้างความเป็นชาตินิยมบนพื้นฐานโครงสร้างสังคมดั้งเดิมที่เน้นรากเหง้าของความเป็นไทย จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องออกมาทำหน้าที่นอกกำแพงวัด เพราะในการทำงานในปัจจุบันที่พระสงฆ์คอยทำหน้าที่ในการตั้งรับในวัด ให้ประชาชนเดินเข้าไปหาจึงเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นกระบวนการส่งเสริมสร้างความเป็นชาตินิยมของพระสงฆ์จะต้องเดินออกมา หรือนำเสนอสู่เวทีสาธารณะให้มากยิ่งขึ้น จึงจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

ด้านพระสงฆ์

1. พระสงฆ์ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง บนพื้นฐานของการสร้างฐานความรู้ให้เป็นผู้นำทางปัญญาที่สามารถชี้ทางออกหรือชี้ทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม สามารถน้อมนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหได้

2. พระสงฆ์จะต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ท่ามกลางสังคมประชาธิปไตยที่มีความขัดแย้งทางความคิด พระสงฆ์จะต้องทำหน้าที่ในการเสนอทางออกของปัญหาบนพื้นฐานวิถีอารยะของสังคมที่ผ่านการพัฒนาที่สมดุล ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ด้านสังคม

1. ในส่วนของสถาบันพระสงฆ์ต้องถือว่าเป็นหน้าที่และบทบาทของพระสงฆ์โดยตรง ในการจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทางการเมืองในสังคมไทยบนพื้นฐานแห่งความบริสุทธิ์ ความเสียสละและความมีสติปัญญา โดยเฉพาะความบริสุทธิ์คือ หัวใจหลักของพระสงฆ์ต้องสร้างให้เป็นที่ยอมรับของสังคมในที่นี่หมายความว่า สถาบันพระสงฆ์ต้องมีมาตรการใด ๆ ที่เพิ่มขึ้นจากการกำหนดในพระธรรมวินัยหรือระเบียบของมหาเถรสมาคมในปัจจุบันที่จะช่วยสร้างให้บทบาทของพระสงฆ์ดำรงอยู่ด้วยดีภายใต้กรอบแห่งพระธรรมวินัย

2. ในส่วนของการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาทางสังคมการเมืองไทยเสียใหม่ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มองว่า หลักธรรมทางพุทธศาสนาไม่ได้เป็นสิ่งที่ล้าหลังสามารถที่จะแก้ไขสภาพปัญหาที่แท้จริงในสังคมได้ การสร้างค่านิยมที่สังคมไทยควรนำมาปฏิบัติ ซึ่งมีได้กำหนดตายตัวว่าจะจะเป็นไปในรูปแบบใด แต่ในที่นี้จะมีแนวทางกำหนดไว้เป็นหลักในการปฏิบัติในเบื้องต้น เช่น ทาน เมตตา ความสันโดษ การพึ่งตนเอง การฝึกตนเอง เป็นต้น

ด้านประชาชน

1. ประชาชนในฐานะที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับวัดบวรวิจิตรความเป็นไทย บทบาทพระสงฆ์จะเข้าไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านการสร้างหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และในการประกอบสัมมาชีพโดยสุจริต

2. บทบาทพระสงฆ์กับประชาชนในสังคมปัจจุบันแนวโน้มจะลดน้อยถอยลงอาจจะด้วยการวิถิแห่งความพัฒนาที่ไม่สมดุล ดังนั้นบทบาทพระสงฆ์จึงต้องทำหน้าที่ในการลดช่องว่างระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนผ่านการเข้าแทรกซึมทางความคิดที่สื่อสารผ่านระบบการจัดการสมัยใหม่ ที่พระสงฆ์สามารถพึงกระทำได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ไทยในเชิงเปรียบเทียบอดีตกับปัจจุบัน เพื่อสะท้อนให้เห็นพัฒนาการบทบาทของพระสงฆ์ไทยที่พึงจะเป็นไปในสังคมการเมืองไทย

2. ควรมีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแนวความคิดทางการเมืองบทบาทพระสงฆ์ที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของสังคมไทยและสังคมต่างประเทศ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยประชาธิปไตยผ่านแนวคิด “ธรรมธิปไตย” เปรียบเทียบกับความคิด “ประชาธิปไตยตะวันตก” เพื่อนำมาสู่การปรับรูปแบบประชาธิปไตยตามแบบฉบับของไทย

เอกสารอ้างอิง

ไกรฤกษ์ ศิลาคม. (2555). วิถีแห่งเสรีภาพทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ในบริบทสังคมไทยสมัยปัจจุบัน. บทความนำเสนอในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 22 ปี 2555.

ศีกฤทธิ ปราโมช. (2527). พระพุทธศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

จรรยา สุภาพ. (2527). หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

จันทนา สุทธิจารี. (2544). การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินติ้ง.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2554). ประวัติพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

- เจษฎา พรไชยา. (2546). พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2549). *สันติศึกษา/วิถีวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วพิมพ์.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2526). *ภาษากับการเมือง*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยจุฬาลงกรณ์.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2538). *ประวัติศาสตร์การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัทสามัคคีสาร(ดอกหญ้า) จำกัด (มหาชน).
- ชาติรี อุตสาหกรรมย์. (2560). *พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย*. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2518). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีวัฒน์ ปุณทริกรวิวัฒน์. (2554). *พุทธศาสนากับสังคมการเมืองในอุษาคเนย์*. เอกสารประกอบสัมมนาวิชาการ
ประจำปี 2554, 500 ปี ความสัมพันธ์สยามประเทศไทยกับโปรตุเกส และชาติตะวันตกในอุษาคเนย์.
พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ:โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร สถาบันวิจัยประชากร
และสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.
- Almond, G. A. (1956). Comparative Political System. *Journal of Political*. 18, 398
- Clark, D. N. (2000). *Southeast Asia Crossroads of the World*. Illinois, Southeast Asia
Publications.
- Easton, D. (1971). *The political system: An in quirky into the State of Political Science*.
(2nd. ed.). New York: Knopf.
- Eisenstadt, S. N. (1966). *Modernization: Protest and Change*. New Jersey: Prentice-Hall Press.
- Geoffrey K. R. (1971). *A dictionary of political analysis*. Great Britain.

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

A Model for Enhancing the Competency of Buddhist Integrative
Teacherhood in of Students in Faculty of Education, Rajabhat University

บุญฤดี อุดมผล

Boonruedee Udomphol

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) นำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 400 คน โดยใช้กฎแห่งการปฏิบัติ (Rule of Thumb) และวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ 88 ตัวแปร ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 ด้านครูต้องรอบรู้ มีจำนวนตัวแปร 17 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ด้านครูต้องจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีจำนวนตัวแปร 14 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ด้านเป็นครูผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจำนวนตัวแปร 18 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 เป็นครูผู้พัฒนาตนและวิชาชีพมีจำนวนตัวแปร 17 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 5 เป็นครูผู้สร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีจำนวนตัวแปร 19 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.359 – 0.666 2) นำเสนอรูปแบบเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยรูปแบบประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู 4. การนำรูปแบบไปใช้ และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ ดำเนินการตรวจสอบรูปแบบทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความถูกต้องและในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบ, สมรรถนะเป็นครู, พุทธบูรณาการ, ครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

The purposes of this study were to: 1) study the teacher competency status of the students in the faculty of education, Rajabhat university 2) present a model for enhancing competency of being an integrated Buddhist teacher of the students in the faculty of education, Rajabhat university, This study employed mixed methods of research based on the qualitative research by studying documents, in-depth interview with 5 administrator and instructors. Focus group discussion of 12 experts. The instruments used in this research were documentary study form, in-depth interview. The quantitative research. A group of samples was selected from administrators and teachers in the faculty of education, Rajabhat university, 400 persons. In which the researcher selected the criteria for determining the sample size of comrey & Lee, proposed that the sample size that is suitable for use in composition analysis is 300 persons, it is considered good. And use the rules of practice (Rule of Thumb) At the faculty and staff. The researcher specifies the sample size of 5 times the sample. Therefore, the researchers set the sample size of 440 people to make the research results more consistent with the fact data. By using the multistage random sampling method

(Multi-Stage Random Sampling). The research instruments were questionnaires, evaluation of teacher competence, document analysis, content analysis, and statistical analysis.

The research results found that; 1. Teacher Competency Status of Students in the Faculty of Education Rajabhat University is as follows 1) Students lack the link between content and learning management methods. 2) Students lack the spirit of being a teacher and professional teaching ethics. 3) Students lack in volunteering, Relations with parents, Communities, and networking. 4) Students are unable to organize learning that promotes thinking and 21st-century skills. 1.5 The competency of the teacher that students should be strengthened to meet the standards of teachers there are 5 components, 88 items such as. 1) The teacher must be knowledgeable. There are 17 points. 2) Teachers need to proactively manage learning to develop students. There are 14 points. 3) The teachers who acted as good. There are 18 points. 4) Professional and professional development. There are 17 points. 5) The teacher creates relationships with parents and communities. There are 19 points. 2. The result of examination and evaluation of the model of enhancing the competency of being an integrated Buddhist teacher of students in the Faculty of Education, Rajabhat University was consists of 5 parts which are 1) Principles 2) Objectives 3) The process of teacher competency development 4) Application, and 5) Achievement condition and it was at a high level totally. In details, the highest level was on usefulness, followed by accuracy, appropriateness, and feasibility respectively.

Keyword: Model, Teacher Competency, Buddhist Integrative, Faculty of Education, Rajabhat University.

Received: 2020-02-16

Revised: 2020-04-10

Accepted: 2020-06-25

บทนำ

ด้วยการศึกษาชาติจำเป็นต้องเร่งรัดและพัฒนาครูเพื่อยกระดับสมรรถนะผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 และตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการอุดมศึกษา ให้ก้าวหน้าและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคประเทศไทย 4.0 นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏจำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการตามยุทธศาสตร์ 3 ด้านที่เกี่ยวข้อง คือ การผลิตและพัฒนาครู การพัฒนาท้องถิ่น และการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะให้บัณฑิตครูเป็นครูที่มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ออกเป็นข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2556 ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ

การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่ส่งมาถึงกันอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีแสวงหาความรู้มีการปรับเปลี่ยนไปจากระบบการศึกษาในรูปแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนฝ่ายเดียวไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ท้าทายครูยุคใหม่ในการจัดองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือกิจกรรมวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังขององค์การทั้งระดับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ มีการให้นิยามความหมายของคำว่า

“สมรรถนะ (Competency)” ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Other Characteristics) ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้สำเร็จและบรรลุผลสัมฤทธิ์ขององค์การ เมื่อย้อนไปยุคปฏิรูปการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูยังเป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาค่อนข้างมาก กล่าวกันว่าการพัฒนาครูนั้นนอกจากจะพิจารณาบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะครูด้วย โดยเฉพาะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น แต่การพัฒนาครูที่ผ่านมาประเทศไทยยังประสบปัญหาในด้านการพัฒนาครูบางประการจากผลการศึกษาวิจัยที่ยืนยันว่าการพัฒนาครูยังขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพราะงบประมาณจำกัด ไม่ตรงกับความต้องการของครู และขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนา ดังนั้นสถาบันผลิตครูจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูให้กับนักศึกษาครูก่อนที่จะได้ไปปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนต่างๆ อันเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวผ่านเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ การปรับกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นความท้าทายสำหรับผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสังคมแห่งการเรียนรู้แบบใหม่ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีใจเพียงแค่นี้ได้รับความรู้แต่ต้องเป็นผู้ที่สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ จึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวผ่านจากการเรียนการสอนระบบเดิมเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนแบบใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิตครูที่ดี ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติตามนโยบายการจัดการศึกษาในยุค 4.0 และความเป็นพลโลกในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน หล่อหลอม อบรม บ่มเพาะ ชัดเจน ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก ฝึกปฏิบัติ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายและสร้างสรรค์ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้นักศึกษาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะในการดำเนินชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าในความเป็นไทย ใช้สารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรัก และศรัทธาในวิชาชีพครู มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ เชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ พัฒนาเป็นองค์ความรู้ของตนเอง

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงสนใจที่จะทำวิจัยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยนำหลักไตรสิกขามาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นครู

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะและความสามารถของบุคคลเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1960 โดย เดวิด แมคเคลลาแลนด์ (David McClelland) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งทำการศึกษาได้ข้อสรุปว่า “องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา (IQ) ของคนเท่านั้น หากแต่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลด้วย โดยเฉพาะในเรื่องความมั่นคงในอารมณ์ (EQ) การปรับตัวทัศนคติของบุคคล” และ เดวิด แมคเคลลาแลนด์ (David McClelland) ได้ศึกษาพบว่า สมรรถนะ (Competency) เป็นสิ่งที่สามารถทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าวิธีการทำนายแบบเดิมที่พิจารณาความสามารถของบุคคลจากระดับการศึกษาคะแนนสอบ (दन्य तेयनपुठमः 2546)

องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครู

ความหมายของสมรรถนะความเป็นครู

สมรรถนะความเป็นครูเป็นคุณลักษณะของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและความหมายของสมรรถนะความเป็นครู มีนักวิชาการต่างๆ ได้แสดงทัศนะไว้ ดังนี้

สุรรัตน์ อารักษ์สกุล ก้องโลก (2561) ได้กล่าวถึงความหมายสมรรถนะความเป็นครูไว้ว่าสมรรถนะความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะของครูที่ดีมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีความรู้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะความเป็นครู หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะของครูที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2561) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะความเป็นครู หมายถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพครูโดยครอบคลุมทั้งสมรรถนะพื้นฐานและสมรรถนะที่จำเป็นของครูยุค 4.0 โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการสอนหรือพัฒนาให้นักเรียนมีสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0

จากการศึกษาความหมายของสมรรถนะความเป็นครูของนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปความหมายได้ว่า สมรรถนะความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะที่เฉพาะและจำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ได้นำมาวิเคราะห์ดังตาราง ดังนี้

องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครู

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ไว้ 3 มาตรฐานได้แก่ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน โดยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ได้กำหนดมาตรฐานความรู้ด้านความเป็นครูไว้เป็น 1 ใน 11 มาตรฐานความรู้ ซึ่งมาตรฐานความรู้ด้านความเป็นครูประกอบด้วยสาระความรู้ และสมรรถนะความเป็นครู ดังนี้

สาระความรู้

1. สภาพงานครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู
2. การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
4. การจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู
5. การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะความเป็นครู

1. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้

2. แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
4. มีจิตวิญญาณความเป็นครู

สุเมิ บิลโบ (255๘) ได้กล่าวไว้ว่าสมรรถนะ ทักษะและบทบาทของครูไทยในศตวรรษที่21 ของครูควรต้องมีองค์ประกอบสำคัญเพื่อจะสามารถพัฒนาทักษะของตนเอง และผู้เรียนไปยังจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีความรอบรู้มากขึ้นทั้งในสาขาที่สอนและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. มีความเป็นมืออาชีพ
3. มีความสามารถและศักยภาพสูง
4. เป็นผู้เตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงานในศตวรรษที่ 21
5. มีความรักในอาชีพ
6. มีชีวิตที่เรียบง่าย
๗. มีนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุผลทางการเรียนรู้ที่ต้องการ

สิตาร์ศมี สิงห์เดชาสีทธิ์ (2559) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครู ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- องค์ประกอบที่ 1 เป็นครูต้องรู้คิด
- องค์ประกอบที่ 2 เป็นแบบอย่างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการสอน
- องค์ประกอบที่ 3 เป็นแบบอย่างครูดี
- องค์ประกอบที่ 4 เป็นผู้เรียนรู้ไม่หยุดเพื่อพัฒนาตนเอง

วิภาวรรณ เอกวรรณัง (2560) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครูไว้ว่าประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบดังนี้

- องค์ประกอบที่1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่2 สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานครู

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครู สรุปได้ว่าองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครูมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 เป็นครูต้องรอบรู้ องค์ประกอบที่ 2 เป็นครูต้องสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 เป็นครูผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างครูดี องค์ประกอบที่ 4 เป็นครูผู้เรียนรู้พัฒนาตนเอง และ องค์ประกอบที่ 5 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

หลักไตรสิกขา

ผู้วิจัยสรุปหลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูจากนักวิชาการ ได้แก่ พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต) ,สมณ อมรวิวัฒน์ คือหลักไตรสิกขา ประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา สรุปได้ดังนี้

ไตรสิกขา แปลว่า สิกขา 3 หมายถึง ข้อสำหรับศึกษา การศึกษาข้อปฏิบัติที่พึงศึกษา การฝึกฝนอบรมตนในเรื่องที่พึงศึกษา 3 อย่างคือ

สิกขาขั้นแรกที่สุด เราเรียกว่า "ศีล" ซึ่งหมายถึงการประพฤติดี ประพฤติถูกต้องตามหลักทั่ว ๆ ไป ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน มีจำแนกไว้เป็นศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 ศีล 227 หรืออื่น ๆ อีก เป็นการปฏิบัติเพื่อความสงบเรียบร้อยปราศจากโทษขั้นต้นๆ ทางกาย ทางวาจาของตนที่เกี่ยวกับสังคม และส่วนรวม หรือเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นแก่การเป็นอยู่

สิกขาขั้นที่ 2 เรียกว่า "สมาธิ" ข้อนี้ได้แก่การบังคับจิตใจของตนเองไว้ให้อยู่ในสภาพที่จะทำประโยชน์ให้มากที่สุดตามที่ตนต้องการ ขอให้ตั้งข้อสังเกตความหมายของคำว่า "สมาธิ" ไว้ให้ถูกต้องโดยมากท่านทั้งหลายย่อมจะได้ฟังมาว่า สมาธินั้นคือจิตที่ตั้งมั่นแน่วแน่นิ่งเหมือนท่อนไม้หรือมากกว่าเป็นจิตที่สงบ เป็นจิตที่บริสุทธิ์แต่ลักษณะเพียง 2 อย่างนั้น ไม่ใช่ความหมายอันแท้จริงของสมาธิ การกล่าวเช่นนั้นนี้มีหลักในพุทธวจนะนั่นเอง; พระองค์ทรงแสดงลักษณะของจิต ด้วยคำอีกคำหนึ่งซึ่งสำคัญที่สุด คือคำว่า "กัมมณีโย" แปลว่าสมควรแก่การทำงานและคำนี้เป็นคำสุดท้ายที่ทรง แสดงลักษณะจิตที่เป็นสมาธิ

สิกขาขั้นที่ 3 นั้นเรียกว่า "ปัญญา" หมายถึงการฝึกฝนอบรมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องและสมบูรณ์ถึงที่สุดในสิ่งทั้งปวงตามที่มันเป็นจริง คนเราตามปกติไม่สามารถรู้อะไร ให้ถูกต้องตามที่มันเป็นจริงได้ คือมันถูกแต่เพียงตามที่เราเข้าใจเอาเองหรือตามโลกสมมุติ มันจึงไม่ใช่ตามความจริง ด้วยเหตุนี้พุทธศาสนาจึงมีระเบียบปฏิบัติเรียกว่า ปัญญาสิกขา นี่ขึ้นอีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนสุดท้ายสำหรับจะได้ฝึกฝนอบรมให้เกิดความเข้าใจ ให้เห็นแจ้งในสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็นจริงโดยสมบูรณ์

การเรียนรู้โดยกระบวนการไตรสิกขา

ไตรสิกขา เป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ทั้งกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ สติปัญญาให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสันติและมีอิสรภาพ เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นองค์รวมของมรรคมรรคแปด ได้แก่

1. การฝึกหัดอบรมตนให้มีศีล ด้วยสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ
2. การฝึกหัดอบรมตนให้มีสมาธิ ด้วยสัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ
3. การฝึกหัดอบรมตนให้มีปัญญา ด้วยสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ

เพื่อความเข้าใจความเป็นองค์รวมของไตรสิกขา สุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ดังนี้

1. การฝึกหัดอบรมตนตามหลักไตรสิกขามีลักษณะบูรณาการและเป็นปัจจัยยาการ ที่ว่ามีลักษณะบูรณาการนั้นเพราะทุกองค์ประกอบมีความผสมกลมกลืนกันอย่างได้สัดส่วนสมดุล สอดคล้องรองรับกันทั้งในด้านที่ต้องละเว้น และในด้านที่ต้องปฏิบัติยากที่จะแยกออกอย่างเดี่ยว ๆ และยากที่จะตัดองค์ประกอบใดทิ้งไปส่วนที่ว่าเป็นปัจจัยการนั้นเพราะศีล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์ประกอบที่ต่อเนื่อง อิงอาศัยกันตลอด

2. การฝึกหัดอบรมตนตามหลักไตรสิกขา มีขั้นตอนสืบเนื่องจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม เริ่มจากการปฏิบัติง่ายไปสู่การปฏิบัติที่ยากขึ้นตามลำดับ ไม่สามารถรวบรัดหรือลัดขั้นตอน ดังเช่นการกำจัดกิเลสอย่างหายาบในใจไปสู่การกำจัดกิเลสที่ละเอียดฝังลึกในกมลสันดาน ผู้เรียนหลักไตรสิกขาจึงต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ประเมินตนเองอย่างพากเพียร อดทน ตั้งใจมั่น และใช้ปัญญา

3. การฝึกหัดอบรมตนตามหลักไตรสิกขาจะบรรลุผลได้ด้วยวิธีการกระทำ การปฏิบัติจริง การคิดการควบคุมพฤติกรรมของตน ศีล สมาธิ ปัญญา ยังไม่เกิดขึ้นได้เพียงการอ่านและการฟังเท่านั้น แต่เน้นการภาวนาคือปฏิบัติจนสามารถเห็นผลได้ด้วยตนเอง

4. หลักไตรสิกขาเป็นระบบการฝึกหัดอบรมให้บุคคลละเว้นสิ่งที่ควรละเว้น และเพิ่มพูนการปฏิบัติในสิ่งที่ควรปฏิบัติ ผู้เรียนจึงต้องมีกัลยาณมิตรที่คอยชี้แนะแนวทางให้รู้จักคิด ใช้ปัญญาฝึกฝนไปที่ละน้อยจนสามารถรู้จักผิดชอบชั่วดี

ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์สามที่แต่ละข้อต่างทำงานร่วมกัน เกื้อกูลอิงอาศัยกัน ข้อปฏิบัติใดจะนำ
ย่อมขึ้นอยู่กับจุดหมายของการเรียนและการฝึกหัดอบรม แต่ไม่ว่าจะมุ่งเน้นข้อใด ก็ไม่สามารถจะทิ้งอีก 2 ข้อ
ได้ การศึกษาตามหลักไตรสิกขาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิง
คุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จากแนวคิดสมรรถนะความเป็นครู แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู แนวคิดการบูรณาการ หลัก
ไตรสิกขา และข้อมูลคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องทั้งจากในและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏ ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2,609 คน
ผู้วิจัยได้เลือกเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ คอมเลย์ และลี (Comrey AL & Lee HB, 1992) ที่
เสนอแนะว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการนำไปใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ คือจำนวน 300 ราย ถือ
ว่า ดี (as a good) และใช้กฎแห่งการปฏิบัติ (Rule of Thumb) ที่ แฮร์ และคณะ (Hair et al.1998) ซึ่ง
ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 5 เท่าของตัวแปร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 440
คนโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) และได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน
400 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 โดยการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผ่านการ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม
(Index of item objective congruence, IOC) คือ 0.60 – 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ
0.96 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploration Factor Analysis หรือ EFA) และสกัด
ปัจจัย (Factor Extraction) ตามวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principle component analysis) ด้วยการ
หมุนแกนออร์ทोगอนอล (orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax rotation) โดยผู้วิจัยกำหนด
เกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีค่าตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ซึ่งมีค่า
น้ำหนักที่มีนัยสำคัญ ในทางปฏิบัติ (Practically significant) มีค่าไอเกนแวลู (Eigenvalues) ที่มากกว่า 1 และ
มีจำนวนตัวแปรในแต่ละ องค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser's Criterion)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาสภาพสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์
ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครู จำนวน 5 ท่าน โดยใช้เทคนิค Snow Ball และจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้
แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏ การโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ
ผู้บริหาร อาจารย์ และครูที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นที่ยอมรับในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้าง
สมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 12 รูป/คน
ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อใช้องค์ความรู้ดังกล่าวมาพัฒนาเป็นรูปแบบ มีเครื่องมือใน
การวิจัยคือแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 345 คน โดยการเปิดตารางของทาโร่ ยามาเน่ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด หลังการตรวจสอบนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอรูปแบบ

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาโดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factors Analysis: EFA) ด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบ “PCAW” (principal component analysis) เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแปรที่สำคัญ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) และได้สรุปตัวแปรต่างๆ จำนวน 5 องค์ประกอบ และได้แสดงค่าความแปรปรวนของ (Eigenvalues) และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) สามารถสรุปได้ดังในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าความร่วมกัน ค่าไอแกน และค่าร้อยละของความแปรปรวนของ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

(n = 400)

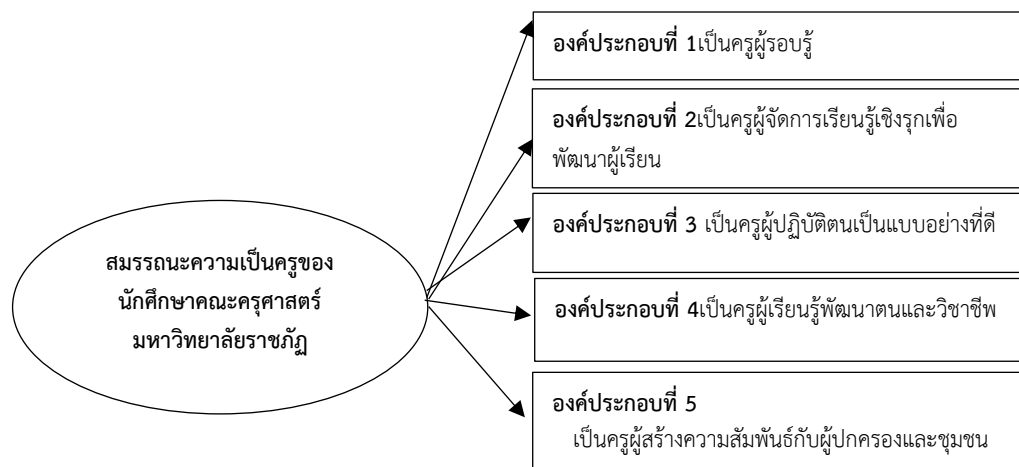
Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative % of Variance	Total	% of Variance	Cumulative % of Variance
1	24.282	27.593	27.593	9.163	10.413	10.413
2	5.063	5.753	33.347	8.836	10.041	20.454
3	4.219	4.794	38.141	8.763	9.958	30.412
4	3.988	4.532	42.672	8.204	9.322	39.735
5	3.317	3.769	46.441	5.902	6.707	46.441

Extraction Method: Principal Component Analysis.

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนทั้งหมด 5 องค์ประกอบจำนวน 88 ตัวแปร ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 ด้านครูต้องรอบรู้ มีจำนวนตัวแปร 17 ตัวแปร ค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .359 - .630 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 3.317 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 3.769 องค์ประกอบที่ 2 ด้านครูต้องจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีจำนวนตัวแปร 14 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .375- .720 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 4.282 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 7.593 องค์ประกอบที่ 3 ด้านเป็นครูผู้ปฏิบัติ

ตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจำนวนตัวแปร 18 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .395- .695 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 3.988 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 4.532 องค์ประกอบที่ 4 เป็นครูผู้พัฒนาตนและวิชาชีพมีจำนวนตัวแปร 17 ตัวแปรมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .391- .713 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 5.063 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 5.753 และองค์ประกอบที่ 5 เป็นครูผู้สร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีจำนวนตัวแปร 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .526- .666 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 4.219 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of variance) เท่ากับ 4.794

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษา โดยเลือกองค์ประกอบที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังภาพที่ .1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วย 5 ส่วนคือ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครู ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครู 2) ขั้นตอนการพัฒนาและบ่มเพาะสมรรถนะความเป็นครู 3) หลักธรรมในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครู 4) โครงการกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะความเป็นครู 5) การประเมินสมรรถนะความเป็นครู 4. การนำรูปแบบไปใช้ และ 5. เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

3. การตรวจสอบรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความถูกต้อง และในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ นำผลมาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และนำเสนอ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตรวจสอบรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รายการประเมิน	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. หลักการของรูปแบบ	4.65	0.36	มากที่สุด	4.30	0.39	มาก	4.51	0.36	มากที่สุด	4.55	0.39	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.61	0.38	มากที่สุด	4.31	0.43	มาก	4.29	0.42	มาก	4.53	0.27	มากที่สุด
3. กระบวนการพัฒนา	4.63	0.31	มากที่สุด	4.15	0.24	มาก	4.38	0.30	มาก	4.60	0.14	มากที่สุด
4. การนำรูปแบบไปใช้	4.65	0.36	มากที่สุด	4.53	0.34	มากที่สุด	4.41	0.54	มาก	4.75	0.27	มากที่สุด
5. เงื่อนไขแห่งความสำเร็จของ	4.61	0.41	มากที่สุด	4.26	0.27	มาก	4.33	0.44	มาก	4.81	0.36	มากที่สุด
รวม	4.63	0.30	มากที่สุด	4.22	0.19	มาก	4.38	0.29	มาก	4.62	0.14	มากที่สุด
ภาพรวม	$\bar{X} = 4.49$, S.D = 0.08 แปลผล มาก											

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป็นครูต้องรอบรู้ 2) เป็นครูผู้จัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผู้เรียน 3) เป็นครูผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 4) เป็นครูผู้ใฝ่รู้พัฒนาตน และ 5) เป็นครูผู้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ ณัฐมน พันธุ์ชาติ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู 2) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพครู 4) ด้านบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู และ 5) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และได้เสนอแนวทางในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ประกอบด้วย การพัฒนาครูของครูให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายสำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้, จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะความรู้โดยบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง, สร้างจิตสำนึกของผู้เรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life Long Learning), จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ/สนับสนุนให้เข้ารับการอบรมร่วมกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้อย่างต่อเนื่อง, ปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง, วิเคราะห์ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมถึงการวิจัยอย่างเป็นระบบ, ใช้การวัดและประเมินผลที่หลากหลายและครอบคลุมตามธรรมชาติของการสอนและธรรมชาติของผู้เรียน

2. การตรวจสอบ และนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยรูปแบบประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู 4. การนำรูปแบบไปใช้ และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ ดำเนินการตรวจสอบรูปแบบทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความถูกต้องและในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ สิ่งที่สำคัญของรูปแบบคือกระบวนการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นครู 2) ขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครู 3) หลักไตรสิกขา 4) โครงการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู 5) การประเมินสมรรถนะความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับ Seels & Richey (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Utilization) การดำเนินการ (Management) และการประเมินผล (Evaluation) โดย

กระบวนการพัฒนาในครั้งนี้มีการบูรณาการหลักไตรสิกขาเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะความเป็นครูสอดคล้องกับพระมหาเสกสสร จิรภาโส ได้ศึกษาวิเคราะห์หลักไตรสิกขาที่มีต่อการจัดการศึกษาไทยพบว่าการศึกษาดำเนินการตามหลักไตรสิกขานั้นให้คนเป็นคนดี เก่ง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการสอนเน้นกระบวนการฝึกหัดคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์สอดคล้องกับปรัชญาในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้อธิบายไตรสิกขา ไว้ในหนังสือพุทธธรรมตอนหนึ่งว่า ไตรสิกขาคือ สิกขา 3 เป็นหลักธรรมเพื่อพัฒนาตนเองพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน คือ ฝึกอบรมความประพฤติ ฝึกอบรมจิต ฝึกอบรมปัญญา บางโอกาสเติมคำว่า อธิ ที่แปลว่า อย่างยิ่ง เข้าข้างหน้าเป็นคำว่า อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขา หรือศีล สมาธิ ปัญญา เป็นกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้เยาวชนเติบโตขึ้น เป็นบุตรที่ดี เป็นศิษย์ที่ดี เป็นเพื่อนที่ดี และเป็นมนุษย์ที่เต็ม โครงการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูพบว่า เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากโครงการกิจกรรม ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ครูต่อไป มีความสอดคล้อง และตอบสนองต่อความต้องการของสถาบันผลิตครูที่จะนำไปพัฒนา ปรับปรุง และนำไปดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมและมีความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนา ประสานตรี ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบความเป็นครูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม และเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ พบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ตอบสนองต่อความต้องการของสถาบันผลิตครูที่จะนำรูปแบบไปใช้ด้วยความร่วมมือของ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักศึกษา มีการประเมินผลโครงการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สอดคล้องกับ ญัฐมน พันธุ์ชาติรี ที่ได้ทำการศึกษาการสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เกิดจากความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใช้บัณฑิต ผู้ผลิตบัณฑิต ชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำไปใช้

1. สถาบันผลิตครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางการสร้างเสริม/พัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูให้แก่นักศึกษาครู
2. การนำรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไปใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและคณาจารย์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ในสถาบันที่มีการผลิตครูอื่น ๆ ที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบัน

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง, หน้า 65-71.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอน68 ง, หน้า 2-3.
- จุฑารัตน์ คชรัตน์ และคณะ. (2561). *สมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐมน พันธุ์ชาติ. (2559) *การสร้างคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณพรชัยบุรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ณอมพร เลหาจรัสแสง. (2561). *การเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่: ตอนอนาคตครูไทย ครูพันธุ์ C*. ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2561, จาก <https://sornorinno.blogspot.com/2010/09/c-c-teacher.html>
- ทัศนาศรี ประสานตรี. (2555). *การพัฒนารูปแบบความเป็นครูนักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม*.
- นิทัศน์ หามนตรี. (2557). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). *พุทธธรรม ฉบับเพิ่มเติมและขยายความ*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม. หน้า 603-604.
- พระมหาเสกสรวร จิรภาโส. (2552). *การศึกษาวิเคราะห์หลักไตรสิกขาที่มีต่อการจัดการศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิภาวรรณ เอกวรรณัง. (2560). *การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ, Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University, 9(2)*.
- สิตารัตน์ สิงห์เดชาสิทธิ์. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สุกิจ โพธิ์ศิริกุล. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา*
- สุเม บิลโบ. (2558). *สมรรถนะ ทักษะและบทบาทครูไทยศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2561). การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. (2nd Edition) New Jersey: Erlbaum.
- McClelland, D. C. (1975) *A Competency model for human resource management specialists to be used in the delivery of the human resource management cycle*. p. 32. Boston: Mcber.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). p. 727-728. New York: Harper and Row Publication.
- Seels, B. B. & Richey, R. C. (1994). *Instructional technology: The definitions and domains for the field*. Washington, D.C.: Association for Educational Communications and Technology.

การบริหารธุรกิจตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท Business Administration Based on Theravada Buddhist Philosophy

สิรินทร์ กันยาวิริยะ, เมธา หริมเทพาธิป และ กิรติ บุญเจือ
Sirin Gunyaviriya, Metha Harimtepathip and Kirti Bunchua
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดการบริหารธุรกิจและหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตร 2) การบริหารธุรกิจตามหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตร และ 3) วิจารณ์งานวิจัยในสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษาพระไตรปิฎกและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลัก โดยรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลในประเทศและจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ ได้แก่ หนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจโดยทั่วไป ซึ่งเน้นการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงานเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการบริหารอาจมีได้หลายรูปแบบแต่ทุกแบบเน้นที่ความสำเร็จเป็นจุดหมายเหมือนกัน โดยใช้วิธีต่าง ๆ กัน 2) การบริหารตามพระไตรปิฎกนั้นเน้นการฝึกฝนข่มจิตใจของตนให้อยู่เหนืออารมณ์ โดยฝึกทั้งศีลด้วยการรักษากิริยามรรยาทและปฏิบัติสมาธิ ทำจิตใจให้มั่นคงไม่หวั่นไหวกับสิ่งที่เข้ามากระทบ และเจริญปัญญาให้รู้เท่าทัน รู้เหตุ รู้ผล ไม่เป็นทาสของอารมณ์ รู้จักประยุกต์หลักธรรมมาใช้อย่างรัดกุม ใช้ปัญญาแก้ปัญหาในทุกสถานการณ์อย่างมีเหตุผล รู้จักรักษากิริยามรรยาทตนเอง ให้ดี (การครองตน) ได้แล้วก็พึงคอยสอนผู้อื่นให้รู้และกระทำตามด้วยการปรารภนาติต่อผู้อื่นโดยใช้คุณธรรม เอาใจใส่สมาชิกในองค์กร ปลอดภัยให้กำลังใจกันและกัน (การครองคน) รู้จักใช้บุคคลตามความสามารถของแต่ละคน ในการปกครองด้วยหลักแห่งธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เกิดประโยชน์แก่บุคคล แก่สังคมหมู่ใหญ่ แก่มวลมนุษยชาติ (การครองงาน) 3) การวิจารณ์งานวิจัยในสังคมไทย ควรนำเอาผลการวิจัยไปสร้างและขยายผลเป็นแบบจำลองหลักสูตรการบริหารเชิงพุทธสำหรับพัฒนาผู้นำองค์กร และนำผลวิจัยในส่วนที่เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารไปปรับใช้ในองค์กรทางด้านการบริหาร ใช้หลักธรรมการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล

คำสำคัญ: การบริหารธุรกิจ, พุทธปรัชญาเถรวาท, พระไตรปิฎก

Abstract

This research aims 1) to study the concepts of business administration, according to the principles found in the Sutra 2). to manage the business, according to the Buddhist principles found in the Sutra 3). to apply this research for Thai society. This research is qualitative research approach utilizing documentary research. Studying Tripitaka and research documents related to Theravada Buddhism. Data were collected from secondary sources in the country and outside the countries, includes various books about general business administration, focuses on self-management, human management and management as the key

The result of the research shows that the administration can take many forms, but all forms focus on success as well, using different paths. The Tripitaka administration emphasizes training the mind beyond emotions. Training oneself must be done in terms of Sila, Samadhi, Panya. Sila is to maintain manners. Samadhi is to stabilize the mind and to not be vacillated by the external factors. Panya is to be smart and reasonable along with to be able to control emotions. An ability to apply the Buddha's teachings for life thoughtfully is also Panya. These things are used to reasonably solve problems in all situations. In addition, it is necessary to maintain one's self-etiquette (self-control). And then they can also teach others to know and act in goodwill with others including using morality and paying attention to members of the

organization, Comforting and encouraging one another (Governing people) having ability for personal selection to put the right person on the right job and governing the rule of good governance are important. This is for the common and personal benefits in private and public spheres (Occupancy). For the research application of this study to Thai society, the researcher would like to offer these research results to create and extend them as a Model of Buddhist Administration Curriculum for Organizational Leadership Development. And the research findings on the Buddhist principles that are fair for administrators should be adapted for using in the administrative organizations. The principles of self-management, human management, and administration should be adapted for personal development. And the application of the foregoing should come from the base of the moderate post-modern paradigm, so that it can respond to the happiness according to its wisdom instinct. That are creativity, adaptation, cooperation, searching and having good governance to create happiness together.

Keywords: Business Administration, Theravada Buddhist Philosophy, Tripitaka

Received: 2019-12-20

Revised: 2020-02-01

Accepted: 2020-06-11

บทนำ

การบริหารธุรกิจโดยทั่วไปเป็นการบริหารเพื่อให้องค์กรทำกำไรสูงสุด ผู้บริหารจะมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Plan) เพื่อการบริหารงานธุรกิจให้ได้เปรียบคู่แข่งเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในระดับสูง เกิดความมั่นคง มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร ทศณะดังกล่าวนี้ทำให้เกิดปัญหาในเชิงจริยศาสตร์ ได้แก่ เราจะมีชีวิตที่ดีได้อย่างไร ซึ่งโดยทั่วไป การมีชีวิตที่ดีในโลกธุรกิจนั้นคือการทำกำไรให้มากที่สุดเพื่อให้น้ององค์กรอยู่รอดมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคง เพียงแต่ว่าคนในองค์กรจะต้องทำตัวให้เป็นประโยชน์เพื่อช่วยเหลือกันและกัน ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพราะไม่มีใครช่วยใครได้ในโลกของธุรกิจ แต่ละองค์กรคือคู่แข่งทางธุรกิจที่ต้องการการอยู่รอดด้วยกันทั้งนั้น การที่ใครก็ตามเข้ามาทำดีกับเราหรือช่วยเหลือเรา นั่นก็เพราะเขาเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากเราไม่มากนักน้อย ดังที่ เบนธัม (Bentham) กล่าวว่า “อย่านึกว่าใคร เขาจะกระตือรือร้นช่วยท่าน นอกจากการช่วยนั้นจะเป็นประโยชน์แก่เขา คือ เขามองเห็นประโยชน์ที่เขาจะได้รับอย่างแจ่มแจ้งแล้ว มนุษย์ไม่เคยจะคิดช่วยเหลือใครเปล่าๆ ธรรมชาติของมนุษย์ถูกสร้างขึ้นด้วยวัตถุดิบปัจจุบันนี้เอง เขาจะช่วยท่านก็ต่อเมื่อเขาแน่ใจว่า เป็นการช่วยเหลือตัวเขาเองด้วยเท่านั้น” (Vatsyayan, 1986, p. 83)

การช่วยเหลือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรเป็นความร่วมมือในรูปแบบหนึ่งที่ใช้ผลประโยชน์เป็นตัวตั้ง เมื่อเกิดการรวมกลุ่มอย่างมีส่วนร่วมเช่นนี้ทำให้เกิดการตั้งคำถามได้ว่า การบริหารธุรกิจที่มีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ของทุกคนในองค์กรเพียงพอหรือไม่ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน สำหรับผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่เพียงพอ เนื่องจากผลประโยชน์ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของธุรกิจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการบริหาร กล่าวคือ เป็นเพียงส่วนของการบริหารงานให้เกิดความสำเร็จเท่านั้น ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเรื่องของผลประโยชน์เชิงวัตถุเพียงอย่างเดียว และไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคนในองค์กรเพียงอย่างเดียว แต่การที่จะทำให้เกิดประโยชน์สุขในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อาจจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายหลักที่ถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ และลำพังเพียงแค่การบริหารงานก็อาจจะไม่เพียงพอต่อการบริหารธุรกิจที่สามารถทำให้เกิดประโยชน์สุขได้แบบองค์รวม ผู้วิจัยเสนอว่า ควรมีการบริหารตน และบริหารคน ควบคู่ไปกับการบริหารงานด้วย การบริหารธุรกิจจึงจะสามารถเติบโต สร้างผลกำไร และความสุขในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในองค์กรได้อย่างสมบูรณ์

ในทางพุทธปรัชญาเถรวาทมีหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่มากมาย ทั้งในส่วนการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน หลักคำสอนในการบริหารตนที่สำคัญ ได้แก่ ขรवासธรรม 4 ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4 ปาปณิกธรรม 3 และ สปัปฺริสธรรม 7 หลักคำสอนในการบริหารคนที่สำคัญ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 สปัปฺริสทาน 8 และ อคติ 4 ส่วนหลักคำสอนในการบริหารงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 กุลจักริฐติธรรม 4 โภควิภาค 4 และ อปรินิยธรรม 7

หลักธรรมดังกล่าวนี้เป็นหลักธรรมที่ผู้วิจัยเล็งเห็นว่ามีสำคัญต่อการบริหารและสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาว่าการบริหารธุรกิจนั้นหากมีหลักธรรมของพระพุทธเจ้านำทางจะช่วยให้ธุรกิจดำเนินไปได้ตามความเป็นจริงหรือไม่ และการบริหารธุรกิจตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาทนี้เพื่ออธิบายให้เกิดความเข้าใจว่า การบริหารธุรกิจตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้น้อมนำแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารธุรกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในองค์กรต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการบริหารธุรกิจและหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตร
2. เพื่อการบริหารธุรกิจตามหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตร
3. เพื่อวิธานงานวิจัยในสังคมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจะเริ่มจากการศึกษามโนคติหลักและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดการบริหารธุรกิจ โดยศึกษาถึงแนวคิดที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน ซึ่งเน้นการบริหารธุรกิจทั่วไป ในส่วนของการบริหารตน ได้แก่ การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำ จริยธรรมและคุณธรรมของนักบริหาร ในส่วนของการบริหารคน ได้แก่ การศึกษาเรื่องจริยธรรมองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกลุ่ม ในส่วนของการบริหารงาน ได้แก่ การวางแผน การจัดการ การขึ้นนำ และการควบคุม จากนั้นได้ศึกษาถึงหลักธรรมในพระสูตรที่เกี่ยวข้องหรือสามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารธุรกิจได้ทั้งในส่วนของการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน เท่าที่ผู้วิจัยพบในประสบการณ์การบริหารธุรกิจ หลักคำสอนในการบริหารตนที่สำคัญ ได้แก่ ขรवासธรรม 4 ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4 ปาปณิกธรรม 3 และ สปัปฺริสธรรม 7 หลักคำสอนในการบริหารคนที่สำคัญ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 สปัปฺริสทาน 8 และ อคติ 4 ส่วนหลักคำสอนในการบริหารงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 กุลจักริฐติธรรม 4 โภควิภาค 4 และ อปรินิยธรรม 7 โดยอาศัยการตีความเชิงปรัชญาที่บันดาลความสุขได้แก่ที่สุด

เมื่อได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจและหลักธรรมในพระสูตร จากนั้นได้ทำการสังเคราะห์ถึงการบริหารธุรกิจตามหลักธรรมในพระสูตรใน 3 ส่วนสำคัญ คือ การบริหารตน การบริหารคน การบริหารงาน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สร้างความเข้าใจและมีประโยชน์ต่อการนำไปวิธานหรือประยุกต์ใช้ในการบริหารธุรกิจต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) กระบวนการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ประการ ได้แก่ การกำหนดพันธกิจ (Vision) การกำหนดเป้าหมาย (Goals) และการกำหนดแผนงาน (Plans) เพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ประสงค์

(สาคร สุขศรีวงศ์, 2559, หน้า 99) 2) การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการจัดระบบความสัมพันธ์ของคนและงาน เพื่อดำเนินงานในองค์การให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยออกแบบในรูปแบบแผนภูมิองค์การแสดงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่แน่นอนและชัดเจน (อนิวัช แก้วจำนงค์, 2557, หน้า 93) 3) การออกแบบโครงสร้างองค์กร (Organizational Structure Design) ซึ่งองค์กรนำมาใช้โดยทั่วไปมี 4 ประเภท ดังนี้ (1) โครงสร้างตามหน้าที่ธุรกิจ (2) โครงสร้างตามการตลาด (3) โครงสร้างแบบผสม (4) โครงสร้างเชิงซ้อน 4) การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ (Authority Allocation) การที่ผู้บริหารแต่ละคนจะสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนกับใครแต่ละคนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสายบังคับบัญชา (Chain of Command) ซึ่งจะระบุว่าผู้บริหารคนหนึ่งจะมีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนเท่าใด และใครบ้างที่ขึ้นตรงกับตนเอง โดยจะเรียงลำดับตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรลงไปถึงพนักงานระดับล่างสุดขององค์กร (Kingsbury, 1965, p. 19) 5) การประสานงาน (Coordination) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการจัดองค์การ เพื่อให้ทราบว่าทำอะไรจึงจะทำให้บุคคลต่าง ๆ ภายในองค์กรมีความร่วมมือที่จะดำเนินงานต่าง ๆ อย่างสอดคล้องกันเพื่อให้การปฏิบัติงานราบรื่น (Mondy and Noe, 1990, pp. 9 -11) ซึ่งกรอบของการประสานงานที่จำเป็น มี 3 ส่วน คือ ผู้ประสานงาน (Coordinator) บทบาทและความรับผิดชอบ (Roles and Responsibilities) และ ระเบียบที่ จำเป็น (Roles and Regulations) 6) การชี้นำ (Leading) เป็นการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารร่วมกับการจูงใจให้สมาชิกในองค์กรทำงานของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้องค์กรได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมาย 7) การควบคุม (Controlling) ถือว่าเป็นการทำหน้าที่ทางการบริหารจัดการขั้นสุดท้าย ซึ่งหากองค์กรใดมีระบบการควบคุมที่ดี ก็จะส่งผลให้เกิดประโยชน์กับองค์กรในหลายลักษณะ เช่น สามารถติดตามความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในการทำงานและสามารถแก้ไขได้ทันเวลา ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวรับกับความไม่แน่นอน หรือปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ สามารถกระจายภาระงานและอำนาจหน้าที่ไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ สามารถจำกัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน เป็นต้น

ในทางพุทธปรัชญาเถรวาทมีหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่มากมาย ทั้งในส่วนการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน หลักคำสอนในการบริหารตนที่สำคัญ ได้แก่ ขรवासธรรม 4 ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4 ปาปณิกธรรม 3 และ สปัจริสธรรม 7 หลักคำสอนในการบริหารคนที่สำคัญ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 สังคหัตถุ 4 สปัจริสทาน 8 และ อคติ 4 ส่วนหลักคำสอนในการบริหารงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 กุลจักริฐิตีธรรม 4 โภควิภาค 4 และ อปริหานิยธรรม 7 (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2546, หน้า 211)

2. การบริหารธุรกิจตามหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตร เป็นการสังเคราะห์หลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน 1) การสังเคราะห์หลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารตน ได้แก่ ขรवासธรรม ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ปาปณิกธรรม และ สปัจริสธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2552ก, หน้า 412) หลักธรรมทั้ง 4 หมวดนี้เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญสำหรับการฝึกฝนขัดเกลาตนเองจากภายในสู่ภายนอก คือ มุ่งขัดเกลาจิตใจ อุบาสย จริต ความเชื่อให้เป็นไปโดยธรรม มีธรรมเป็นที่ตั้ง มีธรรมเป็นเป้าหมาย อันจะส่งผลให้บุคลิกภาพภายนอกเป็นผู้นำที่ทันสมัย เป็นผู้นำที่สร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา ความไว้วางใจหรือความน่าเชื่อถือให้ปรากฏแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในงานธุรกิจ ส่วนผู้ตามที่พัฒนาตนก็จะกลายเป็นผู้ที่สามารถไว้วางใจได้ ทำให้ผู้นำและเพื่อนร่วมงานให้การยอมรับ เป็นปียบุคคลในองค์กร และสามารถสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยงานได้อย่างดีเยี่ยม และสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข 2) การสังเคราะห์หลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารคน ได้แก่ พรหมวิหารธรรม สังคหัตถุธรรม สปัจริสทาน และ อคติ หลักธรรมทั้ง 4 หมวดนี้เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญสำหรับการบริหารคนจากภายในสู่ภายนอก เมื่อสังเคราะห์หลักธรรม พบว่า ผู้นำที่มีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา มีวาจาที่ไพเราะอ่อนหวานที่กลั่นออกมาจากใจ มีการให้และแบ่งปันอย่างมีปัญญาและมีความชอบธรรม ปราศจากอคติ ย่อมได้ใจคนหรือเพื่อน

ผู้ร่วมงาน สามารถประสานประโยชน์สุขให้กับคนหมู่มากได้อย่างชอบธรรม แบ่งปันความสุขความสำเร็จร่วมกันได้ด้วยความรักสามัคคี 3) การสังเคราะห์หลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารงาน ได้แก่ หลักอิทธิบาทธรรม กุลจิรัฏฐิติธรรม โภควิภาค และอปริหานิยธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์, 2552, หน้า 149) หลักธรรมทั้ง 4 หมวดนี้เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญสำหรับการทำงาน ใช้การทำงานเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการฝึกจิตใจ ดำเนินงานธุรกิจโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เน้นการมีส่วนร่วมโดยธรรมในการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นเคียงคู่กับการบริหาร

3. เพื่อวิธานงานวิจัยในสังคมไทย โดยการนำเอาหลักการบริหารที่มีแบบอย่างมาจากพระพุทธเจ้าซึ่งใช้ได้ผลมาแล้ว มาทำเป็นโครงสร้างในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) สามารถสร้างเป็นแบบจำลองสร้างหลักสูตรการบริหารเชิงพุทธสำหรับพัฒนาผู้นำองค์กร โดยการนำโครงสร้างเหล่านี้ไปดำเนินงานโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่มีส่วนร่วมในการรับรู้และศึกษาให้เข้าใจ อาจมีการจัดอบรมผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน จากนั้นก็มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาตน พัฒนาคณะ พัฒนางานต่อไป 2) นำผลวิจัยในส่วนที่เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารไปปรับใช้ในองค์กรทางด้านการบริหาร ผู้บริหารสามารถศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับให้เข้ากับบริบทขององค์กรและธรรมชาติของผู้ร่วมงาน ทั้งในส่วนการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน หลักคำสอนในการบริหารตนที่สำคัญ ได้แก่ ขรवासธรรม 4 ทิฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4 ปาปณิกธรรม 3 และ สปัจริยธรรม 7 หลักคำสอนในการบริหารคนที่สำคัญ ได้แก่ พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 สปัจริยสถาน 8 และ อคติ 4 ส่วนหลักคำสอนในการบริหารงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 กุลจิรัฏฐิติธรรม 4 โภควิภาค 4 และ อปริหานิยธรรม 7 การปรับใช้ควรคำนึงถึงเป้าหมายว่า เราปรับใช้เพื่อใคร โดยกำหนดลงไปทีละประโยชน์ส่วนรวม หมายความว่าเราจะปรับใช้หลักธรรมเหล่านี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม คือประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ซึ่งประโยชน์ในที่นี้ก็คือคุณภาพชีวิตของผู้ร่วมงานในทุกกระตุนั่นเอง 3) ใช้หลักธรรมการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล มีการแบ่งปันและดูแล เชื่อมโยงใจของผู้ร่วมงานด้วยความรักความเข้าใจ มีธรรมเป็นเป้าหมาย ส่วนผลประโยชน์เป็นเพียงผลพลอยได้ คือ รู้จักการสร้างเหตุที่ดีที่จะก่อให้เกิดผลที่ดี แต่มุ่งที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ได้มุ่งที่ตัวผลประโยชน์ในลักษณะเห็นแก่ตัว นอกจากนี้ควรให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกัน และรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการให้อภัยตนเองในทุก ๆ เรื่องที่มีแรงกระทบเข้ามา การให้อภัยตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นการไม่สงัดจิตออกนอก แต่กำหนดจิตเพื่อพิจารณาใคร่ครวญตัวเองในขณะที่รู้สึกโกรธหรือขัดเคืองผู้ร่วมงาน หลายคนคิดว่าเราต้องจินตนาการออกไปเพื่อให้อภัยคนรอบข้าง ทั้ง ๆ ที่จริงแล้วคนที่เราควรให้ความเมตตาและให้อภัยที่สุดกลับเป็นตัวเราเอง เราสงัดจิตออกนอกไปรู้พฤติกรรมคนนั้นคนนี้สารพัด โดยลืมนึกถึงตัวว่าผู้ที่รับแรงกระทบต่าง ๆ นั้นแท้จริงอยู่ภายในใจเราเอง ไม่ใช่ภายนอก เราให้อภัยคนอื่นได้แต่กลับลืมหักตัวเอง ผลที่ปรากฏเป็นรูปธรรมคือเมื่อเกิดการกระทบทางผัสสะ เราก็ยังโกรธเพื่อนร่วมงานอยู่ตลอด และเราก็ต้องพยายามดับความโกรธนั้นด้วยการสงัดจิตออกนอก แผ่เมตตาเพื่อให้อภัยคนเหล่านั้นครั้งแล้วครั้งเล่า เคยโกรธแล้วจึงต้องโกรธอีก เคยเจ็บปวดใจแล้วจึงต้องเจ็บอีก การให้อภัยที่เกิดขึ้นเราจึงไม่เคยให้อภัยจริง ๆ เพราะเราไม่เคยให้อภัยตัวเอง เราแค่คิดแต่เราไม่ได้รู้สึกจริง ๆ ถึงกันบึ้งของหัวใจที่โหยหาการให้อภัยตลอดชีวิต เมื่อเราให้อภัยตนเองได้แล้ว เราก็ให้อภัยผู้ร่วมงานได้ เราจะไม่วิ่งไปตามความพอใจหรือความไม่พอใจของใคร ไม่มีอคติ เพราะกลัวสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่จะเป็นผู้ที่เห็นเหตุและปัจจัยตามความเป็นจริง นี่คือนิยามที่จะได้รับในเชิงปัจเจก หากรู้จักนำหลักธรรมมาพิจารณาใคร่ครวญภายในเช่นนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) อันประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาพระไตรปิฎกและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลัก โดยรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลในประเทศและจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ หนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจโดยทั่วไป ซึ่งเน้นการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงานเป็นสำคัญ รวมทั้งศึกษาถึงหลักธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้ครบถ้วนแล้วก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาทบทวน วิเคราะห์หลักปรัชญา แนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน เพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในมิติทัศน์ของการบริหารธุรกิจตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาและแนวคิด เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย

1) แนวคิดการบริหารธุรกิจและหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตรหลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารตน ได้แก่ ฆราวาสธรรม ทิฐุธรรมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม ปาปณิกธรรม และ สปัปฺริสธรรม ส่วนหลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารคน ได้แก่ พรหมวิหารธรรม สังคหัตถุธรรม สปัปฺริสสถาน และอคติ ส่วนหลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานที่ ได้แก่ หลักอิทธิบาทธรรม กุลจักริฐิตีธรรม โภควิภาค และอปริหานิยธรรม หลักธรรมทั้ง 3 ส่วนนี้ล้วนเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญสำหรับการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน เป็นการทำงานโดยใช้หลักธรรมเป็นตัวขับเคลื่อน กิจกรรมงานใด ๆ ล้วนเป็นเพียงเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการฝึกจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในธรรม ดำรงอยู่ในธรรม และมีเป้าหมายเพื่อธรรมในทุกกิจกรรมการบริหาร ส่วนผลประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากการบริหารตามหลักพระสูตรต้นตปิฎกถือเป็นผลพลอยได้ จึงเห็นได้ว่า หลักการบริหารในพระสูตรต้นตปิฎกนั้นเน้นการสร้างเหตุอันนำมาซึ่งโภคทรัพย์ทั้งภายในและภายนอก สามารถสร้างเครือข่ายคนที่เป็นกัลยาณมิตรร่วมกัน และกัลยาณมิตรเหล่านั้นก็เป็นส่วนเสริมให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่สังคมให้ความเชื่อถือและเป็นการบริหารงานที่มีความสุขที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมส่วนรวม มีความเป็นธรรมาภิบาล เพราะเน้นการมีส่วนร่วมบนความจริงใจทั้งทางด้านนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม จึงเกิดความโปร่งใสจากภายในสู่ภายนอก สร้างความน่าเชื่อถือโดยธรรม เป็นความสุขร่วมกันของผู้มีธรรมเป็นเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินธุรกิจ

2) การบริหารธุรกิจตามหลักธรรมที่พบได้ในพระสูตร อาจมีได้หลายรูปแบบแต่ทุกแบบเน้นที่ความสำเร็จเป็นจุดหมายเหมือนกันโดยใช้วิถีต่าง ๆ กัน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยนี้ การบริหารตามพระไตรปิฎกนั้นเน้นการฝึกฝนขัดจิตใจของตนให้อยู่เหนืออารมณ์ โดยฝึกทั้งศีลด้วยการรักษากิริยามรรยาทและปฏิบัติสมาธิ ทำจิตใจให้มั่นคงไม่หวั่นไหวกับสิ่งที่เข้ามากระทบ และเจริญปัญญาให้รู้เท่าทัน รู้เหตุ รู้ผล ไม่เป็นทาสของอารมณ์ รู้จักประยุกต์หลักธรรมมาใช้อย่างรัดกุม ใช้ปัญญาแก้ปัญหาในทุกสถานการณ์อย่างมีเหตุผล รู้จักรักษากิริยามรรยาทตนเอง ให้ดี (การครองตน) ได้แล้วก็พึงค่อยสอนผู้อื่นให้รู้และกระทำตามด้วยการปรารภนาติต่อผู้อื่นโดยใช้คุณธรรม เอาใจใส่สมาชิกในองค์กร ปลอดภัยให้กำลังใจกันและกัน (การครองคน) รู้จักใช้บุคคลตามความสามารถของแต่ละคน ในการปกครองด้วยหลักแห่งธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เกิดประโยชน์แก่บุคคล แก่สังคมหมู่ใหญ่ แก่มวลมนุษยชาติ (การครองงาน) หลักการบริหารทั้งหมดคือกิจกรรมที่ผู้บริหารต้องดำเนินการ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชน หน่วยงาน สถาบัน องค์กร คือ การกินดี และอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าผู้บริหารดีนั้นหมายถึงต้องสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของแต่ละบุคคลได้ หากนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร

องค์กรจะสะท้อนให้เห็นถึงภาวะความเป็นผู้บริหารตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธองค์ทรงแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ปกครองโดยธรรมอย่างสม่ำเสมอสังฆมการมีอันยากแก่คนพาลทั่วไปจักทำลายล้างได้ ทรงแสดงให้เห็นว่าหลักธรรมเป็นเกราะคุ้มครองผู้ประพฤติปฏิบัติและนำประโยชน์สุขมาสู่ผู้ที่อยู่ใต้การปกครองโดยธรรม และสำหรับการบริหารทั่วไป มักจะเน้นที่รูปแบบและกระบวนการและการเอาจริงจังกับความสามารถจนขาดหลักความเคารพนับถือกัน มุ่งประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่าการที่จะให้ การบริหารสมัยใหม่มักจะใช้หลักการสังเกตความต่าง แล้วใช้ช่องว่างแสวงหาความได้เปรียบเน้นแข่งขันมากกว่าแบ่งปันเพื่อนร่วมอาชีพเป็นคู่แข่ง บางครั้งคิดเป็นศัตรูไปเลยก็มี จะขยายตลาดด้วยการจูงใจโดยใช้กิเลสตัณหาเป็นเครื่องมือ บางครั้งเบียดเบียนแม้แต่ลูกค้ายและสิ่งแวดล้อม มักสั่งสอนให้บริโภคนิยม ใดๆ จะได้ขายมาก ใดๆ จะได้กำไรมาก ใดๆ และสร้างความเชื่อต่อตรรกะให้อ้างอิงรักภักดีว่าใกล้เคียงกว่า จนลืมหลักแห่งคุณธรรม ความเคารพนอบน้อม ผู้บริหารจึงขาดคุณธรรมในการบริหารจัดการ แต่การบริหารเชิงพุทธจะใช้หลักเมตตาธรรม การใช้หลักสายกลาง การใช้วิธีธรรมชาติ การให้ความสุขบนความพอเพียง เน้นสัจจะ ลดบริโภคนิยม เน้นการแบ่งปันมากกว่าแข่งขัน ไม่สร้างการเบียดเบียน และสร้างวิถีที่ถูกต้องให้กับผู้รับและผู้ให้หลักวิธีการบริหารที่ดี เน้นปัญญามากกว่าสอนให้เชื่อแบบผิดๆ

3) การวิธานงานวิจัยในสังคมไทย ผู้วิจัยเสนอว่าควรนำเอาผลการวิจัยไปสร้างและขยายผลเป็นแบบจำลองหลักสูตรการบริหารเชิงพุทธสำหรับพัฒนาผู้นำองค์กร และนำผลวิจัยในส่วนที่เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารไปปรับใช้ในองค์กรทางด้านการบริหาร ใช้หลักธรรมการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล และควรประยุกต์บนฐานของกระบวนการทศนหลังนยุคสายกลางจึงจะตอบสนองความสุขตามสัจจะตามปัญญาได้จริง คือ มีการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ แสวงหา และมีธรรมาภิบาลที่สร้างความสุขร่วมกัน

อภิปรายผล

1. หลักการบริหารทั้งหมดคือกิจกรรมที่ผู้บริหารต้องดำเนินการ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชน หน่วยงาน สถาบัน องค์กร คือ การกินดี และอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าผู้บริหารดีนั้นหมายถึงต้องสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของแต่ละบุคคลได้ หากนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรจะสะท้อนให้เห็นถึงภาวะความเป็นผู้บริหารตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธองค์ทรงแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ปกครองโดยธรรมอย่างสม่ำเสมอสังฆมการมีอันยากแก่คนพาลทั่วไปจักทำลายล้างได้ ทรงแสดงให้เห็นว่าหลักธรรมเป็นเกราะคุ้มครองผู้ประพฤติปฏิบัติและนำประโยชน์สุขมาสู่ผู้ที่อยู่ใต้การปกครองโดยธรรม การบริหารธุรกิจตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท เป็นการบริหารธุรกิจด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ คือ อโลภะ โอโทสะ และโอหะ (เมธา ธรรมเทศาธิปและคณะ, 2558, หน้า 69) สามารถอธิบายได้ว่า หลักการบริหารโดยทั่วไปนั้นจะต้องสามารถปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานและพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานได้ มีความรู้คุณธรรมหรือธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสุภีร์ ฐิตตเมโธ (2533, หน้า 90) ได้ทำวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนาที่ควรนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารราชการ (Buddhism to Be Applied in Public Administration)” ผลการวิจัยพบว่า “หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาสามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการและสามารถยกระดับจิตใจเพื่อปรับปรุงการทำงานและความเป็นอยู่ของข้าราชการและประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะสังคมที่มุ่งเน้นถึงการพัฒนาทางด้านวัตถุเช่นในปัจจุบันนี้สภาพจิตใจที่ดีเยี่ยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะมองข้ามเสียมิได้ เพราะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ จุดยืนที่สำคัญของการบริหารราชการในยุคสมัยใหม่ ก็คือ การสร้างความสำนึกเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อหมู่คณะและสังคมบ้านเมือง” และสอดคล้องกับ นรี ภาวการตานันท์

(2538, หน้า 100) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารการเมืองการปกครองในแนวพุทธศาสนา โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก (The Concept of Politics and Governance in Buddhism; A study of Thai Thinkers and the Tripitaka)” ผลการวิจัยพบว่า “การบริหารระบบการเมืองการปกครองที่ดีนั้น ในพระไตรปิฎกมิได้กำหนดว่าจะต้องมีรูปแบบประการใด หากได้นำหลักธรรมาธิปไตย หรือหลักธรรมมาเป็นแม่บท เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญนั่นเอง ซึ่งหลักธรรมาธิปไตยมีพื้นฐานมาจาก โพธิปักขิยธรรม นั่นเอง

2. การบริหารเชิงพุทธจะใช้หลักเมตตาธรรม การใช้หลักสายกลาง การใช้วิธีธรรมชาติ การให้ความสุขบนความพอเพียง เน้นสัจจะ ลดบริโภคนิยม เน้นการแบ่งปัน มากกว่าแข่งขัน ไม่สร้างการเบียดเบียน และสร้างทิวทัศน์ที่ถูกต้องให้กับผู้รับและผู้ใช้หลักวิธีการบริหารที่ดี เน้นปัญญามากกว่าสอนให้เชื่อแบบผิดๆ สามารถอธิบายได้ว่า เมตตา คือ ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข การนำหลักเมตตามาบริหารงานทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนย่อมช่วยให้เกิดการเกื้อกูลกัน ปราศจากการเบียดเบียน ซึ่งสอดคล้องกับ พระสุตปิฎก ธรรมพิกัด (2544, หน้า 36) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์พุทธจริยธรรมสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท: ระหว่างพระเจ้าพิมพิสาร กับ พระเจ้าปเสนทิโกศล” ผลการวิจัย พบว่า ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพรหมคือธรรมประจำตัวของผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร มีลักษณะเป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่ และใช้เป็นหลักกำกับความประพฤติ จึงจะเชื่อว่า ดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายโดยชอบ ดังพระเจ้ามณฑะแห่งมิลินทรประพจน์อยู่อย่างสม่ำเสมอได้ขาดจนได้รับการยกย่องว่า ธรรมราชา หรือ พระเจ้ามหาสุทิสสนะ ประพจน์ในพรหมวิหารธรรมเมื่อ สวรรคตไปแล้วไปเกิดในพรหมโลก มีหัวข้อธรรม ดังนี้ 1) เมตตา คือ ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข หรืออยากให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครองมีความสุข และ คิดทำประโยชน์แก่ผู้ที่อยู่ใต้ปกครองทั่วหน้า 2) กรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากของผู้ใต้ปกครองที่ได้รับความเดือดร้อน 3) มุทิตา คือ ความพลอยยินดี ในเมื่อเห็นผู้ใต้ปกครองมีความสุข ประสพความสำเร็จ เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ไม่ยินดียินร้าย ปฏิบัติด้วยความเที่ยงธรรม

สรุป

ประเด็นหลักของผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การบริหารธุรกิจตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท เป็นการบริหารธุรกิจด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ คือ อโลภะ อโทสะ และอโมหะ ดำเนินธุรกิจตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเพื่อบริหารตน บริหารคน บริหารงานให้เป็นไปโดยธรรม เน้นการมีส่วนร่วมแบบสามัคคีธรรมเพื่อเสริมสร้างความสุขและความสำเร็จร่วมกัน มีธรรมเป็นเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจ ส่วนผลประโยชน์ เช่น กำไร การได้รับการยอมรับ สรรเสริญ เป็นต้น เป็นเพียงผลพลอยได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์

จากการวิจัยเรื่อง “การบริหารธุรกิจตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท” พบว่า มีประโยชน์ต่อการนำไปบริหารงานทางธุรกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจ ดังนั้น จึงควรมีการนำไปวิเคราะห์เพื่อการประยุกต์ใช้ต่อไปให้ครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารตน ด้านการบริหารคน และด้านการบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

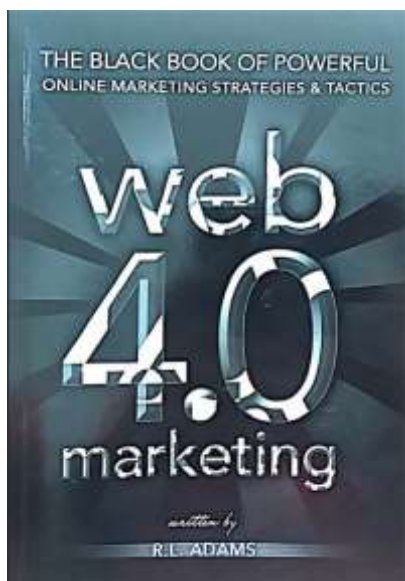
ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ควรมีการวิจัยเรื่อง “หลักการบริหารตามหลักพุทธปรัชญามหายาน”
- 2) ควรมีการวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบหลักการบริหารตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทและพุทธปรัชญามหายาน”

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2525). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- นรี ภาวการตานันท์. (2538). *การบริหารการเมืองการปกครองในแนวพุทธศาสนา: ศึกษาจากนักคิดและพระไตรปิฎก*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552ก). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552ข). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2559). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: บริษัท จี.พี.ไซเบอร์พรินท์ จำกัด.
- อนิวัช แก้วจางค์. (2557). *หลักการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด.
- พระมหาสุภีร์ ฐิตเมธ. (2533). *พระพุทธศาสนาที่ควรนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารราชการ*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระสุทธิพงษ์ ธรรมพิทักษ์. (2544). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์พุทธจริยธรรมสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท: ระหว่างพระเจ้าพิมพิสาร กับ พระเจ้าปเสนทิโกศล*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เมธา หริมเทพาธิป กীরติ บุญเจือ และ พระมหาหมื่นรินทร์ ปุริสุตโตโม. (2558). เกณฑ์ตัดสินความจริงตามหลักกาลามสูตร: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน”. *วารสารวิชาการรมยสาร*, 13(3): 69-78.
- Kingsbury, C. J. R. (1965). Cassiterite and wolframite veins of Aberfoyle and Storley's Creek, in McAndrew, John, ed., *Geology of Australian ore deposits: Australasian Inst. Mining and Metallurgy Proc.*, Vol. 1.
- Mondy, W. R. & Noe, R. M. (1990). *Human Resource Management*. Boston: Allyn and Bacon.
- Vatsyayan, K. (1986). *Made Easy Ethics*. New Delhi: Kedar Nath Ram Nath.

Book Review

Title	Web 4.0 marketing
Author	R.L. Adams
Year	2017
Edition	N/A (first copyright is 2015)
Type of Book	Trade Book
Number of Pages:	158
Price	N/A

Seri Wongmonta

College of Management, University of Payao

Introduction

This book was first copyrighted in 2015. The edition currently reviewed was copyrighted in 2017; and it was not identified what edition is. However, the content of this book is still applicable to online marketing operation in these days. This book can be considered as a contemporary book.

Many people dream to become successful entrepreneurs. Some of them aim at having an empire of sustainable online business. It is a challenge to be rich without having to work hard. However, only few people can make their dream come true. Those who want to be successful have to learn from people who have succeeded as well as from people who have failed to see how the two groups are different. To establish a sustainable business requires great efforts in career and personal lives.

Major problems are 1) time and 2) information required for making decisions. To be successful, one needs time and information in various aspects. The more developed the technology is, the more time one needs to be successful, because more information is available for decision making. What used to be simple has become more complicated, because social media space is more ample. Social media functions have been changed and expanded. Consequently, those who want to be successful in doing online business must be truly knowledgeable in digital technology and technology savvy to cope with the complexity of digital technology.

Besides being knowledgeable in digital technology and technology savvy, one has to be keen in marketing to be ahead of a great number of competitors. It is fortunate that a

demand of online commerce is increasing tremendously, therefore, entrepreneurs have opportunities to provide supplies for a continuous growing number of digital consumers. However, successful entrepreneurs must own certain relevant points of difference to beat competitors.

Though online business has become more complicated, it does not mean that there are no principles of how to do this kind of business. The author of this book gives readers simple and applicable principles. Two major concepts are “value” and “trust”. He concludes that “to be successful in doing online business, entrepreneurs must pay attention to value and trust creation. This book contains lessons from a person who has been successful in doing online business. His contents are simple stories for doing complicated businesses.

He emphasizes repeatedly that to be successful, entrepreneurs must be committed to devoting their time and be patient, as a success takes time to happen.

Chapter 1: Committed to Value Creation

We are in the business world with a focus on value creation by making consumers feel that they gain relevant benefits from entrepreneurs’ offerings. Entrepreneurs should begin with consumer insights by knowing what values consumers are seeking from their offerings. They must offer ‘relevant’ values with consistent integrity to create “trust”

Contents are important for value creation in doing online business. Contents constitute values and trust, and they must manifest quality of human being. They are tools for humanizing a brand. Entrepreneurs must have their own webs to tell stories of their products and services as authorities who are leaders of thoughts. Authorities create trust, and consumers will share the stories told by authorities. Their stories will provoke engagement virally, thus, entrepreneurs must be knowledgeable in how to devise content marketing strategies. They must know how to create contents and how to deliver contents through the right channels. They must be perceived as authorities, and their contents are not perceived as “trash”.

Chapter 2: Components to Create Trust

The following components are needed to create trust: 1) creativity of contents, 2) being perceived as authorities, 3) longevity of contents to stay online, and relevance of contents, which means they are rewarding with creative presentation. Consumers must perceive that authors of contents are authorities. The longer the contents appear online, the more consumers will trust the contents. It is important that the contents be relevant; they are contents that consumers need to know, and they are written by authorities. Entrepreneurs must be capable of content marketing to provide contents that create trust.

Chapter 3: The Value of “Trust”

“Trust” is an important factor to create revenue for online business. It is difficult to be successful in doing online business without creating trust. Consumers may trust messages

from their virtual friends, but now they trust messages from online reviewers appearing on webs that they trust. Entrepreneurs must believe in the power of “trust” because consumers look for messages from people whom they trust. Trustworthy contents should appear on the companies’ webs as well as market webs popular among target consumers. Entrepreneurs need to know how Google, Blog, Plus, YouTube, Yelp, Facebook, and other social media platforms work, so that they can make their contents appear on these online platforms for target consumers to see and trust. It should be noted that consumers are likely to trust contents that are written by those whom they perceived as authorities.

Chapter 4: Content Marketing

To promote products and services offered online, entrepreneurs must be good at content marketing strategies. They must provide creative contents with creative presentation approaches through the right platforms and webs. They have to link their company webs to popular market webs, so that their contents will be highly potent because they are perceived to be trustworthy.

To be perceived as authoritative messages, contents must appear on authoritative market webs, such as Google, Plus, YouTube, Yelp, Twitter, Facebook. Contents on these webs must be link to company webs that give more details of products and services.

Not only do contents appear on authoritative webs, but they also must be powerful and potent with creativity. Contents on authoritative webs must motivate consumers to visit company webs for greater details. Google is the most important authoritative web to create trust.

Steps of content marketing are: 1) creating unique contents with good grammar, 2) creating trustworthy contents that are accepted by Google, and 3) motivating consumers who are exposed to contents on Google to visit company webs.

Chapter 5: Unique Contents with High Values

For content marketing strategies, not only do we need unique contents, but we also need contents with high potency to persuade consumers. Contents can be in various forms, including still pictures, video clips, symbols, and texts. Though online content marketing saves money, content creators should not save time. They have to take time to create authoritative, relevant and persuasive contents. They must have marketing insights, brand insights, and consumer insights to create relevant contents. Rewarding contents are: 1) how-to contents, 2) presented as video-tutorial contents that are good enough to be accepted by Google and YouTube, and 3) put in Slideshow & Documentation Presentation.

Relevance and trustworthiness are characteristics of contents that Google look for; therefore, contents must have these two characteristics to appear on Google. Contents that appear in Google must lure consumers to visit company webs for more details. Contents must be written with keyword centricity to be effective on Google. Contents must include pictures and texts with a variety of mechanical tactics.

Chapter 6: Contents that Are Accepted by Authoritative Webs

It is important that contents about products and services be accepted by authoritative webs, such as Google, YouTube, HubPages.com, Wordpress.com, Blogger.com, and Slideshare.net. Consumers are likely to trust contents that appear on authoritative webs. Texts and video clips with the same contents are likely to be accepted by authoritative webs. It should be noted that contents on authoritative webs invite consumers to go to company webs for more details.

Chapter 7: Link Building

Link Building is an integral strategy for content marketing to be efficient and effective. Good contents must provoke engagement and build links to other webs. Good contents can build organic links with no costs. Google is an effective authoritative web that can build organic links. Contents with a lot of links will create high reach and high trust. They also provide opportunities for customer relationship management.

Not only do entrepreneurs create good contents to build links, but they will also earn links when their contents become editorials of authoritative webs. This results in their contents becoming more trustworthy. Tactics to build organic links are: 1) getting authoritative guest bloggers to write contents 2) using ego-baiting tactics by praising and engaging with some digital influencers to get them write positive reviews on Twitter and Facebook, 3) using broken-link tactics by asking authoritative digital influencers counter negative contents.

Chapter 8: Social Media Marketing

Social media is an integral part of digital life. Consumers are “prosumers”, meaning they produce and consume contents on social media. They communicate with friends on social networks. Entrepreneurs must learn how to leverage social media by engaging with consumers on social media platforms. Social media marketing is an important part of online marketing. Principles of social media marketing are: 1) providing rewarding contents, 2) projecting consistent brand identity in all contents, 3) engaging with consumers to build loyalty, 4) projecting an image of thought leader in the field to provoke conversation.

Chapter 9: E-mail Marketing

Another integral part of online marketing is e-mail. Contents in an e-mail must be relevant, so that they will not be perceived as spam. Contents must be relevant, rewarding and trustworthy. Principles of e-mail marketing are: 1) providing simple and precise contents that show goodwill, 2) creating interesting contents, 3) substantiating contents with trustworthy evidences, 4) using provocative subject heading to motivate further reading, and 5) telling stories before trying to sell.

Chapter 10: Monitoring, Analyzing, and Adapting

A system to monitor, analyze, and adapt must be devised to evaluate strategies. Tools are available to purchase, including Google Analytics, Google Webmaster Tools, Moz.com. After an analysis, entrepreneurs must make decisions to adapt their strategies as needed.

Contents being accepted to appear on authoritative webs is a KPI, as consumers are likely to look for contents to make purchasing decisions on search engines, namely Google and YouTube. Besides, what one learns from this book, a further study required of those who operate online marketing are SEO strategies.

Review: Comprehensive, Simple, and Well Organized

This book gives good guidance for those who would like to be successful in online marketing. It is a how-to book that easy to read, and the instructions are practically applicable. The contents are inspiring and encouraging for those who would like to be successful online entrepreneurs. It emphasizes that to be successful requires patience because it takes time with utmost efforts. Keywords always accentuated in this book are “Relevancy, Value, Trust, and Content Marketing”. A key success factor is contents being accepted to appear on authoritative webs, especially Google and YouTube.

Contents must be relevant, unique, rewarding, and trustworthy. Contents must be shared virally on various social media platforms; they must have high page ranking on Google, a major search engine. Other than Content Marketing, which is a focal point of the book, the author also gives some thoughts about other related marketing strategies, including Presentation Marketing, Relationship Marketing, Engagement Marketing, Viral Marketing, and SEO Marketing. This book is “a must” for those who want to be highly successful in inline marketing.

Highlights of this book are:

it is a how-to book that is easy to read, 2) contents are precise and simple, 3) it contains vivid example cases of success, 4) it gives clear explanations on tools and tactics of online marketing, 5) it elaborates Content Marketing profoundly, 6) it relates Content Marketing to other marketing strategies, 7) steps of online marketing are consequently organized, 8) it recommends tactics to earn shares on social media platforms, 8) it gives advices how to get contents appear on authoritative webs, 9) it recommends methods to earn online advocacy, and 10) it gives advices on how to earn viral messages on social media platforms. All of these are principles of how to create relevant, valuable, and trustworthy contents with creativity, utmost efforts, and patience to attain high achievements that take time. The author makes a clear statement that online marketing is not that hard. At the same time, he makes readers aware that entrepreneurs must be patient and committed to doing the right thing.

Entrepreneurs who believe that online marketing is an essential strategy for business 4.0 should not miss this book to learn principles, steps, procedures, strategies, and tactics of efficient and effective online marketing. However, after having read this book, entrepreneurs should read books on Digital Marketing, Relationship Marketing, Engagement Marketing, Viral Marketing, SEO Marketing, and Presentation Marketing to gain strategy insights before

embarking on online marketing business. At the end, the author emphasizes measurement with the metrics being a number of viewers, like, shares, and comments, engagements, and appearances on authoritative webs. The key concept is “Without measurement, you don’t have management”.

คำแนะนำการส่งบทความ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารราย 3 เดือน (4 ฉบับ/ปี) โดยมีกำหนดออก ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มีนาคม ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม - กันยายน ฉบับที่ 4 เดือนกันยายน - ธันวาคม
2. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาจัดพิมพ์เพื่อเป็นแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้วิชาการ สำหรับคณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา

นโยบายพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

1. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา รับผิดชอบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านบริหารการศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review)

กระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้

1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้วสมบูรณ์
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพงานวิชาการ และประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
3. ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-Blind Peer Review)
4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าบทความนั้นๆควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้งหนึ่งหรือปฏิเสธการตีพิมพ์

1. ข้อกำหนดต้นฉบับ

1.1 การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ผลงานที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ควรมีความยาวประมาณ 8-15 หน้ากระดาษ A4 บทความภาษาไทยพิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point บทความภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- ขนาดกระดาษ A4
 - กรอบของข้อความ ในแต่ละหน้าให้มีขอบเขตดังนี้ จากขอบบนของกระดาษ 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.0 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว
 - หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ในตำแหน่งด้านขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ
- ระยะห่างระหว่างบรรทัด หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์ 8 point
- ตัวอักษร การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ผลงานที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ควรมีความยาวประมาณ 8-15 หน้ากระดาษ A4 บทความภาษาไทยพิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point บทความภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point และพิมพ์ตามที่กำหนดดังนี้
- ขนาดกระดาษแยกเป็นสองคอลัมน์เดียว

รายการ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ (Title)	ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่)	กำหนดตรงกลาง, ตัวหนา	ขนาด 18 point,
ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)	ตัวหนา	กำหนดริมขวา (ไม่ต้องระบุตำแหน่งการพิมพ์หรือค่านำหน้าชื่อ)	ขนาด 14 point
ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน	ตัวปกติ	ด้านล่างการอ้างอิง	ขนาด 14 point
ชื่อบทคัดย่อ ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ	ตัวหนา	กำหนดกึ่งกลาง ตัวหนา	ขนาด 16 point
ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย	ตัวธรรมดา	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 14 point
คำสำคัญ (Keywords) ใช้ตัวอักษรภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ	ตัวหนา สำหรับหัวข้อ ตัวปกติ สำหรับเนื้อหา *ประมาณ 3-5 คำ	กำหนดชิดขอบซ้าย	ขนาด 14 point
เนื้อหาบทความ หัวข้อใหญ่	ตัวหนา	กำหนดชิดซ้าย	ขนาด 16 point
หัวข้อรอง	ตัวหนา	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 16 point
เนื้อหา	ตัวปกติ	-	ขนาด 16 point
ข้อความในภาพและตาราง	ตัวปกติ	-	ขนาด 14 point
ข้อความอ้างอิง (ด้านล่าง)	ปกติ	-	ขนาด 14 point

2. ส่วนประกอบของบทความ

1. **บทความวิชาการ** หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับ เนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบที่แตกต่าง)

1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

1.2 **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน และควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ให้มีจำนวนคำควรอยู่ระหว่าง 200-300 คำควรเป็นบทคัดย่อที่สั้น ใช้คำได้กระชับและให้สาระสำคัญตรงประเด็น

1.3 **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูลทั้ง

1.4 **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหารวมทั้งระบุ ถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

1.5 **เนื้อหา (Body of Text)** เป็นส่วนหลักของเนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นออกเป็นย่อยๆ และมีการจัดเรียงลำดับเป็นหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

1.6 **สรุป (Conclusion)** เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน และกระชับ โดยมีการสรุป ปิดท้ายเนื้อหาที่เราได้นำเสนอไปแล้วว่ามีผลดี หรือผลเสียอย่างไร

1.7 **เอกสารอ้างอิง (Reference)** เขียนบรรณานุกรมในรูปแบบAPA (American Psychological Association)

2. **บทความวิจัย** ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้รับอย่างเป็นระบบ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ชื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

2.2 **ชื่อผู้เขียนและหน่วยงานสังกัด** ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือคำนำหน้าชื่อแต่ให้ระบุงานประจำและหน่วยงานสังกัดที่เชิงอรรถ

2.3 **บทคัดย่อ (Abstract)** ควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 15 บรรทัด (การเขียนบทคัดย่อ คือการสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการ และผลการวิจัย)

2.4 **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล

2.5 **บทนำ (Introduction)** เป็นการอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลที่นำไปสู่การวิจัยมีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือโต้แย้ง รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.6 **วัตถุประสงค์ (Research Objectives)** ระบุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

2.7 **วิธีการวิจัย (Research Methodology)** อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจน

2.8 **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย การใช้ตารางหรือแผนภูมิไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิโดยมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบอย่างชัดเจน

2.9 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและตีความผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

2.10 สรุป (Conclusion) สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์

2.11 เอกสารอ้างอิง (Reference) เขียนบรรณานุกรมในรูปแบบของ APA (American Psychological Association)

3. การเขียนเอกสารอ้างอิง

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาใช้รูปแบบการอ้างอิงของ APA (American Psychological Association)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In text citation)

ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Year Format)

ภาษาไทย (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, เลขหน้า)

ภาษาอังกฤษ (นามสกุล, ปี ค.ศ.)

3.2 อ้างอิงในเนื้อหาจากสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา เอกสาร)

กรณีผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) หรือนามสกุลผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) ตามด้วยเครื่องหมาย (, ปีที่พิมพ์ เครื่องหมาย (,) ตามด้วยหมายเลขหน้าเอกสารที่อ้างอิงใส่ไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(กิงกาน แก้วดี, 2556, หน้า 64)

กรณีที่สรุปเนื้อหาหมดทั้งเล่ม ไม่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ต้องระบุเลขหน้า

เช่น

(กิงกาน แก้วดี, 2556)

กรณีที่ผู้แต่งใช้ฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ นำหน้าให้คงไว้เหมือนที่ปรากฏในหน้าหนังสือ

เช่น

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2556)

กรณีผู้แต่งมีศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพไม่ต้องใส่ เช่น ศาสตราจารย์กุลพล แสงจันทร์ เป็น

(กุลพล แสงจันทร์, 2556)

การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่อง แต่ผู้แต่งคนเดียวกัน ให้เขียนชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วเรียงปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก

เช่น

(กุลพล แสงจันทร์, 2556; 2557)

กรณีผู้แต่ง 2 คน

กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนชื่อผู้แต่งคนที่ 1 ตามด้วยเครื่องหมาย (,) เว้นวรรคหนึ่ง ตามด้วย “และ” ไม่เว้นวรรค ตามด้วยผู้แต่งคนที่ 2

เช่น

(กิ่งกาน แก้วดีและประยงค์ ยิ่งยืน,(2556)

กรณีชาวต่างประเทศให้เขียนชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหนึ่งวรรคตามด้วยตัวอักษรชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) และเครื่องหมายมหัพภาค (.) ตามด้วยเครื่องหมาย “&” และเว้นหนึ่งวรรคตามด้วยชื่อสกุลคนที่ 2 แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้นแล้วใส่จุด

เช่น

(William, R., & Sales, B. D., (2008)

กรณีผู้แต่ง 3-6 คน

ชาวไทยใช้ชื่อ ชื่อสกุล คั่นเครื่องหมายจุลภาค (,) และเว้นวรรคหน้าผู้แต่งทุกคน และใช้คำว่า “และ” โดยไม่เว้นวรรค หน้าผู้แต่งคนสุดท้าย

เช่น

(กุลพล แสงจันทร์, เกียรติขจร เจริญยิ่ง, และสมหญิง ใจชื่อ. (2544).

กรณีชาวต่างประเทศให้เขียนชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน เว้นหนึ่งวรรคตามด้วยตัวอักษรชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) และใช้เครื่องหมาย “&” และเว้นหนึ่งวรรค หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายแล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้นแล้วใส่จุด

เช่น

Salmon, M., Earman, J., Wilson, R. T., McGarry, D. D., & Hopman, D. (2009).

กรณีผู้แต่งเป็นสถาบัน

ให้ลงรายการด้วยหน่วยงานระดับสูงก่อน และตามด้วยหน่วยงานระดับรอง ลงมา

เช่น

(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, บัณฑิตวิทยาลัย, 2560)

เอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ลงชื่อแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ และเลขหน้า

เช่น

(การพัฒนา, 2556, หน้า 29)

กรณีไม่ใช่ผู้เขียน แต่เป็น ผู้รวบรวม เรียบเรียง ผู้แปล หรือบรรณาธิการ

ให้ลงรายการด้วยชื่อ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และบอกต่อท้ายว่าเป็น “ผู้รวบรวม” “ผู้เรียง” “บรรณาธิการ” หรือ “ผู้แปล”

เช่น

(โกวิท รักชาติ, บรรณาธิการ, 2556)

(Shah & Ratcliffe, editor, 2009)

อ้างอิงในเนื้อหาจากโสตทัศนวัสดุ

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบหรือผู้ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (:) และลักษณะของโสตทัศนวัสดุ

เช่น

(กระทรวงสาธารณสุข, 2556: CD-ROM)

การอ้างอิงในเนื้อหา จากระบบสารสนเทศออนไลน์ (WWW.)

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ค้น

ข้อมูล

เช่น

(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2556)

(Suan Sunandha Rajabhat University), 2013)

4. การเขียนบรรณานุกรม

4.1 หนังสือ

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

4.2 บทความวารสาร

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่. หน้าแรก-หน้าสุดท้ายที่อ้างถึง

-วารสารสืบค้นจากฐานข้อมูลไทย

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย, ค้นเมื่อ วัน

เดือน ปี, จาก URL หรือ ชื่อฐานข้อมูล

4.3 รายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่ประชุม). ชื่อเรื่อง. วัน เดือน พ.ศ.(หน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

4.4 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย

4.5 บรรณานุกรมจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานเจ้าของเว็บไซต์. (ปีที่เผยแพร่ข้อมูล). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี พ.ศ., จาก <http://www>.

4.6 บทความในนิตยสาร หรือ หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อคอลัมน์. (วัน เดือน ปี). ชื่อบทความ. ชื่อนิตยสารหรือ หนังสือพิมพ์, ปีที่, หน้า.

กรณีภาษาอังกฤษ จะใช้ว่า ปี,เดือน วัน (year, month day) และ p. หรือ pp.

4.7 การเขียนบรรณานุกรมแผ่นพับ

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต. (ปี). ชื่อเรื่อง. [แผ่นพับ]. สถานที่พิมพ์: ผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต.

4.8 อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี/เดือน/วัน). ตำแหน่ง. สัมภาษณ์.

การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งไฟล์ต้นฉบับบทความ (Microsoft Word) และแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในช่องทางของวารสารระบบออนไลน์ (Online Submission) เท่านั้น

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณา จะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอกเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

บทนำ

[illegible]

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.
2.

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

1.
2.

การทบทวนกรรม

[illegible]

วิธีดำเนินการวิจัย

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ผลการวิจัย

[illegible]

อภิปรายผล

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

เอกสารอ้างอิง (ใช้รูปแบบการเขียนแบบ APA)